FRÉDÉRIC

BEIGBEDER

romanas

FRÉDÉRIC
BEIGBEDER

ROMANAS

Iš prancūzų kalbos vertė
Akvilė Melkūnaitė

VILNIUS

UDK 840-3
Be97

Frédéric BEIGBEDER
99 FRANCS
Grasset, 2000

ISBN 9986-16-293-9

Bruno Le Moult'o nebėra.
Ši knyga buvo skirta jam.

Kadangi taip atsitiko,

Skiriu ją Chlojai,
Kuri ką tik atsirado.

„Suprantama, nėra jokios priežasties naujiems totalitarizmams būti panašiems į senus. Vyriausybės vėzdai, apsaugos būriai, dirbtinai sukeltas badas, įkalinimas ir masinės deportacijos yra ne tik nežmoniška (šiandien niekas per daug dėl to nesijaudina), bet ir – tai galima įrodyti – neefektyvu: pažengusių technologijų eroje neefektyvumas yra nuodėmė prieš Šventąją Dvasią. Iš tiesų efektyvi totalitarinė valstybė būtų ta, kur visagalis politinių vadų vykdomasis komitetas ir direktorių kariuomenė valdytų vergų visuomenę, kurios net neverta būtų varžyti, nes jie būtų mylintys ir nuolankūs. Priversti juos pamilti nuolankumą – tai užduotis, skirta šiandieninių totalitarinių valstybių propagandos ministerijoms, žurnalų vyriausiesiems redaktoriams ir mokyklų direktoriams.“

ALDOUS HUXLEY,
nauja įžanga
Šauniam naujam pasauliui, 1946

„Mums įteigia
norus, kurie mus slegia.“

ALAIN SOUCHON,
Sentimentali minia, 1993

„Kapitalizmas pergyveno komunizmą. Dabar jam beliko tik pačiam save suėsti.“

CHARLES BUKOWSKI,
Kapitonas išėjo pusryčių,
o jūreiviai užgrobė laivą, 1998

THE NAMES HAVE BEEN CHANGED
TO PROTECT THE GUILTY*.

* Vardai pakeisti, kad kaltieji būtų apsaugoti (*angl.*).

I

Aš

„Ko negali pakeisti,
reikia nors aprašyti."

RAINER WERNER FASSBINDER

1.

Viskas laikina: meilė, menas, Žemės planeta, jūs, aš. Mirtis tokia neišvengiama, kad visus užklumpa neįspėjusi. Kaip sužinoti, ar ši diena ne paskutinė? Manom, kad turim laiko. Ir staiga viskas – skęstam, pasibaigė reglamentuotas laikas. Mirtis yra vienintelis susitikimas, neužfiksuotas jūsų darbų planavimo knygelėje.

Viskas perkama: meilė, menas, Žemės planeta, jūs, aš. Rašau šią knygą tam, kad mane atleistų iš darbo. Jei pats išeičiau, negaučiau kompensacijos. Turiu pats nupjauti šaką, ant kurios tupi mano gyvenimo gerovė. Mano laisvė vardu bedarbio pašalpa. Verčiau tegu mane atleidžia įmonė, o ne gyvenimas. NES AŠ BIJAU. Aplink kolegos krinta kaip musės: prigėrė baseine, mirė perdozavęs kokaino – atseit nuo miokardo infarkto, privataus lėktuvo katastrofoje, viražuodamas kabrioletu. O šiąnakt sapnavau, kad skęstu. Mačiau, kaip grimztu į dugną, glosčiau rajas, o plaučiai sklidini vandens. Tolumoj, paplūdimy, mane šaukė graži dama. Negalėjau atsiliepti, burna buvo pilna sūraus vandens. Skendau, bet nesišaukiau pagalbos. Ir visi kiti buvę jūroj elgėsi panašiai. Visi plaukikai skendo ir nesišaukė pagalbos. Atrodo, laikas viską mest, nes jau nebemoku plūduriuoti.

Viskas laikina ir viską galima nupirkti. Žmogus – toks pat produktas kaip ir kiti, su nustatyta pardavimo data „geriausias iki...“. Štai todėl nusprendžiau išeiti pensijon trisdešimt trejų. Sako, kad atgimimui tai idealus amžius.

2.

Mano vardas Oktavas, aš perku drabužius APC parduotuvėse. Dirbu reklamoje – taip taip, aš teršiu aplinką. Esu tipas, parduodantis jums visokį šūdą. Verčiantis svajoti apie daiktus, kurių niekada neturėsit. Visada žydrą dangų, visada gražias panas, tobulą, fotošopu retušuotą laimę. Nuglaistytus vaizdus, pavėjui aidinčią muziką. Kai pakankamai susitaupę įstengsit nusipirkti savo svajonių „tačką“ – tą, kurią prastūminėjau per paskutinę savo kampaniją, – jau būsiu padaręs ją nebemadingą. Esu iš anksto numatęs tris būsimas madas ir visada susitvarkysiu taip, kad jaustumėt frustraciją. Spindesys – tai šalis, į kurią niekada taip ir nepatenkama. Narkotizuoju jus naujumu, naujumo privalumas – jis niekada neišlieka naujas. Visada atsiranda nauja naujiena, kuri pasendina ankstesnę. Padaryti taip, kad jums nuolat tįstų seilė, – toks mano pašaukimas. Mano profesijoje niekas nelinki jums būti laimingiems, nes laimingi žmonės nieko nevartoja.

Jūsų kančia suka prekybą. Mūsų žargonu ji vadinama „nusivylimas pirkiniu“. Jums būtinai reikia kokio nors produkto, o kai tik jį įsigyjat, iš karto reikia kito. Hedonizmas – ne humanizmas, tai grynųjų pinigų srautas. Jo šūkis? „Leidžiu pinigus, vadinasi, esu.“ Norint kurti poreikius, reikia skatinti

pavydą, skausmą, nepasitenkinimą – štai mano ginkluotė. O taikinys – jūs.

Gyvenu jums meluodamas, ir man už tai dosniai atlyginama. Uždirbu 13 000 eurų (neskaičiuojant darbinių išlaidų, tarnybinės „tačkos“, akcijų ir auksinio parašiuto*). Euras buvo išgalvotas tam, kad turtingųjų atlyginimai atrodytų šešis kartus mažiau nepadorūs. Ar daug pažįstat tokių mano amžiaus tipelių, kurie uždirbtų 13 K-eurų? Aš jumis manipuliuoju, o man pakiša naują *Mercedes SLK* (su automatiškai į bagažinę nusileidžiančiu stogu) arba BMW Z3, arba *Porche Boxter,* arba *Mazda MX5*. (Man asmeniškai labiau patinka roudsteris BMW Z3, kuriame dera aerodinaminė kėbulo estetika ir šešių cilindrų variklis, turintis 321 arklio jėgą ir įgalinantis pagreitėti nuo 0 iki 100 km/h per 5,4 sekundės. Be to, šis automobilis panašus į milžinišką klizmą, o tai, pasirodo, praktiška, jei nori išdulkint žemę.)

Pertraukiu filmus, kuriuos žiūrit per televizorių, ir verčiu žiūrėti į logotipus, o man už tai apmoka atostogas Sen Barte arba Lamiu, arba Fuke, arba Laskabane (Kversi). Atrajoju savo reklaminius šūkius jūsų mėgstamuose žurnaluose, o man už tai dovanoja sodybą Provanse arba pilį Perigore, arba vilą Korsikoje, arba moterį iš Ardešo, arba rūmus Maroke, arba katamaraną Antiluose, arba jachtą Sen Tropė. Aš Esu Visur. Nuo manęs nepaspruksit. Kur tik pažvelgtumėt – visur karaliauja mano reklama. Draudžiu jums nuobodžiauti. Trukdau jums galvoti. Naujumo terorizmas padeda man parduoti tuštumą. Paklauskit bet kurio banglentininko – kad išsilaiky-

* Auksinis parašiutas – išmokos (pelno dalimi, akcijomis ar kt.), kurias didelės kompanijos skiria iš darbo atleidžiamiems savo darbuotojams (*vert. past.*).

tum paviršiuje, reikia, kad po kojom būtų tuštuma. Čiuožti banglente reiškia slysti ant palaimingos skylės (interneto adeptai tai žino taip pat gerai kaip Lakanau čempionai). Aš skelbiu, kas yra Tikra, kas yra Gražu, kas yra Gera. Aš atrenku filmavimui manekenes, nuo kurių po šešių mėnesių jums stovės. Berūšiuodamas nuotraukas, įšventini jas į topmodelius; mano mergaičiukės traumuotų bet kurią vyresnę negu keturiolikos metų moterį. Mano išrinktosios taps jūsų stabais. Šią žiemą krūtys turės būti aukštesnės už pečius, o putytė nupešta. Kuo daugiau žaidžiu jūsų pasąmone, tuo labiau man paklūstat. Jei ant jūsų miesto sienų girsiu kokį nors jogurtą, užtikrinu – pirksit. Manot, kad turite teisę laisvai rinktis, bet kurią nors dieną atpažinsit mano produktą prekybos centro lentynoje ir nusipirksit tiesiog šiaip sau, tik norėdami paragauti, patikėkit – aš išmanau savo darbą.

Mmm, kaip gera skverbtis į jūsų smegenis. Patiriu orgazmą dešiniajame jūsų smegenų pusrutulyje. Jūsų noras jums jau nebepriklauso – primetu savąjį. Draudžiu jums norėti atsitiktinai. Jūsų noras – tai investicijos, skaičiuojamos milijardais eurų, rezultatas. Šiandien aš sprendžiu, ko jums norėti rytoj.

Dėl visų šių dalykų tikriausiai neatrodau jums labai simpatiškas. Apskritai pradėjus rašyt knygą, reikia stengtis būt patraukliam ir panašiai, bet aš nenoriu gražinti tiesos, nesu mielas pasakotojas. Tiesą sakant, jau greičiau panašus į storą šiknių, kuris supūdo viską, prie ko tik prisiliečia. Būtų idealu, jei imtumėt manęs nekęsti iš karto, prieš pradėdami nekęsti epochos, kuri mane sukūrė.

Argi nėra klaiku įsitikinti, kad visiems ši padėtis atrodo kuo normaliausia? Jūs man atgrasūs, apgailėtini vergai, pa-

klūstantys mažiausioms mano užgaidoms. Kodėl leidot tapti Pasaulio Karaliumi? Norėčiau perprasti šią paslaptį: kaip pačioje cinizmo epochos viršūnėje reklama galėjo būti vainikuota Imperatore. Per ištisus du tūkstantmečius dar nė vienam plevėsai idiotui neteko būti tokiam galingam kaip aš.

Norėčiau viską mest, bėgt iš čia susikrovęs mantą, išsivežti narkotikų ir kekšių į kokią nors debilišką negyvenamą salą. (Ištisą dieną blizgindamas savo stiebą stebėčiau, kaip Soraja ir Tamara kaišioja viena kiton pirštus.) Tačiau esu per didelis skystakiaušis, kad pats atsistatydinčiau. Todėl ir rašau šią knygą. Atleidimas iš darbo padės man pabėgt iš šio auksuoto kalėjimo. Aš kenksmingas, suimkit mane, kol dar nevėlu, pasigailėkit! Pamėtėkit man šimtą gabalų ir aš dingsiu, prižadu ir prisiekiu. Ką daryt, jei žmonija nusprendė Dievą pakeisti vartojamosiomis prekėmis?

Šypsausi – o jei atsitiks taip, kad knygą išleidus mane ne išspirs lauk, o paaukštins. Pasaulyje, apie kurį pasakosiu, kritika suvirškinama, įžūlumas skatinamas, už skundimą atlyginama, išpuoliai organizuojami. Netrukus Nobelio premija bus skiriama ir už Provokaciją, ir mano kandidatūrą bus sunku sutriuškinti. Maištas įeina į žaidimo taisykles. Praeityje diktatūros bijojo žodžio laisvės, cenzūravo kritiką, uždarydavo rašytojus, degindavo prieštaringas knygas. Geraisiais žiaurių autodafė laikais dar buvo įmanoma atskirti blogiukus nuo geruolių. O reklamos totalitarizmas suktesnis – negali tiesiog nusiplauti rankų. Šitas fašizmas gerai įsidėmėjo ankstesnių pralaimėjimų pamokas (Berlynas 1945-aisiais ir Berlynas 1989-aisiais – beje, kodėl visos barbarijos mirė tame pačiame mieste?).

Žmonijai pavergti reklama pasirinko santūrumą, lankstumą, įtikinėjimą. Gyvename pirmoje sistemoje, kurioje žmogų valdo žmogus, prieš kurią net laisvė bejėgė. Priešingai, laisvę ji naudoja kaip kozirį – tai ir yra didžiausias jos atradimas. Bet kokia kritika tik parodo jos gerąsias ypatybes, bet kuris pamfletas stiprina iliuziją apie saldų jos pakantumą. Ji elegantiškai jus pavergia. Viskas leidžiama, jei imsi klestėti, niekas nepuls tavęs aprėkti. Sistema pasiekė tikslą: net nepaklusnumas tapo paklusnumo forma.

Mūsų sudaužyti likimai gražiai parengiami spaudai. Net ir jūs, skaitantis šią knygą, – esu tikras, galvojat sau: „Koks mielas tas mažas reklamkalys, spjaudantis į savo šulinį, na – jukš, lįsk į būdą, tu pats čia užstrigęs kaip kiti ir mokėsi mokesčius kaip kiti“. Nėra būdo iš čia ištrūkti. Viskas užsklęsta, ir šypsena lūpose. Jums spendžia spąstus paskolomis, kurias turit grąžinti, mėnesinėmis įmokomis, nuoma, kurią reikia sumokėt. Vis dar dvejojat? Milijonai bedarbių kitapus durų laukia, kad užleistumėt jiems vietą. Galit burbėti kiek tik patinka, Čerčilis jau atsakė: „Tai pati blogiausia sistema, išskyrus visas kitas“. Jis nesielgė su mumis kaip išdavikas. Nesakė „geriausia“ sistema, sakė – *„blogiausia“*.

3.

Šiandien devintą pusryčiavau su *Madone* Šviežių produktų skyriaus rinkodaros direktoriumi, tai viena didžiausių žemės ūkio ir maisto produktus gaminančių grupių pasaulyje (apyvarta 1998 m. siekė 84,848 milijardo frankų, arba 12,395 milijardo eurų) Alberto Špėro* stiliumi įrengtame plieno ir stiklo bunkeryje. Kad ten patektum, turi parodyt visus įmanomus leidimus – jogurto imperijoje sustiprintas saugumas. Dar niekada pieno produktai nebuvo taip gerai saugomi. Virš automatiškai atsidarančių durų trūksta tik nurodytos galiojimo datos. Kad patekčiau į liftą, man įgrūdo magnetinę kortelę, tada perėjau būdelę su metaliniais turniketais kaip metro ir staiga pasijutau supersvarbus, lyg eičiau aplankyti Respublikos Prezidento, nors ėjau tik pas seną dryžuotmarškinį aukštosios verslo mokyklos auklėtinį. Lifte deklamavau sau Mišelio Ulbeko ketureilį:

Vadovai kyla į savo golgotą –
važiuoja liftais nikeliuotais.
Matau, kaip sekretorės skuba
raudoninti *Rimmeliu* lūpas.

* Albertas Speeras (1905–1981) – vokiečių architektas, projektavęs pagrindinius valstybės pastatus Hitlerio valdymo laikotarpiu (tarp jų – Niurnbergo aikštę, kur vyko nacionalsocialistų paradai (*vert. past.*).

Ir man buvo malonu ir keista pasijust šio šalto eilėraščio viduje.

Gerai pagalvojus, tiesa, kad šio ryto susitikimas tikriausiai daug svarbesnis už pasimatymą su valstybės vadovu. Tai pats svarbiausias susitikimas mano gyvenime, nes būtent jis nulėmė visa kita.

Aštuntam aukšte *Madone* biure visi produktų vadybininkai dėvi dryžuotus marškinukus ir ryši mažais gyvūnėliais išmargintus kaklaraiščius. Rinkodaros direktorius terorizuoja savo storas asistentes, kurios dėl to serga skysčių sulaikymu. Jo vardas Alfredas Diuleris. Alfredas Diuleris visus posėdžius pradeda tuo pačiu sakiniu: „Susirinkome čia ne dėl savo, o vartotojų malonumo". Tarsi vartotojas būtų kokios nors kitos rasės atstovas – toks „untermensch*"? Nuo jo mane tiesiog vemt verčia – o žmogui, kuris dirba maisto pramonėje, tai anaiptol ne privalumas. Įsivaizduoju, kaip jis skutasi ryte, kaip užsiriša kaklaraištį, traumuoja vaikus savo burnos kvapu, kaip žiauriai garsiai klausosi radijo stoties *France-Info*, stačias gerdamas kavą virtuvėje skaito *Les Echos*. Savo žmonos nebeliečia nuo 1975-ųjų, bet ir neapgaudinėja (o ji jį – taip). Per metus teperskaito vieną knygą, be to, – knygą, parašytą Aleno Diuamelio. Įsispraudžia į kostiumą, nuoširdžiai tiki, kad atlieka lemiamą vaidmenį savo holdinge, turi didžiulį mersedesą, kuris kamščiuose daro vrum vrum, ir mobilųjį telefoną *Motorola*, kuris daro plim plim dėkliuke, pritvirtintame virš automobilio radijo *Pioneer*, kuris transliuoja žinutes apie *Casto-Casto-Castoramą*, *Mamouthą*, kuris traiško kai-

* Žemesnis (*vok.*).

nas, ir „Rinkitės teisingai – rinkitės *But*“. Jis įsitikinęs, kad ekonomikos augimas – gera naujiena, nors ekonomikos augimas tereiškia, kad vis daugiau produktų pagaminama bergždžiai – tai „milžiniška prekių sankaupa“ (Karlas Marksas), tai mus supantys kalnai daiktų. Jis turi Tikėjimą. Išmoko jo Aukštojoj Mokykloj: tu įtikėsi Ekonomikos Augimą. Gaminkime milijonus tonų krūvom sugrūstų produktų ir būsim laimingi! Šlovė pažangai, kuri verčia suktis gamyklas, skatinančias pažangą! Ir jokiu būdu nesustokim pagalvoti!

Sėdim niūriame posėdžių kambary – tokių yra visuose pasaulio verslo centruose – aplink ovalų stalą, nustatytą stiklinėmis su apelsinų sultim, ir verge-sekretore, kuri nudelbusi akis įneša Termosą kavos, čia tvyro pažastų kvapas, užsilikęs po vakarykščių vėlyvų susirinkimų.

Diuleris pradeda susirinkimą patikslindamas, kad „viskas, kas čia bus pasakyta, – konfidencialu, šiame susitikime nebus jokių dokumentų; tai susitikimas, skirtas krizei spręsti; reikės apsvarstyti perpirkimą, tačiau man šiek tiek kelia nerimą apyvarta; konkurentas išleidžia į rinką analogišką produktą, kurį rems didelė reklaminė kampanija; iš tam tikrų šaltinių sužinota, kad jo tikslas – atimti iš mūsų dalį rinkos; manome, mus puola“. Per sekundės dalelę visi aplink stalą sėdintys dalyviai suraukia antakius. Trūksta tik chaki spalvos šalmų bei štabo žemėlapių, ir atsidurtume „Ilgiausioje dienoje“*.

Po įprastų meteorologinių komentarų Žanas Fransua, mūsų agentūros klientų aptarnavimo direktorius, perima žodį

* „Ilgiausia diena“ – 1962 m. JAV sukurtas filmas apie amerikiečių kariuomenės išsilaipinimą Normandijoje 1945 metais (*vert. past.*).

apibendrinti bryfui*, projektoriumi ant sienos rodydamas skaidres:

– Taigi mes ką tik jums parodėme trisdešimties sekundžių scenarijų, skirtą apginti „Lieknutį“ nuo analogiško produkto platintojų. Primenu strateginį tikslą, kurį nustatėme ankstesnio susitikimo metu: „Suskaldytoje rinkoje „Lieknutis“ siūlo naujoves ir naują požiūrį į baltą sūrelį, pristatydamas naują ergonomišką pakuotę“.

Jis pakelia nosį nuo aplankų ir pakeičia skaidrę. Sienoje galima perskaityti užrašą didelėmis raidėmis:

Dvilypė žinia (tęsinys):

Emocinė

Gurmaniška/neįmanoma atsispirti

Malonumas/Mada LIEKNUTIS Lieknumas/Grožis

Sveika/maistinga Racionali

Kadangi niekas nė nesumurma, jis ir toliau perfrazuoja tai, ką *Wordu 6* atspausdino jo asistentė (kurios atžala tuo metu miesto vaikų darželyje pasigavo ausies uždegimą):

– Kaip 23 dieną ir buvom nutarę su Luku ir Alfredu, savo mąstymą pagrindėm nauda vartotojui: „Su „Lieknučiu“ išlieku liekna, be to – protingai maitinuosi, nes jame yra vitaminų ir kalcio“. Kaip įsitikinome iš prekių ženklų apžvalgos, šiame persotintame sektoriuje reikia orientuotis į dvi įžval-

* Bryfas (*angl. brief*) – situacijos apžvalga, apibendrinta informacija apie produktą, vartotojus, konkurentus (*vert. past.*).

gas iškart: grožis + sveikata. „Lieknutis“ – tai sveika mano kūnui ir dvasiai. Ir galvai, ir kojoms, tam tikra prasme, cha cha chmm.

Šis pristatymas – tai Strateginio planavimo skyriaus (dviejų depresijos kamuojamų keturiasdešimtmečių moteriškių) ir jo reklamos direktorių pavaduotojų (baigusių Dižono aukštąją verslo mokyklą) darbo vaisius. Jis paremtas visų pirma klientų norais ir skoniu ir skirtas *a priori* pagrįsti scenarijų, kurį aš vakar pagimdžiau. Čia Žefas nustoja juoktis, nes pasijunta šiek tiek vienišas. Tada tęsia pilvo šokį:

– Mes sugalvojome viską jungiančią koncepciją, kuri, aš manau, sutampa su strateginiu sumanymu ir stipriausiai akcentuoja produkto pažadą, ypač vaizdinė medžiaga. Taigi dabar perduodu žodį Oktavui.

Kadangi Oktavas – tai aš, esu priverstas atsistoti ir spengiančioje tyloje pasakoti filmo sumanymą, rodydamas scenarijų, iliustruotą dvylika spalvotų piešinių, kuriuos piešė per gerai apmokamas naujokas.

– Na tai štai: esam Malibu paplūdimyje, Kalifornijoj. Oras puikus. Dvi nuostabios blondinės raudonais maudymosi kostiumėliais bėga per smėlį. Staiga viena sako kitai: „Onomastinė egzegezė susiduria su esmine hermeneutikos spraga“. Kita atsako: „Tačiau atsargiai – nereikia įsivelti į ontologinę paronomazę“. O tuo metu vandenyne barasi du įdegę banglentininkai: „Ar žinai, kad Nyčė savo *Ecce Homo* kaip tikras hedonistas šlovina plaukiojimą?“ Antras, labai įpykęs, atsikerta: „Visai ne, jis tik gina „Didžios Sveikatos“ sampratą kaip alegorinį solipsizmą!“ Grįžtame į paplūdimį, kur tos dvi merginos smėlyje rašo matematines lygtis. Dialogas: „Jei remsimės hipoteze, kad kvadratinė šaknis iš x

kinta priklausomai nuo begalybės...“ – „Taip, – atsako kita, – tau reikia tik dar kartą viską padalyti, o tada priartėsi prie asimptotės“.

Filmas baigiasi kadru, kuriame – sūrio „Lieknutis“ indelis ir antraštė: „*LIEKNUTIS*. LIEKNUMAS DARO PROTINGĄ“.

Tyla ir toliau išlieka tyli. Rinkodaros direktorius žiūri į savo produktų vadybininkus, kurie kažką užsirašinėja, kad nereikėtų turėti savo nuomonės. Žanas Fransua netvirtai bando sušokti stepą:

– Žinoma, pabaigoje yra užsklanda „mm *Madone*“, tai savaime suprantama. Ahaa... Pamanėm, kad būtų įdomu pasirinkti merginas – lieknumo simbolius ir parodyt jas labai intelektualaus pokalbio įkarštyje... Be to, reikia nepamiršt, kad lauko sportas dabar darosi vis madingesnis. Taigi, galima būtų sugalvoti ir kitų variantų – kad ir pora Mis Prancūzijų, kurios ginčijasi dėl geopolitikos, tiksliau – dėl Bresto taikos sutarties (1918); nuogi *Chippendales*, rodydami savo raumenis, postringauja apie nuogumą kaip kūno išsilaisvinimą ir postmodernistinio susvetimėjimo neigimą ir t. t. Linksma, ar ne?

Pavaduotojai vienas po kito prašo žodžio norėdami pakomentuoti: „man nelabai patinka“, „aš beveik už“, „nesu visai įsitikinęs, nors idėją gerai suprantu“, „reikėtų padirbėt šita kryptim“... Verta pastebėti, kad kiekvienas susirinkimo dalyvis kaip papūga tiksliai pakartoja tai, ką pasakė žemesnis už jį pagal hierarchiją. Iki tos akimirkos, kol prabyla Diuleris. Didysis vadas nesutinka su pavaldiniais:

– O kam čia reikalingas humoras?

Galų gale Alfredas Diuleris teisus: jei aš būčiau jis, taip

pat nesijuokčiau. Gniauždamas kylančią pykinimo bangą, bandau argumentuoti:

– Tai naudinga jūsų prekei. Humoras daro jus simpatiškus. Ir puikiai padeda įsiminti. Vartotojai geriau įsidėmi tai, kas juos prajuokina, – po to pasakoja tą pokštą vakarieniaudami, savo kontorose, per pertraukėles. Pažiūrėkit, kokios komedijos dabar populiariausios. Žmonės, kurie eina į kiną, mėgsta šiek tiek pasilinksminti...

Tada Alfredas Diuleris mesteli šį nemirtingą sakinį:

– Taip, bet jie po to nevalgo filmo juostos.

Atsiprašau jo, nes noriu nueiti į tualetą, ir galvoju: „Tu, didelis šūde, jau užsidirbai vietą mano knygoje. Ten užimsi deramą padėtį. Nuo pat trečio skyriaus. ALFREDAS DIULERIS YRA DIDELIS ŠŪDAS“.

Kiekvienas rašytojas – skundikas. Bet kokia literatūra yra išdavystė. Nematau kitos priežasties rašyt knygas, jei jos ne tam, kad spjautum į šulinį. Atsitiko taip, kad tapau tam tikrų įvykių liudininku, be to, dar pažįstu ir ganėtinai pamišusį leidėją, kad leistų man juos papasakoti. Iš pradžių juk nieko neprašiau. Atsidūriau tokiam mechanizme, kuris traiško viską, kas tik pasitaiko ant kelio, – niekada ir nemaniau, kad pavyks išlįsti iš jo visiškai švariam. Visur stengiausi sužinoti, kas turi galią pakeisti pasaulį, iki pat tos dienos, kai supratau, kad galbūt aš.

4.

Trumpai tariant, jų sumanymas buvo išnaikinti miškus ir pakeist juos automobiliais. Tai anaiptol ne sąmoningas ir apgalvotas projektas, tai daug blogiau. Jie visai nežinojo, kur eina, bet ėjo ten pasišvilpaudami – po jų nors ir tvanas (tiksliau – rūgštiniai lietūs). Pirmąkart Žemės planetos istorijoj visų šalių žmonės turėjo vieną tikslą: uždirbti pakankamai pinigų, kad būtų panašūs į reklamą. Visa kita buvo ne taip svarbu – padarinių jie neturės patirti.

Trumpas patikslinimas. Dabar neužsiimu nei savikritika, nei vieša psichoanalize. Rašau šio tūkstantmečio sūnaus išpažintį. Terminą „išpažintis" vartoju katalikiška prasme. Prieš pražūtį noriu išgelbėt savo sielą. Primenu, kad „taip ir danguje daugiau bus džiaugsmo dėl vieno atsivertusio nusidėjėlio negu dėl devyniasdešimt devynių teisiųjų, kuriems nereikia atsiversti" (Evangelija pagal Luką). Nuo šiol vienintelis asmuo, su kuriuo sutinku pasirašyti neribotos trukmės sutartį, yra Dievas.

Primygtinai stengiuosi, kad būtų prisimenama, jog bandžiau priešintis, nors žinojau, kad dalyvauti susirinkimuose jau reiškia bendradarbiauti. Vien sėsdamas prie jų stalų atgrasiose marmurinėse salėse su oro kondicionieriais dalyvauji visuotiniame besmegeninime. Karingas žodynas juos išduo-

da: kalba apie kampanijas, tikslines grupes – taikinį, strategijas, poveikį. Planuoja kampanijų tikslus, pirmą poveikio bangą, antrą bangą. Girdėjau, kad *Marse* (kuris gamina šokoladinius batonėlius, pavadintus karo dievo vardu) metus dalija į dvylika periodų po keturias savaites ir sako ne „balandžio 1", o „P4 S1"! Tai kariškiai, paprasčiausiai kariaujantys Trečiajame pasauliniame. Leiskit jums priminti, kad reklama yra smegenų nuodijimo technika, kurią 1899 metais išrado amerikietis Albertas Deividas Laskeris, o dar efektyviau ją plėtojo toks Jozefas Gėbelsas 1930-aisiais, norėdamas įtikint vokiečių tautą sudeginti visus žydus. Gėbelsas buvo iškilus idėjų ir tekstų kūrėjas: „DEUTSCHLAND ÜBER ALLES", „EIN VOLK, EIN REICH, EIN FÜHRER", „ARBEIT MACHT FREI"*...
Visada atminkit: su reklama nejuokaujama.
„Suvartoti" nedaug tesiskiria nuo „sudoroti".

Kažkada tikėjau, kad galėsiu būti kibirkštis parako statinėje. Maištininkas dar vaisingame pabaisos pilve, pirmos klasės karys *global marketplace*** pėstininkų gretose. Sakydavau: „Negalima užgrobti lėktuvo neįlipus į vidų, reikia keisti viską iš vidaus, kaip sakė Gramši" (Gramši skamba prašmatniau negu Trockis, bet propaguoja tą pačią infiltraciją. Galėjau pacituoti ir Tonį Blerą arba Danielį Kon-Benditą***). Tai man padėdavo atlikti purviną darbą. Galų gale 1968-ųjų jaunimėlis pradėjo nuo revoliucijos, po to ėmė dirbti reklamoje – o aš norėjau pasielgt atvirkščiai.

* „Vokietija aukščiau visko", „Viena tauta, vienas reichas, vienas fiureris", „Darbas daro laisvus" (*vok.*).

** Visuotinės rinkos (*angl.*).

*** Danielius Cohn-Benditas (g. 1945) – 1968 m. gegužės studentų judėjimo veikėjas; dėstytojas, žurnalistas, aktyvus ekologijos propaguotojas, išrinktas į Europos parlamentą (*vert. past.*).

Įsivaizdavau esąs toks liberalus Če Gevara, sukilėlis, vilkintis *Gucci* švarką. Klausykit, buvau karo vado pavaduotojas Gučė! Viva el Gucce! Puikus prekės ženklas. Labai įsimintinas. Suvokimo lygmenyje – dvi problemos:

1) skamba kaip „Dučė“;

2) didžiausias XX amžiaus revoliucionierius – ne Če Gevara, o Michailas Gorbačiovas.

Vakare, grįžęs į savo milžinišką butą, kartais negalėdavau užmigti – galvodavau apie benamius. O iš tikrųjų užmigt neleisdavo koksas. Vis pajusdavau gerklėje metalinį jo skonį. Masturbuodavausi stovėdamas prie kriauklės, po to prarydavau stilnokso tabletę. Atsibusdavau apie vidurdienį. Nebeturėjau moters.

Man atrodo, iš esmės norėjau aplink save įvesti gėrį. Tai buvo neįmanoma dėl dviejų priežasčių: todėl, kad man sutrukdė, ir todėl, kad aš pats atsiverčiau. Pabaisomis visada tampa žmonės, kupini geriausių ketinimų. Dabar žinau, kad niekas nepasikeis, tai neįmanoma, jau per vėlu. Neįmanoma kovoti su visur esančiu, menamu ir skausmo nekeliančiu priešininku. Priešingai nei Pjeras de Kubertenas*, sakyčiau, kad šiandien svarbiausia – nedalyvauti. Reikia dėt į kojas kaip Gogenui, Rembo ar Kastanedai, štai ir viskas. Išvažiuot į negyvenamą salą su Anželika, kuri tepa aliejumi Žiulijanos krūtis, kol ši čiulpia tavo styrantį saldainį. Puoselėt savo marihuanos darželį ir tikėtis, kad spėsi numirt prieš pasaulio pabaigą. Prekių ženklai laimėjo Trečiąjį pasaulinį karą prieš žmones. Trečiojo pasaulinio karo ypatybė – jį *tuo pačiu metu* pralaimėjo visos šalys. Pranešu jums sen-

* Pierre’as de Coubertinas (1863–1937) – olimpinių žaidynių atkūrėjas, įkūręs Tarptautinį olimpinį komitetą.

sacija: Dovydas niekada nenugali Galijoto. Buvau naivus. Išmintis – ne ta vertybė, kurios reikia šioje korporacijoje. Leidausi apkvailinamas. Tai, beje, ir yra vienintelis mane su jumis siejantis dalykas.

5.

Madone International tualete atpyliau savo dvylika puodelių kavos, tada suuosčiau takelį, kad atgaučiau žvalumą. Prieš grįždamas į susirinkimą apsišlaksčiau veidą lediniu vandeniu. Visai nekeista, kad nė vienas kreatyvas* nenori dirbti su *Madone*. Tai jums ne gulbės pienelį gerti. Tačiau turėjau atsargoje kitų scenarijų – pasiūliau jiems „Angelų"** parodiją, kur trys gražios moterys, nutaikiusios pistoletus į kamerą, šokinėja pagal 8-ojo dešimtmečio soulo muziką ir sulaiko piktadarius deklamuodamos Bodlero eiles (dziudo pozos, kungfu spyriai, pagražinami kūlvirsčiais ir šuoliais); viena iš jų žiūrėdama į objektyvą užlaužia vargšo gangsterio ranką, šis cypia iš skausmo, ir rėkia:

– Mums nebūtų pavykę jų sulaikyti be neriebaus „Lieknučio" su vaisiais. Kad išlaikytume gerą kūno ir proto formą!

Šis pasiūlymas nebuvo vainikuotas sėkme, taip pat ir vėlesnieji – struktūralistinė indiško filmo parodija, Džeimso Bondo merginos pas psichoanalitiką, Žano Luko Godaro *Wonderwoman* rimeikas, Deivido Hamiltono nufilmuota Julios Kristevos paskaita...

Visuotinio kaimo kvailelis tęsė humoro kritiką:

* Kreatyvais vadinami kūrybiniai reklamos agentūros darbuotojai (*vert. past.*).

** „Angelai" – 1976 m. amerikiečių serialas apie tris merginas policininkes (*vert. past.*).

– Jūs, kreatyvai, laikot save menininkais, galvojat tik apie tai, kaip laimėti prizus Kanuose, o aš turiu atsiskaityt, šitoj padėty aš esu tarp „Go“ ir „No Go“, reikia, kad pardavimų kreivė šautų aukštyn, mes turim įsipareigojimų, suprantat, Oktavai, jūs man labai simpatiškas, jūsų pokštai juokingi, bet aš juk nesu jaunesnė negu 50 metų namų šeimininkė, mes juk dirbam rinkoje, reikia pamiršt savo vertinimus ir prisitaikyt prie tikslinės grupės, galvoti apie patį prekystalio „gondolos“ smaigalį kokioje nors Vezulio parduotuvėlėje...

– Venecijos, – atkirtau aš. – Palikite gondolas Venecijai.

Prokterietis nenusijuokė. Dabar ėmėsi apklausų apologijos. Jo kaklaraiščiuoti pakalikai toliau skrebeno rašikliais bloknotuose.

– Apklausėm dvidešimt pirkėjų moterų, ir jos visiškai nesuprato jūsų svaičiojimų – po to nieko negalėjo atkurti. Jos nori informacijos – kad būtų parodytas produktas, jo kaina, ir taškas. Na, ir kur tame vaizde mano „razinka“? Jūsų kūrybinės idėjos – tai labai gražu, bet aš juk pardavėjas, man reikia kažko, kas būtų tinkama reklamai prekybos vietose! O kokią paruošiu reklamą internete? Amerikiečiai jau dabar įveda „spamą“, tai yra siuntinėja reklaminius skelbimus elektroniniu paštu, o jūs – jūs vis dar mąstot kaip XX amžiuje! Čia tai manęs neapsuksit! Žinau, kaip smegenys plaunamos! Pirkimo vieta, štai tikriausias dalykas! Esu pasirengęs nupirkt ką nors stebinamo, bet tik atsižvelgdamas į esamus apribojimus!

Iš visų jėgų stengiausi išlikti ramus:

– Pone, leiskite jūsų paklausti: kaip jūs norit nustebinti savo vartotojas, jei iš anksto atsiklausiate jų nuomonės? Gal kartais prašot žmonos išsirinkti ir staigmeną, kurios ji norėtų sulaukti iš jūsų gimtadienio proga?

– Mano žmona negali pakęst staigmenų.

– Gal todėl už jūsų ir ištekėjo?

Žaną Fransua supurtė kosulio priepuolis.

Veltui mandagiai šypsojausi Diuleriui, iš galvos niekaip neišėjo Adolfo Hitlerio frazė: „Jei norit, kad jus mėgtų masės, turit sakyt joms pačius kvailiausius ir paprasčiausius dalykus“. Kokia panieka, kokia neapykanta liaudžiai, laikomai kažkokia neaiškia visuma... Kartais man atrodo: tam, kad priverstų vartotojus kimšti produktus, gamintojai beveik pasiruošę vėl griebtis gyvulinių vagonų. Ar leistumėt man pacituoti dar tris sentencijas? „Mes siekiame ne tiesos, o efekto.“ „Propaganda nustoja būti paveiki tą akimirką, kai tampa matoma.“ „Kuo melas didesnis, tuo nepastebimesnis.“ Jos Jozefo Gėbelso (ir vėl jo).

Alfredas Diuleris tęsė kritiką:

– Mes turim tikslą – per šiuos metus parduoti 12 000 tonų. Jūsų merginos, bėgančios per smėlį ir filosofuojančios – tai per daug intelektualu, tinka „Floros“ kavinei, bet vartotoja liambda nė velnio iš to nesupras! O jei cituosit *Ecce Homo* – aš žinosiu, apie ką kalbama, bet daugumai žiūrovų tai gali pasirodyt kiek pederastiška! Ne, tikrai, man labai gaila, bet prašom padirbėt iš naujo. Žinot, *Procter* kompanija vartoja tokį posakį: „Nelaikykit žmonių kvailiais, bet niekada nepamirškit, kad jie tokie ir yra“.

– Klaiku, ką jūs dabar sakot! Tai reiškia, kad demokratija veda į savigriovą. Būtent su tokiom maksimom prikelsim fašizmą: iš pražių teigiama, kad tauta kvaila, o tada ji sunaikinama.

– O! Na, tik nepradėkit čia mums dainuoti kreatyvo-maištininko dainelės! Mes parduodam jogurtą, esam čia ne tam, kad keltume revoliuciją, – ir kas jam šiandien yra? Gal vakar neįleido į *Bains* klubą, ką?

Atmosfera įkaista. Žanas Fransua pabando kreipti pokalbį kitur:

– Tiesą sakant, tų merginų, kalbančių apie Platono hermeneutiką, atotrūkis... išreiškia kaip tik tai, ką jūs norit pasakyti: grožį ir intelektą... ar ne?

– Sakinys per ilgas, kad tilptų ant tralerio uždangos, – nukirto vienas iš akiniuotų pakalikų.

– Leiskit jums priminti reklamos principą: sukurti humoristinį atotrūkį (mūsų žargonu tai vadinama „kūrybiniu šuoliu"), kuris žiūrovui sukelia šypseną, o kartu ir pritarimą, skatinantį pirkti tą prekės ženklą. Tiesa, vadinamiesiems prokteriečiams jūsų strategija atrodo nepagrįsta, atleiskit man – lieknumas ir protas, kaip „prekės ženklo pasiūlymas", tai jau virš visko!

Žanas Fransua davė man ženklą liautis. Vos nepasiūliau šūkio „*Madone* über alles"*, bet ėmiau ir praskydau. Gal manysit, kad truputį perdedu, kad viskas nėra taip blogai. Tačiau žiūrėkit, kas statoma ant kortos šio ryto posėdyje. Tai ne nekaltas, paprastas kampanijos pristatymas – posėdis svarbesnis negu Miuncheno sutartys. (1938 metais Miunchene Prancūzijos ir Anglijos valstybių vadovai, Eduardas Daladjė ir Nevilis Čemberlenas, užleido vokiečiams Čekoslovakiją – tiesiog taip, ant stalo krašto.) Šimtai tokių kaip šis posėdis pas *Madone* užleidžia visą pasaulį. Tūkstančiai miunchenų kasdien! Čia vyksta esminis dalykas: žudomos idėjos, uždraudžiami pokyčiai. Čia susiduriat su asmenimis, kurie niekina publiką, nori, kad ji ir toliau atliktų kvailą ir sąlygotą pirkimo veiksmą. Sąmonėje kreipiasi į „jaunesnę negu penkiasdešimties metų daunę". Stengiatės pasiūlyt jiems ką nors smagaus, kas būtų šiek tiek pagarbiau žmonių atžvilgiu, pakylėtų

* „*Madone* aukščiau visko" (*vok.*).

juos, nes nutraukti televizijos filmą – tai juk mandagumo klausimas. Bet jums sutrukdo tai daryti. Visada taip, visą laiką, kiekvieną dieną, kiekvieną dieną... Kasdien tūkstančiai kapituliacijų, paspraudus uodegas tergalo kostiumuose. Kasdien tūkstančiai „bailių palengvėjimų". Žingsnis po žingsnio, šimtai tūkstančių tokių debiliškų posėdžių rengia apskaičiuoto ir paniekos kupino kvailumo triumfą prieš paprastą ir naivų žmonių pažangos siekį. Idealiu atveju demokratija komunikacijos galią turėtų naudoti tam, kad žmogaus protas būtų ne triuškinamas, o skatinamas. Taip niekad neįvyksta, nes žmonės, turintys šią galią, nenori imtis jokios rizikos. Užsakovams reikia iš anksto sukramtyto, patikrinto dalyko, jie nenori versti smegenis dirbti, nori padaryti jus avių banda – nejuokauju, pamatysit, vieną dieną ant riešų ištatuiruos brūkšninius kodus. Jie žino, kad vienintelė jūsų galia slypi kreditinėse kortelėse. Reikia sukliudyti jums rinktis. Reikia, kad jūsų nesąmoningi veiksmai pavirstų pirkimo veiksmu.

Priešinimasis pokyčiams vyksta visose beveidėse posėdžių salėse pačiu žiauriausiu būdu. Nekintamumo šerdis slypi šitam pastate, tvyro tarp šių smulkių pleiskanotų darbuotojų apkraštuotomis kelnėmis. Jiems patikėti galios raktai, ir niekas nežino dėl ko. Jie – pasaulio centras! Politikai nieko nebekontroliuoja – valdo ekonomika! Rinkodara – tai demokratijos iškrypimas: čia orkestras diriguoja dirigentui. Apklausos lemia politiką, testai lemia reklamą, apklausiamos grupės parenka, kuriuos diskus išgirsim per radiją, išankstiniai totalizatoriai lemia filmų pabaigas kine, audiometrai kuria televiziją – visais tyrimais manipuliuoja viso pasaulio alfredai diuleriai. Daugiau niekas neatsakingas, išskyrus alfredus diulerius. Alfredai diuleriai laiko vadžias, bet niekur neva-

žiuoja. Big Brother is not watching you, Big Brother is testing you*. Tačiau apklausizmas yra konservatizmas. Tai atsimetimas. Niekas nenori siūlyti ir drauge RIZIKUOTI jums nepatikti. Taip žudoma: naujovės, originalumas, kūryba, maištingumas. Visa kita – tik padarinys. Mūsų klonuoti gyvenimai... Mūsų lunatiškas pasimetimas... Asmenybių vienatvė... Nuskausmintas visuotinis bjaurumas... Ne, tai ne menkas susirinkimėlis. Taip vyksta pasaulio pabaiga. Neįmanoma tuo pačiu metu ir paklust pasauliui, ir jį keisti. Vieną dieną mokyklose per pamokas pasakos apie tai, kaip demokratija save sunaikino.

Po penkiasdešimties metų Alfredą Diulerį persekios už nusikaltimą žmonijai. Kiekvienąsyk, kai šitas tipas vartoja žodį „rinka“, reikia galvoti – „pyragas“. Jei jis sako „rinkos tyrimai“, tai reiškia „pyrago tyrimai“, o „rinkos ekonomika“ reiškia „pyrago ekonomika“. Šis žmogus pyrago liberalizavimo atžvilgiu nusiteikęs palankiai, jis nori ant pyrago patalpinti naujus produktus, nori užkariauti naujus pyragus ir niekada neužmiršta patikslinti, kad pyragas – pasaulinis. Nepamirškit – jis nekenčia jūsų. Jam esat tik galvijų banda, kurią reikia rydyti, Pavlovo šunys, jį domina tik tai, ką turit kišenėse, ir dar akcininkai (amerikiečių pensininkų fondai, t. y. gauja plastines operacijas pasidariusių pensininkų, lėtai merdėjančių prie baseinų Majamyje, Floridoj). Ir tegu sukasi Geriausias iš Visų Materialistinių Pasaulių.

Atsiprašiau Alfredo dar kartą, nes pajutau, kad tuoj iš nosies pliūptels kraujas. Su paryžietišku kokainu visada tokie

* Didysis Brolis nestebi jūsų, Didysis Brolis tiria jus (*angl.*).

nemalonumai: jis taip smarkiai praskiestas, kad reikia stiprių šnervių. Jutau, kad tvenkiasi kraujas. Pašokau kaip žaibas šniurkščiodamas nosim ir išlėkiau į tuliką, o ten nosis prapliupo kaip niekad anksčiau, iš jos tekėjo be perstojo, visur buvo pilna kraujo – ant veidrodžio, ant mano marškinių, ant automatinio rankšluosčio aparato, ant plytelių, iš šnervių tiško didžiuliai raudoni burbulai. Laimei, tuo metu niekas neįėjo, pažvelgęs į veidrodį pamačiau savo kruviną veidą, viskas raudona – smakras, burna, apykaklė, visa kriauklė raudona, ant rankų kraujas – šįkart taip ir yra, jie laimėjo, mano rankos – būtent – kruvinos, tada man į galvą šovė mintis, ir ant jų tuliko sienos užrašiau „Pigs“*, „PIGS“ ant durų, išėjau į koridorių, „pigs“ ant parketo, „pigs“ ant kiliminio tako, „pigs“ lifte, ir pabėgau, man rodos, stebėjimo kameros įamžino šią šlovingą akimirką. Diena, kai pakrikštijau kapitalizmą savo krauju.

* Kiaulės (*angl.*).

6.

O! Į mano kabinetą ką tik įžengė agentūros prezidentas. Dėvi baltas kelnes, tamsiai mėlyną megztinį su balta kišenaite ir aukso spalvos sagom, marškinius rausvais langeliais (na, žinoma). Vos spėjau ekrane išjungti šį tekstą. Tėviškai patapšnojo per petį: „Na, tai plušam prakaituojam?" Filipas mane mėgsta, nes nutuokia, kad išsaugojau tam tikrą atstumą šio amato atžvilgiu. Jis žino, kad be manęs yra niekas – ir tai abipusis jausmas: aš be jo – sudie, negyvenama sala, kokse ir kekšės (Veronika išsitiesusi ant per užpakalį su *godmise* dulkinamos Fionos, o aš Veronikoje). Jis vienas iš tų žmonių, kurių ilgėsiuos, kai, pasirodžius šitam veikalėliui, būsiu demaskuotas kartu su visa prancūzų reklama. Jis brangiai man moka, kad įrodytų savo meilę. Aš jį gerbiu, nes turi didesnį butą negu mano. Dabar jis keistai plekšnoja man per petį ir susirūpinęs šnabžda į ausį:

– Sakyk... Tu dabar pavargęs?

Gūžteliu pečiais:

– Nuo pat gimimo.

– Oktavai, žinai, kad visi čia tave dievinam. Bet būk atsargesnis – rodos, šįryt *Madone* tau visai trūko juosta. Diuleris paskambino ir mane aprėkė, turėjau siųst valytojų komandą, kad ištrintų tavo meno kūrinius. Gal tau vertėtų pailsėt...

– Nemanai, kad mane reikėtų atleisti?

Filipas juokiasi, vėl plekšnoja per nugarą.

– Iškart tie skambūs žodžiai. Apie tai nėra jokios kalbos, mes per daug vertinam tavo talentą. Tavo buvimas „Rose" reikalingas – žinai, kad amerikiečiams labai patiko *Orangina-Cola* vaizdo klipai, o tavo šūkį „Tai per daug WONDERFUL" gerai įvertino per *Ipsos* tyrimus, gal paprasčiausiai tau reikėtų rečiau važiuot pas klientus, ką manai?

– Palauk, aš gi buvau visai ramus – tai tas debilas Diuleris man atskaitė pamokslą apie reklamą internete, galėjau paprašyt Šarlio, kad elektroniniu paštu prikabintų jam prie žinutės „Trojos arklį" ir visa jo sistema išlėktų į orą. Tai būtų kainavę brangiau negu tuliko valymas.

Filipas išėjo labai garsiai juokdamasis – vadinasi, nė velnio nesuprato. Tai vis dėlto geras ženklas, pagalvojus apie atleidimą, nes pats gendirektorius atėjo asmeniškai skaityti pamokslo, užuot paprasčiausiai atsiuntęs elektroninę žinutę vidiniu paštu. Žmonės vis rečiau ir rečiau kalbasi – paprastai, kai prisiverti pasakyti tiesą į akis, tai būna jau BEVEIK per vėlu.

7.

Dažnai žmonės manęs klausia, kodėl kreatyvams permokama. Žurnalistui, savaitę rengiančiam straipsnį laikraščiui *Le Figaro*, mokės penkiasdešimt kartų mažiau negu laisvai samdomam redaktoriui, kuris per dešimt minučių išdrožia plakato tekstą. Kodėl? Paprasčiausiai todėl, kad redaktorius atlieka darbą, atnešantį daugiau grynųjų. Užsakovas turi kelių dešimčių ar šimtų milijonų metinį biudžetą reklamai. Agentūra skaičiuoja honorarus procentais nuo perkamos reklamos apimties: paprastai 9 procentų komisinius (kadaise buvo 15 procentų, bet užsakovai pastebėjo suktybę). Iš tiesų tiems kreatyvams mokama per mažai, palyginti su jų uždirbamomis sumomis. Kai pamatai, kokie pinigai praplaukia jiems prieš akis, kokias sumas jie leidžia susižerti savo darbdaviams, jų atlyginimas atrodo visai menkas. Beje, jei idėjos kūrėjas prašys nedidelio priedo, jį palaikys keistuoliu. Vieną dieną, eidamas su Marku Maronjė iš susirinkimo, klausiu jo:

– Kodėl visi klauso Filipo, o ne manęs?

– Todėl, – atkirto jis, – kad ne tu, o Filipas uždirba 300 000 frankų per mėnesį.

Kūrybinis darbas – ne toks, kuriuo reikėtų pateisinti savo atlyginimą, tai darbas, kur tavo atlyginimas pateisina tave. Kaip ir televizijos laidų vedėjų, ši karjera labai efemeriška. Todėl kreatyvas per keletą metų ir uždirba tiek, kiek joks nor-

malus individas neuždirbs per visą gyvenimą. Tačiau reklamos ir televizijos apimtys smarkiai skiriasi: kreatyvas dirba metus, kad sukurtų trisdešimties sekundžių filmuką, o laidos vedėjas sugaišta trisdešimt sekundžių, kol sugalvoja programos idėją visiems metams.

Na, ir galų gale kreatyvo amatas nėra toks jau paprastas. Jo reputacijai kenkia įsivaizduojamas paprastumas. Kiekvienas mano, kad ir jis taip gali. Tačiau rytinis posėdis leidžia jums įsivaizduoti, koks sunkus šis verslas. Jei toliau lygintume su *Le Figaro* žurnalistu, tai – darbas, kur kreatyvo straipsnį taiso redaktoriaus pavaduotojas, tada vyriausiasis redaktorius, tada redakcijos direktorius, tada jis būna perskaitytas ir pakeistas visų tekste paminėtų žmonių, tada viešai perskaitytas atrinktiems laikraščio skaitytojų atstovams, tada vėl taisomas, ir iš 100 yra 90 galimybių, kad galų gale visai nebus išspausdintas. Ar daug pažįstat žurnalistų, kurie sutiktų kęsti tokį elgesį? Mums gerai moka dar ir dėl to.

Galų gale juk reikia, kad kas nors gamintų reklamas, kurias jūs matot visur: agentūros prezidentas ir jo komercijos direktoriai parduoda jas savo klientams – užsakovams, apie jas rašoma spaudoje, jas parodijuoja per teliką, išnarsto studijų centruose, jos didina produkto žinomumą ir, beje, pardavimus. Bet galų gale yra dar ir jaunas gaidžiūkštis, kuris sėdėjo kėdėj ir kūrė jas savo makaulėje, ir tas gaidžiūkštis vertas daug, labai daug, nes jis – Pasaulio Valdovas, kaip jau jums ir aiškinau. Šitas gaidžiūkštis yra kraštutiniame gamybos grandies taške, tame, į kurį remiasi visa pramonė, tame, kur ekonominės peštynės pačios žiauriausios. Prekių ženklai sukuria produktus, gamyklose juos gamina milijonai darbi-

ninkų, nesuskaičiuojamoj daugybėj parduotuvių juos parduoda. Bet visa ši sumaištis būtų bergždžia, jei tas gaidžiūkštis nerastų kaip sutriuškinti konkurentus, laimėti varžybas, įtikinti pirkėjus nesirinkti kito prekės ženklo. Šis karas nėra nei tuščia veikla, nei diletantų žaidimas. Tokie dalykai nedaromi tuščiai. Kai mes su Šarliu, priešais mane sėdinčiu meno direktorium, pajuntam, kad sugalvojom idėją, kuri dar kartą į neturtingos namų šeimininkės krepšį įspraus nenaudingą prekę, įvyksta kažkas paslaptinga. Staiga susižvalgom kaip sąmokslininkai. Burtai suveikė: sužadinti norą žmonių, neturinčių lėšų naujam daiktui, pirkti tai, ko jiems vos prieš dešimt minučių dar nereikėjo. Kiekvieną kartą tai pirmas kartas. Idėja visada atsiranda iš niekur. Tas stebuklas mane sukrečia, akys prisipildo ašarų. Tikrai būtina priversti išgrūst mane iš darbo.

Mano tikslios pareigos – kūrėjas-redaktorius, taip mūsų laikais vadinami visuomeniniai rašytojai. Aš kuriu trisdešimties sekundžių filmų scenarijus ir reklaminių plakatų šūkius. Vadinu juos „šūkiais“, kad jums būtų aišku, bet žinokit, kad žodis „šūkis“ yra visiškai pasenęs. Šiandien sakoma „parašas“ arba „antraštė“. Man visai patinka „parašas“, bet „antraštė“ skamba šauniau. Snobiškiausi redaktoriai sako „antraštė“, nežinau kodėl. Tai dabar ir aš sakau, kad išperėjau vieną ar kitą „antraštę“, nes jeigu esi snobas, tau dažniau pakelia atlyginimą. Dirbu prie aštuonių biudžetų: prancūziškų kvepalų, nebemadingų drabužių prekės ženklo, itališkų makaronų, sintetinio saldiklio, mobiliojo telefono, neriebaus balto sūrio, tirpios kavos ir apelsininio limonado. Dienos prabėga, lyg ištisai šokinėčiau tarp aštuonių gaisrų ir gesinčiau juos, kaip perjunginėjami TV kanalai. Turiu nuolat persijungt į naują užduotį. Esu apspangęs chameleonas.

Žinau, nepatikėsit, bet šį amatą pasirinkau ne dėl pinigų. Man patinka sugalvoti frazes. Joks kitas amatas nesuteikia žodžiams tokios galios. Reklamos tekstų redaktorius yra parduodamų aforizmų autorius. Kad ir kiek nekęsčiau to, ką darau, reikia pripažint, kad nėra kito tokio amato, kuriame tris savaites būtų galima rietis dėl prieveiksmio. Kai Cioranas rašė „Svajoju apie pasaulį, kuriame būtų galima numirt už kablelį", ar tada jis numanė, kad kalba apie kūrėjų-redaktorių pasaulį?

Kūrėjas-redaktorius dirba komandoje su meno direktorium. Meno direktoriai taip pat sugalvojo gudrybę snobiškumui: vadina save A.D. („Art Director" santrumpa). Galėtų sakyt M.D., bet ne, sako A.D., angliškai. Tiek to, neaiškinsiu visų reklamos triukų, ne tam čia susirinkom, jums pakaktų paskaityti senus Lozjė komiksus arba pažiūrėt aštuntojo dešimtmečio komedijas per televizorių (dažniausiai sekmadienį vakare), kur reklamos atstovą visada vaidina Pjeras Rišaras. Tada reklama dar juokindavo. Dabar ji nieko nebeprajuokina. Tai jau ne linksmas nuotykis, o neįveikiama pramonė. Dirbti agentūroje tapo beveik taip pat įdomu kaip būti vyriausiuoju buhalteriu.

Taigi laikai, kai „reklamščikai" apsimetinėjo artistais, baigėsi. Dabar jie – pavojingi, pragmatiški, negailestingi verslininkai. Publika jau pradeda tai pastebėti – vengia ekranų, plėšo lankstinukus, traukiasi šalin nuo autobusų stotelių paviljonų, paišo *graffiti* ant mūsų 4 x 3 dydžio stendų. Tokia reakcija vadinama „reklamofobija". Todėl, kad pastaruoju metu reklama ėmė viskam diriguoti. Veikla, prasidėjusi kaip pokštas, dabar jau valdo mūsų gyvenimus: finansuoja televi-

ziją, diktuoja spaudai, karaliauja sporte (Pasaulio čempionato finale ne Prancūzija sutriuškino Braziliją, o *Adidas* sutriuškino *Nike*), modeliuoja visuomenę, daro įtaką seksualumui, skatina ekonomikos augimą. Norit skaičiukų? 1998 m. užsakovų investicijos į reklamą pasaulyje siekė 2 340 milijardų frankų (net ir eurais nebloga sumelė). Galiu jus užtikrint, kad už tokią kainą parduodama viskas – ypač jūsų siela.

8.

Trinuosi dantenas – visąlaik niežti. Senstant mano lūpos darosi vis mažesnės. Dabar suvartoju keturis gramus kokaino per dieną. Pradedu atsibudęs, pirmą takelį įtraukiu dar prieš rytinę kavą. Kaip gaila, kad turiu tik dvi šnerves, kitaip įtraukčiau dar daugiau – koksas yra „rūpesčių naikintojas“, kaip sakė Froidas. Jis nuskausmina problemas. Ištisą dieną kramtau kramtomąją gumą be kramtomosios gumos. Naktį einu į renginius, kur niekas manęs nemato.

Kodėl pasaulį valdo amerikiečiai? Todėl, kad jie valdo komunikaciją. Atėjau į šitą amerikiečių agentūrą, nes žinojau, kad čia dirba Markas Maronjė. Agentūra vadinasi *Rosserys & Witchcraft*, bet visi sako „Rosas“. Tai prancūziškas pirmos pasaulyje reklamos grupės, kurią 1947 metais Niujorke įkūrė Edas Roseris ir Džonas Vičkraftas (5,2 milijardo dolerių grynojo pelno 1999 m.), filialas. Pastatą tikriausiai pastatė aštuntajam dešimtmety – tada buvo madinga „laivo“ išorė. Yra didelis vidinis kiemas ir beveik visur išvedžioti geltoni vamzdžiai, stilius – tarp Bobūro ir Alkatrazo*, tačiau iš tikrųjų yra Bulonės-Bijankūro rajone, o tai žemesnis lygis negu Medisono aveniu. Holą karūnuojančius milžiniškus inicialus

* Bobūras – Paryžiaus Georges'o Pompidou šiuolaikinio meno centras, Alkatrazas – kalėjimas JAV (*vert. past.*).

R & W supa vien plastmasiniai augalai. Sparčiai žingsniuoja aplankais nešini tipai. Visi jaučiasi atlieką kokią nors misiją: atkurti tualetinio popieriaus reputaciją, įvesti į rinką naują sausą sriubą, „sustiprinti pernai optimizuotą poziciją margarino sektoriuje“, „ištirti naujas galimybes sausos rūkytos dešros rinkoje“... Kartą užklupau koridoriuje verkiančią vieną nėščią komercijos direktorę (komercijos direktorės slepiasi, kad paverktų), suvaidinau paslaugų berniuką, pasiūliau stiklinaitę ledinio vandens, popierinę nosinę, ranką ant užpakalio. Nieko neįmanoma padaryt: ji prisivertė nusišypsoti, bet jaučiau, kad jai gėda palūžti kito žmogaus akivaizdoje.

– Šiąnakt sapnavau, kad kojos eina pačios ir veda mane į „Rosą“. Bandžiau priešintis, bet buvo įsijungęs autopilotas... tai nieko baisaus, tikrai, man tuoj praeis.

Paprašė nieko nepasakot jos šefui, patikino mane, kad jaučiasi tiesiog kaip nauja, kad tai visai nesusiję su darbu, tiesiog vargina nėštumas, ir tiek. Ji iš naujo pasidažė ir nubėgo lengvu žingsneliu. Tada aš ir supratau, kad užsidirbu atlyginimą nežmoniškoje sektoje, kuri nėščias moteris paverčia surūdijusiais robotais.

Markas Maronjė sveikindamasis pliaukšteli man per delną.

– Labas, rūkoriau! Vis dar rašai agentūros apmokamą romaną reklamai sutriuškinti?

– Ir dar kaip! Tai tu mane visko išmokei!

Blogiausia, kad tai tiesa. Maronjė yra „Roso“ kūrybos direktorius, tačiau spausdina savo knygas, pasirodo televizijoj, skiriasi, rašo literatūros kritiką skandalingiems savaitraščiams... daro milijoną įvairių dalykų ir skatina savo darbuotojus taip elgtis, atseit „smegenims pravėdinti“ (bet aš žinau – tai tam, kad jie neišprotėtų). Maronjė šiam amate jau beveik

atliko savo, bet kažkada buvo tikras nugalėtojas: liūtai Kanuose, nuotrauka *Stratégies* viršelyje, pagrindinis A.D. klubo prizas... jis – kelių gerai žinomų šūkių autorius: „O KOKS JŪSŲ TELEFONAS?“ – *Bouygues Telecom*, „JEI PATINKA GARSAS, MATYKIT IR VAIZDĄ“ – MCM, „Į AKIS – SAKAU, ŽIŪRĖKIT MAN Į AKIS“ – *Wonderbra*, „VIENA JŪSŲ PUSĖ NEGALI ATSISPIRTI – O KITA TEGU UŽSIČIAUPIA“ – *Ford*. Pati žinomiausia lieka „KAVA *MAMIE*. YRA IR GERESNĖ KAVA. GAILA, KAD JI NEEGZISTUOJA“. Po galais, atrodo taip paprasta, bet sugalvok tu man – juk kuo paprasčiau, tuo sunkiau atkapstyti. Pačios gražiausios antraštės nuginkluoja akivaizdumu: „REIKIA BŪTI BEPROČIU, KAD MOKĖTUM DAUGIAU“, „IŠORĖJ MATYTI, KĄ JIS DARO VIDUJ“, „VANDUO, ORAS, GYVENIMAS“, „DUONOS, VYNO, *BOURSINO* SŪRIO“, „100% LAIMĖTOJŲ IŠBANDĖ LAIMĘ“, „ASMENUOKIM TALENTUS KARTU“, „GYVENIMAS PER TRUMPAS, KAD RENGTUMEIS NUOBODŽIAI“, „GARSTYČIOS *MAILLE*. MANO MEILĖ“, „*SEB*, TAI GĖ-RY-BĖ“, „JUK TAIP PAPRASTA NEKLYSTI“, „NEBEUŽSUKSITE PAS MUS ATSITIKTINAI“, „NES AŠ TO VERTA“, „NEPRAEIKIM PRO PAPRASTUS DALYKUS“, „KELI LAŠAI ŠVELNUMO ŠIURKŠČIAME PASAULYJE“, „JEI KAŽKAS JAU PADARYTA, TAI DAR NEREIŠKIA, KAD NEREIKIA NIEKO DARYTI“ ir, žinoma, „JUST DO IT“* – geriausias visoje Verslo Istorijoje. (Nors, gerai pagalvojus, mano mėgstamiausias vis dar – „*HYUNDAI*. PASIRUOŠKIT JO NORĖTI“. Pats garbingiausias. Kadaise, kai žmones kankindavo, sakydavo jiems „tu kalbėsi“, dabar – „tu norėsi“. Skausmas didesnis, nes tvinkčioja.)

*Veik (*angl.*).

Maronjė gerai pažįsta šio amato užkulisius. Tai jis mane išmokė nerašytų taisyklių, kurių jums niekada neišdėstys Aukštojoj reklamos mokykloj – nepatingėjau surašyti jas A4 lape ir priklijuoti virš savo *iMac'o*.

DEŠIMT KREATYVO ĮSAKYMŲ:

1) Geras kreatyvas kreipiasi ne į vartotojus, o į 20 žmonių Paryžiuje, kurie yra potencialūs jo darbdaviai (20 geriausių reklamos agentūrų kūrybos direktorių). Vadinasi, laimėti prizą Kanuose ar A.D. klube daug svarbiau, negu padėti klientui užkariauti naują rinkos dalį.

2) Pirma idėja – geriausia, bet reikia visada reikalaut trijų savaičių termino iki jos pristatymo.

3) Reklamą – vienintelis amatas, kur už blogesnį darbą mokama daugiau. Kai pristatai genialią idėją, o užsakovas nori ją sugadint, rimtai pagalvok apie savo atlyginimą, tada per trisdešimt sekundžių leptelk kokį šūdą, kol jis diktuoja, scenarijuj pridėk palmių, ir galėsi savaitei išvažiuot į filmavimą Majamy arba Žaliajame Kyšulyje.

4) Į susirinkimus visada vėluok. Punktualus kreatyvas – nepatikimas. Įeidamas į kambarį, kur visi laukia jau tris ketvirčius valandos, jis jokiu būdu neturi atsiprašyti, verčiau sakyt: „Sveiki, galiu jums skirt tik tris minutes“. Arba pacituoti tokią Rolano Barto frazę: „Parduoti padeda ne svajonė, o protas“. (Mažiau prašmatnus variantas: „Bjaurumą parduot sunku“, Reimonas Loevi.) Klientai pagalvos, kad gauna tiek, už kiek sumokėjo. Niekada nepamiršt, kad užsakovai ateina

į agentūras, nes patys nesugeba sugalvoti idėjų, dėl to kenčia ir pyksta ant mūsų. Todėl kreatyvai turi juos niekinti: produktų vadybininkai yra mazochistai ir pavyduoliai. Jie moka mums, kad juos žemintume.

5) Kai ateini visai nepasiruošęs, reikia kalbėt paskutiniam ir kartoti tai, ką pasakė kiti. Bet kuriame susirinkime teisus tas, kuris kalba paskutinis. Niekada nepamiršti, kad susirinkimo tikslas – leisti kitiems susimauti.

6) Skirtumas tarp senbuvio ir naujoko – senbuviui daugiau moka ir jis mažiau dirba. Kuo daugiau tau moka, tuo labiau tavęs klauso, ir tuo mažiau tu kalbi. Šitoj profesijoj kuo esi svarbesnis, tuo niūresniam reikia būti – kuo mažiau pliurpi, tuo genialesniu tave laiko. Rezultatas: kad parduotų idėją KD (kūrybos direktoriui), kreatyvas turi NUOLATOS įtikinėti KD, kad idėją sugalvojo būtent jis. Todėl savo pristatymus reikia pradėti maždaug tokiomis frazėmis: „Gerai apgalvojau, ką tu vakar man sakei, ir..." arba „Rėmiausi tavo vakar išsakyta mintim ir...", arba dar „Grįžau prie pradinės išeities, apie kurią kalbėjai, ir...", nors, savaime suprantama, vakar KD nieko nesakė, jokios idėjos vakar nesugalvojo ir juo labiau nekalbėjo apie jokią pradinę išeitį.

6 bis) Kitas būdas atskirti senbuvį nuo naujoko: naujokas žeria linksmus sąmojus, iš kurių niekas nesijuokia, o senbuvis skaldo nuobodžius pokštus, iš kurių juokiasi visi.

7) Praktikuok pravaikštas, ateik į darbą vidurdienį, neatsakyk, kai su tavim sveikinasi, užtruk tris valandas išėjęs pietaut, būk nesurandamas darbo vietoje. Jei dėl to sulauksi nors

menkiausio priekaišto, sakyk: „Kreatyvas neturi darbo grafiko, tik darbo terminus“.

8) Niekada neklausk kito nuomonės apie kampaniją. Jei klausi kieno nors nuomonės, VISADA yra pavojus, kad jis ją ir išsakys. Ir kai ją išgirsi, nėra NEĮMANOMA, kad turėsi į ją atsižvelgti.

9) Visi dirba už aukščiau esantįjį. Stažuotojas dirba kūrėjo darbą, kuris dirba KD darbą, kuris dirba vadovo darbą. Kuo tu svarbesnis, tuo mažiau dirbi (žr. 6 įsakymą). Žakas Segela* dvidešimt metų išsėdėjo ant „Tyliosios jėgos“ pečių – tai Leono Blumo formulė, atgaivinta dviejų jo agentūros kreatyvų, kurių niekas neprisimena. Filipą Mišelį plačioji visuomenė prisimena dėl plakatų „Rytoj nusiimsiu viršų, Rytoj nusiimsiu apačią“ – tai buvo jo darbuotojo Pjero Bervilio idėja. PERDUOK visą savo darbą praktikantui – jei tau patiks, nuopelnus priskirsi sau, jei nepavyks, atleistas bus jis. Praktikantai – naujieji vergai: jiems nemokama, jie į valias drožiami ir apkraunami, diena iš dienos atleidžiami iš darbo, kavos nešėjai, nagingi fotokopijų gamintojai, vienkartiniai kaip *Bic* skustuvai.

10) Kai bendradarbis kreatyvas paduoda tau gerai parašytą skelbimą, jokiu būdu neparodyk, kad žaviesi jo atradimu. Reikia sakyti, kad tai nieko vertas šūdas, neparduodamas, arba kad tai senas triukas, tūkstančius kartų kartotas, arba nukopijuotas nuo praėjusios anglų kampanijos. Kai parodo tau niekam vertą šūdą, sakyk „puiki idėja“ ir apsimesk, kad labai jos pavydi.

* Jacques Séguéla – prancūzų reklamos praktikas ir teoretikas, vienos komunikacijų agentūros kūrybos direktorius. Daugelio politinių kampanijų Prancūzijoje ir kitose šalyse sumanytojas (*vert. past.*).

Nuo tada, kai Maronjė ėmė vadovauti kūrybiniam agentūros skyriui, pamiršo visus savo priesakus. Kai kreatyvai pristato kampaniją, jis bamba „neeeblogai“ arba „neeeaišku“. „Neeeblogai“ reiškia, kad jam patinka ir kad iki metų pabaigos būsi paaukštintas. „Neeeaišku“ reiškia, kad reikia sugalvot ką kita, kitaip nedelsiant būsi nušalintas. Iš esmės kūrybos direktoriaus darbas nėra toks jau sudėtingas: užtenka mokėt padoriai sumurmėti „neeeblogai“ ir „neeeaišku“. Kartais net pagalvoju, kad Markas šiuos žodžius taria visai atsitiktinai, mintyse mesdamas burtą – herbas ar erelis.

Prieš nutraukdamas mano apmąstymus, jis pažvelgė į mane su kažin kokiu švelnumu.

– Atrodo, šiandien pas *Madone* įsisiautėjai?

Tada pažeriu jam tiradą, sykiu kalendamas klaviatūrą, kad ir jūs galėtumėt ją perskaityt:

– Klausyk, Markai, tu gi žinai, VISI kreatyvai išsikrausto iš proto: mūsų darbe per daug frustracijų, visi spjauna viską mums į veidą, darosi vis blogiau ir blogiau. Stambiausias agentūros klientas – šiukšlių dėžė. Kiek dėl jos plušam! Pažiūrėk į nusivylusius senų reklamininkų veidus, į jų užgesusias akis. Po to, kai atmeta keletą mūsų kūrinių, tampam nusivylę, ir net jei apsimetam, kad nusispjaut, vis tiek graužiamės. Ir taip visi esam nepavykę menininkai, be to, tai mus verčia nuryt savimeilę ir užpildyt stalčius nereikalingais spaudos maketais. Sakysi – tai geriau, negu lenkt nugarą gamykloj. Bet darbininkas žino, kad gamina apčiuopiamą daiktą, o kreatyvas turi pakelt tą pompastišką titulą, tą juokingą pavadinimą, kuris leidžia jam vien pūsti miglą ir parsidavinėti. Beje, visi, kurie čia dirba, yra alkoholikai, depresuoti arba narkomanai. Po pietų šlitiniuoja, rėkauja, valandų valandas žaidžia videožaidimus, rūko žolę,

kiekvienas turi savo būdą išgyvent. Va, ką tik mačiau tokį, kuris apsimetinėjo lunatiku stovėdamas ant vamzdžio penkiolikos metrų aukštyje, o po juo – tuštuma. Man pačiam jau per gerklę virsta, aš griežiu dantim, veidą tampo nervinis tikas, prakaituoja skruostai. Bet visos šitos paliegėlių kohortos vardu skelbiu: mano knyga atkeršys už visas nužudytas idėjas.

Maronjė klausosi manęs su užuojauta lyg gydytojas, ketinantis pranešt savo pacientui, kad jo ŽIV tyrimo rezultatai teigiami. Mano dedikacijai pasibaigus, ji pasiekė ausis kaip taikinį*.

– Tai atsistatydink, – sako jis man išeidamas iš kabineto.

Spjaut man į tai, būsiu atkaklus ir neatsistatydinsiu. Atsistatydinti būtų tas pat, kas paskelbt, kad pasitrauki iš bokso varžybų joms dar nepasibaigus. Jau geriau būsiu nokautuotas ir išgabentas ant neštuvų. Kad ir kaip ten būtų, jis meluoja: niekas man čia neleistų trenkt durimis, jeigu dėčiau į kojas kaip seriale „Kalinys", visi neužsičiaupdami klausinėtų: „Kodėl jūs atsistatydinot?" Man visada rūpėjo, kodėl Kaimelio vadai nuolat to klausdavo šeštojo numerio. Šiandien žinau. Todėl, kad mūsų pasaulyje, terorizuojamam bedarbystės ir sutvarkytam pagal darbo kultą, tai ir yra didysis šio amžiaus klausimas: „KODĖL ATSISTATYDINOT?" Pamenu, po kiekvienos serijos, kai rodydavo titrus, žavėdavausi gudria Patriko Makgohano šypsena, o jis bliaudavo: „Aš ne numeris, aš laisvas žmogus!" Šiandien visi esam 6-ieji numeriai. Visi kovojam, kad gautume NTS (Neribotos Trukmės Sutartį). Ir jeigu metam darbą, bet kuriuo metu išsigelbėjimo saloje, kokaininių kekšių apsupty, paplūdimy galim pamatyt atriedantį didelį baltą kamuolį, skirtą sugrąžint mus į darbą, riaumojantį: „Kodėl jūs atsistatydinot?"

* Perfrazuota poeto Edmond'o Rostand'o (1868–1918) citata (*vert. past.*).

9.

Tais laikais ant sienų, autobusų stotelėse, ant namų, ant žemės, taksi, sunkvežimių, griaunamų pastatų fasadų, ant baldų, liftuose, ant bilietų pardavimo automatų, visose gatvėse ir net kaimuose tvirtindavo milžiniškas produktų fotografijas. Gyvenimą užkariavo liemenėlės, šaldyti produktai, šampūnai nuo pleiskanų ir triašmeniai skustuvai. Per visą istoriją žmogaus akys dar nebuvo tiek viliojamos: buvo apskaičiuota, kad nuo gimimo iki 18 metų žmogus pamato vidutiniškai 350 000 reklamų. Net pamiškėse, kaimelių pakraščiuose, nuošalių slėnių vidury, snieguotų kalnų viršūnėse, ant kalnų keltuvų kabinų tekdavo susidurt su *Castorama*, *Bricodécor*, *Champion Midas* ir *La Halle aux Vêtements* logotipais. Nė minutės poilsio homo consommatus akims.

Tyla taip pat ėmė nykti. Tapo neįmanoma pabėgt nuo radijų, įjungtų televizorių, rėkiančių reklaminių klipų, kurie greitai prasiskverbs ir į jūsų privačius pokalbius telefonu. Tokią naują sutartį pasiūlė *Bouygues Telecom*: telefoną gauni nemokamai, jei sutinki kas 100 sekundžių išklausyt reklaminius intarpus. Įsivaizduokit: suskamba telefonas, policininkas praneša, kad jūsų vaikas žuvo automobilių avarijoj, apsipilat ašaromis, o kitam laido gale balsas dainuoja: „*Carrefour* – aš už, bet kur!“ Liftų muzika buvo visur, ne tik liftuo-

se. Greituosiuose traukiniuose, restoranuose, bažnyčiose čirpė mobilieji telefonai, net ir benediktinų vienuolynai negalėjo apsigint nuo visa apimančios kakofonijos. (Žinau – pats tikrinau.) Pagal anksčiau minėtą tyrimą, vidutinis vakarietis per dieną gaudavo 4 000 verslo pranešimų.

Žmogus įžengė į Platono olą. Graikų filosofas įsivaizdavo žmones, įkalintus oloje, stebinčius tikrovės šešėlius ant savo kameros sienų. Platono ola jau egzistavo: ji paprasčiausiai vadinasi televizija. Katodiniam ekrane galėjom kontempliuoti *Canada Dry* tikrovę: tai panašu į tikrovę, spalvos – tikroviškos, bet tai nebuvo tikrovė. Logosą pakeitė logotipai, projektuojami ant drėgnų mūsų grotos sienų.

Tam prireikė dviejų tūkstančių metų.

O DABAR REKLAMOS PUSLAPIS

SCENA VYKSTA JAMAIKOJE.

TRYS RASTAFARIAI TYSO PO KOKOSO PALME, JŲ VEIDUS DENGIA DREDLOKAI. TIKRIAUSIAI JIE SURŪKĖ DIDŽIULES GANDŽOS SUKTINES IR DABAR JAU YRA VISIŠKAI TRŪKĘ. PRIE JŲ ARTĖJA STORA JUODAODĖ IR ŠAUKIA:

– EI, BERNIUKAI, DABAR JAU LAIKAS DIRBTI!

TRYS REGIMENAI NEKREIPIA DĖMESIO. AKIVAIZDU – JIE TAIP APSPANGĘ, KAD NEGALĖTŲ NĖ MAŽOJO PIRŠTO PAJUDINTI. NUSIŠYPSO JAI IR GŪŽTELI PEČIAIS, BET STOROJI KALAKUTĖ NEATSTOJA:

– KELT! SIESTA BAIGĖSI! PRIE DARBO, BERNAI!

MATO, KAD TRYS „BROTHERS“ VIS DAR NEJUDA, IR NUSIVYLUSI PAGRŪMOJA INDELIU DANETTE. *PAMATĘ ŠOKOLADINĮ KREMĄ-DESERTĄ, TRYS RASTAMENAI AKIMIRKSNIU PAŠOKA DAINUODAMI BOBO MARLIO DAINĄ „GET UP, STAND UP“. JIE ŠOKA PAPLŪDIMY RAGAUDAMI PRODUKTĄ.*

KADRE STAMBIU PLANU – PRODUKTAS IR ANTRAŠTĖ „VISI PAKYLAM DĖL DANETTE*“.*

II

Tu

„Tiek pat nuostabių atradimų
galima padaryt ir skaitant
Paskalio „Mintis", ir muilo reklamą."

MARCEL PROUST

1.

Šįvakar – baltoji naktis. Nuo tada, kai išėjo Sofi, savaitgaliais tu visada nuobodžiauji. Per MTV žiūri *The Grind*. Tūkstantis bikiniuotų merginų su per trumpais marškinėliais plaikstosi ant milžiniškos šokių pakylos po atviru dangum, tikriausiai Pietų pakrantėje, Majamyje. Jas supa kampuoti juodukai blizgančiais kaip šokolado plytelės pilvo raumenim. Laidos sumanymas aiškus: judesių grožis ir prakaitavimas pagal technomuziką. Visi turi būti amžinai šešiolikmečiai. Reikia būti gražiam, jaunam, sportiškam, įdegusiam, šypsotis ir pataikyti į ritmą. Linksmintis – taip, tačiau paklusti ir būti drausmingam saulės atokaitoj. Privalomi kūną aptempiantys rūbai. *The Grind* – tai kitas pasaulis, tobulumo paplūdimys, tyrumo šokis. Nors *grind* angliškai reiškia MALIMAS. Šis disciplinuotas jaunatviškumas tau primena Leni Ryfenštal „Valios triumfą" arba Arno Brekerio skulptūras.

Kartais antrame plane pasirodo mergina, kuri nežino, kad yra filmuojama, ir pavargusi ima žiovauti. Tada kamera priartėja, ir kai tik ji pastebi objektyvą, vėl pradeda vaidinti linksmuolę, rodo pornoaktorės pozas, apsimestinai nekalta veido išraiška čiulpia pirštelius. Nesibaigiančią valandą kontempliuoji šį kurortinį fašizmą uostydamas koksą. Kad iš nosies nebebėgtų kraujas, ant veidrodėlio ilgai smulkini miltelius savo *Premier* mokamąja kortele. Kristalus paverti cukraus

pudra. Kuo pudra smulkesnė, tuo mažiau ji dirgina kraujagysles. Tavo gyvenimas ant bėgių. Kai juos įtrauki pro storą auksinį šiaudelį, atkragini galvą, kad kiek galima mažiau dirgintum sinusus. Vos tik gerklėje pajunti skonį, užsiverti didelę taurę degtinės su toniku, kad nustotum be paliovos čiaudėti. Po šienligės inauguruoji naują ligą – koksinę slogą (šnervių nekrozė, bėganti nosis, žandikaulių traukuliai, subraižyta banko kortelė baltu kraštu). Taip, pakilęs virš savęs, leidi savaitgalį.

Ką jau ką, o narkotikus matei iš arti. Iš pradžių tik girdėjai kalbant:

– Visą savaitgalį valgėm Koriną.

Po to per rankas juos leido keli draugų draugai:

– Nori į nosytę?

Po to draugų draugai tapo tavo tiekėjais.

Vėliau vienas iš jų mirė nuo perdozavimo, kitas sėdo į kalėjimą. Iš pradžių ėmei norėdamas išbandyt, retsykiais po vieną kartą, tada – kad galėtum siausti kiekvieną savaitgalį. Vėliau – kad vėl pabandytum pralinksmėt, savaitės vidury. Tada užmiršai, kad tai skirta linksminimuisi, pasitenkinai tuo, kad vartodavai kas rytą stengdamasis išlikt normalus, ir kai jie sumaišyti su vidurių laisvinamaisiais – vis nori šikt, tau niežti nosį, kai jie sumaišyti su strichninu. Nesiskundi: jei neuostytum miltelių, tektų apsirengus žaliu fluorescenciniu kombinezonu ir prisirišus elastiniu raiščiu šokinėti iš didelio aukščio arba važinėtis ratukinėm pačiūžom, apsišarvavus juokingais antkeliais, arba dainuot karaokę kinų restorane, arba būti rasistu su skustagalviais, arba mankštintis sporto salėj su senais gražuoliais, arba vienam žaisti sportloto, arba atlikti psichoanalizę su kušete, arba žaisti pokerį su melagiais, arba naršyt internete, arba būt sadomazochistu, arba

laikytis liekninamosios dietos, arba laikytis naminio viskio, arba imtis sodininkystės, slidinėjimo trasos, miesto filatelijos, miesčioniško budizmo, arba kišeninės multimedijos, arba grupinių stalių darbų, arba analinių orgijų. Visiems reikia veiklos, kad, kaip sakoma, „atsipalaiduotų nuo streso“, bet pats matai, kad iš tikrųjų žmonės tik neriasi iš kailio.

Nuo tada, kai gyveni vienas, per dažnai masturbuojies žiūrėdamas vaizdajuostes. Tau prie pirštų galų visąlaik prilipę popierinių nosinių skuteliai. Kai palikai Sofi, vis tiek jai pasakei, kad tau geriau su kekšėm.

– Aš tau ištikimas: esi vienintelis žmogus, kurį noriu apgaudinėti.

Ir kaipgi tai įvyko? A, tiesa, vakarieniavai su ja restorane, staiga ji praneša, kad laukiasi nuo tavęs kūdikio. Šitas šuolis į praeitį visai negeras prisiminimas. Staiga iš tavo lūpų pasipila ilgas monologas, kurio neįmanoma sustabdyt. Sviedei jai tai, ką viso pasaulio diedai svajoja pasakyti visoms savo nėščioms moterims:

– Aš taip norėčiau, kad išsiskirtume... Prašau, atleisk man... Maldauju, neverk... Svajoju tik apie vieną dalyką – kad išsiskirtume... Padvėsiu vienas kaip šūdas... Nešdinkis, dink, pradėk gyvenimą iš naujo, kol dar esi graži... Bėk tolyn nuo manęs... Aš stengiausi, patikėk, stengiausi laikytis, bet man nepavyksta... Aš dūstu, nebegaliu daugiau, nemoku būt laimingas... Trokštu vienatvės ir atsitiktinių moterų... Noriu vienišas keliaut po nepažįstamus miestus... Nesugebėčiau auginti vaiko, nes pats esu vaikas... Esu savo paties sūnus... Kiekvieną rytą suteikiu sau gyvybę... Neturėjau tėvo, tai argi galėčiau pats juo būti... Aš nenoriu tavo meilės... Aš...

Daug sakinių, prasidedančių „aš“. Sofi atsakė:

– Tu pabaisa.

– Jeigu aš pabaisa, ir tu mane myli, tai esi tokia pat kvaila kaip Frankenšteino sužadėtinė.

Sofi tave nuskenavo, pakilo nuo stalo ir išėjo iš tavo gyvenimo negalėdama nė atsikvėpti. Keista, kai išėjo kūkčiodama, puikiai suvokei, kad bėgi tu, o ne ji. Įkvėpei ir iškvėpei, jautei tą „bailų palengvėjimą“, užplūstantį po visų išsiskyrimų, ant popierinės servetėlės parašei: „išsiskyrimai – tai meilės miunchenai“ ir dar „ką žmonės vadina švelnumu, aš vadinu baime išsiskirti“. Ir dar „su moterimis visada taip: arba tau į jas nusispjaut, arba jų bijai“. Jeigu tau nenusispjaut, vadinasi, tu apimtas siaubo.

Kai mergina praneša savo diedui, kad laukiasi nuo jo vaiko, vaikinui TUČTUOJAU kyla klausimas ne „Ar aš noriu to vaiko?“, bet „Ar lieku su šita mergina?“.

Galų gale laisvė – tai tik nemaloni akimirka, kurią turi išbūti. Šįvakar nusprendei vėl nueit į „Barą Bituratą“, savo mėgstamiausią bordelį. Viešnamiai Prancūzijoj turėtų būti uždrausti, tačiau vien Paryžiuje galima suskaičiuot geras penkias dešimtis. Ten, vos tik įeini, visos merginos tave dievina. Jos turi du didelius privalumus:

1) Yra gražios.

2) Tau nepriklauso.

Užsakai butelį šampo, išpilstai į taures, ir štai jos jau glosto tau plaukus, laižo kaklą, beda nagelius į tavo marškinius, brauko per tavo didėjantį antuką, į ausies geldelę šnabžda subtilias nešvankybes:

– Tu toks mielas, noriu tave pačiulpt. Sonia, žiūrėk, koks jis gražus! Noriu greičiau pamatyt jo veidą, kai baigs mano burnoj. Įkišk jo ranką į mano kelnaites, kad pajustų, kokia aš šlapia. Mano klitoris vibruoja, čia, paliesk pirštu, jauti – pulsuoja?

Tu tiki iš pusės žodžio. Pamiršti, kad joms moki. Viduje įtari, kad Žoana iš tikrųjų vardu Žanina, bet kol nepatyrei orgazmo, tau nusispjaut. Štai, tu gaidžiukas vyne pas prabangias vištas. „Baro Biturato" rūsyje čiulpi silikoninius spenelius. Jos tavim motiniškai rūpinasi. Tavo veidą dengia ilgi liežuviai. Balsu teisiniesi:

– Kai nori taisyt automobilį, geriau kreiptis į mechaniką. Kai nori statytis namą, verčiau susirask gerą architektą. Jei susirgai, eik konsultuotis pas kompetentingą gydytoją. O fizinė meilė tikriausiai vienintelė sritis, kur nesikreipiam į specialistus? Visi esam prostitutai. 95 procentai žmonių sutiktų permiegot už pinigus, jei jiems pasiūlytų dešimt tūkstančių frankų. Bet kuri pana tikriausiai pačiulptų ir už pusę tos sumos. Vaidins įsižeidusią, nesigirs draugėms, bet manau, kad už penkis tūkstančius darytum su ja ką nori. Net ir už mažiau. Imk ką tik nori, tai tik tarifų klausimas: ar atsisakytumėt čiulpti už milijoną, dešimt milijonų, šimtą milijonų? Meilė dažniausiai veidmainė – gražios merginos įsimyli (giliai širdyje tiki, kad nuoširdžiai) diedus, lyg atsitiktinai visko pertekusius, galinčius joms pasiūlyti gražų, prabangų gyvenimą. Ką, nepanašu į prostitutes? Panašu.

Žoana ir Sonia pritaria tavo svarstymams. Jos visada sutinka su tavo genialiomis teorijomis. Su kuo sutapsi, tuo ir tapsi – juk ir tu parduodamas Didžiajam Kapitalui.

Be to, šios merginos vienintelės gali padaryti, kad tau stovėtų, net kai nosis prikimšta, o ant pimpalo užmautas sargis, tokią valandą, kai tesugebi lementi kažką panašaus į:

– Nežiūrėk į šiaudelį kaimyno šnervėje, verčiau į rąstą savo kelnėse.

Vaidini visko ragavusį provokatorių, bet toks nesi. Eini pas prostitutes ne iš cinizmo, o, visai ne, priešingai – iš baimės mylėti. Jos duoda tau seksą be jausmų, malonumą be skausmo. „Tikra yra netikrumo akimirka", rašė Gi Deboras – po Hėgelio – o jie buvo protingesni už tave. Ši frazė puikiai apibūdina barų su palydovėmis atmosferą. Su prostitutėm netikra yra tikrumo akimirka. Pagaliau esi pačiu savimi. Bendraujant su vadinamąja „normalia" moterim reikia stengtis, girtis, tobulėti, vadinasi, meluoti – vyras turi būti prostitutė. O viešnamy vyras atsipalaiduoja, nebesistengia patikt, pasirodyt geresnis, negu yra. Tai vienintelė netikra vieta, kur jis pagaliau yra tikras, silpnas, gražus ir trapus. Reikėtų parašyt romaną „Meilė kainuoja 3 000 frankų".

Pasilinksminimų merginos tau brangiai atsieina, kad galėtum save pataupyt. Tu pernelyg švelnutis, kad dar sykį rizikuotum įsimylėt su viskuo, kas po to seka: besidaužanti širdis, stiprūs jausmai, staigus nusivylimas, Vėtrų pakalnė*. Tau nėra nieko romantiškiau, negu eiti pas kekšes. Tik iš tiesų jautrios būtybės turi mokėti, kad neberizikuotų kentėti.

Kai sukanka 30 metų, visi apsišarvuoja: po kelių meilės širdgėlų moterys vengia pavojaus, draugauja su senais pasi-

* Perfrazuotas Emily Bronte's romano „Vėtrų kalnas" pavadinimas (*vert. past.*).

tikėjimą keliančiais kvailiais; vyrai nebenori mylėti, kabina lolitas arba kekšes, kiekvienas pasislepia savo kiaute, niekada daugiau nenori būti juokingas arba nelaimingas. Tau gaila amžiaus, kai meilė nekėlė skausmo. Šešiolikos draugaudavai su merginom, be graužaties pamesdavai jas arba jos tave palikdavo, ir viskas susitvarkydavo per porą minučių. Kodėl vėliau viskas tapo taip svarbu? Logiškai pagalvojus, turėtų būti priešingai – tragedijos paauglystėje, lengvumas trisdešimties. Bet taip nėra. Kuo labiau sensti, tuo švelnesnis daraisi. Trisdešimt trejų esi per daug rimtas.

Vėliau, kai grįžti namo, leksomiliniesi ir nebesapnuoji. Tik tada, mano vargšas berniuk, keletą valandų tau pavyksta pamiršti Sofi.

2.

Pirmadienio rytą ateini į „Rosą“ švininėm kojom. Mąstai apie negailestingą Karalienės Rinkodaros atranką. Kadaise egzistavo šešiasdešimt obuolių rūšių, o šiandien likusios trys (*golden*, žalieji ir raudonieji). Kažkada viščiukui užaugti reikėjo trijų mėnesių, o dabar kiaušinį nuo prekybos centre parduodamo viščiuko skiria tik 42 dienos siaubingomis sąlygomis (25 gyvūnai kvadratiniam metre, šeriami antibiotikais ir raminamaisiais). Iki aštuntojo dešimtmečio buvo dešimt skirtingo skonio normandiško kamambero rūšių, o dabar likusios daugių daugiausia trys (dėl to, kad pieną privaloma „termiškai apdoroti“). Tai ne tavo darbas, tačiau tavo pasaulis. Į kokakolą (reklamos biudžetas 1997 m. – dešimt milijardų frankų) nebededa kokaino, bet joje yra fosforo ir citrinos rūgšties, kad sukurtų įspūdį, jog numalšina troškulį, – taip sukelia dirbtinį įpratimą. Pieningos karvės šeriamos siloso pašarais, kurie fermentuojasi ir sukelia cirozę, joms taip pat duoda antibiotikų, kurie užaugina atsparių bakterijų kamienus, išliekančius ir parduodamoje mėsoje (ką jau kalbėti apie kaulų miltus, sukeliančius galvijų kempinligę, nebegrįšim prie šio klausimo, apie tai rašo visi laikraščiai). Tų pačių karvių piene vis daugiau ir daugiau dioksinų, nes jos rupšnoja užkrėstą žolę. Tvenkiniuose auginamos žuvys taip pat šeriamos žuvų miltais (jie irgi joms kenksmingi, kaip ir galvijų miltai

galvijams) ir antibiotikais... Žiemą genetiškai modifikuotos braškės nesušąla, nes joms implantuotas šaltųjų jūrų žuvų genas. Genetinės manipuliacijos leidžia į bulvę įdėti viščiuko, į medvilnę – skorpiono, žiurkėno – į tabaką, tabako – į salotas, žmogaus – į pomidorą.

Vis daugiau trisdešimtmečių suserga inkstų, gimdos, krūties, išeinamosios, skydliaukės, žarnų, sėklidžių vėžiu, o gydytojai nežino kodėl. Tai palietė net vaikus: daugėja susirgimų leukemija, smegenų auglių, pasikartojančios bronchitų epidemijos didmiesčiuose... Anot profesoriaus Luko Montanjė, AIDS paplitimas aiškintinas ne vien ŽIV (kurį jis atrado) perdavimu, bet ir kitais „su mūsų civilizacija susijusiais“ veiksniais – jis minėjo „užterštumą“ ir „mitybą“, kurie silpnina mūsų imuninę sistemą. Kasmet blogėja spermos kokybė, kyla pavojus žmonijos vaisingumui.

Ši civilizacija remiasi netikrais norais, kurie gimsta tavyje. Ji mirs.

Ten, kur dirbi, sukasi daug informacijos: taip netyčia sužinai, kad yra išrastos negendančios skalbyklės, kurių nė vienas gamintojas nenori įvesti į rinką, kad vienas tipas sukūrė pėdkelnes, kurių akys nenubėga, bet stambus moteriškų pėdkelnių gamintojas nupirko iš jo patentą ir sunaikino išradimą, kad stalčiuje guli ir nepraduriama padanga (kasmet tai kainuoja tūkstančius mirčių per autoavarijas), kad degalų gamintojų lobistai daro viską, kas tik jų galioje, kad uždelstų visuotinį elektrinio automobilio paplitimą (ir dėl to atmosferoje daugėja anglies dvideginio, vyksta planetos klimato atšilimas, vadinamasis „šiltnamio efektas“, tikriausiai tapsiantis daugybės gamtos katastrofų priežastimi iki 2050 metų – uraganų, ašigalių ledo sluoksnio tirpimo, jūros lygio kilimo, odos vėžio, ką jau kalbėti apie naftos išsiliejimus į jūras), kad

net dantų pasta yra nereikalingas produktas, nes svarbiausia dantų priežiūra yra jų šveitimas, o pasta tik suteikia gaivų kvapą, kad visi indų plovimo skysčiai yra vienodi, ir, beje, indus išplauna mašina, kad kompaktinės plokštelės taip pat subraižomos kaip ir vinilinės, kad aliuminio folija tokia pat nuodinga kaip asbestas, kad kremų nuo saulės sudėtis nepakito nuo karo laikų, nepaisant piktybinių melanomų (kremai nuo saulės saugo tik nuo trumpųjų UV spindulių, o ne nuo kenksmingų ilgųjų), kad *Nestlé* reklaminių kampanijų metu padovanojo pieno miltelių, nuo kurių Trečiojo pasaulio šalyse mirė milijonai kūdikių (nes tėvai maišė produktą su vandeniu, kurio negalima gerti).

Prekės karaliauja, tai reiškia, kad jas reikia parduoti – tavo darbas yra įtikinti vartotojus rinktis produktą, kuris bus sunaudotas greičiausiai. Pramonininkai tai vadina „užprogramuotu susidėvėjimu". Tavęs paprašys užmerkt akis ir nuleist negirdom visas savo dvasines būsenas. Taip, visada galėsi gintis kaip Morisas Paponas* – sakyti, kad nežinojai arba negalėjai elgtis kitaip, arba kad stengeisi sulėtint procesą, arba kad neprivalėjai būti didvyriu... Galų gale kasdien, ištisus dešimt metų, tu nekreipei dėmesio. Galbūt be tavęs viskas būtų vykę kitaip. Žinoma, galima įsivaizduot pasaulį be visur esančių reklaminių plakatų, kaimus be iškabų, Kuriosviskąbjauroja, gatvių kampus be greitojo maisto restoranų ir žmones tose gatvėse. Žmones, kurie kalbasi. Gyvenimas neprivalėjo būti taip sutvarkytas. Tu netroškai šitos

* Maurice'as Paponas – buvęs ministras, Žirondos prefektūros generalinis sekretorius, apkaltintas prisidėjęs prie 1500 žydų deportavimo iš Prancūzijos per Antrąjį pasaulinį karą (nusikaltimu žmonijai). Teismo tyrimai truko 16 metų. 1998 m. pripažintas kaltas, tačiau atleistas nuo bausmės dėl blogos sveikatos (*vert. past.*).

dirbtinės negandos. Negaminai šitų nevažiuojančių automobilių (2,5 milijardo mašinų Žemėje 2050 metais). Bet nieko nepadarei, kad pakeistum pasaulio dekoracijas. Vienas iš dešimties Biblijos įsakymų byloja: „Nesidirbk sau bet kokios išvaizdos stabų... kad nebūtum sugundytas juos garbinti ir jiems tarnauti“. Taigi tu, kaip ir visas pasaulis, esi užkluptas bedarantis mirtiną nuodėmę. O dieviškoji bausmė gerai žinoma – Pragaras, kuriame gyveni.

– Ar galit padaryt pertrauką, kad pristatyčiau jums bryfą, ar per daug apsikrovę?

Žanas Fransua, atsakingas už *Madone* komercijos direktorius, įkiša galvą į tavo kabinetą.

– Šarlis meno kūrinių aukcione, verčiau užeik po pietų.

– O.K., – sako, o tu įtari, kad reikės tept dar vieną sluoksnį ant sūrelio „Lieknutis“. Gesinti gaisrą.

– Žavėti, žavėti – štai mūsų pašaukimas, niekas daugiau Žemėje neegzistuoja, tai vienintelis žmonijos variklis.

Keistai tave nužvelgia.

– Sakyk, tu tikrai gerai pailsėjai praėjusį savaitgalį?

– Esu prikaupęs jėgų visai šiai savaitei, aš – Spektaklio Visuomenės Tarnas. Pirmyn į Ketvirtąjį reichą!

Ž. F. prieina artyn ir įsmeigia akis į tavo nosies galiuką.

– Tu truputį išsitepęs baltai, štai čia.

Rankogalio kraštu nuo tavo pudruotos šnirplės nubraukia miltelius ir kalba toliau:

– Netrukus tikriausiai važiuosiu į susitikimą, bet gali mane pagaut mobiliuoju.

– Mmm, Žefai, aš mėgstu gaudyt tave mobiliuoju...

Netrukus Šarlis grįžta ir vėl atsisėda priešais tave. Šarlis – tikra gynybinė siena, tiek pat kvadratinis, kiek tu siūlelis. Šarlis

yra laimingas žmogus arba gerai vaidina laimingą. Turi žmoną ir du vaikus, žiūri į gyvenimą konstruktyviai – kiekvienam savas būdas atitolinti visuotinį absurdą. Šarlis atleidžia tau už kraštutinumus. Tu myli Šarlį, nes jis tave papildo. Kol rūpiniesi dantų nejautra, jis rūko žolę. Leidžia dienas ieškodamas blogiausių ultrapornografinių vaizdų internete: pavyzdžiui, moteris čiulpia arkliui, tipas prisikala sėklides prie lentos, labai stora dama dulkinama plastikine ranka, – jį tai „prablaško".

– Ar esi matęs *The Grind* per MTV? Man atrodo, galima ką nors sugalvot su tokia nesentimentalia minia, ta paviršiaus estetika, tokia prostitutiška banda.

Šarlis, sukdamas sau papūst, pritaria:

– Tikrai, ta laida nenormali. Galim pasiūlyt „Lieknučiui" būti jos rėmėju. O reklamai išrinktume dvidešimties sekundžių ištraukas, uždėtumėm jų logotipą viršuj dešinėj, vietoj MTV ženklo...

– Geras ėjimas. Ir per „Lieknučio TV" žiūrėtume, kaip straksi gražuoliai ir kekšės! Galėtume netgi priglaust tai po CNN ženklu! Ir sujungę prekių ženklus „Grind ir Lieknutis" retransliuoti kaip specialius įvykius!

– Taip! Kadangi laidos nufilmuota ištisos valandos, kasdien galėtume rodyt skirtingus gabalus – būtų pirmas nesikartojantis reklaminis klipas!

– Ir spaudoj būtų geri atgarsiai. Užsirašyk viską, ką dabar sakei, ir įtrauk į pranešimą apie produkto pristatymą rinkoje.

– O.K., bet kaip įterpsim naudą vartotojui „*Lieknutis* daro gražų ir protingą"?

– Aš jau apgalvojau. Paklausyk. Matom šimtus jaunuolių, šokančių pagal house muziką, prie milžiniško baseino, po ryškiai mėlynu dangum. Ir staiga, po dvidešimties sekundžių,

pasirodo antraštė „*LIEKNUTIS*. BET JŪS DAR NEGIRDĖJOT, KĄ JIE KALBA“.

– Oktavai, tu genijus!

– Ne, Šarli, tai tu geriausias!

– Žinau.

– Aš irgi.

– Bučiuoju.

– Žaviuosi tavo darbu.

– Ne, tai aš žaviuosi TAVIM.

Viens du, ir tu jau rašai naują scenarijų, o Šarlis internete tuo metu atkapsto naują vaizdo klipą: kažkoks tipas ant grąžto užmauna godmišė ir įsuka jį į makštį paauglei, kol ši čiulpia savo panaudotą higieninį tamponą. Tai tikrai prablaško.

Kitą dieną parodai naują scenarijų Maronjė, šis pakraipo galvą (aišku, juk jis ir yra galva):

– Ir vėl neparduodama, bet jeigu jums smagu bandyti, tai bandykit apie nieką negalvodami. Viskas, ko tavęs prašau, Oktavai, – nepradėk paišyt *graffiti* Čarlzo Mensono stilium mūsų brangiųjų klientų patalpose.

Tada vėl skambini vadybininkui jo de-biliu telefonu.

– Žanai Fransua, mes kai ką turim.

– Japeka!

(Girdim žodžių „japis“ ir „eureka“ junginį.)

– Bet mums reikia trijų savaičių.

Tyla kitame belaidžio gale.

– Vaikinai, jūs iš proto išsikraustėt? Kitą savaitę aš turiu jiems ką nors pristatyt!

– Dviejų savaičių.

– Dešimt dienų.

– Dvylika.

– Vienuolika.

– Šiandien po pietų nusiųskim jam laidos vaizdo įrašą, – nusprendžia Šarlis. – *Madone* bus taip pritrenkti mūsų staigios reakcijos, kad negalvodami nupirks idėją.

Ž. F. priduria, kad tai „labai produktą išskiriantis kalbėjimo būdas, tačiau jis paremtas visos prekės ženklo šeimos kalbėjimu“ (citatos pabaiga). Tu ploji. Dažnai sakoma, kad kreatyvai niekina vadybininkus ir atvirkščiai. Netiesa: jie vieni kitiems reikalingi, o įmonėje mylimi tik tie individai, kurie yra reikalingi, su kitais susipažįstama per jų išleistuvių vakarėlį. Šarlis kupinas jėgų. Kad ir kas būtų, kai Šarlis ką nors nusprendžia, niekas su juo nesiginčija.

3.

Sofi ištarė tau „sudie“, lyg sakytų „labas“.

Pietauji vienas.

Kažkada turėjai per daug draugų, dabar jų visai nebeturi.

Vadinasi, niekada ir neturėjai.

Geri, tavo švarkas pradvisęs lydyto sūrio kvapu.

Tai puiku.

„Leisk man tave palikt, leisk man išeiti, leisk man vėl būti jaunu kvailiu“, – sakei jai.

Eini į gatvę be akinių, kad matytum ne toliau kaip vieną metrą.

Trumparegystė – tavo paskutinis prabangos dalykas. Viskas nuostabiai susilieja kaip vaizdo klipe.

Viskas yra paviršius.

Elkis gražiai.

Esi vartotojiškos visuomenės viršūnėj ir komunikacijos visuomenės viršukalnėj.

Užsisakai krosnyje šildytą žąsies kepenų suši su Sičuano pipirais, kriaušių čatniu, veršienos padažu, soja ir balzaminiu actu.

Priešais šypsosi mergina.

Tu ją myli. Ji to niekada nesužinos.

Ojėja.

O graži minutė praėjo.

Alkūnėmis atsirėmęs į barą svajoji apie naujas moteris. Tau prireikė nemažai laiko sužinoti, ko iš tikrųjų gyvenime nori: vienatvės, tylos, gerti, skaityti, varyt narkotikus, rašyti ir kartais pasimylėt su labai gražia mergina, kurios po to jau nebematysi.

Kaip tik toks metas, kai kreatyvai moka merginoms, kad šios jiems pačiulptų. Važiuodamas per Bulonės mišką stabteli ir nusiperki čiulpimą be sargio. Po dvidešimties minučių tu jau vėl agentūroje.

– Atleiskit mane!

Šauki „Roso" hole, bet niekas tavęs nesiklauso.

– Atleiskit mane!

Keletas praktikantų leipsta juokais rodydami į tave pirštais – mano, kad juokauji, ir neriasi iš kailio, žvengia iš tavo apgailėtinos išvaizdos.

– Atleiskit mane!

Bet atviroj erdvėj niekas negirdi, kaip rėki. Ir staiga supranti, dėl ko jie visi leipsta juokais – prie tavo baltų džinsų užtrauktuko likę raudonų lūpų dažų pėdsakai.

Visą dieną per televiziją kartoja tavo frazes: „NEIŠRADINĖKIT – IMITUOKIT", „KAM GYVENTI BE *KRUGO*?", „*PASILEIDĖLĖ*. KVEPALAI, KURIAIS MALONU BJAURĖTIS", „RADIJO STOTIS *NOVA*. VISĄLAIK NE TAS PATS", „*KENZO JUNGLE*. TIK PABANDYKIT PRIJAUKINTI", „*VIAGRA*. GANA LOŠTI BRIDŽĄ", „*EUROSTAR*. KAM VAŽIUOTI IŠ *RUASI* Į *HITROU*, KAI GALIMA IŠ PARYŽIAUS Į LONDONĄ?", „*CANDEREL*. TU GRAŽI, TU LIEKNA, TU PANA", „*BOUYGUES TELECOM*. KVIETĖT ATEITĮ? PALAUKIT DAR TRUPUTĮ",

„*LACOSTE*. TAPK SAVO TĖVAIS“, „*CHANEL No. 5*. GALIMA NEŠIOTI BET KUR“.

– Atleiskit mane!

Nori išsitiest pievelėje ir verkt žiūrėdamas į dangų. Reklama padėjo išrinkt Hitlerį. Reklama turi įtikint piliečius, kad padėtis yra normali, nors ji tokia nėra. Kaip panaktiniai viduramžiais, atrodo, ji visąlaik šaukia: „Miegokit, gerieji žmonės, jau vidurnaktis, viskas gerai, duonos, vyno, *Boursin* sūrio, gražaus, skanaus, *Dubonnet*, pirmyn, *Wasa*, *Mini-Mir* už mini kainą, skalbia maksimaliai gerai“. Miegokit, gerieji žmonės. „Visi žmonės nelaimingi šiuolaikiniame pasaulyje“, įspėjo Šarlis Pegi. Taip ir yra: bedarbiai nelaimingi, nes neturi darbo, o dirbantieji – nes jį turi. Miegokit ramiai, gerkit savo prozaką. Tik susimildami nieko neklausinėkit. Hier ist kein warum.*

Reikia pripažint, jog tai, kas vyksta šios planetos paviršiuje, nėra labai svarbu visatos masteliu. Kas parašyta vieno žemės gyventojo, bus skaitoma tik kito žemės gyventojo. Tikriausiai galaktikoms nusispjaut į tai, kad *Microsoft* apyvarta lygi Belgijos nacionaliniam vidaus produktui, o Bilo Geitso asmeninis turtas vertinamas 100 milijardų dolerių. Tu dirbi, prisiriši prie žmonių, pamėgsti kai kurias vietas, blaškaisi ant akmenėlio, kuris sukasi tamsoje. Galėtum sumažinti savo pretenzijas. Ar suvoki, kad esi tik mikrobas? Ar tokiam kenksmingam vabalui kaip tu naikinti jau išrastas *Baygonas*?

Klausaisi tik savižudžių plokštelių: *Nirvanos*, *INXS*, *Joy Division*, Maiko Branto. Jautiesi senas, nes džiaugiesi sukda-

* Čia nėra „kodėl“ (*vok.*).

mas 30 cm vinilines plokšteles. Prancūzijoj per metus įvyksta 12 000 savižudybių, daugiau negu viena per valandą, ir taip ištisus metus. Jei jau valandą skaitot šitą knygą – OPA, vienas negyvas. Dvi valandas, jei skaitot lėtai? OPA, OPA. Ir taip toliau. 24 lavonai savanoriai per parą. 168 savanoriškai nutrauktos gyvybės per savaitę. Tūkstantis sąmoningų mirčių kas mėnesį. Hekatomba, apie kurią niekas nekalba. Prancūzija yra milžiniška Saulės šventyklos sekta. Anot *Sofres* tyrimo, 13% suaugusių prancūzų „jau yra rimtai ketinę" nusižudyti.

Kasryt tikrini keturis paštus: namų telefono atsakiklį, darbo, mobiliojo telefono balso paštą ir skaitai elektroninį paštą savo *iMac* kompiuteryje. Tik tavo laiškų dėžutė visąlaik beviltiškai tuščia. Nebegauni meilės laiškų. Niekada nebegausi popieriaus lapų, išmargintų drovia kaligrafija, drėkintų ašaromis, su meile iškvėpintų, jausmingai sulankstytų, su ant voko kruopščiai užrašytu adresu, šalia kurio – pastaba laiškanešiui: „O laiškanešy, nepasiklysk kelyje, nunešk šį svarbų laišką adresatui tokiam geidžiamam..." Žmonės žudosi, nes paštu gauna vien tik reklamas.

Pasiduodi UV pagundai. Kai tik pajunti depresiją, o taip yra visada, nusiperki ultravioletinių spindulių seansą. Dėl to kuo labiau esi nusiminęs, tuo labiau įdegęs. Nuo liūdesio imi gerai atrodyti. Neviltis tau yra saulės spindulys. Kaip atspėti, kad esi nelaimingas? Tavo veidas švytėte švyti. Manai, kad įdegimas leidžia išlikt jaunam, o iš tikrųjų priešingai: senus skrudžus galima atpažinti iš nuolatinio įdegio. Mūsų laikais tik seniai turi laiko svilintis padukus. Jaunuoliai išbalę ir kamuojami nerimo, o seniai įdegę ir besišypsantys (jiems pen-

sijas moka pirmieji). Būti panašiam į Žaką Segelą – ar to nori? Galų gale nuo UV apsvilsi.

Tai įvyko „Didžiajame takelyje“, paskirstymo priemiestyje... viskas dėl kokaino. Daugelio dalykų niekad ir nebūtum be jo išdrįsęs, pavyzdžiui, palikti Sofi ar parašyt štai tokį kalambūrą. Koksas viską atperka. Spausdindamas kompiuteriu šią knygą, manai esąs slaptas į sistemos branduolį įsiskverbęs agentas, tyli kiaulė, įpareigota atkapstyti viešosios nuomonės nuodijimo mechanizmus. (Galų gale, argi CŽV* – ne Agentūra?) Tuo pačiu metu samdomas kareivis ir šnipas, kietajam diske kaupi ypač slaptą informaciją. Jei netyčia įkliūsi, tave kankins, kol atkursi mikrofilmus. Nekalbėsi, kaltinsi narkotikus. O kai tikrins melo detektoriumi, prisieksi visais šventaisiais, kad šio nelemto įvykio metu buvai tik... sargybinis.

Kasdien prie savo namo sutinki į tave panašų bomžą. Tikra tavo kopija: liesas, aukštas, išblyškęs, įdubusiais skruostais. Tai tu su barzda, tu purvinas, tu blogai apsirengęs, tu dvokiantis, tu su auskaru nosyje, tu be pinigų, tu, kuriam iš burnos trenkia kaip šakalui, tu netrukus, tu, kai pasisuks ratas, tu, gulintis ant metro ventiliacijos angos, basas, kruvinom pėdom. Neperki iš jo *Le Reverbere*. Kartais jis iš visų jėgų užstaugia: „KAS SĖJA VĖJĄ, PJAUNA AUDRĄ!“ ir vėl užmiega.

Kiauras naktis sėdi priešais savo *Playstation*. Už 189 frankus su PVM įstojai į *Playstation* klubą. Septynis kartus per

* Centrinė žvalgybos valdyba (*Central Intelligence Agency*).

metus gauni „CD demo versijas su paskatinimu pirkti ir vertinimo klausimynu, kuris padeda *Sony* sužinoti tavo įsigytų produktų skaičių, ketinimą pirkti, tavo pasitenkinimo laipsnį ir atvirus komentarus".

Valandų valandas valkiojies po prekybos centrą šypsodamasis stebėjimo kameroms. Darbe girdėjai dar tokį dalyką: greitai jos ne tik padės sulaikyti kleptomanus. Kameros su infraraudonaisiais spinduliais, paslėptos pakabinamosiose lubose ir prijungtos prie centrinio kompiuterio, visų pirma leis platintojams pažinti vartojimo įpročius pagal brūkšninius tavo perkamų prekių kodus ir siūlys tau akcijas, kvies ragauti produktų, balsu nukreips prie tavo mėgstamiausių prekių lentynų. Greitai tau net nebereikės judėti – prekių gamintojai pažins tavo skonį, nes tavo šaldytuvas bus prijungtas prie interneto, ir jie tiesiai į namus pristatys trūkstamus produktus, visas tavo gyvenimas bus registruojamas ir industrializuotas. Argi nenuostabu? Pasakyk kamerai „laba diena". Ji vienintelė tavo draugė.

Ką tik gavai rudo popieriaus A 4 formato voką. Na, nereikėjo nusiminti – kažkas galų gale parašė. Atplėši jį ir randi keistą nespalvotą lazerinę fotokopiją. Joje kažkas atspausdinta – pažerta skaičių: „43 5. 0 bg4 fr15 pse12 rj33 gm f 2, alr 1 i/1 ml dr 55", kairiajame kampe – data ir laikas. Tu sutrikęs. Tarp baltų dėmių pilkame fone, gerai panagrinėjęs, pagaliau įžiūri tiesiai į tave įbestą nejudrų ateivio žvilgsnį, dvi rankas, nosies galiuką, o čia lyg kažkas panašaus į ausį... Supranti, jog tai echografija. Šalia šio abstraktaus meno kūrinio ranka brūkštelta keletas žodžių: „Tai pirmas ir paskutinis kartas, kai matai savo dukrą. Sofi".

4.

Praėjo kelios dienos, kai jų nematei. Žanas Fransua į tavo kabinetą atsinešа ir savo depresiją.

– Gavau blogą pranašišką atgarsį. Alfredas Diuleris skambino peržiūrėjęs *Grind* vaizdo įrašą, sakė, ten per daug spalvotųjų. Pareiškė – cituoju: „Aš ne rasistas, bet juodaodžiai per daug išsiskiria, o mes juk turim pabrėžti produkto prancūziškumą. Ne mano kaltė, kad produktas baltas, vadinasi, kad jį parduotume, turim rodyti baltuosius, ir tai, ką sakau, visai nėra rasizmas – po galais, mes gi negaminam juodo jogurto! Įdarbinsim juodukus, kai pardavinėsim produktą „Lieknutis“ su šokoladu!“

Atrodo, jam tai dėstant, asistentai ėmė krizenti. Bet kai pagrasino šiam biudžetui paskelbti konkursą, jau niekas nebesijuokė.

– Klausyk, meskim viską, – išsprūsta tau. – Šitas fašistas – gyvas vidutinybės įsikūnijimas. Reikėjo primint jam, kad gamina „Lieknutį“ su dioksinu... Turėtų filmuoti manekenus deformuotais kūnais, apšvitintus, subjaurotais veidais ir su pūliuojančiom žaizdom.

Viduje džiūgauji: prarasti vieną didžiausių agentūros biudžetų – tai būdas išpildyt tavo maldavimams, kelias į atlyginamą veltėdystę, ilgalaikis kolektyvo finansuojamas dykaduoniavimas... tačiau Žanas Fransua jau regi save išmestą į gat-

vę. Jo padėtis visai kitokia negu tavo – jis neužprogramuotas gyventi gatvėse. Mokėsi mažoje privačioje vadybos mokykloje tėvelių sūneliams, vedė tikrą furiją, sutiko penkiolika metų būti darbdavių ir klientų įžeidinėjamas ir žeminamas, kad galėtų už *Société Générale* banko paskolą nusipirkt trijų kambarių butą Levalua-Pere kvartale. Jo vienintelis pomėgis? Klausytis „Titaniko“ garso takelio. Jis nežino, kad įmanomas ir kitoks gyvenimas. Niekad nieko nepaliko savieigai – jo gyvenimas negali pakrypt į šalį. Neatsigautų, jei *Madone* atsisakytų dirbti su mūsų agentūra. Jis tuoj tuoj pravirks – visa tai nenumatyta jo karjeros plane. Pirmąkart nuo gimimo suabejojo. Jau beveik galėtų tapt žmogum.

– Puikiai žinau, kad jis fašistinis niekšelis, – murma, – bet sveria 80 milijonų frankų...

Pradedi jį mėgti. Galų gale juk anądien nuvalė tau miltuotą nosį.

– Nesirūpink, – girdi save jam sakant, – mes su Šarliu viską sutvarkysim, ar ne, Šarli?

– Taip-a, taip-a, man atrodo, laikas skelbt ypatingąją padėtį TikrasKvailysTrys.

Markas Maronjė įkiša savąją galvą pro pravertas duris.

– Na, vyručiai, jūs ir atrodot! Sakytum kaip kokie trys *Rosseries & Witchkraft* darbuotojai... Oi oi!

Trenkia delnu sau per kaktą.

– Aš pajuokavau! Jūs gi tokie ir esat!

– Baik išsidirbinėt, Markai, – aimanuoja Žefas, – mes iki kaklo šūduose dėl to „Lieknučio“.

– A... Na, sunkūs tie lengvo sūrelio gamintojai...

Markas meta tau pažeminantį žvilgsnį (du žodžiai: „pažemė“ ir „minantis“ – nes jis stovi, o tu – sėdi).

– Oktavai, Šarli... – sako, – ar jums neatrodo, kad laikas imtis Visuotinės parengties plano?

– Jie jau paskelbė TikrasKvailysTrys! – sušunka Žefas. – Bet eee... O kas tiksliai yra tas TikrasKvailysTrys?

Tada Šarlis parodo savo didingąjį gestą. Pakelia rankas ir akis į dangų, giliai įkvepia, triukšmingai iškvepia – tai ženklas, kad rengiasi prabilti arba užmušti mažą mielą gyvūnėlį. Po ilgos tylos pasižiūri į Maronjė paskutinį kartą.

– Bose? Ar mums žalia šviesa?

Bosas palinksi galva prieš išeidamas iš kabineto, kuriame akimirką įsivyrauja ramybė ir beveik dzeno palaima. Šarlis lėtai atsisuka į tave ir mesteli slaptažodį:

– Paskutinės Minutės Karviašūdis.

– Tai pradedam.

Ir stebint Ž. F., žiūrėdami į minutinę laikrodžio rodyklę, judu su Šarliu sukalat reklamą, apie kurią svajoja visi užsakovai: kažką gražaus, švelnaus, taikaus ir melagingo, skirto plačiai mekenančių veršelių publikai (nes po daugelio genetinių manipuliacijų ir stambiuosius raguočius galima priverst mekenti).

Garsiai skaitai jam Karviašūdį:

„Žavinga moteris (nei sena, nei jauna), BALTAODĖ, kaštoniniais plaukais (nei blondinė, nei brunetė), sėdi gražaus kaimo namelio terasoje, išpuoštoje pagal *Côté Sud* stilių (jauku, bet nerėžia akies), supamojoj kėdėj (nei per brangioj, nei per prastoj). Ji žvelgia į kamerą ir švelniai, bet tikroviškai sušunka: **„Aš graži? Na, taip sako. Bet apie tai net negalvoju. Aš paprasčiausiai esu aš“.** Ji ramiu judesiu (nei juslingu, nei itin subtiliu) ima indelį „Lieknučio“, švelniai jį pradaro (nei per greitai, nei per lėtai) ir ragauja šaukšteliu (jis nèi

per tuščias, nei per pilnas). Ragaudama produktą, iš malonumo užsimerkia (mažiausiai dvi sekundes). Tada toliau sako tekstą žiūrėdama žiūrovams tiesiai į akis: **„Mano paslaptis tai... „Lieknutis". Skanus baltas sūrelis visai be riebiųjų medžiagų. Su kalciu, vitaminais, baltymais. Kad gerai jaustųsi tavo kūnas ir siela – nėra nieko geresnio".** Ji elegantiškai (bet ne pernelyg) pakyla ir baigia sąmoksliškai (bet ne per daug) šypsodamasi: **„Štai mano paslaptis. Bet dabar jau ne paslaptis, nes viską jums pasakiau, chi chi".** Ima skardžiai juoktis (bet ne per smarkiai). Produkto kadras (mažiausiai penkios sekundės) ir antraštė: *„LIEKNUTIS*. KAD KŪNAS BŪTŲ LIEKNAS, O NE PROTAS".

Žanas Fransua akimirksniu iš prislėgto virsta pakylėtu – tas bičas galėtų stot į aktorinio meno studijas konservatorijoj, į „ciklotimiškų mimų" skyrių. Bučiuoja mums rankas, kojas, lūpas.

– Jūs išgelbėjot man gyvybę, draugai!

– Na na! Kam tas familiarumas, – dudena Šarlis, savo kompiuterio ekrane viena akim žiūrėdamas filmą, kur vyrą sodomiškai kankina adata.

O tu susigriebi, koks buvai žioplas:

– Po galais, tai mane dar tikrai ne rytoj išmes lauk! Po tokio klipo Filipas duos šventą ramybę mažų mažiausiai dešimčiai metų. Mes dar išdulkinsim *Madone*!

Bet paskutinį žodį taria Šarlis:

– Gali ir toliau sakyt, kad juos dulkini, bet giliai viduje gerai žinai, kad yra atvirkščiai.

O Žanas Fransua ramut ramutėlis išeina spausdamas po ranka šūdiną scenarijų. Ši scena vyko trečiojo tūkstantmečio

po Kristaus pradžioje. (Jėzus Kristus – puikus kūrėjas-redaktorius, daugybės garsių antraščių autorius: „MYLĖKIT VIENAS KITĄ“, „IMKIT IR VALGYKIT, NES TAI YRA MANO KŪNAS“, „ATLEISKIT JIEMS, NES JIE NEŽINO, KĄ DARO“, „PASKUTINIAI TAPS PIRMAISIAIS“, „PRADŽIOJE BUVO ŽODIS“ – o, ne, čia dar jo tėvo.)

5.

Gramas gero kokaino kainuoja šimtą eurų. Tai tyčia taip brangu, kad tik turtingieji galėtų būti geros formos, kol vargšai svaiginasi *Ricardu**.

Skambini Tamarai, mėgstamiausiai savo palydovei. Jos atsakiklis atsiliepia švelniu balseliu: „Jei norit mane pakviesti kartu išgerti, spauskite vienetą. Jei norite mane pakviesti vakarienės, spauskit dvejetą. O jei norit mane vesti, padėkit ragelį". Palieki tiesioginį savo kabineto telefono numerį: „Paskambink man, tavo pečiai panašūs į minkštus virtus kiaušinius, tu turi mane pralinksmint, tai skubu, noriu įmerkt savo šaukštelį į tavo gyvenimą, Oktavas". Jos veidas toks, kad niekaip neįstengi nuo jo atplėšt žvilgsnio.

Mįslė: kas bus sudėjus gintaro spalvos meksikietės odą ir kūną su eurazijietės akimis? Atsakymas: arabiukė, kurios tikras vardas – ne Tamara. Vakare ji ateina pas tave. Paprašei, kad dėvėtų *Obsession*, Sofi kvepalus.

Jos balsas prikimęs, pirštai liauni, kraujas maišytas. Moters kūnas sųsideda iš daugybės elementų, iš kurių neatimsi žavesio: įdegę sąnariai, jungiantys čiurną su blauzda, lakuoti kojų nykščių nagai, duobutės šen bei ten (lūpų kampučiuose, ten, kur prasideda sėdmenys), dantys, kurių baltumas švyti

* Anyžių skonio alkoholis (*vert. past.*).

tarp purpurinių lūpų, įvairūs linkiai (pėdos pradžia, nugaros apačia), įvairūs rausvi ploteliai (skruostai, keliai, kulnai, speneliai), bet rankų vidinė pusė visad išlieka balta kaip sniegas ir švelni kaip jausmas, kurį sukelia.

Taip, tai buvo laikai, kai net švelnumas parduodamas.

Tamara – prostitutė, kurios tu nedulkini. Ant jos mini sijonuko parašyta „LICK ME TILL I SCREAM“*, bet tu pasitenkini jos ausies laižymu (ji negali to pakęsti). Už penkis šimtus eurų ateina pas tave pernakvoti. Anksčiau kartu klausydavotės plokštelių: *Il était une fois*, *Moody Blues*, *Massive Attack*. Esi pasiruošęs labai brangiai sumokėt vien už tą akimirką, kai jūsų lūpos traukia vienos kitas kaip magnetai. Nenori permiegot su ja, tiesiog vos vos jos prisiliest, kęsti nežemišką trauką jai. Meilužiai yra magnetai. Atsisakai į Tamaros vidų kišti gumytę. Todėl jūs niekada nesimylit. Iš pradžių ji nesuprato kliento, kuriam pakakdavo savo liežuvį apvyniot aplink josios. O vėliau jai ėmė patikt lūpas krimsnojantys dantys su plonytėliu degtine iškvėpintu seilių siūleliu, dabar jau ji į tavo švelnią burną gramzdina liežuvį, bučinys tampa gilus, įsiskverbimas į burną, kur tavo liežuvis virsta bybiu, laižo jos skruostus, kaklą, akis, skonis, inkštimas, kvėpavimas, dilgčiojantis geismas. Stop. Sustoji ir šypsaisi per centimetrą nuo jos veido, moki laukti, ragauti, sulėtinti ir vėl pradėti iš naujo. Reikia sakyti viską taip, kaip yra iš tikrųjų: bučiuotis kartais daug gražiau negu dulkintis.

– Dievinu tavo plaukus.

– Tai perukas.

– Dievinu tavo mėlynas akis.

* Laižyk mane, kol imsiu rėkti (*angl.*).

– Tai kontaktiniai lęšiai.
– Dievinu tavo krūtis.
– Tai *Wonderbra*.
– Dievinu tavo kojas.
– O! Nors vienas komplimentas.
Tamara leipsta juokais.
– Tu mane per daug veži.
– Tai paauglių žargonas, reiškiantis, kad esi laiminga?
– Būtent šią akimirką? Taip.
– Būtent šią akimirką aš gerai žinau, kad apsimeti.
– Pirma, jei nedarau to nemokamai, dar nereiškia, kad apsimetu. Tai neturi nieko bendra. Antra, taip, aš greičiau jau laiminga, prisiminus, kad per mėnesį uždirbu dešimt gabalų grynaisiais.
– Tai laimė piniguose?
– Visai ne, bet aš daug sutaupau, kad galėčiau nusipirkt namą ir užaugint vaiką.
– Kaip gaila. Taip norėčiau padaryt tave nelaimingą.
– Niekada nebūnu nelaiminga, kai reikalauju, kad man mokėtų.
– O aš priešingai – moku tau, kad nebūčiau nelaimingas.
– Pabučiuok mane, šį vakarą suteikiu tau 10% nuolaidą.
Nusirengia marškinėlius. Jos liemenį juosia plona auksinė grandinėlė. Virš dešinės krūties ištatuiruota rožė.
– Čia tikra tatuiruotė ar piešinys?
– Tikra, gali palaižyti, nepranyks.
Po dar kelių magnetizmo bangų filmuoji Tamarą skaitmenine vaizdo kamera ir klausinėji:
– Sakyk, Tamara, tu tikrai nori tapt aktore, ar tik juokavai?
– Tai mano svajonė, dirbt tokį darbą šalia... šalia va šito.
– O kodėl tu ne manekenė?

– Aš ir esu manekenė, dieną. Kaip daugelis „Bare Biturate“ dirbančių merginų. Ištisai bėgioju po peržiūras. Tik merginų yra tiek daug, o darbo taip mažai – mėnesio pabaigoj reikia gerai suktis, kad sudurtum galus...

– Ne, aš tavęs paklausiau, nes... tai klausyk, štai kas: noriu pasiūlyt tavo formas naujai „Lieknučio“ reklamai.

– O.K., šiandien nurysiu tavo spermą nemokamai.

– Jokiu būdu – tu ką, dar nesupratai, kad aš – naujasis Robinas Hudas?

– Nesupratau?

– Labai paprasta: imu iš turtingųjų, kad atiduočiau merginoms.

Taip, buvo vakarų, kai išmesdavai tris tūkstančius vien tam, kad galėtum po lietum bučiuot merginą, ir buvo verta. Dieve dieve, tikrai buvo verta.

6.

Po dešimties dienų agentūroj vyksta PGS (Prieš-Gamybinis-Susirinkimas). Susirinkimato meno viršūnė. Negirdėti net musės skrendant – tai normalu, jos žino, kad tektų kęst žiauriausią sodomiją. Alfredas Diuleris atėjo su trim muškietininkais iš *Madone* bendrovės, yra dar du „Roso“ vadybininkai, agentūros TV prodiuserė, pora kreatyvų (Šarlis ir tu), samdytas režisierius, vardu Enrikė Badiukiu*, taip pat ir jo prodiuseris paryžietis, depresijos kamuojama stilistė, dekoratorius anglas ir liftinguota biudžeto vykdytoja. Šarlis su tavim susilažino: pirmas ištaręs žodžius „kelia nerimą“ ir „minimizuoti“ laimi pietus pas Apicijų.

– Pakeitimai, – pradeda TV prodiuserė, – įvesti, kaip nuspręsta per dvyliktos dienos posėdį. Laukiam kitų, bet Enrikė patvirtino ir agentūros atranką. Tuojau mes jums parodysim vaizdajuostę.

Bet, kaip paprastai ir būna tokiuose susitikimuose, vaizdo grotuvas neveikia, niekas nemoka juo naudotis. Reikia kviestis techniką, nes keturiolika susirinkimo dalyvių, kurių visų metinis atlyginimas lygus 6 720 kilofrankų (taigi daugiau negu milijonui eurų) nepajėgūs įjungti mechanizmo, kurį šešerių metų vaikas įjungtų užrištom akim ir kaire

* Pranc. *bas* – apačia, *cul* – šikna (*vert. past.*).

ranka. Kol laukiam ateinant gelbėtojo, mokėsiančio spustelt mygtuką „Play“, režisierius pradeda garsiai skaityt savo aprašymą:

– Reikia mergina ne per daug grazi, tai būs tokia jauna moteris, jauna ir jau suaugus.

Enrikė Badiukiu pradėjo karjerą dirbdamas mados fotografu žurnale *Glamour*, po to tapo estetizuojančių reklaminių filmukų, kur vyrauja oranžinė spalva, žvaigžde. Jis puoselėja venesuelietišką akcentą, nes ši egzotiška nata yra vienintelė jo sėkmės paslaptis (maždaug penki šimtai bedarbių režisierių filmuoja lygiai kaip jis, t. y. neryškius vaizdus, su daugybe spalvotų filtrų ir trip-hopo garso takeliu, bet darbo neturi, nes jų vardas ne Enrikė Badiukiu).

– Aš asmenyškai esu uz tai, kad nuo pyrmo kadro matytų prekės zenklą. Esta muy muy importante. Bet reikia pasilikt ir tokią kūrybinę zoną, man atrodos.

Pasirinktas buvo jis, nes Džo Pytka tuo metu užsiėmęs, o Žanas Batistas Mondino atsisakė. Visi pirštais vedžioja po jo teksto fotokopijas, kaip darželinukai per pamoką. Staiga nesibeldęs įeina darbininkas mėlyna uniforma, atsidūsta ir įjungia vaizdo grotuvą.

– Ačiū, Žėžė, – sako Žefas, – ir ką mes be tavęs darytume?

– Įklimptumėt, – sako Žėžė išeidamas.

Žefas prisiverčia nusijuokt.

– Hė hė hė, jau tas Žėžė! Na, gerai, tai mes pažiūrėsim atrankos įrašą.

Tada visi keturiolika įklimpėlių pamato gražuolę Tamarą su juoda *Wonderbra* liemenėle, ji žiūri į kamerą ir kandžiodama lūpas pareiškia:

– Tas darbas – tai mano svajonė, šalia... šito. Ištisai bėgioju po peržiūras. Tik merginų yra tiek daug, o darbo taip mažai... (stop).

Puoli pasakot, kad tai improvizuotas įrašas, išskirtinė manekenė, kurią atsitiktinai nufilmavai, ir rytoj su ta mergina bus „susisiekta telefonu“, kad ji ateitų ir perskaitytų tikrąjį filmo tekstą.

Alfredas Diuleris klausia, ar po filmavimo ją bus galima retušuoti, pašviesinti odos spalvą.

– Žinoma, jokių problemų. Ji bus visiškai B.M.R. (Balta-Mėlyna-Raudona).

Jo reklamos vadybininkė, didžiulė į *Zara* kostiumėlį įsprausta masė, šįkart tik vieną kartą pravers burną ir pasakys:

– Tai, ko labiausiai reikia, – sužadint norą.

Įspūdinga ta galybė žmonių, kurių niekas nedulkina, tačiau jie visą dieną dirba, kad sužadintų norą milijonams vartotojų.

TV prodiuserė pasižymi užrašų knygelėje: „Tamara OK, reikia perskambint, į sąmatą – grimo veidui pašviesint“.

Alfredas Diuleris kalba toliau:

– Noriu pabrėžti, jog mes labai džiaugiamės galėdami dirbti su Enrike, kurio filmavimo pavyzdžiai tiesiog nuostabūs, o ypač todėl, kad žinom – jo požiūris į vaizdinę reklamos pusę visada labai profesionalus.

(Sinchroninis vertimas: „pasirinkom paklusnų režisierių, kuris nė kiek nepakeis parduoto scenarijaus“.)

– Be to, Enrike, vertinu tavo pastabą apie prekės ženklą. Visi čia gerai žinom, kad esam ne poetų klubo susirinkime. Lengvai atpažinti *Madone* logotipą nuo pat pirmo kadro – tai esminis dalykas.

– Si, si. Numačiau, prodūkto kadras būs labai šviesūs.

– Iš tiesų, – pučia tą pačią dūdą Žefas, – viskas atrodys labai saulėta, bet ir gryna.

Tada žodį perima stilistė:

– Dar tarėmės, kad būtų gerai parinkt ne per nuobodžius drabužėlius.

Ji pamojuoja spalvingais marškinėliais.

– Galim rast raudonų, tokių va ryškiaspalvių dalykėlių.

– Taip taip, – sako vienas iš produktų vadybininkų, kad pateisintų savo buvimą šitame P.G.S. (taip pat ir *Madone* įmonėje), – žinoma, bet mums reikia demisezoninio stiliaus, kad galėtume rodyt filmą visus metus.

– Prisiminus, kas buvo kalbėta dvyliktos dienos susirinkime, – priduria biudžeto vykdytoja, baigtų darbų inspektorė, kuriai *Madone* moka už tai, kad ji viską kritikuotų ir tokiu būdu mažintų tarifus (išskyrus savuosius), – reikėtų šiek tiek daugiau padaužiškumo.

– Savaime suprantama, – patvirtina Žefas, – taip ir buvo nuspręsta dvyliktą dieną.

Atrodo, jie visi kaip išprotėję panikuoja. Stilistė tokio pat raudonumo kaip jos marškinėliai.

– Aš dar atnešiau šiuos marškinius...

Visi peikia marškinius, kol pastebi, kad klientas dėvi tokius pačius.

– Klausykit, – sako Šarlis, – turim bazinę sutartį, bet vis tiek galim sau leist filmuodami šiek tiek improvizuot, ar ne?

Visų žvilgsniai krypsta į Alfredą-Diulerį-Kuris-Yra-Kvailys.

– Turiu priminti, kad *Madone* patvirtino kadruotę, ir jei to paties nepamatysime po montažo, mesim tą filmą lauk. Turim sutartį, ir tai mano paskutinis žodis.

– Žinoma, – sudreba Žefas, – agentūra įsipareigoja pristatyti būtent tai, ką dabar jums parodėm.

Taip pokalbis tęsiasi valandų valandas. Sutemsta. Tu viską kruopščiai žymiesi tarsi raštininkas – šių laikų katastrofos kronikininkas. Juk šitas susirinkimas – tai ne Trečiojo pasaulinio karo istorijos smulkmena.

– Į filmavimo aprašymą įtraukti prieveiksmį „godžiai“. Tai suvaržymas.

– Ar tikrai reikalingos tos trisdešimt sekundžių? Ar sutrumpinus visus filmavimo planus, nepakaktų dvidešimties istorijai papasakot?

– O.K., sutrumpinsim visus planus, bet gali būti, kad reikės labai pasispaust.

– Būsim labai konkretūs.

– Jei tik *Ipsos* nurodymas nebus pažeistas, manau, galėsim rodyt ir dvidešimt sekundžių.

– Aprašyme pakeist „godžiai“ į „negali atsispirti“. Labai svarbu tai pabrėžti. Man tai panašu į suvaržymą.

– Reikia, kad tai būtų produktas, kuriam neįmanoma atsispirti. Primenu, kad prieš eterį surengsim bandomąją peržiūrą. Jei mūsų vartotojų tyrimai šiuo klausimu ne vien formalūs, tai leidžiam filmą eterin.

– Vėl paskaitysiu jums aprašymą: „Produkto vartojimas: atidariusi „Lieknučio“ indelį, moteris ims jį valgyti negalėdama atsispirti, su pasigardžiavimu ir šaukštu“.

– Oktavai, manai, kad tai labai juokinga?

– Galim parodyt, kaip mergina eina nešina „Lieknučio“ indeliu...

– O ne! Iškart jus nutraukiu! „Lieknutis“ – tai ne kažkoks jogurtas pasivaikščiojimams!

Užsirašai viską, ką jie sako, nes tai per gražu, kad būtų įtikima.

– Dabar pereikim prie aplinkos vaizdų – žodis Toniui.

– Mes apsilankėm keliuose namuose prie Majami. Čia yra daug galimybės: labai atviras namas arba su labai didelis sodas, arba su moderniškas veja, čia foto – labai terasa, veranda, galima rast ir labai tradicinis pastatas, a-a?

– Ma, – sako Enrikė, – Toni, parodyk įrašą, kuris esta tavo rekomendacija?

– Man atrodo, kad geras yra klasikinis namas su pastoge, aš galvoju, tokis tau labiau patiks. Nereikia daryt kažkoks nuobodus dalykas, a-a?

– Man tai okai, jei tau viskas esta okai.

– Tai grįžkim prie produkto filmavimo.

– Reikia, kad tai būtų jogurtas kasdieniniam gyvenime, nežinau, kaip pasakyt – na, padėtas žolėj, kad pabrėžtume gamtos temą.

– Tai žaismingas, bet žiauriai sveikas produktas.

– Mūsų didžiausia vertybė, – galų gale prabilo Diuleris, – tai meilė. Klientai perka meilę (štai kas patiks Tamarai, – galvoji). Mes parduodam ne jogurtą, o motinos pieną! Todėl ir esam visame pasaulyje. Meilė – pasaulinis dalykas! Reikia galvot pasaulio mastu! Mąstyt pasauliškai! Šikt pasaulio mastu! Man atrodo, tokia yra *Madone* misija.

Staiga nesibeldęs įeina Filipas. Sako, kad tęstume, nekreiptume į jį dėmesio, bet susirinkimą pradedam iš pradžių, tik kartkartėm mus išblaško jo neišjungto mobiliojo skambučiai.

– Tai moteriška moteris. Su tradiciniais džinsais, marškinėliais ilgom rankovėm, reikia visais būdais parodyti, kad ji atsipalaidavusi, bet elegantiška.

– Šeron Stoun, tik rudais plaukais ir jaunesnė.

– Jūs įsitikinę, kad ponia Mišu iš Valensjeno miestelio susitapatins su ja?

– Atkreipkit dėmesį: ji iš vidurinės klasės, bet šauni.

– Neatrodo labai europietiška.

– Mes nieko neturim prieš arabus Prancūzijoj, bet mūsų tikslinė grupė gali su ja ir nesusitapatinti.

– Ji tik truputį atrodo „pietietiška“, dabar tai madinga, madinga rusva odos spalva, kaip Inesos Sastr–Dženifer Lopez-Selmos Hayek–Penelopės Kruz.

– Kas ta Selma Hayek?

– Enrikė matė aštuoniasdešimt merginų – šviesą geriausiai atspindi būtent ji.

– Ji visai atitinka produkto vertybes – laisva, jausminga, visiškai „Lieknučio“ stiliaus.

– Ji yra magnifika.

– Labai faina.

– Kas ta Selma Hayek?

– Ji tikrai perduoda emocijas tiesiai į kamerą.

– Aš ne prieš patvirtinti šitą variantą po to, kai vėl nufilmuosim, kaip ji skaito tekstą.

– Rami, bet dinamiška kaimo aplinka. Žolė turės būt žalia, bet tokia kaip Viduržemio jūros kraštuose. Natūralūs garsai, čiulba paukščiai.

– Reikės nepamiršt įrašinėjant garsą pridėt svirplių.

– Kas ta Selma Hayek?

– Viena iš Lotynų Amerikos modelių.

– Yra ant rugsėjo mėnesio angliško *Vogue* viršelio.

– Nežinau.

Stilistė, ties nervų krizės riba, išdėlioja ant stalo dvidešimt porų akinių nuo saulės, kad klientas išrinktų, kuriuos ant savo nosytės Tamara dėvės per filmavimą. Po dvidešimties minučių galų gale nusprendžiam juos visus vežtis į filmavimą ir išrinkt vietoje. (Taigi nusprendžiam nieko nespręsti.)

– Muzika: bandymus atsiuntė penki kompozitoriai. Paklausom?

Pirmas įrašas.

– Per daug madinga.

Antras įrašas.

– Per daug „hard“.

Trečias įrašas.

– Per daug kičo.

Ketvirtas įrašas.

– Per lėta.

Penktas įrašas.

– Per pigu.

– Norint pritaikyt veiksmui, – priduria prodiuserė, – paprašyti muzikantų, kad dar padirbėtų.

– Aš prieš, kad ragavimo kadrai būtų filmuojami iš apačios į viršų. Bijau, kad mergina atrodys deformuota. Norėčiau kažko labiau klasikinio brendingo* lygmenyje.

Štai tada Šarlis ir laimėjo pietus pas Apicijų:

– Jums atrodo, kad tai kelia nerimą? Tai galim jį minimizuoti.

Tada prezidentas Filipas pakilo ir prieš išeidamas iš susirinkimo kreipėsi į agentūros TV prodiuserę:

– Labai geras susirinkimas, Martina, bravo, puikiai padirbėta, ar tu čia naujokė? Sveikinu pradėjus dirbti „Rose“, Markas gerai padarė, kad įdarbino tokius supernuovokius žmones kaip tu.

– Filipai, mano vardas Monika, aš čia dirbu jau penkerius metus, – su visiškai atleistinu šaltumu atsakė TV prodiuserė.

* Prekės ženklo formavimo, rodymo (*vert. past.*).

7.

Ir štai dabar tu pats visai lieknutis. Per tris mėnesius numetei septyniolika kilogramų. Maitiniesi vien tik pro nosį. Kiekvieną rytą atsibundi su kietos kreidos luitu gipsinėje nosyje. Ateini į darbą septynioliktą trisdešimt penkios. Kai Markas Maronjė tau apie tai pasako pastabą, atsakai:

– Streikuoju, kol atleisi mane iš darbo.

– Kas yra? Nori didesnio atlyginimo?

– Ne, aš tikrai noriu viską mest.

– Kas tau paskambino? CLM? BDDP?*

– Ne gi, ne, aš noriu viską mest! Ar nesupranti, kad dvesiu? Pažiūrėk, kaip sulysau!

– Būti panašiam į Keit Mos niekada nebuvo motyvas atleisti žmogų iš darbo.

– Bet aš mirsiu nuo smegenų auglio!

– Neįmanoma – tu neturi smegenų!

– Bet aš vis rečiau ir rečiau išeinu į viešumą!

– Žinau, bet mums tavęs reikia, kad kreiptumeis į tikslinę grupę + + + +.

Dėvi Eriko Beržero kostiumą, Hedi Sliman Sen Lorano *Rive Gauche-Hommes* mados namams modeliuotus marškinius, *Berluti* batus, *Audemars Piguet Royal Oak* laikrodį (laukdamas

* Reklamos agentūros (*vert. past.*).

Samsung Watch Phone, kuris bus kartu ir mobilusis telefonas), akinius *StarckEyes*, Niujorke pirktas *Banana Republic* trumpikes. Esi penkių kambarių buto, kurį dekoravo Kristianas Leigras, *Sen-Žermen-De-Prė* savininkas. Be to, dar turi:

– vertikalų per atstumą programuojamą *Bang & Olufsen* hi-fi muzikinį centrą su 10 kompaktinių plokštelių skaitytuvų;

– dviejų dažnių GSM telefoną *Cosmo*, į kurį integruotas faksas;

– šešias Liudviko XV laikų kėdes, paveldėtas iš senelių;

– Mieso van der Rohės taburetę *Barcelona*;

– Žano Pruvė biblioteką, kurioje yra visi „Plejados" tomai (nė karto neatversti);

– tristandartį *Sony* vaizdo grotuvą;

– naują *Philips* televizorių *Flat*;

– nešiojamąjį DVD grotuvą *Sony Glasstron*;

– Čarlio Ymso *Lounge* kėdę (1956);

– *Sony Playstation*;

– dvidurį *General Electric* šaldytuvą (pilną raudonų Petrosiano gamybos ikrų, *La Petite Auberge* žąsų kepenų triufeliais įdaryto pašteto ir *Cristal Roederer* šampano) su milžinišku šaldikliu ir automatine ledo gaminimo mašina;

– skaitmeninę vaizdo kamerą *Sony PC1* (360 gramų, 12 cm aukščio, 5 cm pločio);

– skaitmeninį fotoaparatą *Leica Digilux Zoom*;

– 24 *Puiforcat* krištolines taures;

– tris Žano Fransua Žonvelio originalus;

– trijų kvadratinių metrų dydžio *Basquiat* ir Davido Hoknio piešinį;

– *Modénature* žurnalinį staliuką iš juodmedžio;

– kelis Pjero Le Tano, Edmono Kirazo, Renė Griuo, Žano Žako Sempė, Žano Filipo Delomo, Vučo, Matso Gustavsono originalus;

– *Urban Outfitters* lempą;

– aštuonis *Maisons de Famille* smėlinius ir baltus pagalvių užvalkalus iš indiško šilko;

– įrémintą Leticijos Kastos autografą;

– savo fotoportretus, darytus Mario Testino, Elenos von Unvert, Žano Batisto Mondino, Betinos Reims, Dominiko Isermano;

– savo fotografijas su Inesa Sastre, Žeraru Depardjė, Ridliu Skotu, Eva Hercigova, Naomi Kempbel, Karla Bruni, Deividu Linču, Tjeri Ardisonu;

– Ožė vyndarių (18 Paryžiaus rajonas, Hausmano bulvaras 116) tiekiamų aukščiausios rūšies kolekcinių Bordo vynų pilną rūšį: *Chasse-Spleen*, *Lynch Bages*, *Talbot*, *Petrus*, *Haut Brion*, *Smith Haut Laffitte*, *Cheval Blanc*, *Margaux*, *Latour*, *Mouton Rothschild*...;

– tūkstantį kompaktinių diskų, DVD, CD romų ir VHS vaizdo kasečių;

– automobilį BMW Z3, stovintį metams išnuomotoje vietoje automobilių saugojimo aikštelėje po „Floros“ kavine;

– bomžą antrininką šalia savo namų;

– penkias poras *Berluti*, tris *Nike Air Max*, porą *Adidas Micropacer* (su integruotu chronometru ir mikrokompiuteriu, galinčiu išmatuot nubėgtą atstumą);

– tris *Hermes* kašmyrinius ir tris zomšinius *Louis Vuitton* paltus;

– penkis *Dolce e Gabbana* ir penkis *Richard James* kostiumus;

– *Sumo*, milžiniškąjį Helmuto Njutono fotoalbumą, išleistą *Taschen* leidyklos (50x70 cm), ant specialiai Filipo Starko sukurto stovelio;

– penkias poras *Helmuto Lango* džinsų ir penkias poras *Gucci* mokasinų;

– dvidešimt porų *Prada* marškinių ir dvidešimt *Muji* berankovių marškinėlių;

– dvidešimt kašmyrinių aštuonioliknyčių *Tsé* firmos Huseino Šalajano ir dešimt Liusjeno Pela-Fine modeliuotų megztinių (viskas, kas ne iš kašmyro, tau kelią nepakenčiamą niežulį, išskyrus lamų vilną);

– sieninę spintą, kurioje yra visos dešimties paskutinių sezonų APC drabužių kolekcijos;

– Rubeno Alterio paveikslą;

– dešimt porų *Cutler and Gross* akinių nuo saulės;

– vien *Calvin Klein* gaminiais aprūpintą vonios kambarį (rankšluosčiai, chalatai, muilinė, kosmetikos reikmenys, kvepalai, išskyrus losjonus – jie *Kiehl's* firmos, iš Niujorko);

– rausvą *iMac* kompiuterį, kuriuo ir redaguoju šią knygą, oranžinę elektroninę užrašų knygelę *iBook*, be laido prijungiamą prie interneto, ir spalvotą *Epson Stylus 740* spausdintuvą.

Dauguma kitų tavo turimų daiktų – *Colette* gamybos. Jeigu ne *Colette*, tai *Catherine Memmi*. Jei daiktai – ne *Colette* ir ne *Catherine Memmi* gamybos, vadinasi, tu ne savo namuose.

Restoranuose, kur meniu vienam kainuoja mažiau negu 100 eurų, pietauji retai. Keliaudamas apsistoji tik *Relais et Châteaux* tinklo viešbučiuose. Jau trejus metus skraidai lėktuvais tik verslo klase (jei ne, miegodamas išsinarini sprandą) su kašmyro antklodėm (jei ne, tau ima baisiai niežėti, žr. aukščiau). Papildoma informacija: lėktuvo bilietai verslo klase Paryžius–Majamis ir atgal kainuoja 62 000 frankų (10 kiloeurų).

Su šitiek tau priklausančių daiktų ir patogiu gyvenimu, logiškai pagalvojus, privalai būti laimingas. Tai kodėl nesi? Kodėl nuolat kiši nosį į šūdą? Kaip gali būti nelaimingas banko sąskaitoj turėdamas du milijonus eurų? Jei tau jau trūko juosta, tai kas yra kitame filmo gale?

Anądien apsipylei ašaromis prieš *Bonpoint* parduotuvės vitriną Universiteto gatvėje. Žiūrėdamas į mažas balto medžio loveles, meškiuko formos lempas, pilkus minkštus batelius trijų mėnesių kūdikiams, šliaužtinukus po 360 frankų, megztuką už 620, verkei kaip idiotas, o pirkėjos išeidamos baisėjosi manydamos, kad tas prie vitrinos žliumbiantis vargšas tipas neteko vaiko automobilių avarijoj – bet tau nereikėjo ir avarijos, kad prarastum vaiką.

Susiruošei nusigert vienas savo milžiniškoje virtuvėje. Eini ultramodernaus šaldytuvo link. Tu atsispindi jame. Nervingai spaudi ledo mašinos mygtuką. *Absoluto* taurė iki kraštų pilna ledo. Laikai nuspaudęs mygtuką tol, kol visas virtuvės grindis padengia ledo kubeliai. Tada užprogramuoji mašiną „skaldyto ledo“ režimu. Vėl paspaudi. Ant juodo marmuro sninga. Stebi savo veidą brangiausio pasaulyje šaldytuvo paviršiuje. Kai žinojai, kad namuose esi su meile laukiamas, elgtis kaip peraugusiam viengungiui buvo paprasčiau. Esi tiek prisiuostęs, kad siurbi degtinę pro šiaudelį. Jauti, kaip artėja išsijungimas. Veidrodyje matai savo smukimą – ar žinojai, kad etimologiškai „narciziškas“ ir „narkotinis“ kilę iš to paties žodžio? Visą ledo talpyklos turinį išbėrei ant grindų. Paslysti ir atsipeikėji – guli ant dešimties centimetrų sniego sluoksnio. Skęsti šaltuose kubeliuose. Galėtum užmigt ant tūkstančių šitų ledkalnių. Nuskęst kaip alyvuogė milžiniškos taurės dugne. *Absolut Titanic*. Plūduriuoji ant dirbtinės čiuožyklos. Suledėjęs skruostas prilimpa prie grindų plytelių. To, kas po tavo kūnu, pakaktų visam pulkui atgaivinti, tu ir esi kariuomenė, besitraukianti iš Rusijos. Laižai grindis. Iš nosies plūstelėjusį kraują iškart nuryji. Prieš prarasdamas sąmonę mobiliuoju dar spėji paskambint greitajai.

SUSITINKAM IŠKART PO... TO

Į AUTOMATINĘ SKALBYKLĄ ĮEINA JAUNUOLIS. SUSTOJA PRIEŠAIS DIDŽIULĘ DVIEJŲ METRŲ AUKŠČIO SKALBIMO MAŠINĄ. Į PLYŠĮ ĮMETA KELETĄ MONETŲ, TADA IŠ KIŠENĖS IŠSIIMA SKALBIAMŲJŲ MILTELIŲ ARIEL *PAKELĮ, SUSIBERIA MILTELIUS Į DELNĄ IR ĮTRAUKIA JUOS PRO NOSĮ. PAPURTO GALVĄ. TARSI ATGAIVINTAS* ARIEL *MILTELIŲ, KURIUOS KĄ TIK SUUOSTĖ. ATIDARO SKALBIMO MAŠINOS DURELES IR SU VISAIS DRABUŽIAIS ĮLENDA Į VIDŲ. ATSISĖDA CENTRIFUGOJE SUKRYŽIAVĘS PO SAVIM KOJAS. KAI UŽDARO DURELES, MAŠINA IMA VEIKTI. IŠ PRADŽIŲ VARTO JĮ Į VISAS PUSES IR PURŠKIA ANT JO KARŠTĄ VANDENĮ. KAMERA SUKASI 360 LAIPSNIŲ KAMPU, KAD PARODYTŲ GREITĄ SŪKURĮ SKALBYKLĖS BŪGNE.*

STAIGA JUDĖJIMAS NUTRŪKSTA. IŠ MAŠINOS VIDAUS VYRAS PAMATO Į SKALBYKLĄ ĮEINANČIĄ JAUNĄ MOTERĮ, LABAI „SEXY“, DĖVI MINI SIJONĖLĮ. MOTERIS EINA MILŽINIŠKOS SKALBIMO MAŠINOS LINK. PAMAČIUSI VIDUJE JAUNĄJĮ VYRĄ, JI ATIDARO LIUKĄ IR NUSIŠYPSO JAM. JIS IŠSPJAUNA GURKŠNĮ MUILINO VANDENS. JI NUSIŠYPSO PAMAČIUSI PRIEŠAIS MAŠINĄ PALIKTĄ ARIEL *PAKELĮ, PAKIŠA RANKAS PO SIJONĖLIU IR NUSIMAUNA KELNAITES, META JAS Į BŪGNE TUPINTĮ JAUNUOLĮ, VĖL UŽDARO LIUKĄ IR ĮJUNGIA MAŠINĄ. JAUNAS VYRAS NUSKĘSTA LEISDAMAS BURBULUS PRIE STIKLO.*

LOGOTIPAS IR ARIEL *PRODUKTO KADRAS – ANTRAŠTĖ:* ARIEL ULTRA. *ULTRAŠVARU, NET IR SKALBYKLĖJE.*

III

Jis

„Taigi tai buvo laikai, kai turtingos šalys,
knibždančios pramone, pasišiaušusios parduotuvėmis,
atrado naują tikėjimą, sumanymą,
vertą žmogaus tūkstantmečius puoselėtų pastangų:
paversti pasaulį viena neaprėpiama gamykla."

RENE-VICTOR PILHES,
Užkeikėjas, 1974

1.

Raudonojo kryžiaus duomenimis, milijardas žmonių gyvena lūšnynuose, bet tai nekliudo Oktavui atgauti apetitą – pažiūrėkit, kaip graužia nagus, ir tai tik pradžia. Maronjė jį mėnesiui išsiuntė į detoksikacijos kursą Belviu gydykloje (Medonas, Lapkričio 1-osios gatvė 8), nes Keit Beri centras Suasone skelbėsi jau pilnas. Kūrybos patronai – kaip *Tour de Franse* gydytojai-tiekėjai: šeria savo čempionus dopingu, kad kuo geriau pasirodytų, ir remontuoja juos, kai šie susilaužo kaulus. Štai kodėl Oktavas persikėlė iš PN į PN – iš Privataus Namo į Psichiatrijos Namus.

Kas rytą jis žingsniuoja po parką, vinguriuoja tarp šimtamečių ąžuolų ir psichinių ligonių. Skaito tik savižudžių rašytus kūrinius: Hemingvėjaus, Kavabatos, Gari, Šamforo, Senekos, Rigo, Petronijaus, Pabatos, Lafargo, Krevelio, Cveigo, Drijė, Monterlano, Mišimos, Deboro, Lamarš-Vadelio, nepamiršdamas ir merginų: Silvijos Plat ir Virdžinijos Vulf. (Žmogus, skaitantis vien savižudžių kūrybą, yra daug skaitantis.) Kvailiodami asistentai greituoju paštu atsiuntė jam pakelį miltų *Francine*. Jį gydančiam psichiatrui šis pokštas nepatiko. Šarlis įrašė į *iBooką* videofilmą, kur panai vienas kumštis įgrūstas iš priekio, kitas – į šikną. Jis vėl pradėjo šypsotis. Eksperimentinis gydymo kursas su BP 897 turėtų galutinai jį išvaduoti nuo kokaino alkio. Jei viskas

pasiseks, greitai jis jau galės žiūrėti į banko mokamąją kortelę nečiaudėdamas.

Valgykloje susipažįsta su naujom ligom. Pavyzdžiui, jo aukšto kaimynas pasakoja esąs aidsofilas (tai naujas lytinis iškrypimas).

– Filmuodavau merginas, kai mano bendrininkas, užsikrėtęs AIDS, jas dulkindavo be sargio. Mergina, žinoma, niekada to nežinodavo. Po to slapčiomis ją filmuodavau einančią į laboratoriją savo tyrimo rezultatų. Orgazmą patirdavau tą akimirką, kai ji sužinodavo, kad yra seropozityvi. Ejakuliacija įvykdavo, kai ji atplėšdavo voką. Tai aš išradau aidsofiliją. Kad tu žinotum, kaip malonu būdavo stebėt, kaip jos prapliumpa ašarom išeidamos iš tyrimų laboratorijos su lapeliais, kuriuose parašyta „ŽIV+“. Bet mane suėmė, nes policija konfiskavo visas vaizdajuostes. Sėdėjau kalėjime, po to atvežė čia. Vis tiek greit mirsiu. Bet čia jaučiuos visai gerai, visai gerai. Jaučiuos gerai. Čia man gerai čia jaučiuos gerai jaučiuos gerai jaučiuos gerai jaučiuos gerai jaučiuos gerai jaučiuos gerai.

Jis užsikerta, ir ant pūkuoto smakro jam iš burnos išbėga truputis morkų piurė.

– Aš taip pat, – sako Oktavas, – taip pat sergu gana keista seksualine psichopatijos forma. Esu praeitofilas.

– Kaip? Aha, o kas tai yra?

– Tokia iškrypimo forma, kai esi nuolat apsėstas buvusios draugės. Bet ir aš jaučiuos gerai, jaučiuos labai gerai, čia man gerai, man gerai gerai, čia labai gerai, aš jaučiuos gerai gerai gerai gerai.

Sofi neatvažiavo jo aplankyti. Ar bent žinojo, kad jis ligoninėj? Po trijų mėnesių Oktavas kelis kartus nusijuokė ste-

bėdamas, kaip sode maivosi šizofrenikai – reginys priminė agentūrą.

– Gyvenimas susideda iš medžių, maniakine depresija sergančių žmonių ir voverių.

Taip, dabar galima sakyt, kad jis jaučiasi geriau – masturbuojasi šešis kartus per dieną. (Galvodamas apie Anastasiją, kuri laižo Edvinos skylę, kuri ryja jo spermą.) (Ką gi, gal Oktavas dar ne visai atsigavęs.)

Jam bet kuriuo atveju jau buvo laikas keistis. Jis su savo koksu per daug trenkė devintuoju dešimtmečiu, juodais kostiumais, krūvom babkių ir cinizmu už du skatikus.

O mada jau buvo toli pažengusi – nebereikėjo demonstruoti savo sėkmės, darbo, atvirkščiai – apsimest neturtingu ir atrodyt lyg šaudytum varnas. Pirmaisiais naujojo amžiaus metais madingas kuklumas. Profesionalūs stachanoviečiai stengėsi kiek įmanoma būti panašesni į nuskurdusius bedarbius. Baigta su triukšmingu-įdegusiu-grandiniuotu-vulgariu-Segelo stilium ir reklamomis, kur Ridlio Skoto nufilmuotos reguliuojamos žaliuzės arba palubėje besisukantis ventiliatorius. Reklamoje, kaip ir kitur, buvo įvairiausių madų: šeštajam dešimtmety madingi kalambūrai, septintajam – komedija, aštuntajam – jaunuolių gaujos, devintajam – reginiai, dešimtajam – atotrūkis. O nuo šiol reikia avėti seną porą *Adidas*, dėvėti skylėtus *Gap* marškinėlius, apskretusius *Helmuto Lango* džinsus ir kasdien taip skustis barzdą, kad ji atrodytų trijų dienų. Būti susiriebalavusiais plaukais, su žandenom, megzta kepuraite ir ištįsusiu veidu kaip žurnale *Dazed and Confused*, pardavinėti nespalvotus filmus, kur išstypę, iki pusės nuogi anoreksikai groja gitarom. (Arba žalsvam fone, kur sodrios spalvos, lėtai važiuoja limuzinai, o puertorikiečiai vaikai

po lietum žaidžia rankinį.) Kuo nežmoniškiau esi pertekęs žaliųjų (ėmus naudotis internetu prie sukauptų turtų prisidėjo dar trys nuliai), tuo labiau tu panašus į bomžą. Visi naujieji milijardieriai avėjo suplyšusius sportbačius. Beje, Oktavas nusprendė, kad išėjęs iš ligoninės stiliaus patarimų kreipsis į savo antrininką valkatą.

– Keistas įspūdis: kai buvau mažas, 2000-ieji atrodė kaip mokslinė fantastika. Tikriausiai užaugau, nes jie buvo pernai.

Dideliame XIX amžiaus pabaigos name Oktavas turėjo laiko medituoti. Atrodo, Medone laikas eina lėčiau. Oktavas vaikštinėja po veją ir pakelia dviejų tūkstantmečių senumo akmenėlį. Priešingai nei dantų pastos tūtelės, akmenukai niekada nesuyra. Meta jį tolyn, po medžiu, ir jis ten dar bus, kai skaitysit šias eilutes. Galbūt dar 2000 metų tas akmenėlis praleis toje pačioje vietoje. Štai taip: Oktavas pavydi akmeniui.

Užsirašo:

Duok švelnumą savo plaukų
Ir savo kūną stangrų
Duok druską savo akių
Jų mėlynumą ramų.

Bet, neturėdamas kam skirti šio ketureilio, prieš išeidamas iš Belviu gydyklos padovanoja jį savo draugui aidsofilui.

– Nusiųsk jį savo aukai. Pamatysi – gali susijaudint ir stebėdamas, kaip moteris skaito ne teigiamus ŽIV tyrimo rezultatus, o kažką kita.

– Parodyk... Oi ne, tu ką, išprotėjai, tavo eilėraštis per daug panašus į serijinio žudiko.

2.

Savo sugrįžtuvėms į verslą Oktavas palaukė seminaro Senegale. „Rosas“ – kaip kariuomenė – kartkartėm agentūrai reikalingi „laisvi ketvirčiai“, jie vadinami „motyvacijos seminarais“. Tai reiškia, kad 250 žmonių autobusuose rieda į *Ruasi* oro uostą. Daug ištekėjusių mašininkių (be savo vyrų), neurasteniškų buhalterių (su savo raminamaisiais), tėviškai globėjiški vadovai, žiauriai nustekenta biuro administratorė, storulė, tapusi gražuole nuo tada, kai pradėjo duotis su personalo direktorium, ir keli kreatyvai, kurie prisiverčia juokauti, kad būtų panašūs į kreatyvus. Dainuojam kaip karaokėj – prireikus žodžius kuriam patys. Visi mintyse spėlioja: kas su kuo miegos? Oktavas daug tikisi iš vietinių prostitučių, apie kurių žavesį jam pasakojo Dorotė Olieri, draugė, *France 2* reporterė. Odilė, 18 metų, nuoga nugara, juosta perrištais plaukais, įsispyrusi į lengvas basutes, per petį persimetusi džinsinį krepšį, čiulpia kokakolos skonio čiupačiupsą. Ir „apie kažką galvoja“. Kaip atpažinti aštuoniolikmetę? Paprasta: ji neturi nei raukšlių, nei maišelių po akimis, skruostai putlūs kaip kūdikio, per ausinuką klauso Vilo Smito ir „apie kažką galvoja“.

Odilę įdarbino kaip redaktorę stažuotoją, kol Oktavo nebuvo darbe. Ji mėgsta tik pinigus ir šlovę, bet apsimeta esanti naivi. Visos naujosios merginos taip daro: nuolat būna pra-

vertomis lūpomis ir išplėstomis akimis kaip Odrė Marnė Terio Ričardsono fotografijų serijoje, nes dabar prasimušėliškumo viršūnė – tai apsimestinis nekaltumas. Odilė pasakoja Oktavui, kaip vieną šeštadienio popietę jai į liežuvį įvėrė papuošalą:

– Ne, nėra jokio nuskausminimo, tatuiruotojas tik ištempia liežuvį pincetu ir kala tą vinį į vidurį. Bet tikrai, žinok, visai neskauda, tik truputį trukdo, kai valgai, bent jau iš pradžių, o man ten dar pateko ir infekcija – visas maistas atrodė pūlių skonio.

Ji nenusiima akinių nuo saulės („tai regėjimą koreguojantys stiklai"), skaito tik anglosaksiškus žurnalus (*Paper, Talk, Bust, Big, Bloom, Surface, Nylon, Sleazenation, Soda, Loop, Tank, Very, Composite, Freize, Crac, Boom, Hue*). Atsisėda šalia Oktavo ir nusiima ausines, bet tik tam, kad pasakytų, jog nebežiūri televizoriaus, nebent „*Arte* kanalą retsykiais". Oktavas galvoja, kokį velnią jis čia veikia (vis tas pats klausimas, nuo gimimo). Odilė rodo jam bokštą šalia greitkelio:

– Žiūrėk... 4000-ųjų miestelis. Aš čia gyvenu. Prie Prancūzijos stadiono. Naktį, kai viskas apšviesta, čia labai gražu – kaip „Nepriklausomybės dienoje"*.

Kadangi Oktavas neatsako, ji pasinaudoja proga ir ima lyginti savo ir kolegės depiliaciją:

– Šį rytą buvau pas kosmetologę. Lazerinė depiliacija superskausminga, ypač bikinio srityje. Bet dabar esu patenkinta, kad depiliavo visam gyvenimui.

– Primink man, kad oro uoste nusipirkčiau depiliacinio kremo.

– Kelintą atskrisim į Dakarą?

* Rolando Emmericho filmas (*Independence Day*, 1996) (*vert. past.*).

– Apie vidurnaktį. Iškart lėksiu į naktinį klubą. Turim tik tris vakarus – reikia padaryt, kad vertėtų.

– Šūdas, pamiršau pasiimt Laros Fabian kasetę!

– Lėktuve, kad nedžiūtų oda, aš nusivalau makiažą, pasidarau pilingą ir tada op! užsitepu drėkinamojo kremo.

– O aš tvarkausi nagus. Kol džiūsta kojų nagai, tvarkausi rankų.

Oktavas stengiasi išlikt susikaupęs. Reikia ištvert be kokso, priimt neiškreiptą tikrovę, reikia priklausyt visuomenei, gerbti visas būtybes, reikia priimti žaidimo taisykles. Ištrūkęs iš gydyklos jis nori patekt į geras rankas. Todėl ir paleidžia tokią kontrolinę raketą:

– Panelės, ar nenorėtumėt su manim pasidulkint, vieną kartą, greitai ir šiurkščiai?

Jos smerkia, o jam patinka.

– Nususėlis nelaimingas.

– Jau geriau dvėst.

Jis šypsosi.

– Klystat, kad atsisakot. Dažnai merginos pasako „taip" per vėlai, kai vaikinai jau nuleidę rankas, arba per anksti, kol dar nieko neprašė.

– ...

– Be to, aš pasiruošęs klot iki penkių tūkstančių.

– Negali būt, ar jūs girdėjot? Jis mus laiko kekšėm!

– Pasižiūrėk į save! Gali klot nors ir šimtą tūkstančių.

Oktavas per garsiai nusijuokia:

– Priminsiu jums, kad Kazanova dažnai mokėdavo savo meilužėms, čia nėra nieko negarbinga.

Tada parodo joms paštu gautą echografiją.

– Pažiūrėkit į mano būsimą vaiką. Ką, ar dabar neatrodau jums neatsispiriamai mielas?

Bet jis patiria visai pelnytą fiasko. Galiniame autobuso veidrodėlyje vis mažyn ir mažyn traukiasi 4000-ųjų miestelis. Oktavas nebemoka net kabinti panų. Nepakankamai tuo tiki. Jei iš viso yra kas nors, nesuderinama su ironija, tai būtent – žavėjimas. Viena mergina jo paklausia:

– Gal turi kokį nors interjero dizaino žurnalą?

– Kurį? *Newlook? Playboy? Penthouse?*

– Cha. Cha. Kaip visada pokštauji, mano vargšeli Oktavai.

– Žinai, tu vulgarėji. Maniau, tau suremontavo galvą.

– Atrodo, darbas dar nebaigtas. Tu visiškai alzheimeriuoji.

Oktavas nuleidžia akis ir žiūri į savo pėdutes, įspraustas į violetinių batų porą (jų vertė: po minimalų atlyginimą kiekvienai pėdai). Tada pakelia galvą ir užveda raudą:

– Sąmojai laikinai nutraukti. Ar kada nors pagalvojot, panelės, kad visi žmonės, kuriuos matot, visi kvailiai, kurie pravažiuoja pro šalį mašinomis, visi šitie asmenys, absoliučiai visi, be išimties, mirs? Tas, va ten, prie *Audi Quattro* vairo. Ir ji, ta hiperaktyvi keturiasdešimtmetė, kuri ką tik mus pralenkė savo *Mini Austinu*? Ir visi gyventojai šitų namų, apstatytų triukšmą slopinančiom sienom, kurios visai jo neslopina? Ar kada nors bandėt įsivaizduot, koks kalnas išeitų, sudėjus visus lavonus į krūvą? Nuo planetos egzistavimo pradžios čia jau viešėjo 80 milijardų žmogiškų būtybių. Įsidėmėkit šitą vaizdą. Mes vaikštom ant 80 milijardų lavonų. Ar įsivaizdavot reginį – visi šitie nuomininkai sudaro milžinišką ateities kapinyną, jie taps krūva dvokiančių kūnų? Gyvenimas – tai genocidas.

Ką gi, jis galutinai sugadino nuotaiką. Dabar jau patenkintas savim. Zomšinio *Marc Jacobs* švarko kišenėje sukinėja žalią „Leksomilio“ dėžutę. Tai ramina jį, lyg Pasipriešinimo didvyrį cianido tabletė prieš pat tardymą Loristono gatvėj, prieš šešiasdešimt metų.

3.

Lėktuvas pilnas reklamininkų. Jei sudužtų, tai būtų Nuoširdumo pergalės pradžia. Bet gyvenimas taip sutvarkytas – reklamininkų lėktuvai nedūžta. Tie, kurie sudūžta, būna pilni nekaltų žmonių, keliaujančių įsimylėjėlių, žmonijos geradarių, očių reddingų, lynyrdų skynyrų, marselių dadžių, džonų-džonų kenedžių. Įsitikinimas, kad jie dabar saugūs, suteikia įdegusiems komunikuotojams arogancijos – jie labiau bijo finansinio kracho negu lėktuvo katastrofos. Spausdindamas šį sakinį savo *iBooke*, Oktavas šypsosi. Jis svarbus, jis turtingas, jis bijo – visa tai suderinama. Geria degtinę su toniku *Espace 127* salone. („*Espace 127* salone maloniai įsitaisysite ergonomiškose ir patogiose sėdynėse. Jas galima atlošti 127 laipsnių kampu, nes tai padėtis, kurią kūnas natūraliai užima nesvarumo būklėje. *Espace 127* sėdynės aprūpintos telefonais, individualiais vaizdo ekranais ir triukšmą slopinančiomis ausinėmis – idealus komfortas dirbti ir atsipalaiduoti“, – rašoma *Air France Madame* reklaminiame tekste.)

Verslo klasėje strategijų planuotojai kabina meno kūrinių supirkėjas; generalinių direktorių pavaduotojai plepa su TV prodiuserėmis; vienas tarptautinių veiksmų koordinatorius glosto šlaunį plėtros direktorei. (Įmonėje gali greit pažinti, kurios merginos miega su kolegomis – jos vienintelės seksualiai rengiasi.) Ši grupinė orgija reikalinga „stiprinti tarpusa-

vio ryšius tarp įmonės darbuotojų ir optimizuoti vidinę komunikaciją žmogiškų išteklių srityje". Oktavas išmokytas sutikti su tokia tvarka, be to, kadangi gyvenimas – tik trumpa laiko atkarpa, mums suteikta pabūti ant akmenėlio, kuris nepaliaujamai sukasi erdvėje, kam švaistyti tą trumpą atkarpą stengiantis pakeisti ORGANIZACIJĄ? Geriau sutikti su žaidimo taisyklėm.

– Mes išdresuoti sutikti. Aš buriuoju tuščioje vietoje. Ar čia yra kas nors, galų gale sutiksiantis su manim pasibarškint?

Kažkada tokios provokacijos sukeldavo šypsenas, o dabar jų klausyti skaudu.

– Po viso to, ką žmonės padarė Dievui gero, jis vis dėlto galėtų pasistengti ir egzistuoti, kaip jums atrodo?

Vienatvė minioje. Jis nuolat tikrina savo telefoną, bet šis kartoja: „Jūsų balso pašto dėžutėje naujų pranešimų nėra".

Oktavas užmiega žiūrėdamas filmą su Tomu Henksu (jis daugiau nei aktorius – dar ir migdomasis). Sapnuoja filmavimą Bahamuose, kur pats pirštais tikrina depiliuotus ir šlapius Vanesos Lorenzo ir Heidi Klum bebriukus. Nebegriežia dantimis. Mano, kad tas reikalas jau baigtas. Mano, kad jau įgavo atotrūkį, pakilo į „aukštesnį lygį", kad žiūri į visa tai per atstumą. Santūriai atsiduses, išsilieja į savo *Levi-Strauss 501* džinsus (2001-ųjų rudens–žiemos kolekcija „Liūdnieji tropikai").

Ir štai Įmonė nusileido. Įmonė atsiėmė bagažą. Įmonė sulipo į autobusą. Įmonė dainavo Fugeno* dainas, nesuvokdama kraštutinio jų pesimizmo: „Dainuok gyvenimą, dainuok/

* Michelis Fugainas – prancūzų estrados kompozitorius ir dainininkas (*vert. past.*).

Tarsi rytoj numirt turėtum" ir „Galbūt iki rytojaus, o gal iki mirties". Oktavas pagaliau supranta, kodėl *Star Treko* kosminis laivas pavadintas Įmone: *Rosserys ir Witchcraft* panaši į tarpgalaktinėje tuštumoje pasiklydusį kosminį laivą, skrendantį ieškoti gyvybės kitose planetose. Beje, daugelio kolegų ausys – smailios.

Vos tik atvažiavusi į viešbutį, Įmonė išsibarsto: kelios prodiuserės puola į baseiną, kelios – ant vadybininkų, kiti eina miegot. Tie, kurie nenori miego, eina į *Rollsą* šokt su Odile ir visomis jos krūtimis. Oktavas eina su jais, užsisako *Gordon's* džino butelį ir sutinka patraukt šiek tiek gandžos suktinės. Paplūdimyje viskas jau aiškiau. Pasimatymai su juodomis merginomis. Viena jam sako:

– Ateik į mano butą.

Kadangi ji kalba su Konakrio akcentu, Oktavas išgirsta:

– Ateik į mano būdą.

Juokinga. Apsimetimas abipusis, ir viskas susitvarko. Jis uždeda delną ant jos veido šnabždėdamas:

– Meilute, aš merginų nedulkinu – verčiau jas prarandu.

Akylai Senegalo kariuomenės saugomame turistiniame *Saly* komplekse iš viso yra penkiolika viešbučių – agentūra nusitaikė į „Savaną", kur miegamieji su oro kondicionieriais, yra du naktį apšviesti baseinai, teniso kortai, mini golfo aikštynas, prekybos centras, kazino ir diskoteka, ir visa tai Atlanto vandenyno pakrantėje. Afrika nuo Hemingvėjaus safario laikų pasikeitė. Dabar tai žemynas, kuriam Vakarų pasaulis leidžia išmirti (1998 m. nuo AIDS ten mirė du milijonai žmonių, visų pirma dėl to, kad farmacijos laboratorijos, kurios gamina triterapinius vaistus – pavyzdžiui, amerikiečiai *Bris-*

tol-Myers-Squibb – nesutinka sumažinti vaistų kainų). Ideali vieta paskatint viduriniams tarnautojams: šioje viruso ir korupcijos nusiaubtoje žemėje, vidur absurdiškų karų, besitęsiančio genocido, maža kapitalistinio personalo grupelė iš naujo pradeda tikėti sistema, kuri ją maitina. Ji perka tradicines juodmedžio kaukes, užsisako suvenyrus, kartais įsivaizduoja, kad dalijasi įspūdžiais su vietiniais, siunčia saulėtus atvirukus, kad sukeltų pavydą paryžietiškoj žiemoj užstrigusiems namiškiams. „Reklamščikams“ rodo Afriką kaip blogą pavyzdį, kad jie skubėtų grįžt namo įsitikinę, jog kitur yra ir blogiau. Tada likę metai tampa visai pakenčiami: Afrika pasitelkiama kaip priešingybė pavyzdiniam butui, kurį agentas rodo potencialiems pirkėjams. Skurdžiai miršta – vadinasi, teisinga, kad turtingi gyvena.

Skrodžiam bangas ant vandens motociklų, fotografuojamės poliaroidu, niekas nieko nedomina, visi vaikšto apsiavę guminėm šlepetėm. Afrikoj baltasis, kuris užkalbina juodaodį, jau nebeturi andainykštės kolonizatoriams būdingos rasistinės paniekos – dabar viskas daug žiauriau. Dabar jo žvilgsnis kupinas gailesčio – kaip kunigo, kuris suteikia paskutinį patepimą pasmerktajam.

4.

Dialogų nuotrupos prie *Savana Beach Resort* baseino.

Direktoriaus asistentė (nusipurtydama vandenį): „O, koks geras!“

Oktavas: „Tu irgi“.

Prekybos vadybininkė (kąsdama mango): „Noriu ko nors sultingo“.

Oktavas: „Aš taip pat“.

Jaunesnioji meno direktorė (eidama kavinės link): „Einam paėst?“

Oktavas: „Ką tokį ėsim?“

Skatinimas vyksta visu pajėgumu. Iš ryto rengiami savęs patenkinimo susirinkimai, kuriuose į padanges keliama įmonės apyvarta. Terminai „savifinansavimas“ ir „daugiametė amortizacija“ dažnai vartojami, kai reikia paaiškint, dėl ko metų pabaigoje nemokamos premijos. (O iš tikrųjų visi filialo uždirbti pinigai metų pabaigoje paklojami po kojom keletui nuplikusių Volstryto senių, kurie niekada neatvažiuoja į Paryžių, rūko cigarus ir net nepasako ačiū. Prancūziškojo *R & W* filialo vadovai tarsi viduramžių vasalai ar Punų karų aukos pažeria akcininkams metų grobį, drebėdami dėl vasarnamiams paimtų paskolų, kurias turi grąžinti.)

Po pietų surengiamas konstruktyvios savikritikos seansas,

kurio metu reikia išsiaiškinti, kaip pagerinti rinkodaros produktyvumą. Oktavas užsitaisė kelioninį viduriavimą, nes į džiną su toniku prisidėjo per daug ledukų. Prezidentas Filipas ir Markas Maronjė kartais pabendrauja su juo atskirai – na, pavyzdžiui: „Mes patenkinti, kad tu išsikapstei, neužsimenam apie tai, tik sąmoksliškai šypsomės ir esam susirūpinę dėl tavo išsišokimų, nes mes šiuolaikiniai, „cool" vadovai, tu juk neišeisi iš darbo, gerai?" Tai Filipui netrukdo primint Oktavui, kaip agentūrai lemiamai svarbu sėkmingai nufilmuoti „Lieknučio" klipą, kad būtų išsaugoti geri santykiai su *Madone* grupe.

– Neseniai su jais buvom sušaukę Reklamos strategijos komitetą ir mums gerokai davė į skudurus.

– Nesirūpink, prezidente, šįkart nevemsiu ant kliento. Beje, ar žinai, kad filmui suradau idealią merginą.

– Taip, žinau, tą arabiukę, aha... tik nufilmavus reikės ją retušuot.

– Nesuk galvos, tai numatyta biudžete. Net neįsivaizduoji, kiek visko šiais laikais galima nuveikti – imi merginą su gražiu užpakaliu ir priklijuoji jai kitos veidą, trečios kojas, ketvirtos rankas, penktos krūtis. Iš žmonių daromi koliažai, o mes – žmonių žokėjai*!

– Galbūt filmavimui vietoj režisieriaus jums geriau pasisamdyti plastinės chirurgijos specialistą.

Oktavas nebesistengia viską atmesti, bet nenori ir nusileisti – galima sakyti, kad jis subrendo. Ir staiga pratrūksta:

– Na, ir kodėl negalėtume imti arabiukės tam vaidmeniui? Nebūk toks nacis kaip klientai! Po galais, nusibodo leistis šitaip fašistų ujamiems! *Nike* savo *Nikepark* plakatuose nusi-

* „People jockeys", pagal „disc jockeys" – disko žokėjai (*vert. past.*).

kopijavo petenistų* stilių, *Nestlé* atsisakė juodaodžių, kai filmavo vaizdo klipą apie krepšinį, bet tai ne priežastis elgtis taip pat! Kur galų gale nueisim, jei niekas taip ir neprasižios? Reklama tapo revizionistinė – Gandis parduoda *Apple* kompiuterius! Ne, bet ar tu suvoki? Tas šventas žmogus, kuris atsisakė visų technologijų, rengėsi kaip vienuolis ir vaikščiojo basas – štai, pavirto informatikos pardavėju! Pikaso dabar – *Citroeno* modelio vardas, Styvas Makvinas vairuoja *Fordą*, Odri Hepburn avi *Tod's* mokasinus! Manai, kad tie žmonės nesivartė kapuose, kai juos po mirties paskyrė prekybos agentais? Tikra vėlių naktis! Kanibališkas holokaustas! Ryjam lavonus! Zombiai padeda prekiauti! Kur riba? *La Francaise des Jeux* loterijų firma išleido „Monopolio" plakatus su Mao, Kastru ir Stalinu – nutrink ir laimėk! Kas pasakys „stop", jei tu, Filipai, bose, nė žodžio nepasakai prieš pasaulinės komunikacijos rasizmą ir revizionizmą!

– O lia lia, kaip jis vargina nuo tada, kai nustojo uostyt! Manai, niekada nesusimąstau? Aišku, mane užknisa šitas darbas, tik aš galvoju apie žmoną, vaikus, nesergu tokia didybės manija ir nemanau, kad galiu visur daryt perversmą, fu, nesąmonė, Oktavai, turėk nors kiek nuolankumo! Užtenka išjungt televizorių, nebeit į *McDonald'ą*, o aplinkos šūdai – ne dėl mano kaltės, o dėl jūsų, kurie perkat *Nike*, pagamintus vergų indoneziečių! Lengva burnoti ant sistemos ir sykiu ją sukti! Užteks mane laikyt protiškai atsilikusiu dėl tos dingsties, kad esu priputęs pinigų! Žinoma, yra dalykų, kurių ir aš negaliu pakęst. Dar nieko, kad turim rinktis baltaodes aktores, nes šiuo atveju nieko negalim pakeist – ne reklamos už-

* Nuo Philippe'o Pétaino (1856–1951) – Prancūzijos maršalas, vadovavęs daugeliui prancūzų karo veiksmų per Pirmąjį pasaulinį karą (*vert. past.*).

sakovas rasistas, o vartotojai. Tas stebuklas, kad verčiam mirusiuosius kalbėti, dar visai nebaisus – didžių menininkų asmenybių jie niekada nesuprato, visi genijai dar būdami gyvi vartėsi kapuose. Ne, mane, mažasis mano Guče, labiausiai nervina tos naujos šventės, kurias reklama sukūrė tam, kad žmonės daugiau vartotų: įgriso matyti, kaip visai šeimai apdumia akis, kaip ji švenčia Kalėdas, – dar nieko baisaus, nors Kalėdų senelis ir yra amerikiečių platintojų prasimanymas – bet maršalo Peteno Motinų šventė, Tėvų šventė, Močiučių šventė, pavadinta ją sukūrusios kavinės vardu, Helovynas, Švento Patriko diena, Šventas Valentinas, rusų Naujieji metai, kinų Naujieji metai, *Nutrasweet* diena, *Tupperware* sambūriai – visiškos nesąmonės! Greitai visas kalendorius bus išmargintas tik prekių ženklais – vietoj šventųjų atsiras 365 logotipai!

– Na, matai, viršininke, teisingai elgiuosi, kad stumiu tave į apkasus. Aš irgi nekenčiu Helovyno – anksčiau turėjom Visų Šventųjų dieną, nesuprantu, kam reikėjo ieškot kitos šventės anapus Atlanto.

– Dėl to, kad viskas čia atvirkščiai! Per Visus Šventuosius eidavom lankyt savo mirusiųjų, o per Helovyną patys mirusieji ateina pas mus į svečius. Tai daug praktiškiau, nereikia jokių pastangų. Svarbiausia ir yra, kad: MIRTIS SKAMBINA Į TAVO DURIS! Jie tai dievina. Mirtis – prekybos agentė, kaip laiškanešys, atnešantis Pašto kalendorių.

– Man atrodo, kad žmonėms šimtąkart labiau patinka persirengt pabaisomis ir kaišiot žvakes į moliūgus, o ne galvoti apie prarastus artimuosius. Bet, atkreipiu tavo dėmesį, kad vardydamas sąrašą pamiršai pačią didžiausią prekybos šventę – Vedybas, kurios kasmet būna intensyvių reklaminių kampanijų ir akcijų objektas nuo pat sausio mėnesio – pasirodo

Printemps „Baltojo salono“ plakatai, dovanų sąrašai *Galeries Lafayette* ir *Bon Marché** ant visų moterų žurnalų viršelių, taip pat užnuodytas radijas ir televizija ir t. t. Jaunos poros visiškai išplautom smegenim mano, kad tuokiasi iš meilės, arba tam, kad rastų laimę, o iš tikrųjų joms tik norima parduoti indus, vonios rankšluosčius, kavinukus, sofas, mikrobangų krosneles...

– O, prisiminiau vieną dalyką... Oktavai, pameni, kai makaronų *Barilla* kampanijai siūlei antraštę su žodžiu „laimė“?

– Aha, taip... Teisininkai mums paaiškino, kad negalima, ar ne?

– Taip! Nes žodį „laimė“ jau patentavo *Nestlé*! LAIMĖ PRIKLAUSO *NESTLÉ*.

– Ką tu, manęs tai nestebina – žinai, kad *PEPSI* nori užpatentuot mėlyną spalvą?

– Ką?

– Taip, iš tikrųjų, jie nori nusipirkt mėlyną spalvą ir būt jos savininkais, ir tai dar ne viskas – finansuoja į CD romus įrašytas mokymo programas, kurios nemokamai dalijamos pradinėse mokyklose. Tai va, vaikai mokyklose ruošia pamokas *Pepsi* kompiuteriais, įpranta skaityti žodį „troškulys“ šalia *pepsi* spalvos.

– O kai žiūri į *Pepsi* dangų, jų *Pepsi* akys nušvinta, ir jie krinta nuo dviračių, jų blauzdas nusėja *Pepsi* kraujosrūvos...

– Panašiai kaip *Colgate*: gamintojai mokytojams dovanoja vaizdo įrašus, kad šie galėtų vaikiams įkalti, jog dantis reikia valytis jų pasta.

– Aha, girdėjau apie tai. *L'Oréal* daro tą patį su šampūnu *Petit Dop*. Plauti smegenis jiems negana, dabar lenda ir prie plaukų!

* Didelių prabangių parduotuvių tinklai (*vert. past.*).

Filipas pratrūksta perdėtai smarkiu juoku, bet tai netrukdo Oktavui tęsti:

– Man ramiau, kai sužinojau, kad domiesi šiais dalykais...

– Aš blaiviai žiūriu: kol nebus nieko kito, reklama užims visą vietą. Ji tapo vieninteliu idealu. Ne prigimtis, viltis bijo tuštumos.

– Siaubinga. Palauk, dar neišeik, kad jau vienąkart prašnekom apie tai, papasakosiu dar geresnį pokštą. Kai reklamuotojai nebeišmano, kaip parduoti, arba tiesiog šiaip, be jokios priežasties, tik tam, kad pateisintų savo nepadorų atlyginimą, užsako PAKUOTĖS PAKEITIMĄ. Tada labai brangiai moka bendrovėms, kad šios pakeistų produktų išvaizdą. Valandų valandas sėdi susirinkimuose. Vieną kartą buvau *Kraft Jacobs Suchard* būstinėj, tokio ežiuku pastatytais plaukais vaikinuko kabinete, Antuano Puasaro ar Ponšaro, ar Podaro, na, kažkokia panašia pavarde...

– Pudaras.

– ...taip, tiesa, Pudaras, tokio nepamirši. Rodė įvairius jiems siūlomus logotipus. Norėjo išgirst mano nuomonę. Labai džiūgavo, jau buvo arti orgazmo, jautėsi naudingas ir svarbus. Jis klojo ant grindų pakuočių projektus, mes buvom vieni tam Velizi pastate, jis – švariai nusiskutęs, su kaklaraiščiu, ant kurio – Tentenas ir Milu*, o aš kaip tik leidausi žemyn po kokso, gėrėm šaltą kavą, kurią šnopuodama atnešė sena, kokių trisdešimties metų nedulkinta sekretorė. Pažvelgiau jam tiesiai į akis ir tą akimirką supratau, kad jis dvejoja, kad pirmąkart gyvenime susimąstė, ką čia veikia, patariau jam išsirinkt bet kurį, ir jis ištraukė nežiūrėdamas, kartodamas skaičiuotę „eni beni biki baki, buku puku kalambaki, eni beni

* Populiaraus komikso veikėjai (*vert. past.*).

bam“, o dabar ta pakuotė – visų Europos parduotuvių lentynose... Graži parabolė, ar ne? MŪSŲ PAKUOTĖ BUVO IŠTRAUKTA BURTAIS.

Bet Filipo jau seniai nė kvapo. Jis nemėgsta dalyvaut, kai pjaunama šaka, ant kurios pats sėdi. Vengia ilgalaikės konfrontacijos. Savo maištingumą deda į lentyną „Mėnesinė autoironija pietums *Fouquet's* restorane“. Todėl kas rytą vis anksčiau ir anksčiau užsinori miego.

Oktavas įkvepia ir iškvepia karštą orą. Pro uostą tyliai praplaukia burlaiviai. Visos agentūros merginos laukia, kol joms supins kasytes, kad būtų panašios į Iman Bowie (rezultatas: tampa panašios į seną Bo Derek). Paskutinio teismo dieną, kai visi reklamininkai turės atsiskaityt už savo darbus, Oktavas gali būt laikomas tik iš dalies atsakingas. Juk jis buvo tik „aparatčikas“, minkštokas darbuotojas, kurį vieną dieną net persmelkė abejonė – viešnagė Medone tikriausiai bus pripažinta lengvinančia aplinkybe, ir teisėjai taps atlaidesni. Be to, priešingai nei Maronjė, jis niekada nėra gavęs Kanų liūto.

Skambina Tamarai, platoniškajai prostitutei, galvodamas apie Sofi – savo vaiko, kurio niekada nepamatys, motiną. Jo gyvenime per daug dingusiųjų.

– Pažadinau?

– Vakar vakare aptarnavau klientą *Plazoj*, – tarška ji, – oi, neklausk, jo pimpalas buvo kaip vaiko ranka, man būtų reikėję replių jam įsigrūsti. ELEKTROS PRIETAISAI BUIČIAI – BUM BUM – RINKITĖS TEISINGAI, RINKITĖS *BIUT*“.

– Kas čia?

– Čia? Ai, nieko, čia kad nereikėtų mokėti už telefoną – jie retsykiais paleidžia kokią reklamą, už tai gauni nemokamų pokalbių.

– Ir tu sutikai su šita baisybe?!

– *KASTO* YRA VISKAS, KO REIKIA – MEDŽIAGOS IR REIKMENYS – KASTOKASTOKASTORAMA. Joo, galų gale pripranti, pamatysi, aš jau pripratau. Na, tai klausyk, mano vakarykštis klientas, laimei, buvo visiškai apspangęs, jam beveik nestovėjo, bet pajodinėjau kaip ant ponio, tikrai, galų gale ant lovos sušokau mažytį striptizą, paklausė, ar galėtų suuostyt takelį nuo mano pėdos, o tada žiūrėjom televizorių, visai neblogai išsisukau. *INTERMARŠĖ*. PREKYBOS MUŠKIETININKAI. Kiek dabar valandų?

– Trys po pietų.

– Ohoo, aš visai nusivarius, septintą jau buvau tikras skudurėlis *Banana* bare, dirbtinės blakstienos prilipo prie dantų. O tu kur esi, kaip tu?

– Aš Senegale. Pasiilgau tavęs. Kaip tik skaitau „Prostitutės ribų išplėtimą".

– Baik tas savo nesąmones, nes tuoj privemsiu į rankinę. *KAJO*, *KAJO*, *KAJO* ŠVIESTUVAI, ATKARTOJA AIDAI. Gal paskambink truputį vėliau?

– Ar laikai mobilųjį prie pat ausies? Atsargiai. Mobilieji telefonai skaldo DNR. Bandė su pelėm: tų, kurios buvo šalia mobiliųjų, mirtingumas padidėjo 75 procentais. Aš nusipirkau ausinę specialiai mobiliajam, ir tau reikėtų padaryt tą patį, aš nenoriu smegenų auglio.

– Bet, Oktavai, tu juk neturi smegenų. KONTINENTAS, KUR LAIMI PIRKĖJAS.

– Atleisk, bet aš negaliu pakęst tų tavo „džinglų". Dedu ragelį, miegok toliau, mano gazele, mano berbere, mano sukilęs Marakeše.

Modernaus žmogaus problema – ne piktumas. Priešingai, jis dėl praktinių priežasčių verčiau jau renkasi būti malonus. Paprasčiausiai negali pakęsti nuobodulio. Nuobodulys jam kelia siaubą, nors nėra nieko konstruktyviau ir prabangiau negu kasdieninė gera dozė tuščių akimirkų, ištemptų pauzių, išglebusio nuobodžiavimo vienam arba kartu su kitais. Oktavas tai suprato: tikrasis hedonizmas – tai nuobodulys. Vien tik nuobodulys leidžia mėgautis dabartimi, bet visi siekia priešingų dalykų – vakariečiai, kad prasiblaškytų, griebiasi tokių priemonių kaip televizija, kinas, internetas, telefonas, videožaidimai ar paprasčiausi žurnalai. Jie niekada patys nebūna įsitraukę į tai, ką veikia, – gyvena „pagal įgaliojimą“, tarsi pasitenkinti tuo, kad kvėpuoji čia ir dabar, būtų negarbinga. Kai sėdi priešais televizorių arba interaktyvų puslapį, arba skambini mobiliuoju, arba žaidi *Playstationu* – negyveni. Esi kitoje vietoje, tik ne ten, kur esi. Galbūt nesi ir miręs, bet ir ne visai gyvas. Būtų įdomu išmatuoti, kiek valandų per dieną praleidžiam ne dabartyje, o kažkur kitur. Ne ten, kur esame, bet kitur. Šitos mašinos užregistruos mus kaip „nebuvimo abonentus“, ir bus labai sunku to atsikratyti. Visi žmonės, kritikuojantys Spektaklių visuomenę, namuose turi televizorių. Visi Vartotojiškos visuomenės smerkėjai turi *Visa* mokamąją kortelę. Padėtis nepataisoma. Nuo Paskalio laikų niekas nepasikeitė – žmogus ir toliau nuo nerimo bėga pramogauti. Tik pramogos tapo tokios visa aprėpiančios, kad pakeitė Dievą. Kaip išvengt pramogų? Eiti akistaton su nerimu.

Pasaulis yra nerealus, išskyrus tas akimirkas, kai užknisa.

Oktavas su pasimėgavimu nuobodžiauja po kokoso palme, jo laimė – žiūrėti, kaip ant smėlio dulkinasi du žiogai, ir murmėti:

– Tą dieną, kai visi žemėje sutiks nuobodžiauti, žmonija bus išgelbėta.

Jo subtilų nuobodulį suardo bambeklis Markas Maronjė.

– Tai tikrai su Sofi viskas baigta?

– Joo, na, bet aš nežinau... Kodėl klausi?

– Šiaip. Galim pasikalbėt porą minučių?

– Net jei sakysiu „ne“, vis tiek kalbinsi mane, ir būsiu priverstas tavęs klausyt dėl to, kad tu aukštesnis pagal hierarchiją.

– Tiesa. Tada užsičiaupk. Skaičiau scenarijų, kurį pardavėt „Lieknučiui“, – tikra katastrofa. Kaip sugebėjot sumalt tokį šūdą?

Oktavas pasitrina ausis, kad įsitikintų, jog teisingai išgirdo.

– Palauk, Markai, tu PATS mums sakei tėkšt tokį blyną ant šito biudžeto!

– Aš? Niekada nesakiau.

– Tau amnezija, ar ką? Atmetė dvylika mūsų sugalvotų kampanijų ir tu net sakei, kad reikia pradėt Visuotinės parengties planą, kept paskutinės minutės šūdą, kad...

– Atleisk, kad nutraukiu, bet čia tu esi nusinarkašinęs ligonis, ką tik iš gydyklos, tai nekeisk vaidmenų, OKEI? Aš žinau, ką sakau savo kreatyvams. Niekada nebūčiau tau leidęs tokį niekalą rodyt klientui, kuris yra tiesiog mūsų agentūros vitrina. Man jau nusibodo triesti iš gėdos, kai su kuo nors pietauju mieste. „*LIEKNUTIS*. KAD KŪNAS BŪTŲ LIEKNAS, O NE PROTAS“. Iš ko tyčiojies?

– Palauk, Markai. Na, kad esi klastingas, tai dar nieko, mes prie to pripratę. Bet dabar, kai „Lieknučio“ scenarijus parduotas, apklausos rezultatai teigiami, ir jau buvo du priešgamybiniai susirinkimai – dabar truputį per vėlu viską keisti. Aš gerai apgalvojau ir...

– Įdarbinau tave ne tam, kad galvotum. Taigi niekad nebūna, kad nebūtų įmanoma sukurt geriau. Kol videoklipas dar ne eteryje, galima viską pakeisti. Štai ką pasakysiu: judu su Šarliu nerkitės iš kailio, ir kad man pataisytumėt scenarijų per patį filmavimą. Velnias, juk nuo to priklauso visos „Roso“ agentūros įvaizdis!

Oktavas sutinka ir užsičiaupia. Žino, kad jo kūrybos direktoriui rūpi visai ne „Roso“ įvaizdis, bet pereinamoji jo paties kėdė, kuri gali tapti katapultuojančia sėdyne. Jei jau Filipas atėjo su juo pasikalbėti, vadinasi, *Madone* tikriausiai daro maksimalų spaudimą, šita istorija panašėja į žaidimą „šokančios kėdės“*. Kitais žodžiais tariant, Senegalo ore sklando atleidimas iš darbo, ir Oktavas nujaučia, kad kalbama, deja, ne apie jo atleidimą.

* „Šokančios kėdės“ – žaidėjai eina ratu pagal muziką, jai nutilus atsisėda. Iš žaidimo iškrenta tas, kuriam neliko kėdės (*vert. past.*).

5.

Antrą vakarą ceremonmeisteris surengė ekspediciją į šalies gilumą. Tikslas: įtikinti neribotos trukmės darbo sutartį pasirašiusius darbuotojus, kad jie pamatys šalį, ištrūks iš prabangaus kalėjimo. Bet, savaime suprantama, bus visai ne taip: džipu nugabenti prie Rausvojo ežero pažiūrėti afrikietiškų šokių spektaklio ir pabūti šventėje, jie nepamatys nieko tikra. Važiuos ten vien tam, kad įsitikintų, jog gamtovaizdis iš tikrųjų panašus į matytą *Tour Operator* brošiūroje. Turizmas keliautoją paverčia kontrolieriumi, atradimą – patikrinimu, nuostabą – stebėjimu, klajoklį – Šv. Tomu. Na, tiek to, Oktavą vis tiek gylė uodai, taigi, pamiršus viešbučio kambaryje citrininį purškiklį nuo uodų, įmanoma patirti šiek tiek nuotykio.

Po pavakarių senegališkose imtynėse seminarininkai (dėvintys *Lacoste* prekės ženklą) susikovė su išgalvotos genties kariais (persirengusiais kaip čiabuviai filmuose apie Tarzaną). Tai proga pažiūrėti, kaip Maronjė, dėvintis kengūrom išmargintas trumpikes, voliojasi molyje, aidint tamtamams, po milžinišku baobabu, su mėnuliu, žvaigždėm, vynu su benzino prieskoniu, spigaus ryšių su visuomene vadovės juoko protrūkiais, išbadėjusiais vietinių vaikų žvilgsniais, Kazamanso žolės šiluma, pipirais pagardintom manų kruopom – ir

Oktavas vėl panoro apkabint dangų, dėkoti pasauliui už buvimą čia, nors ir laikiną.

Jam patiko nuolat tvyranti drėgmė, nuo kurios rankos pačios ima slysti kitų oda. Bučiniams ji suteikia deginantį skonį. Kai viskas nebetenka prasmės, vertinga pasidaro kiekviena smulkmena. „Nulipt" nuo narkotikų – tai gyvybiškai būtinas minimumas „sėdusiam". Oktavas nenorom važiavo į šią privalomą kelionę, ir štai jis jau arti aukščiausios palaimos, amžinybės, glamonėja gyvenimą, pranoksta tai, kas juokinga, supranta paprastumą. Kai tiekėjas, pravarde „Aukso kasykla", jam pristatė kasdieninį maišelį gandžos, jis įsitaisė paplūdimyje murmėdamas „Sofi" – vardą, nuo kurio jam užgniauždavo kvapą.

– Meilė neturi nieko bendra su širdimi, tuo šlykščiu organu, ta kraujo pripildyta pompa. Meilė visų pirma suspaudžia plaučius. Reiktų sakyt ne „man sudaužė širdį", o „man dūsta plaučiai". Plaučiai – pats romantiškiausias organas – visi įsimylėjėliai užsikrečia tuberkulioze, vadinasi, ne atsitiktinumas, kad nuo šios ligos mirė Čechovas, Kafka, D. H. Lorensas, Frederikas Šopenas, Džordžas Orvelas ir Šv. Teresė iš Lisjė, o ar Kamiu, Moravija, Budaras, Marija Baškirceva ir Ketrina Mensfild būtų parašę tas pačias knygas, jei ne infekcija? Be to, jūsų žiniai, Dama su kamelijomis mirė visai ne nuo miokardo infarkto – ši bausmė skirta vien stresuotiems prasimušėliams, o ne sutrikusiems lyrikams.

Oktavas sklandė ervėje ir kalbėjo sau vienas:

– Kiekvienas kažkur širdies gilumoje nešiojasi snaudžiančią meilės širdgėlą. Nesudaužyta širdis dar ne širdis. Plaučiai laukia tuberkuliozės, kad pajustų, jog egzistuoja. Aš esu jūsų džiovos lavinimo dėstytojas. Krūtinės ląstoj reikia turėti leli-

ją, kaip Chloja „Dienų putose“* arba ponia Šoša „Užburtam kalne“**. Man patikdavo žiūrėt į tave miegančią, net kai apsimesdavai, kai grįždavau vėlai, prisišniojęs, skaičiuodavau tavo blakstienas, ir kartais atrodydavo, kad man šypsaisi. Įsimylėjęs vyras – tas, kuris mėgsta žiūrėt į savo moterį miegančią ir retsykiais pajust orgazmą. Sofi, ar girdi mane per tūkstančių kilometrų atstumą, kaip Prancūzijos geležinkelių reklamoje? Kodėl tik tada, kai žmogus dingsta, pastebi, kad jį myli? Ar nesupranti, jog viskas, ko norėjau iš tavęs, – kad priverstum mane kentėti, kaip iš pradžių, kad patirčiau tą plaučių palengvėjimą?

Bet štai jau ėmė rinktis apsinuoginusios raštvedės, tarp jų – ir krūtingoji stažuotoja Odilė, jos siuntė ratu pypkutę su žole, dėl to buvo galima laidyt daug gauruotų sąmojų:

– Nieko nėra geriau, negu traukti keturiese.

– Traukiu traukiu, o nieko neatsitinka.

– Ar tu tikrai nuryji?

– Mes sutinkam patraukt dar kartą, bet prieš tai tau reikėtų ją išplauti.

Dabar tai atrodo vulgaru, bet toje aplinkoje buvo tikrai labai juokinga.

Visi vyriškos giminės kolegos-tarnautojai ant pečių užsimetę megztinius, surištus po kaklu arba nerūpestingai užmestus ant rausvų *Ralpho Laureno* trumparankovių marškinių. Oktavui tai atrodo nepriimtina ir jis susidirgina:

– IR KAS ČIA JIEMS VISIEMS UŽĖJO RIŠTIS ANT KAKLŲ TUOS MEGZTINIUS! Viena iš dviejų. Arba yra šalta ir rengies megztinį, arba yra šilta ir palieki megztinį na-

* Boriso Viano romanas (1947), kurio pagrindinė veikėja duso nuo krūtinėje vešinčios lelijos (*vert. past.*).

** Tomo Mano romanas (1924) (*vert. past.*).

mie. Megztiniai ant kaklų rodo, kokie jie bailiai, kaip nepajėgia apsispręsti, kaip bijo skersvėjų, kokie išsiblaškę ir silpni, šetlandiškos vilnos ekshibicionistai (nes, savaime suprantama, per daug šykštūs, kad pirktų kašmyrą). Nešioja ant kaklo kažkokį išglebusį aštuonkojį, nes yra per skysti, kad mokėtų pasirinkti orui tinkamą aprangą. Kiekvienas, nešiojantis megztinį ant kaklo, yra nevėkšla, netašytas, bejėgis, bailys. Merginos, prisiekit, kad vengsit tokių kaip maro. NE MEGZTINIO ANT PEČIŲ DIKTATŪRAI!

Tada atėjo naktis, diena ir ant iešmelių keptų langustų barbekiu. Kas čia kalbėjo apie dekolonizavimą? Niekas taip nekolonizuoja kaip pasaulinė reklama: mažiausios lūšnelės kampe, kažkur pasaulio pakrašty, *Nike*, *Coca-Cola*, *Gap* ir *Calvin Klein* užėmė Prancūzijos, Anglijos, Ispanijos ir Belgijos vietą. Tik maži negriukai turi pasitenkinti trupiniais: nukopijuotos kepuraitės, netikri roleksai, *Lacoste* marškinėliai, nuo kurių nevykusiai padirbtas krokodiliukas atsiklijuoja po pirmo skalbimo. Rausvas vynas truputį trenkia į galvą, bet juk tam jis čia ir yra? Aštuoniese išgeriam septyniolika butelių. Šarlis atsijungęs – kaip išprotėjęs puola į visas viešbučio pramogas: ratelius, karaokę, šlapių marškinėlių konkursus, dalija *McDo* žaisliukus vietos vaikams, kurie šaukia: „Dovanų! Dovanų!“

Oktavas žino, kad pirmadienį šita apgavystė baigsis. Tačiau kai apgavystė baigiasi, dar nereiškia, kad grįžti į tikrovę. Atsargiai: už vienos apgavystės gali slėptis kita.

Dieve mano, kaip sudėtinga – jeigu nebūsi atsargus, tave viens du gali apsukt.

Šarlis paploja Oktavui per nugarą, o šis ištiesia jam savo suktinę.

– Tai sakyk, ar žinojai, kad *Pepsi* nori užpatentuot mėlyną spalvą?

– Jo-o, Šarli, aišku, žinau, o laimė priklauso *Nestlé*, ką manai? Aš seku įvykių ei...

– Būtent. Tik pažiūrėk! (Pagrūmoja laikraščiu *Le Monde*.) Turiu dar geresnį numerį tavo knygelei: Mediametrijos institutas neseniai sukūrė naują žiūrovų tyrimų sistemą. Tai dėžėlė, kurioje yra infraraudonųjų spindulių kamera, sekanti akių judesius, ir laikrodis su mikrofonu, procesorium ir atmintimi, registruojančiais ausų veiklą. Pagaliau jie sužinos, ką namie žiūri ir klauso vartotojai, bet ne tik prie televizorių, o ir mašinose, prekybos centruose, visur! DIDYSIS BROLIS JUS STEBI!

Šarlis pešteli suktinės ir užsikosti. Oktavas jau leipsta juokais.

– Na, pakosėk pakosėk, misteri Pylime, pakosėk, tai geriausia, ką gali padaryti. Galų gale gerai, kad Orvelas buvo džiovininkas. Dėl to jam neteko pamatyt, koks jis teisus.

Motyvacijos seminaras prasideda kolektyvine utopija – staiga visi tapom lygūs, vergai tujina valdovus, prasideda socialinė orgija. Bent jau pirmą vakarą. Nes kitą rytą vėl atkuriami klanai, maišymasis vyksta tik naktį, koridoriuose, kur apsikeičiama kambarių raktais, – tada vodevilis tampa vienintele utopija. Čia yra mirtinai girta teisininkė – myža atsitūpusi sode, raminamuosius gerianti meno direktorė – kai išgeria taure per daug, ima visiems daužyt snukius (bet labai žiauriai: antausiai, kumščio smūgiai į akį, Oktavui net marškinius nuplėšė), tiesą sakant, šioje kelionėje nėra nė vieno nor-

malaus žmogaus. Įmonės gyvenime atkartojamas mokyklos žiaurumas – tik dar smarkiau, nes niekas jūsų nebegina. Nepakenčiamos kvailystės, neteisingi išpuoliai, seksualinis priekabiavimas ir peštynės dėl valdžios: viskas leidžiama kaip baisiausiuose jūsų prisiminimuose apie mokyklines pertraukas. Dirbtinė atsipalaidavimo aplinka, vyraujanti reklamoje, šimtąkart stipriau atkuria mokyklos dienų košmarą. Kiekvienas leidžia sau būti šiurkštus su kitais, tarsi visiems būtų aštuoneri, ir tai reikia priimt „su šypsena", nes būsi pasmerktas kaip „ne *cool*". Suprantama, didžiausi ligoniai yra tie, kurie laiko save kuo normaliausiais: gendirikai, įsitikinę, kad gerai, jog yra gendirikai, klientų aptarnavimo direktoriai, tikri, kad neklysta, jog netapo prezidentais-gendirikais, pensijų laukiantys prekybos vadybininkai, nuolat aptariami vadovai, nuolat kaušteléję gendirikai. Bet kurgi Žefas? Per visą kelionę Oktavas jo nematė. Gaila, tas vadybininkas-smogikas galėtų jam papasakot, kodėl „Roso" vadovai atrodo graužiami nerimo. Diuleris-yra-šūdas tikriausiai dar kartą dūrė jiems peiliu į nugaras.

Paplūdimyje Oktavas verkia iš susijaudinimo žiūrėdamas į smėlį, prilipusį prie prakaituotos merginų odos, į mėlynes ant jų šlaunų, įdrėskimus ant kelių, dar kartą peštels suktinės ir jau galės įsimylėt mentikaulį. Kasdien jam reikalinga apgamėlių dozė. Jis bučiuoja Odilės rankas, nes ji kvėpinasi *Obsession*. Valandų valandas kalba apie jos alkūnę.

– Myliu tavo ateičiai atstatytą alkūnę. Leisk man gėrėtis tavo alkūne, kurios galios tu net nesuvoki. Man labiau patinka tavo alkūnė. Prisidek cigaretę, taip, priartink liepsną prie veido. Jei nori, pabandyk išsisukti – nesukliudysi man bučiuot tavo alkūnės. Tavo alkūnė yra mano gelbėjimosi ratas.

Tavo alkūnė man išgelbėjo gyvybę. Tavo alkūnė egzistuoja, aš su ja susipažinau. Atiduodu savo kūną tavo trapiai alkūnei, nuo kurios man norisi verkti. Tavo alkūnė – tai kaulas ir ant viršaus truputį padėvėta oda, kurią maža būdama nusibrozdindavai iki kraujo. Kažkada tą vietą, kur bučiuoju, dažnai dengdavo šašas. Nieko čia ypatinga – alkūnė, bet, kad ir kiek stengiuos, šią akimirką nerandu kitos priežasties gyventi.

– Tu mielas pūkis.

– Kol kas man pakanka laižyt tavo alkūnę. Mirtis ateis po to.

Jis deklamuoja:

Odilės alkūnės –
Mano Achilo kulnas.

O tada, pasinaudojęs Odilės nugara kaip rašomuoju staliuku, mūsų įdegęs Valmonas rašo Sofi atviruką:

„Miela Obsession*,

ar galėtum būti tokia gera ir išvaduoti mane nuo manęs paties? Jei ne, kišu kojas į vandenį, o pirštus – į rozetę. Yra dalykas, blogesnis, negu būti su tavim: būti be tavęs. Grįžk. Jei sugrįši, padovanosiu tau *New Beetle*. Na gerai, tiek to, pasiūlymas truputį kvailas, bet pati kalta: nuo tada, kai išėjai, darausi vis rimtesnis ir rimtesnis. Pastebėjau, kad nėra kitos tokios merginos kaip tu. Ir padariau išvadą, kad tave myliu."

Pasirašyt beprasmiška, Sofi atpažins tokį individualų stilių. Tik išsiuntęs atviruką Oktavas pradeda gailėtis, kad nemaldavo jos atsiklaupęs: „gelbėk man nieko neišeina aš negaliu be tavęs būti Sofi neįmanoma kad daugiau nebebūsim kartu jei prarasiu tave prarasiu viską", šūdas! Ir šliaužioti jai po kojom, štai ką reikėjo daryti, nejau ir to jis nesugebėjo?

* Obsession (*pranc.*) – apsėdimas, ramybės neduodanti mintis (*aut. past.*).

Prieš Sofi jis kabino merginas priekaištaudamas, kam jos nešioja dirbtines blakstienas. Jos gindavosi. Tada paprašydavo užsimerkti ir pabučiuodavo jų švytinčias lūpas. Dar buvo „sunkvežimio" numeris:

– Sakyk „sunkvežimis".

– Sunkvežimis.

– Pyp pyp (paliesdamas krūtis).

Ir dar nereikia pamiršt lažybų:

– Lažinamės, kad paliesiu tavo užpakalį neliesdamas drabužių.

– OK.

– Pralaimėjau (liesdamas ranka jos užpakalį).

Ir dar triukas „tekila bum bum": paprašai merginos sukąsti laimo citrinos gabalėlį, užsiberi ant rankos druskos, nulaižai druską, vienu mauku išgeri tekilos su *Schweppesu* ir artiniesi prie jos burnos pasiimti citrinos. Po trijų tokių kartų citriną paprastai pakeičia liežuvis.

Priešingai nei galima tikėtis, ši strategija veikia. O su Sofi buvo kitaip. Privertė patikėti, kad iš tikrųjų ja domisi. O ji apsimetė jo klausanti. Galų gale abu tikėjo tuo, ko nesakė vienas kitam. Ir vieną dieną ji paklausė:

– Kodėl nieko nesakai?

– Kai nieko nesakau, tai labai geras ženklas – tai reiškia, kad esu įbaugintas. Kai esu įbaugintas, tai labai geras ženklas: tai reiškia, kad esu sujaudintas. Kai esu sujaudintas, tai labai geras ženklas: tai reiškia, kad pradedu įsimylėti. Kai įsimyliu, tai labai blogas ženklas.

Jis mylėjo, nes ji buvo ištekėjusi. Įsimylėjo, nes ji nebuvo laisva. Dirbo kartu *Plaso TBWA* agentūroje, bet negalėjo jos turėti. Dar mylėjo ją dėl to, kad ir pats buvo vedęs – visa tai uždrausta, slapta ir nepadoru. Mylėjo ją kaip visas moteris,

kurių kabinti neturi teisės: motiną, seserį, tėvo sužadėtines ir savo pirmąją – neįmanomą – meilę be atsako. Meilė panaši į domino – pirmą kartą įsimyli, o toliau viskas griūva. Troško jos kaip visų gražių mergaičių vaikystėje, tai yra jai nežinant. O tada pasakė: „Kai įsimyliu, tai labai blogas ženklas", ir ji nė kiek nenustebo. Paskyrė pasimatymą ant Menų tilto vidurnaktį, ant trečio suoliuko nuo Prancūzijos akademijos pusės, veidu į Pon-Nef tiltą, ten, kur išsišakojanti Sena atveria glėbį ateičiai. Po to viskas tapo beveik per gražu, kad būtų tikra. Pakako, kad ji ateitų į pasimatymą.

– Atleiskit, panele, gal galėčiau sužinoti jūsų koordinates ir vėliau su jumis susisiekti?

– Žinoma, kodėl gi ne, pone...

– Oktavas, vadinkit mane Oktavu. Man atrodo, aš jus įsimylėjau. Ar jums nesutrukdytų, jei nuleisčiau inkarą tarp jūsų krūtų, labai prašau, ponia?

– Jauskitės kaip namie. Bet gal prieš kalbėdamas galėtumėt septynis kartus pasukioti savo liežuvį mano burnoje?

– Gal turite tam patalpas?

Gaila įsimylėti taip paprastai. Virš susiporavusių žmonių pakimba juslių bomba. Malonumas yra Damoklo kardas vedyboms. Sofi nusivežė jį į automobilių stovėjimo aikštelę prie agentūros, Pon-Nef gatvėje, į tamsią ir tylią vietą, ir jie mylėjosi atsirėmę į betoninę sieną, stovėdami tarp dviejų užvestų automobilių. Ilgiausias gyvenime orgazmas vienam ir kitam. Tada ji pasiskolino jo mobilųjį, įvedė savo numerį ir įrašė į atmintį:

– Dabar negalėsi sakyt, kad jį pametei.

Oktavas buvo taip ją įsimylėjęs, kad kūnas imdavo maištauti vos tik nuo jos atskirtas. Jį apnikdavo spuogai, alergijos, raudonos dėmės ant kaklo, pilvo skausmai, ilga nemiga. Kai smegenys mano, kad viską kontroliuoja, širdis sukyla,

plaučiai ištuštėja. Kiekvienas, neigiantis savo meilę, tampa baidykle ir suserga. Nuo buvimo be Sofi Oktavas darėsi bjaurus. Ir dabar taip yra – jam trūksta ne vien narkotikų.

– MANO BYBYS BADAUJA!

Oktavas šaukia į mikrofoną. Odilė banguoja. Viešbučio naktiniame klube Oktavas keičia plokšteles. Turi suktis su tuo, kas po ranka: keletas senų dvigubų plokštelių, prancūziškų dainų kompiliacijų, trys apipelijusios 45 greičio plokštelės. Šiaip ar taip, jam pavyksta su turimomis atsargomis pripildyt šokių aikštelę, o ypač kai groja gražiausią pasaulyje dainą: „Kaip gerai/Išvažiuoti bet kur/Eiti ranka rankon/Ir dainuoti kartu", atliekamą Ertos Kit*. Tačiau jis imasi ir kai ko paprastesnio – leidžia *YMCA*.

– *Village People* kaip ir vynas, – pareiškia Oktavas, – kuo senesni, tuo geresni.

Geriau bet kas, tik ne *Marcia Baila*. Retkartėm Odilė ateina ir priglunda prie jo, norėdama pasirodyti prieš drauges. Jai patinka ne jis pats, o jis *jos „girls band"*** *akivaizdoje*. Jaučiasi senas ir bjaurus jauname ir gražiame pasaulyje. Sugriebia ją už riešo ir įžeidžia:

– Tikras vargas tos aštuoniolikinės kabintojos.

– Ne toks vargas kaip trisdešimt trejų išsiskyrėliai.

– Vienintelis dalykas, kurio negalėsiu tavyje pakeisti, tai mano amžius.

Jis laksto paskui daugybę gražių merginų, kad negalvotų, kodėl laksto paskui daugybę gražių merginų. O atsakymą žino geriau, negu reikia: tam, kad nereikėtų likti su viena.

* Džo Daseno daina „C'est si bon". Eartha Kit – aktorė, vaidinusi moterį-katę 1966–1967 m. „Betmene" (*vert. past.*).

** Merginų grupės (*angl.*).

Vėliau nieko neįvyko. Oktavas palydėjo Odilę į kambarį – ji svirduliavo. Išsitiesė ant jos lovos. Ji įsmuko į vonią, ir jis girdėjo, kaip vemia. Tada nuleido vandenį, išsivalė dantis, tikėdamasi, kad jis nieko nepastebėjo. Kai ji nusirengė, Oktavas apsimetė miegąs, o tada iš tikrųjų užmigo. Kambaryje dvokė vėmalais ir *Fluocaril* dantų pasta.

Skrendant atgal, buvo apraudamos išsileidusios garbanos ir vienas kitas sugedęs dezodorantas. Oktavas garsiai deklamavo Aleno Delono dainuotą Dalidos *Paroles*, *Paroles*:

„Keista
Nežinau, kas man šį vakarą
Žiūriu į tave lyg pirmąkart
Nežinau, kaip tau pasakyt
Tu ta graži meilės istorija
Kurią visada skaitysiu
Esi vakar, esi rytoj
esi amžinai
mano vienintelė tiesa.“

Keista, kaip antras prasmių lygmuo kartais nukrenta į pirmą.

„Tu kaip vėjas, pravirkdantis smuikus ir nešantis tolyn rožynų kvapą.“

Niekas iš jo kartos nebedrįsta taip kalbėti.

„Tu man vienintelė, šokdinanti žvaigždes ant kopų smėlio.“

Jis taip dažnai klausėsi šių žodžių ir žvengdavo su girtais draugais. Kodėl jie atrodė tokie apgailėtinai juokingi? Kodėl romantiškumas verčia taip nejaukiai pasijusti? Gėdijamės jausmų. Kaip marą vejam šalin patosą. Sausumą šlovinti – nepageidautina.

„Tu mano uždrausta svajonė,
Vienintelė audra,
Vienintelė viltis.“

Sekretorės kikena, nors prapliuptų ašarom prieš pirmą pasitaikiusį bičą, kuris išdrįstų žiūrėdamas tiesiai į akis pasakyt „tu mano uždrausta svajonė“. Gal nervingai krizena, nes to trokšta. Jos keičia temą, pradeda pokalbį apie Įmonės komiteto pakeistus palankius nuotraukų ryškinimo tarifus. Vadovus vadina tik inicialais:

– Ar FAP kalbėjosi su PIT?

– Reiktų paklaust ŽFD.

– O PGS su APT ir RŽP gerai pavyko.

– Jo-o, bet LŽ ir KD nieko nepatvirtino.

Likęs skrydžio laikas praėjo piktinantis, kokios mažos pietų talonams skirtos sumos. Oktavas vis dar stengiasi juoktis garsiau už kitus ir kartais jam tai pavyksta.

6.

Po nematomo žmogaus – nenugalima moteris. Po kelių dienų priešinga kryptimi skrendančiam lėktuve Sofi skaitė Oktavo rašytą atviruką, kuris jai visai nepasirodė juokingas. Buvo nėščia, bet jo nebemylėjo. Jau mėnesį apgaudinėjo jį su Marku Maronjė. Ir skrido į Senegalą, kur šis nusprendė pratęsti atostogas.

Iš pradžių ji baisiai kentėjo. Kad paliktum mylimą žmogų, kai įsčiose nešioji jo vaiką, reikia antžmogiško ryžto, ne, patikslinkim – *ne-žmoniško*: žvėriško ryžto. Tarsi surūdijusiu kišeniniu peiliuku be nuskausminimo pjautum sau koją, tik trunka ilgiau. Tada ji norėjo atkeršyt. Jos meilė virto neapykanta, todėl ir paskambino Oktavo šefui, kuriam dirbo prieš keletą metų. Jis pakvietė ją pietų, o ji neištvėrė, pravirko, viską išklojo ant stalo Vakarų krantinės restorane. Maronjė buvo ką tik išsiskyręs su savo paskutine manekene, tad jo jausmų tvarkaraščiui tai visai tiko. Jie užsisakė „moliuskų juosteles su aromatiniu žuvų marinatu". Oktavas skambino Sofi į mobilųjį, o tuo metu Markas jau rėžė aplink ją sparną.

– Alio, Sofi? Kodėl niekada neatsiliepi į mano skambučius?

– Nebeturiu tavo numerio.

– Kaip, neturi mano numerio?

– Ištryniau iš telefono.

– Bet kodėl?

– Užėmė atmintį.

Ji išjungė telefoną, o tada leidosi bučiuojama virš ne visai iškepusio šokoladinio pyrago. Kitą dieną pakeitė telefono numerį.

Sofi ištrindavo tai, kas užimdavo jos atmintį.

Oktavas nežinojo apie jos santykius su Marku, bet galėjo laikyt save laimingu – gauti „ragus" nuo darbdavio lygu netiesioginiam atleidimui iš darbo. Sofi lėktuvas taip pat nesudužo. Maronjė laukė jos Dakaro oro uoste. Jie mylėjosi kartą per dieną, aštuonias dienas iš eilės. Jie jau beveik buvo to amžiaus, kai tiek reiškia – daug. Nė vienas nekentėjo, jiems patiko kartu tinginiauti. Viskas staiga atrodė taip paprasta, taip aišku. Sendamas netampi laimingesnis, anaiptol – tik žemiau nuleidi kartelę. Esi pakantus, sakai viską, kas nepatinka, būni ramus. Kiekviena atokvėpio akimirka – gera. Markas ir Sofi netiko vienas kitam, bet jiems kartu *buvo* gera, o tai pasitaiko daug rečiau. Labiausiai juos erzino, kad jų vardai skamba kaip nebemadingo serialo pavadinimas – „Markas ir Sofi".

Bet juk ne dėl to jie nusprendė mirti. Ar ne?

6.

Po nematomo žmogaus – nenugalima moteris. Po kelių dienų priešinga kryptimi skrendančiam lėktuve Sofi skaitė Oktavo rašytą atviruką, kuris jai visai nepasirodė juokingas. Buvo nėščia, bet jo nebemylėjo. Jau mėnesį apgaudinėjo jį su Marku Maronjė. Ir skrido į Senegalą, kur šis nusprendė pratęsti atostogas.

Iš pradžių ji baisiai kentėjo. Kad paliktum mylimą žmogų, kai įsčiose nešioji jo vaiką, reikia antžmogiško ryžto, ne, patikslinkim – *ne-žmoniško*: žvėriško ryžto. Tarsi surūdijusiu kišeniniu peiliuku be nuskausminimo pjautum sau koją, tik trunka ilgiau. Tada ji norėjo atkeršyt. Jos meilė virto neapykanta, todėl ir paskambino Oktavo šefui, kuriam dirbo prieš keletą metų. Jis pakvietė ją pietų, o ji neištvėrė, pravirko, viską išklojo ant stalo Vakarų krantinės restorane. Maronjė buvo ką tik išsiskyręs su savo paskutine manekene, tad jo jausmų tvarkaraščiui tai visai tiko. Jie užsisakė „moliuskų juosteles su aromatiniu žuvų marinatu“. Oktavas skambino Sofi į mobilųjį, o tuo metu Markas jau rėžė aplink ją sparną.

– Alio, Sofi? Kodėl niekada neatsiliepi į mano skambučius?

– Nebeturiu tavo numerio.

– Kaip, neturi mano numerio?

– Ištryniau iš telefono.

– Bet kodėl?

– Užėmė atmintį.

Ji išjungė telefoną, o tada leidosi bučiuojama virš ne visai iškepusio šokoladinio pyrago. Kitą dieną pakeitė telefono numerį.

Sofi ištrindavo tai, kas užimdavo jos atmintį.

Oktavas nežinojo apie jos santykius su Marku, bet galėjo laikyt save laimingu – gauti „ragus" nuo darbdavio lygu netiesioginiam atleidimui iš darbo. Sofi lėktuvas taip pat nesudužo. Maronjė laukė jos Dakaro oro uoste. Jie mylėjosi kartą per dieną, aštuonias dienas iš eilės. Jie jau beveik buvo to amžiaus, kai tiek reiškia – daug. Nė vienas nekentėjo, jiems patiko kartu tinginiauti. Viskas staiga atrodė taip paprasta, taip aišku. Sendamas netampi laimingesnis, anaiptol – tik žemiau nuleidi kartelę. Esi pakantus, sakai viską, kas nepatinka, būni ramus. Kiekviena atokvėpio akimirka – gera. Markas ir Sofi netiko vienas kitam, bet jiems kartu *buvo* gera, o tai pasitaiko daug rečiau. Labiausiai juos erzino, kad jų vardai skamba kaip nebemadingo serialo pavadinimas – „Markas ir Sofi".

Bet juk ne dėl to jie nusprendė mirti. Ar ne?

LIKITE ČIA! PO REKLAMOS – ROMANO TĘSINYS.

JAUNAS BARZDOTAS NARKOTIKŲ PREKIAUTOJAS STOVI SĄVARTYNE ANT ŠIUKŠLIŲ KRŪVOS, RANKOS IŠTIESTOS KRYŽIUM. APLINK JĮ SUSIBŪRĘ RATU STOVI DVYLIKA KLIENTŲ. JIE DĖVI BLUZONUS SU KAPIŠONAIS, VĖJO NEPERPUČIAMAS STRIUKES, BEISBOLO KEPURAITES IR ŽEMAKLYNIUS ŠORTUS. VIDURY ŠIOS DYKYNĖS JIE MELDŽIASI.

STAIGA PREKEIVIS SAKO:

– IŠ TIESŲ IŠ TIESŲ, SAKAU JUMS, KURIS IŠ JŪSŲ PIRMAS MES Į MANE AKMENĮ?

TADA VIENAS IŠ APAŠTALŲ IŠTIESIA JAM GABALĖLĮ KOKAINO:

– O VIEŠPATIE, ŠTAI GRAMAS.

SKAMBA RELIGINĖ MUZIKA, ŠVIESOS SPINDULYS IŠ DANGAUS APŠVIEČIA BALTĄ AKMENĖLĮ, KURĮ IŠKĖLĘS MŪSŲ ŠVENTASIS TIEKĖJAS SUŠUNKA:

– TU ESI AKMUO, IR ANT ŠIO AKMENS AŠ PASTATYSIU SAVO EKLOGĘ.

TADA MŪSŲ ILGAPLAUKĖ SUPERŽVAIGŽDĖ DELNE TRUPINA KOKAINO GABALĖLĮ, KOL ŠIS PAVIRSTA BALTAIS MILTELIAIS. KAI ATGNIAUŽIA DELNĄ, JAME MATYTI DVYLIKA TIKSLIAI SULYGIUOTŲ TAKELIŲ.

– IMKIT IR UOSTYKIT JUOS VISI, TAI YRA MANO SIELA, KURIĄ UŽ JUS ATIDUODU.

DVYLIKA MOKINIŲ KRINTA ANT KELIŲ Į BUITINES ATLIEKAS ŠAUKDAMI:

– ALELIUJA! JIS PADAUGINO TAKELIUS!

PRODUKTO KADRAS: KRYŽIAUS FORMOS BALTŲ MILTELIŲ KRŪVA, Į JĄ ĮSMEIGTI ŠIAUDELIAI.

ANTRAŠTĖ PASAKOMA BALSU: KOKAINAS. PABANDYTI REIŠKIA VĖL PABANDYTI.

IV

Mes

„Norėdami pristatyti savo žinią ir tikėdamiesi,
kad ji paliks ilgalaikį įspūdį visuomenei,
mes turėjome nužudyti keletą žmonių.“

TEODORE KACZYNSKI, vadinamas „Unabomberiu“,
Manifestas išspausdintas 1995 rugsėjo 19 dieną
Washington Post ir *New York Times.*

1.

Mes visi buvom sukrėsti Marko savižudybės. Bet jei sakytume, kad jo gestas nustebino, – meluotume. Oficialioje versijoje teigiama, kad jis nuskendo Seli įlankoj, įtrauktas povandeninės srovės. Tačiau žinom, jog leidosi skandinamas, kad atsikratytų slegiančio gyvenimo. Visi žinojom, kad Markas išgyvena stresą, jautėm, kad kovoja, gėrėm jo dirbtinį entuziazmą ir keisdavom temą, kai jis prabildavo apie savigriovą. Atmetėm tai, kas buvo akivaizdu: Maronjė pamažu žudėsi, o mes nenorėjom jo gelbėti. Dar prieš mirtį organizavom laidotuves. „Karalius beveik miręs, tegyvuoja karalius!" Per jo laidotuves Banjo kapinėse verkšnojo trys šimtai reklamininkų, o ypač tie, kurie nekentė Marko ir jau seniai troško jo mirties: dabar jautė kaltę, nes jų noras išsipildė, ir svarstė, ko nuo šiol galės nekęsti. Kad komunikacija žengtų į priekį, būtinas priešas, kurį reikia sutraiškyt, o staiga netekę nepakeičiamo variklio, žmonės labai sutrinka.

Visi norėjom, kad tos apeigos būtų tik sapnas. Dalyvavom provokatoriaus laidotuvėse ir žiūrėdami, kaip į duobę leidžiamas karstas, tikėjomės, kad tai tebuvo jo paskutinė gudrybė. Kaip būtų gerai, jei kamera staiga atsitrauktų tolyn, ir pastebėtume, jog apeigas surengė aktoriai – kunigą vaidintų senstantis aktorius, verkiantys draugai papliuptų juoktis,

mums už nugarų technikų komanda vyniotų laidus, režisierius šauktų „stabdykit!“. Bet niekas nesušuko „stabdykit!“.

Labai dažnai norėtume, kad gyvenimas būtų tik sapnas. Viliamės atsibusti, kaip bloguose filmuose, ir taip sugudravę išspręsti visas problemas. Kai tik kine nuskęsta veikėjas, opa, tuoj vėl atgauna sąmonę. Kiek kartų matėm tai ekranuose – veikėją puola gliti mėsėdė pabaisa, jam už nugaros – akligatvis, ir kai tas siaubingas gyvūnas jau ketina jį sudraskyt, paf! – jis visas šlapias nuo prakaito pašoka iš patalų? Kodėl mums niekad taip nenutinka gyvenime? Ką?

O ką daryt, kad atsibustum, kai nemiegi?

Čia buvo karstas su tikrais pelenais (Šarlis net įsibėrė saują į kišenę). Verkėm tikrom ašarom. Mes, tai yra visa europinė „Roso“ agentūra: Žefas, Filipas, Šarlis, Odilė, stažuotojai, galingieji, nenaudingieji ir aš, Oktavas, su *Kleenex* rankoje, Oktavas, vis dar čia, nei atleistas, nei atsistatydinęs, tik truputį nusiminęs, kad Sofi neatėjo. Mes, tai yra visi „Roso“ pinigų išlaikomi parazitai: televizijos kanalų savininkai, didelių radijo tinklų akcininkai, dainininkai, aktoriai, fotografai, dizaineriai, politikai, vyriausieji žurnalų redaktoriai, didelių parduotuvių direktoriai, mes, sprendžiantieji, mes, nuomonės lyderiai, mes, parsidavę menininkai, pripažinti ar prakeikti, – verkėm. Apverkėm savo apgailėtiną likimą: reklamos srityje, kai miršti, laikraščiuose nepasirodo straipsniai, nėra gedulingų plakatų, nenutraukiamos programos, yra tik neparduotos akcijos ir neišnaudota sąskaita užslaptintu numeriu Šveicarijoje. Kai miršta reklamos žmogus, nieko neįvyksta, jį tiesiog pakeičia gyvas reklamos žmogus.

2.

Po kelių dienų – Pietų pakrantė, Majamis. Visų dydžių pamelosanderson, kiek tik nori žanklodųvandamų – štai jie, čia. Visi esam *Friends**. Prieš atsukdami veidą saulei, deginamės po UV. Norėdamas išlikt tokiam pasaulyje, turi būti panašus į seksbombą arba pornofilmų aktorių. Sėdim ant narkotikų, nes alkoholis ir muzika nesuteikia pakankamai drąsos kalbėtis. Gyvenam pasaulyje, kur vienintelis nuotykis – dulkintis be sargio. Kodėl visi vaikomės grožio? Nes šitas pasaulis bjaurus, vemt verčia. Norim būti gražūs, nes norim būti geresni. Mums liko paskutinė ideologija – estetinė chirurgija. Visų burnos tokios pačios. Visi bijo žmonių klonavimo ateityje, bet jis jau egzistuoja ir vadinasi „plastinė chirurgija". Visuose baruose dainuoja Šer: „Ar tiki gyvenimu po meilės?" Nuo šiol turim susimąstyt apie gyvenimą po žmogaus. Aukščiausių požmogiškų būtybių egzistavimą, išvaduotų nuo neteisybės ir bjaurumo, o Majamis bus jų pasaulinė sostinė. Visų kaktos bus išsišokusios ir nekaltos, švelni kaip aksomas oda, migdolinės akys, visi turės teisę į ilgas rankas pilkai lakuotais nagais, vyks visuotinis putlių lūpų, aukštų skruostikaulių, pūkuotų ausų, riestų nosyčių, švelnių plaukų, grakščių iškvėpintų kaklų, o svarbiausia – smailių alkūnių platinimas. Alkūnes – visiems! Pirmyn į

* Draugai (*angl.*).

alkūnių demokratizavimą. Kaip viename interviu nuolankiai prisipažino Polina Porizkova: „Aš patenkinta, kad žmonės laiko mane gražia, bet tai tik matematikos klausimas: kiek milimetrų nuo mano akių iki smakro“.

Mudu su Šarliu skambinam belaidžiais, įsibridę jūron. Važinėjamės paplūdimiu milžiniškais džipais. Nepaisant Maronjė mirties, neatšaukėm „Lieknučio“ klipo filmavimo – per daug lėšų jau buvo išleista gamybai. Kažkurią akimirką Šarlis išsiėmė iš kišenės dėžutę su keliais gramais Marko Maronjė pelenų. Išbarstė juos į vandenį. To Markas ir norėjo: plūduriuoti ant bangų Majamyje. Jo delne buvo likę truputis pelenų, tada man šovė mintis. Paprašiau, kad atgniaužęs delną ištiestų ranką į saulės pusę. Pasilenkiau. Ir taip suuosčiau, kas buvo likę iš mano draugo, vedlio, Marko Maronjė. I've got Maronjė runnin' around my brain!*

Jei šiame mieste rasit nors vieną negražią merginą – praneškit mums. Visi, kurie bet kur kitur pagal statistiką yra nenormalūs (gražūs ir raumeningi), čia atstovauja normai, dėl to tampa beveik nuobodūs (tačiau prisiminkim, kad esu nuobodulio šalininkas). Visada yra jaunesnė ir gražesnė už anksčiau matytą merginą. Švelni kankynė. Bet Geidulys – viena iš septynių mirtinų nuodėmių. Majami, Sodomos, Gomoros ir Babilono mieste-dvyny!

Coconut Groove vienas tipas vedžioja už pavadėlių šešis čichuachua ir užsimovęs guminę pirštinę renka jų išmatas. Sutinka salsos pardavėjus ir čiuožėjus su ratukinėm pačiūžom. Priešais *Colony* grupelė saulėj įdegusių būtybių kalba

* Mano smegenyse sukasi Maronjė! (*Angl.*)

mobiliaisiais. Suprantam, kad Majamyje atsidūrėm milžiniškos reklamos viduje. Čia jau ne reklama kopijuoja gyvenimą, o gyvenimas – reklamą. Rausvi kadilakai apšviestomis apačiomis vibruoja pagal čikanų repo ritmą. Nuo tiekos grožio ir turtų gali tik suktis galva. *News Café* spoksom į topmodelius, bet mums labiau patiktų bjauroti jų veidus.

Majamio *Art Deco* rajonas – pietuose, jūros pakrantėje. Jį ketvirtajame dešimtmetyje pastatė pensininkams. Penktojo dešimtmečio pradžioje Majamyje buvo mobilizuota daug kareivių, nes JAV kariuomenė bijojo, kad Floridą gali pulti japonai. Vėliau, po Batistos žlugimo 1959-aisiais, čia atvyko daug imigrantų iš Kubos. Taigi Majamyje susimaišė pensininkai (pensinių fondų savininkai, kuriems ištisus metus dirba visi Vakarų pasaulio tarnautojai), kariškiai (kurie juos gina) ir kubiečiai (kurie jiems tiekia narkotikus) – puikus kokteiliukas. Aštuntajame dešimtmetyje naftos krizė nuramino visą miestą. Atrodė, kad jam galas, kad jis išėjo iš mados, *has-been**, kol po dešimties metų, 1985-aisiais, reklama jį vėl prikėlė.

Tais metais Oušn Draive Briusas Vėberis padarė nuotraukų seriją *Calvinui Kleinui*. Kai viso pasaulio žurnaluose pasirodė keli šios reklamos puslapiai, Majamis akimirksniu tapo pasauline mados sostine. Majamio mieste fotografas yra princas. Jei naciai būtų panaudoję tokios vietos kaip ši reklaminę galią, būtų nužudę dešimt kartų daugiau žmonių. O Kristi Turlington paplūdimyje atrado kažkoks „talentingas fotoentuziastas“. Po to Džanis Versačė čia rengė visus savo katalogus, o 1997 m. liepos 15 d. čia buvo nušautas. Šaligatviais sklendžia ratuotos būtybės, rusvaodės kubietės, šortuoti gė-

* Buvęs (*angl.*).

jai, slepiantys akis už naujausių *Oakley* modelių. Visi šie dalykai vieni kitiems neprieštarauja. Galų gale naciai laimėjo: net juodukai dažosi plaukus baltai. Neriamės iš kailio, kad tik būtume panašūs į linksmąjį hitlerjungendą, o pilvai būtų panašūs į *Galak* šokolado plyteles. Antisemitai gavo tai, ko norėjo: Vudis Alenas pralinksmina merginas, bet permiegoti jos vis tiek rinktųsi blondiną ariją Roko Zifredį.

Nušiurusios palmės pavėsyje kontempliuojam Volipalūzą – paplūdimyje dvi dienas rankinio varžybose rungtyniauja manekenių agentūros. Teisėjauja Stivenas Meizelis ir Piteris Lindbergas. (Beje, likusias 363 metų dienas jie teisėjauja visai planetai.) Tobulybės raudonais ir juodais bikiniais ant deginančio smėlio daužo kamuolį. Nuo jų šviesių plaukų tykšta su jūros vandeniu sumišę prakaito lašeliai ir krinta jų besijuokiančioms draugėms ant blizgančių bambų. Kartais nuo vandenyno pūstelėjęs lengvas brizas pašiurpina odą, ir net iš tolo galim mėgautis matydami, kaip per jų rankas švelniai nubėga šiurpuliai. Ant trapių pečių priplipusios smiltelės švyti kaip smulkių blizgučių lietus. Šis vaizdas sužeidžia mums širdis dilgčiojančiu ilgesiu*. Labiausiai mus žudo jų baltutėliai dantys. Jei tik būčiau įrašęs plokštelę, parduodamą dešimtim milijonų egzempliorių, mes čia taip nerymotume. A, tiesa, Volipalūzos aikštelėje nugalėjo raudonųjų bikinių komanda. Nugalėjusios komandos kapitonei penkiolika, šalia jos Kameron Diaz, Uma Turman, Žizelė Bundchen ir Hiter Grehem – keturi seni tunai. Ir nustokit manyti, kad mes tik ir svajojam išdulkinti jas, tas nuostabiąsias. Mums visai nusispjaut į jų vaginas. Ko norėtume – lūpų krašteliu prisiliest akių vokų, pirštų galiukais perbėgti kakta, gulėti išsitiesę ša-

* Perfrazuota eilutė iš Paule'io Verlaine'o eilėraščio „Rudens smuikai" (*vert. past.*).

lia jų kūnų, klausyti, kaip jos pasakoja apie vaikystę Arizonoj ar Pietų Karolinoj, norėtume kartu su jomis žiūrėti serialą kramsnodami anakardžių riešutus ir tik retsykiais užkišti už ausies nusvirusią plaukų sruogelę, suprantat, ką noriu pasakyti, ar ne? O, mes tikrai mokėtume jumis rūpintis, užsakyti, kad kambarių tarnyba atneštų suši, šokti lėtą pagal *Rolling Stonų* „Angie", juoktis iš mokyklinių prisiminimų, taip, nes mūsų prisiminimai tokie patys (pirmos pagirios po alaus, juokingos šukuosenos, pirma meilė, kuri yra ir paskutinė, džinsiniai švarkai, plotai, sunkusis rokas, „Žvaigždžių karai", visa tai), bet gražuolės visada mieliau renkasi pedikus bukmekerius ir *Ferrari* vairuotojus, todėl žemė ir nesisuka taip kaip reikia. Ne, nesu apsėstas sekso, bet juk nėra žodžių išreikšti, kad aš apsėstas plaučių. Nebent „plaučių uždegtasis", štai.

Vakarieniaujam išnuomotoje jachtoje su keliom ne-topmodeliukėm. Po deserto Enrikė Badiukiu iš tūkstančio dolerių susilažina su viena iš jų, jog ji nesiryšianti nusimauti ir mesti į lubas kelnaičių, kad pamatytų, ar jos prilips. Mergina prisiverčia, o mes kvatojam, nors ir nelabai juokinga (jos kelnaitės nukrito į spagečių lėkštę). Visas pasaulis parsidavinėja. Klausimas tik – ar mokėsi tu, ar mokės tau. Iki keturiasdešimties moka tau, po to tu moki kitiems, toks jau yra Fizinio Grožio Teismas, be teisės į apeliaciją. Pleibojai su keturių dienų barzdele žiūri, ar į juos kas nors žiūri, ir mes žiūrim, kaip jie dairosi, ar mes į juos žiūrim, ir jie į mus žiūri, kaip mes žiūrim į juos žiūrinčius, ar jie į mus žiūri, lyg balete be pabaigos, primenančiame „veidrodžių salę" – seną šventinių mugių atrakcioną, – tai tarsi veidrodžių labirintas, kur nuolat atsitrenki į savo atspindį. Pamenu, kai buvom maži, išeidavom iš ten gumbuotom kaktom – patys tiek atsitrankydavom galvas.

3.

Oušn Draive neonai elektros šoku nutrenkia fluorescuojančius praeivius. Šiltas vėjas nusineša praėjusių vakarėlių skrajutes. Vakar vakare *Living Roome* šoko merginos, kaip mėsos gabalai. (Jau patekai į *Living Roomą*, vadinasi, esi VIP*. Jeigu įėjęs gauni staliuką, vadinasi, esi VVIP**. Jei ant tavo stalo stovi šampano butelis, vadinasi, esi VVVIP. Ir jei savininkė pabučiuoja tave į lūpas, vadinasi, esi arba VVVVIP, arba Madonna.) Majamio pakrantė – tai milžiniška saldumynų parduotuvė: pastatai panašūs į ledus, o merginos – į saldainiukus, kuriuos norėtum ištirpdyti po liežuviu.

Keliamės šeštą ryto, kad galėtume filmuoti, kol gražiausia šviesa. Ki Biskaine išsinuomojom milijardierių namą su Tamaros de Lempickos paveikslų kopijom ant sienų. Tamara (mūsiškė) greitai pripranta prie naujo reklamos žvaigždės gyvenimo. Sunkvežimyje-vagonėlyje ją šukuoja, daro makiažą, pagirdo kava. Dekoruotojai įpareigoti nudažyti veją (nepakankamai žalia, palyginti su scenarijum). Vyriausiasis operatorius duoda nesuprantamus nurodymus supratingiems technikams. Jie visą laiką matuoja apšvietimą ir šaukia vienas kitam kabalistinius skaičius:

* Labai svarbus asmuo (*angl.*).

** Labai labai svarbus asmuo.

– Pabandyk 4-ą nustatyt ant 12-os.

– Ne, pabandysim kitą fokalą, padaryk 8-ą ant 14-os.

Mudu su Šarliu valgom viską, kas tik tiekiama į filmavimo vietą: kramtomąją gumą, ledus, pučiamą kramtomąją gumą, mėsainius su lašiša, kramtomąją gumą su lašišinių ledų ir sūrio su vištienos sašimi skoniu. Štai jau pusė devynių, ir Enrikė nebesišypso.

– Dangūs baltas, negalim tokiu oru filmuot.

Klientas aiškiai pabrėžė, kad norėtų mėlyno dangaus ir ilgų šešėlių.

– Bet ką, – priduria jis, – tokia yra Dėvo dota švėsa.

O Šarlis imperatoriškai atšauna:

– Dievas – niekam tikęs operatorius.

Atkurt balto dangaus jau nufilmuotoje juostoje neįmanoma. Jei filmuotume tokiu oru, vėliau kadrą po kadro reikėtų spalvinti su *Flame*, tai kainuoja 40 000 per dieną. Tad laukdami, kol išsisklaidys rūkas, dešimtkart papusryčiaujame. Tėvė-prodiuserė raunasi plaukus ir skambina draudimo agentui į Paryžių, kad apsidraustų *Weather Day* draudimo skėtuku. O aš nepanikuoju – kai nulipau nuo kokso, visą laiką valgau.

Tamara, Šarlis ir aš esam Floridos žiuliai ir džimai*. Čia amerikonai mūsų nuolat klausinėja:

– Are you playing a „ménage a trois“?**

Visą rytą geriam *Coroną* ir be perstojo juokiamės. Visi įsimyli Tamarą – ji uždirba 10 000 eurų per dieną, kad sukeltų būtent tokio pobūdžio cheminę reakciją patinams. Barzdočiai nešioja kepuraites ir kabelius, be atsako džeržgia racijos,

* François Truffaut filmo „Žiulis ir Džimas“ veikėjai (filme – meilės trikampis: du vyrai ir moteris) (*vert. past.*).

** Vaidinat tris sugyventinius?

apšvietėjai bejėgiškais žvilgsniais tyrinėja dangų, mes išsitepam stipriausiu apsauginiu kremu, kad priviliotume saulę. Juodos langinės saugo mus nuo tikrovės, pasaulis užaklintas. Tačiau kam reikalingas Majamis, jei nėra saulės?

– Reikės stengtis, kad į kadrą nepakliūtų palmės, – nepamirškim, kad turėtume būti Prancūzijoj. Arba reikėjo numatyti tapytą foną su tuopom ar skroblais.

– Bravo už šią pastabą, Oktavai, ką tik labai pasitarnavai. Vienu sakiniu pateisinai išlaidas lėktuvo bilietui.

Šarlis juokauja, bet atrodo susirūpinęs. Visą rytą kažko nerimsta. Ar šoks į vandenį? Ką gi, taip:

– Žinai, Oktavai, turiu tau kai ką pranešti. Agentūroj bus didelių pasikeitimų.

– Taip, žinoma, mirus kūrybos direktoriui, tai visai galimas dalykas.

– Sakoma ne „mirus KD“, bet „KD mus palikus“.

– Tu drįsti juokauti mūsų mylimo darbdavio savižudybės tema?

Tamara kikena, bet Šarlis, jau įsibėgėjęs, tęsia:

– Pastebėjai, kad Žefas nevažiavo į Senegalą?

– Taip, ir kai pastebėjau, norėjau atšaukt ir savo kelionę. Nežinau, kaip mums pavyko keturias dienas išgyventi be jo.

– Baik savo nesąmones. Aš žinau, kur buvo Žefas, kol mes ten je-je-je kaip išsidirbinėjom. Brangusis vadybininkas buvo Niujorke, ir įsivaizduok, aukštųjų „Roso“ instancijų prašė prezidento Filipo vietos.

– Ką tu šneki?

– Mažasis Žefas subtiliai prasisuko – atėjo į būstinę palaikomas Diulerio iš *Madone* ir pasakė jiems, kad praras tą biudžetą, jei nebus pakeisti Prancūzijos filialo vadovai. Ar įsivaizduoji, ką jie atsakė, tie grupės banginiai?

– Go fuck yourself, Jef*?

– Nieko panašaus. Amerikonai tiesiog svaigsta nuo tokio jauno vilko-prasimušėlio, kuris siekia senių vietos, elgesio – to mokomi rykliai Harvarde ir dar vesternuose su Džonu Veinu.

– Ne, palauk, kvailioji, ar ką. Juk viską pats sugalvojai?

Šarlis kramto nagą ir visai neatrodo panašus į melagį.

– Oktavijau, berašydamas pastabas savo knygai, pamiršai stebėti, kas vyksta aplink tave.

– Oho, pats tas, kuris gali man priekaištauti – ištisas dienas naršai po internetą ir ieškai tų beprotiškų nuotraukų.

– Visai ne – renku dokumentaciją apie savo epochą. Beje, primink man, kad parodyčiau tau filmuką, kur devyniasdešimtmetė valgo savo kaką. Gerai. Ar matei, kaip jie visi nerado sau vietos seminare? Atsibusk: Žefas vietoj Filipo bus paskirtas „Roso" gen. direktorium, o Filipas bus visos Europos vadas, aišku kaip juodu ant balto. Prikabins jam „chairman emeritus"** titulą ar panašią garbės lentą.

– ŽEFAS – AGENTŪROS VADOVAS?! Bet jam net trisdešimt dar nesukako, tai mažametis berniukas!

– Galbūt, bet tikrai ne bažnyčios choro giedorėlis, jei nori žinot mano nuomonę. Sveikas atvykęs į 00 metus, partneri. Į madą ateina trisdešimties metukų generaliniai direktoriai. Jie tokie pat blogi kaip ir penkiasdešimtmečiai, bet geriau atstovauja ir mažiau kainuoja. Todėl amerikonai akcininkai ir nusprendė vienbalsiai – turėdamas užnugaryje didžiausią agentūros biudžetą, Žefas negalėjo pralaimėti. Vadinasi, Žefas negalėjo pakęsti Maronjė, seki mintį?

* Išsikrušk (*angl.*).

** Nusipelniusio vadovo (*angl.*).

– Šūdas, tai Markas nusižudė, nes žinojo, kad tas šuniūkštis išlos jį lauk?

– Žinoma. Ir dar bijojo, kad neatimtume iš jo pareigų. Na ir kas, kad dangus baltas – tai dar ne priežastis griūti mums ant galvų.

– O, aš kažką ne taip nugirdau – nori pasakyt, kad Žefas skiria mus kūrybos direktoriais?

– Žefas šįryt man skambino ir pasiūlė tas pareigas. Kiekvienam po 30 000 eurų per mėnesį, be to, atlyginamos darbinės išlaidos, sumokama už butą, skiriami tarnybiniai *Porsche*.

Tamara šypsosi:

– Oktavai, puputi, prastai dabar tam vaikinui, kuris norėjo, kad jį atleistų iš darbo, ar ne?

– Ak tu, gamtos kūriny, prašom užsičiaupti.

– Tu teisus, mielasis, jūs – kreatyvai, o aš – kūrinys.

– Labai gražu, – nutraukia Šarlis, – bet tu klysti, mažule. Dabar mes – kūrybos direktoriai. Niuansas!

– Ei! Aš dar nesakiau, kad priimu pasiūlymą.

– Tokio pasiūlymo tu negali atsakyt, – pareiškė Enrikė.

Atrodo, visa filmavimo aikštelė žinojo, išskyrus mane.

Tą akimirką akiplėša saulė sugalvojo ir vėl išlįsti.

4.

Galima pamanyti, kad Tamara tikrai visą gyvenimą vaidino – gerai pagalvojus, taip ir yra. Merginos telefonu amatas paruošia aktorės amatui kur kas geriau negu Aktorių studija. Pasirodo, ji puikiai jaučiasi prieš kamerą. Suvilioja objektyvą ir godžiai ryja jogurtą, tarsi nuo to priklausytų jos gyvenimas. Niekada neatrodė tokia nuostabi kaip šitame dirbtiniame viduržemiškame sode, perkeltame į Floridą.

– She's THE girl of the new century*, – iškilmingai pareiškia vietinis techninis prodiuseris panai, kuri filmuoja klipo filmavimą. Man rodos, jis nori 1) pristatyti ją Džonui Kasablankai iš *Elite* agentūros, 2) paimti ją iš nugaros. Tačiau nebūtinai tokia tvarka.

Prieš užgrobdami žiniasklaidos erdvę, užgrobiam svetimą žemę. „Lieknučio" kampanija suksis eteryje iki 2004-ųjų, bus pagaminta ir lauko reklama 4x3, stendai stotelėse, skelbimai moterų žurnaluose, reklama prekybos vietose, specialios akcijų etiketės, ištapytos sienos, žaidimai-konkursai paplūdimiuose, renginių rėmimai, dalijami lankstukai, interneto svetainės, prekybos lentynų apipavidalinimas, pinigų grąžinimas parodžius prekės pirkimo čekį. Tamara, tu būsi visur, padarysim tave baltų neriebių sūrelių lyderio emblema visoje Šengeno teritorijoje.

* Ji – naujojo amžiaus mergina (*angl.*).

Gerdami „Keipkodus“ su grimuotoja kalbamės apie Aspeną. Sutinkam keletą liesų karvių (pravardė, kurią davėm anoreksiškos grandž išvaizdos merginoms, Vašingtono aveniu bandančioms nusipirkt heroino). Žaidžiam – apsimetam mirštantys priešais Džanio Versačės namą. Turistai fotografuoja, kaip sukniumbam ant žemės nuo kulkų serijos. Apsisiaučiam baltais *Delano* viešbučio užtiesalais: Tamara virsta Šachrezada, o aš geruoju vaiduokliu Kasparu. Žmonės aplink tokie narciziški, kad mylisi tik patys su savimi. Ką reiškia sėkminga diena Majamyje? Trečdalis ratukinių pačiūžų, trečdalis *ecstasy*, trečdalis masturbacijos.

Veją filmavimo vietoje vėl išdegino saulė. Butaforai iš naujo ją pradeda purkšti maistiniais dažikliais, kad pažaliuotų. Šį vakarą Linkolno kelyje, *Score* bare vyks *drag-queens** kautynės: kečo ringe transvestitai raus vieni kitiems perukus. „Niekas iš tikrųjų nesvarbu“, – dainuoja Madonna, kuri turi čia namą. Gerai apibendrina problemą. Aš myliu Tamarą ir myliu Sofi, gaudamas kūrybos direktoriaus atlyginimą, tikrai turėsiu už ką išlaikyti abi. Tačiau vis tiek nepriimsiu pasiūlymo, kuris visiškai paneigia pirmą šios knygos puslapį, tą, kuriame rašiau „Rašau šią knygą tam, kad mane atleistų iš darbo“. Nebent reikės pataisyti – „Rašau šią knygą, kad man pakeltų atlyginimą“... Tamara nutraukia mano apmąstymus:

– Ko nori – kavos, arbatos, manęs?

– Visų trijų į burną. Sakyk, Tamara, kuri reklama tavo mėgstamiausia?

– LESS FLOWER, MORE POWER.** *Volkswageno New Beetle* šūkis.

* Drag-queens – ekstravagantiški transvestitai (*vert. past.*).

** Mažiau gėlių, daugiau galių (*angl.*).

– Sakoma ne „šūkis“, o „antraštė“. Gerai įsidėmėk, jei nori, kad priimčiau į darbą.

Visą popietę tinginiaujam prie kombo, *Sony* videomonitoriaus, kuris transliuoja kiekvieną kadrą: Tamara terasoje, Tamara ant laiptų, Tamara sode, Tamara stambiu planu, Tamara iš toli, Tamara natūraliai dirbtinė, Tamara žiūri į kamerą, Tamara dirbtinai natūrali, Tamara ragauja produktą (dangtelio atidarymas, šaukštelis panyra, burna mėgaujasi), Tamara ir jos jaudinanti alkūnė, Tamara ir jos krūtys kruta. Tačiau Tamara, kurią myliu labiausiai, rezervuota tik man: tai nuoga Tamara su įsispiriamom basutėm, mano kambario balkone, su žiedu ant kairės kojos nykščio ir virš dešinės krūties ištatuiruota rože. Ta, kuriai drįstu sakyti:

– Aš nenoriu su tavim mylėtis, bet tu mane užburi. Man atrodo, myliu tave, Tamara. Tavo pėdos didelės, bet aš myliu tave. Retušuota kompiuteriu atrodai geriau negu tikrovėje, bet aš myliu tave.

– Pažįstu daug blogiukų, kurie apsimeta geručiais, bet tu – reta rūšis: geriukas, apsimetantis blogiuku. Pabučiuok mane, šįkart nemokamai.

– Tu mano uždrausta svajonė, vienintelė audra, vienintelė viltis. Tu man vienintelė, šokdinanti žvaigždes ant kopų smėlio.

– Ir vėl žodžiai, visada žodžiai.

Ragavimo kadrai – visada pats sunkiausias darbas: saulės atokaitoje, po pietų vargšė berberė turėjo dvidešimt kartų simuliuoti ekstazę, dėdamasi į burną pilną šaukštelį sūrelio „Lieknutis“. Po kelių bandymų jau negalėjo į jį nė žiūrėti. Tada butaforė atnešė dubenį, į kurį, vos Enrikei sušukus

„stop!“, ji išspjaudavo baltąjį sūrelį. Tai štai, patikime jums mažą paslaptį – tik per daug netaukškit: kaskart, kai reklaminiam vaizdo klipe matote kokiu nors maisto produktu besimėgaujantį aktorių, žinokit, kad jis niekada jo nenuryja, ir kai tik kamera nustoja filmuoti, išvemia į specialiai tam skirtą indą.

Mudu su Šarliu sėdim ant plastmasinių kėdžių, mūsų vienintelė draugija – kilogramai niekinio maisto. Filmuojant visus vaizdo klipus vyksta tas pats cirkas: kreatyvus „parkuoja“ nuošalesniam kampe, lepina juos su visiška panieka ir tikisi, kad jie nepradės per daug reikštis dėl tos dingsties, kad yra kuriamos reklaminės kampanijos autoriai. Jaučiamės pažeminti, nereikalingi, peršerti saldumynų, trumpai tariant, dar labiau pasibjaurėję negu paprastai. Apsimetam nieko nepastebį, nes žinom – kaip būsimi Prancūzijos „Roso“ filialo Kūrybos Direktoriai, turėsim dar tūkstančius progų kuo žiauriausiai atsikeršyti.

Būsim turtingi ir neteisingi.

Atleisim iš darbo buvusius draugus.

Terorizuosim visus savo darbuotojus spjaudydami ugnim ir ledu.

Pasisavinsim pavaldinių idėjas.

Susikviesim jaunus režisierius ir nudrenuosim jų naujas idėjas, viliodami didžiuliu darbu, kurį galų gale atliksim patys už jų nugarų.

Nesutiksim duoti darbuotojams atostogų, kol patys nebūsim pailsėję Mauricijaus saloje.

Būsim apsėsti didybės manijos ir nepadorūs.

Geriausius biudžetus pasilaikysim sau, o pačias smagiausias kampanijas patikėsim pagal sutartis dirbantiems ne agentūros menininkams, kad visi meno direktoriai pultų į depresiją.

Nenurimsim, kol mūsų portretai nebus išspausdinti lašišų spalvos *Figaro* puslapiuose, o kai tik jie pasirodys, reikalausim, kad žurnalistę atleistų, jei popierius nebus pakankamai hagiografiškas (grasindami *Le Figaro* niekada daugiau nepirkti jo puslapiuose vietos reklamai).

Mes įkūnysim prancūzų reklamos atgimimą.

Mokėsim atlyginimą atstovei spaudai, kad *Stratégies* komunikacijos puslapiuose galėtume sakyti: „Reikia gerai atskirti koncepciją nuo percepcijos".

Taip pat labai dažnai vartosime veiksmažodį „pirmauti".

Būsim užsivertę darbais ir nesugaunami, norint susitart dėl susitikimo su mumis, reikės laukti mažų mažiausiai tris mėnesius (kad paskutinę akimirką, susitikimo dienos rytą, atšauktume jį tarpininkaujami arogantiškos sekretorės).

Sagstysimės marškinius iki pat viršaus.

Aplink save sukelsime nervinių depresijų griūtis. Apie mus blogai kalbės profesijos žmonės, bet niekada nesakys to į akis, nes bijos.

Mes nė kiek dėl to nesuksime galvų, bet visi artimieji nustos su mumis matytis.

Būsim pavojingi ir hiperpasyvūs.

Tampysim šiuolaikinės visuomenės siūlelius.

Liksim šešėlyje netgi būdami „visiškoje šviesoje".

Didžiuosimės turėdami tokią svarbią neatsakomybę.

– Ar dėl makiažas jūs patenkinti?

Mūsų „Pjeretė ir pieno puodynė" stiliaus svaičiojimus nutraukia grimuotoja, kuri nori išgirst išsamią nuomonę. Atėjus laikui, paskirsime ją vadovaujančiąja *R & W* grupės menininke-vizažiste, nes ji mokėjo pripažinti mūsų svarbą dar prieš mūsų paaukštinimą.

– Pakaks ko nors labai natūralaus, – sako Šarlis nenuginčijamu tonu, – reikia, kad ji būtų sveika/harmoninga/dinamiška/autentiška.

– Jee, aš jos lūpas padarysiu blizgėti, veido spalvą nekeisiu, jos oda yra nuostabus.

– Ne, ne blizgėti, – neatlyžta Šarlis su būsimo svarbaus vadovo tvirtumu, – man labiau patinka, kai švyti.

– Of course, kai švyti geriau, negu kai blizga, – skubu pritarti. – Kitaip priartėsim prie spalvinės beskonybės.

Grimuotoja kiek pasitraukia pajutusi pagarbą tokiems lūpų grimavimo specialistams – akivaizdu, kad susidūrė su profais, kurių neapsuksi. Mums belieka tik apmauti kulinarijos stilistę ir *tutto bus bene**.

Tamara uždega visą komandą. Visi ją dievinam, dangiško grožio akivaizdoje visi sąmoksliškai susižvalgom. Galėtume būti laimingi, jei visą laiką negalvočiau apie kitą žmogų. Kodėl visada būtinai geidžiu tik tų žmonių, kurių nėra šalia? Kartkartėm Tamara uždėdavo rankas ant mano veido, tai ramino. Man reikėjo dozės lengvumo. O, štai – būtų puiki atsarginė antraštė: „*LIEKNUTIS*. VISIEMS REIKIA DOZĖS LENGVUMO“. Dėl viso pikta užsirašysiu, gal pravers.

– Na, ar priimsi tuos pinigus, kuriuos tau siūlo?

– Laimė ne piniguose, Tamara, pati žinai.

– Tavo dėka dabar jau žinau. Kad suprastum, jog laimė ne piniguose, turi paragaut ir vieno, ir kito – ir pinigų, ir laimės.

– Nori už manęs tekėti?

– Ne, na, taip, bet su sąlyga: kad per mūsų vestuves skraidytų sraigtasparnis ir žertų mažų rausvų zefyriukų lietų.

* Viskas bus gerai (*it.*).

– O ką darysim su baltais zefyriukais?

– Surysim!

Kodėl ji nuleidžia akis? Mes abu sutrikę. Paimu jos ranką, išmargintą chna ornamentais.

– Ką? Kas yra?

– Tu negeras, kad esi toks geras. Man labiau patiko, kai apsimetinėjai, kad esi blogas.

– Bet...

– Liaukis. Pats gerai žinai, kad nemyli manęs. Norėčiau būti vėjavaikė kaip tu, tik man jau įgriso žaisti, supranti, pagalvojau ir man atrodo, kad viską baigsiu, už „Lieknučio" pinigus galėsiu nusipirkt namelį Maroke, turiu užaugint dukrą, palikau ją pas mamą ir labai pasiilgau... Paklausyk, Oktavai, tau reikia susirast savo sužadėtinę ir rūpintis vaiku. Ji tau dovanoja pačią gražiausią dovaną – priimk ją.

– Šūdas, kas jums visoms užėjo? Kai tik su jumis gerai pasijunti, būtinai pradedat kalbėt apie kūdikius! Užuot atsakiusios į klausimą „kam gyventi?", jūs tik gilinat problemą!

– Baik tą savo pigią filosofiją. Su šitais dalykais nereikia juokaut. Mano duktė neturi tėvo.

– Na ir kas? Mano tėvas taip pat manęs neaugino, bet iš to nedarau tragedijos!

– Palauk, pažvelk į save! Palieki paną, kuri nuo tavęs laukiasi, kad galėtum leist naktis su kekšėm!

– Na, taip, bet... aš bent jau laisvas.

– Laisvas? Aš sapnuoju, ar ką? Tik ne tai, Oktavai, tik jau ne tu! Nadinamuk! Tu per daug įklimpęs antrajam tūkstantmety! Pažiūrėk man į akis, į akis, sakau! Vaikas, kuris gims, GALI turėti tėtį. Pirmąkart gyvenime tu gali būti kam nors naudingas. Kiek laiko tempsi taip eidamas iš vieno apšnerkšto klubo į kitą, kiek klausysi tų pačių vulgarių pokštų, kuriuos

pasakoja tie patys silpnapročiai bejėgiai nusilakėliai? Kiek tai truks, po velnių? Tokia tavo laisvė, pone De Bile?

Yra psichoanalitikų, kuriems mokama 1 000 žaliųjų už seansą, o Tamara – moralistė už 3 000 žaliųjų per valandą.

– Palik mane ramybėj su tom savo moralės pamokom! Šūdas!

– Nustok pulti arba mane ištiks aneurizmos priepuolis! Gal moralė ir išėjo iš mados, bet iki šiol tai geriausia, ką pavyko išrasti atskirti gėriui nuo blogio.

– Na, ir kas? Aš renkuosi būti šlykštus ir laisvas, joo, laisvas, teisingai išgirdai, o ne etiškas ir įkalintas! „Laisvas žmogau, tu visada branginsi kartumą!“* Puikiausiai suprantu, ką sakai, bet ar tau neatėjo į galvą, kad šeimyninė laimė gali būti dar labiau apgailėtina negu koks nors idiotiškas nešvankus anekdotas, kurį šeštą ryto pasakoja vyne įmirkęs bukagalvis, ar seki mintį? Ir dar – kaip manai, ar galiu rūpintis vaiku, jeigu, kekšės vaike, įsimyliu kas dvi minutės! Oi.

Čia sulaužiau pagrindinę mūsų su Tamara taisyklę: žodį „kekšė“ gali vartoti tik ji, o jei ištaria kitas, ji laiko tai įžeidimu. Apsipila ašarom. Bandau atsigriebti.

– Neverk, atleisk man, tu šventoji, pati gerai žinai, juk sakiau ir kartojau. Jau ir taip esu tipas, kuris moka prostitutėm ir nemiega su jom, o dabar dar esu ir tas, kuris vieną pravirkdė. Ar tai ne žygdarbis? Paskolink man savo mobilųjį, turiu skubiai pranešti „Rekordų knygai“, taip, alio? Sujunkit mane su skyrium „Didžiausias pasaulio nevėkšla“, pr-šou.

Laimėjau: ji vos vos šypteli, grimuotoja turės tik truputį pataisyt blakstienų tušą. Įkvėptas tęsiu savianalizę:

* Perfrazuota Ch. Baudelaire’o eilėraščio „Žmogus ir jūra“ eilutė: „Laisvas žmogau, tu visada branginsi jūrą“ (*vert. past.*).

– Mano emigrante meile, paaiškink tik vieną dalyką: kodėl, kai myli moterį ir viskas nuostabu, ji nori mus paverst tų šiknių augintojais, įterpti tarp mūsų vorelę vaikų, visą armiją po kojom žliumbiančių mažių, trukdančių būti vieniems dviese? Dieve mano, ar taip jau siaubinga būti dviese? Man patiko būti pora, vadinama DPBV (Dvigubos Pajamos, Be Vaikų), kam reikia paversti mus ŠEIMA (Šlykštaus Elgesio ir Marazmų Asociacija)? Ar tau neatrodo apgailėtina turėti vaikų? Kiek romantiškų porų, kurios kalbasi tik apie kaką? Ar broliai Galageriai, šluostantys mažiams užpakalius, tau atrodo seksualiai? Tam reikia būt skatofilu! Be to, mano BMW Z3 kupė nėra vietos vaiko sėdynei!

– Tu apgailėtinas. Jei tavo motina nebūtų turėjusi vaikų, nesėdėtum čia ir neskiestum tokių kvailysčių.

– Nedidelis būtų praradimas!!

– Užsikimšk!!

– Tu pati užsikimšk!!

– O, IR BAIK SU TAIS SAVO ŠAUKTUKAIS!!!!! – šaukia šniurkščiodama nosim.

Ji šnirpščiasi nosį. O Dieve, kokia nuostabi, kai žliumbia. Vyrai suteikia moterims tiek širdgėlos tikriausiai vien todėl, kad jos daug gražesnės, kai verkia.

Ji pakelia galvą ir randa žodžius mane įtikinti.

– Galėsim ir toliau paslapčiom susitikinėti.

Tegyvuoja tokia moralė. Blezas Paskalis sakė: „Tikroji moralė šaiposi iš moralės“. Ir kol siurbiau jos ašaras pro *Seven Up* šiaudelį, abu galvojom visiškai tą patį.

– Žinai, kodėl tarp mūsų niekada niekas nesiklijuos?

– Taip, žinau, – atsakiau. – Nes aš nesu laisvas, o tu per daug laisva.

5.

Na, štai, filmavimas baigėsi: ką tik, per tris dienas, išleidom tris milijonus frankų (500 kiloeurų). Kol dar nesutvarkytos kameros, paprašom, kad Enrikė nufilmuotų reklamos „trash“ versiją. Taip, buvom apspangę, Tamara taip pat, ir Šarlis sušuko:

– Paklausykit. PAKLAUSYKIT MANĘS VISI! Listen to me, please. Kai paskutinį kartą mačiau Marką Maronjė, jis aprėkė čia esantį Oktavą – esą scenarijus, pagal kurį ką tik filmavom, yra nieko vertas ir reikia rašyt naują.

– Tai tiesa, – pridūriau. – Jis net pasakė frazę, kuri visada išliks mano atmintyje: „Niekada nebūna, kad nebūtų įmanoma sukurt geriau“.

– Ponios ir Ponai, Ladies and Gentlemen, nejaugi nekreipsime dėmesio į paskutinę mirusiojo valią?

Technikai neatrodė labai užsidegę. Po keleto derybų su tėvė-prodiusere ir Enrike vis dėlto buvo nutarta greitai nufilmuot „agentūros“ versiją, nekeičiant kadruotės, su kamera ant pečių, „Dogmos“ stilium (tą žiemą viskam, kas nufilmuota „namų video“ stilium, buvo klijuojama ta intelektualiai daniška etiketė).

Štai kokia išėjo „Lieknučio“ versija pagal „Dogmą“: Tamara vaikštinėja teku dekoruotoje aplinkoje, verandoje grakščiai nusivelka marškinėlius, pasižiūri į kamerą, jau nuoga iki

pusės, tepasi jogurtą ant skruostų ir krūtų. Apsisuka ant kulno, basa nubėga į sodą ir ima šaukti lengvajam jogurtui: „Lieknuti! Aš tave suėsiu!“, tada voliojasi ką tik nudažytoje žolėje, jos krūtys ištepliotos žaliais dažais ir „Lieknučiu“, ji dejuodama nusilaižo baltą sūrelį nuo viršutinės lūpos (kamera priartina veidą, kuriuo teka produktas): „Mmmm... *Lieknutis.* It's so good when it comes in your mouth“*.

Koks talentas. Nusprendėm nusiųsti šią versiją Pasauliniam Kanų reklamos festivaliui, nepristatę jos *Madone.* Jei gausim Liūtą, Diuleris bus priverstas ploti.

Maronjė būtų įvertinęs tokį atsidavimą. Galim grįžt į Paryžių ramia sąžine ir įsikurti dar šiltoje jo kėdėje. Bet Šarliui to negana, jis – dar labiau nei bet kada nenugalima tvirtovė. Tą patį vakarą išsitempė mus į tikrą žygį, kurį, deja, esu priverstas čia atpasakoti.

* Gera, kai jis liejasi tau į burną (*angl.*).

6.

Stroboskopai raižo erdvę. Sena sadomazochistė su korsetu, taliją suveržusiu iki dešimties centimetrų, pereina šokių aikštelę. Panaši į smėlio laikrodį iš juodos odos.

– Žinai, ką pamaniau žiūrėdamas į tą bobutę? Europos įmonės atleidžia tūkstančius darbuotojų, kad uždirbtų daugiau pinigų Majamio pensininkams, ar ne?

– Ee... na, apskritai taip. Visi Floridos senukai yra pensinių fondų, valdančių tarptautines bendroves, akcininkai, taigi teoriškai taip ir yra.

– Tai va, kadangi jau atvažiavom čia, kodėl gi mums neaplankius vieno iš senųjų planetos savininkų? Būtų kvaila svečiuotis čia ir nepasikalbėti su vienu iš jų, gal net galėtume įtikint, kad kitą kartą nieko neatleistų iš darbo, ką manai?

– Manau, kad tu girtas, bet gerai, eime.

Ir štai mes – Tamara, Šarlis ir mano galvelė – išėjom į Majamio policijos patruliuojamas gatves ieškoti pasaulinių akcininkų atstovo.

– Ding! Dong! Ding! Dong-ding-dong-ding-dong-ding!

Majamyje net ir durų skambučiai stengiasi atkreipti į save dėmesį, šitas groja „Mažąją nakties muziką“, užuot skambėjęs „ding“, kaip visi. Jau valandą klaidžiojam po Koral Geibls gyvenamąjį kvartalą ieškodami pensininkų fondų, kuriems

galėtume išrėžt pamokslą. Galų gale Šarlis skambina į nuostabios marokietiškos vilos duris.

– Yes?

– Good evening Madame, do you speak french?*

– Taip taip, žinoma, na, tik truputį, kodėl jūs skambini taip vėlai?

– Na, čia Tamara, esanti su mumis (Tamara nusišypso stebėjimo kamerai), sako, kad ji jūsų anūkė, ponia Vord.

BZZZ.

Durys atsidaro ir pasirodo mumija. Na, būtybė, kuri labai labai seniai tikriausiai buvo moteris, labai labai tolimoje galaktikoje. Nosis, lūpos, akys, kakta, skruostai visiškai užpildyti kolagenu. Likęs kūnas panašus į susiraukšlėjusią bulvę – matyt, dėl jį gaubiančio chalato.

– Jos pertraukta tik oda, – pareiškia Šarlis su šiokiu tokiu šiurkštumu.

– Ką sakot? Kokia anūkė? Aš...

Per vėlu. Senutė nespėjo nė pasipriešinti, o Tamara jau patiesė ją ant žemės (turi rudą dziudo diržą). Skverbiamės gilyn į sunkiu auksu puoštą namą. Viskas, kas neauksuota, yra iš balto marmuro. Brr. Tamara su Šarliu perneša ponią Vord ant psichodeliniais motyvais išmargintos sofos, kuri tikriausiai buvo madinga tuo pačiu metu kaip ir jos savininkė. Turbūt kažkada XX amžiuje.

– Kadangi jūs suprantat prancūziškai, ponia Vordkažkokia, tai būsit maloni ir mus išklausysit. Viena čia gyvenat?

– Taip, I mean, NO, visai ne, čia policija atvažiuos labai greit, gelbėkit, HEEEELP!

– Užkimškim jai burną. Tamara, kur tavo skara?

* Labas vakaras, ponia, ar kalbat prancūziškai (*angl.*)?

– Imk.

Ji įgrūda jai į gerklę savo margą skarelę, Šarlis atsisėda ant senutės – galiu jus patikint, kad jis toks pat sunkus, kaip ir jo pokštai. Pagaliau pensininkė galės ramiai jo išklausyti.

– Matot, ponia, tai atsitiko jums, bet galėjo atsitikt ir bet kuriam kitam už dabartines nelaimes atsakingam žmogui. Žinokit, kad nuo šiandienos tokie apsilankymai taps įprastu dalyku. Amerikiečiams pensinių fondų akcininkams laikas žinoti, kad jie negali nebaudžiami griauti milijonų nekaltų žmonių gyvenimus ir už tai vieną dieną neatsiskaityti, ar aiškiai kalbu?

Šarlis įsibėgėjo. Taip visada būna su tyleniais: kai prasižioja, nebeįmanoma sustabdyti.

– Ar jums teko girdėti apie Lui Ferdinando Selino „Kelionę į nakties pabaigą“?

– Mpffghpffhmmghphh.

– Ne, Selinas – ne batų gamintojo ženklas. Tai prancūzų rašytojas. Jo garsiausio romano veikėjo pavardė Bardamiu, jis keliauja aplink planetą ieškodamas kaltojo. Patiria karą, skurdą, ligas, keliauja į Afriką, Ameriką ir niekaip neranda mūsų nelaimių kaltininko. Knyga pasirodė 1932-aisiais, o po penkerių metų Selinas tapo atpirkimo ožiu – dėl žydų.

Tamara apžiūri namus, atidaro šaldytuvą, pasiima alaus, po vieną atneša ir mums. Aš žymiuosi Šarlio kalbą, o jis toliau pamokslauja, jodydamas mumiją ant jos bjaurios sofos.

– Visi žinome, kad Selinas klydo tapęs bjauriu antisemitu – atleiskit už pasikartojimą. Tačiau mes kaip Bardamiu ieškom atsakingo žmogaus. Jauna moteris, kuri čia yra, vardu Tamara, nesupranta, kodėl turi pardavinėt savo užpakalį, kad galėtų nusiųst pinigų dukrai. Kretinas šalia manęs, vardu Oktavas, taip pat be perstojo mąsto apie tai, kaip galite suprasti iš jo pabaisiško džiovininko veido. Kas pūdo pasaulį? Kas tie

blogieji? Serbai? Rusų mafija? Islamo fundamentalistai? Kolumbijos karteliai? Kopūstgalviai! Kaip ir „žydų masonų" sąmokslas ketvirtajam dešimtmety! Ar suprantat, kur aš lenkiu, ledi Kažkokiaten? Mūsų atpirkimo ožys – jūs. Kiekvienam iš mūsų šioje žemėje svarbu žinoti savo veiksmų padarinius. Pavyzdžiui, aš perku *Monsanto* produktus, palaikau genetiškai modifikuotus organizmus ir žemės ūkio pasėlių privatizavimą. Jūs patikėjot savo santaupas finansinei grupei, kuri jums moka užtektinai palūkanų, kad galėtumėt susimokėt už šią klaikią vilą gražiame Majamio kvartale. Gali būti, kad jūs gerai neapgalvojot šio jums nekalto, o mums – lemiamo sprendimo padarinių, ar suprantat? Nes šis sprendimas paverčia jus PASAULIO VALDOVE.

Šarlis plekšnoja jai per skruostą, kad atmerktų ašarų pilnas akis. Gailias trūkčiojančias senės dejones slopina skarelė.

– Žinot, – tęsia jis, – kai buvau mažas, dievinau filmus apie Džeimsą Bondą, ten visad būdavo blogiukas, norintis tapti Pasaulio Valdovu, požeminėje pilyje sutelkdavo savo slaptą kariuomenę ir vis grasindavo, kad susprogdins planetą Uzbekistane pavogtom atominėm raketom. Ar pamenat tuos filmus, ponia Dešmol? Taigi, visai neseniai sužinojau, kad Džeimsas Bondas, kaip ir Lui Ferdinandas Selinas, išsidūrė. O Pasaulio Valdovas visai ne toks, juokinga, ar ne? Pasaulio Valdovas dėvi nutriušusį peniuarą, turi baisų namą, mėlyną peruką, skarelę gerklėj ir, be to, net nenutuokia, kad yra Pasaulio Valdovas! Tai jūs, ponia Vordblabla! Ar žinot, kas mes? 007! Ta ta tam ta tatata tam tam tam!

Šarlis niūniuoja Džono Berio muziką. Jis nenusidainuoja, bet tai netrukdo Pasaulio Valdovei patetiškai žliumbti, nunarinus galvą į ryškiaspalvę Versačės stiliaus pagalvę (jis nemirė, nes jo kūriniai tebegyvena).

– Tik nebandykit manęs sugraudint, ponia Vordšiknakamara. Ar graudinotės, kai ištisus regionus sužlugdė masiniai atleidimai iš darbo, intensyvūs pertvarkymai, besaikiai socialiniai planai, sukurti jūsų gražioms akims? Tad prašom be įgeidžių. Šiek tiek orumo, ir viskas bus gerai. My name is Bond, James Bond.* Mes tik atėjom paprašyti jūsų, kad pasakytumėt savo Templtono pensiniam fondui, valdančiam 1300 milijardų frankų, kad nuo šiol jis nebegalės reikalauti tokių pačių įmokų iš savo įmonių – priešingu atveju tokie žmonės kaip mes eis lankyti tokių žmonių kaip jūs, gerai?

Tada įsikišo Tamara.

– Palauk, Šarli, man rodos, ji bando tau kažką parodyti.

Iš tiesų, senė storais pirštais rodė ant žurnalinio staliuko stovinčią įrémintą nuotrauką. Ten šypsojosi gražus JAV kariuomenės kareivis, nespalvotas, su šalmu ant galvos.

– Mmfhghmfphhgg! – stenėjo ji rodydama į portretą.

Ištraukiau iš burnos skarelę, kad geriau suprastume, ką ji nori pasakyt tuo mmfhghmfphhgg. Ėmė spiegti kaip šeškas.

– WE SAVED YOUR ASS IN ’44! MY HUSBAND DIED IN NORFUCKINGMANDY!! Žiūrėk, KVAILY, MANO VYRO nuotrauka miręs PAS JUS D DIENĄ!**

Aš asmeniškai pamaniau, kad ji užsidirbo tašką. Bet Šarlis įsiuto. Nežinojau jo šeimyninės priešistorės. Pirma naujiena, prisiekiu.

– Klausyk, mis. Nesimėtysim savo numirėliais visą vakarą. Jūs kariavot, kad galėtumėt eksportuot kokakolą. IT’S *COCA-COLA* WHO KILLED YOUR HUSBAND!*** O mano tėvas nusižudė, nes jį atleido iš darbo, kad padidintų pelną!

* Mano vardas Bondas. Džeimsas Bondas (*angl.*).

** Mes išgelbėjom jūsų subines 44-aisiais! Mano vyras žuvo Norsušiktojmandijoj!! (*Angl.*)

*** Tavo vyrą nužudė „Coca-Cola“! (*Angl.*)

Aš radau jį pasikorusį, supranti, tu, kekše? YOU KILLED MY FATHER!*

Jis truputį per smarkiai ją daužė. Senei iš nosies pasruvo kraujas. Prisiekiu, bandžiau jį sutramdyti, bet alkoholis jo jėgas padvigubino.

– TU NUŠOVEI MANO TĖVĄ, SENA KIAULE, DABAR UŽ TAI MOKĖSI!

Jis apipylė ją smūgiais, kumščiais taikėsi į akis, į nosį sudaužė alaus butelį, išmušė dantų protezą ir įgrūdo į tarpkojį, na, galėtume manyt, kad nusprendė sutrumpint kančių pilną gyvenimą, kad ir kaip ten būtų, jau beveik priartėjusį prie pabaigos, bet man atrodo, kad tai galima vadinti ir nesivaldymu. Trumpai tariant, po penkių minučių (labai ilgai – pavyzdžiui, bokso raundas trunka trumpiau) ponia Vord nebekvėpavo, o kambaryje pasklido šūdų kvapas. Versačės užvalkalas jau gali keliaut į valyklą.

Tamara, atrodo, pripratusi prie nesivaldymo, nekreipė dėmesio. Patikrinusi jos pulsą, tai yra konstatavusi mirtį, ėmė metodiškai, kiek įmanydama greičiau slėpti pėdsakus. Liepė mums padėti pensininkės lavoną antikinių laiptų papėdėje. Tada ant pirštų galiukų išėjom iš šitos niūrios vilos, nepamiršom akmenimis iš sodo sudaužyt stebėjimo kameros.

– Manai, įrašė į vaizdajuostę?

– Ne, čia tik namų telefonas.

– Bet kuriuo atveju, net jei liko pėdsakų, mūsų čia niekas nepažįsta.

Paskutinis sakinys labai prajuokino budinčius sargus, tikrinančius apsaugos monitorius (vienas iš jų, haitietis, laisvai kalbėjo prancūziškai), jie šiek tiek nuščiuvo pastebėję, kad

* Tu nužudei mano tėvą! (*Angl.*)

ponia Vord nepakėlė žiaurumo, o jiems reikėtų pranešti apie tai Majamio policijos departamentui.

Tą akimirką ir nustojau galvoti. Šarlis atsipeikėjo. Pritarė Tamarai:

– Ta jos sofa tikrai visai nekokia.

Baigėm vakarą Madonnos klube – striptizo bare, kur tobulai atnaujintos (tokioms kibermoterims galim sukurt specialų žodį – „atitobulintos“), vien stringus dėvinčios šokėjos prisiartina ir burna siekia dešimties dolerių banknoto, kurį tu įspraudi sau į kelnių klyną. Mes plojom neįtikėtinoms, nors ir netikroms, krūtims.

– Su moterimis visada taip, – tarė Šarlis, – arba jos mus frustruoja, arba atgraso.

Tada Tamara, kurios profesinė savimeilė buvo užgauta, mus apdovanojo nuostabiu šou – stovėdama ant baro čiulpė *Coronos* butelio kakliuką, smailino spenelius ledukais iš mano degtinės, kol mus visus išgrūdo lauk už konkurenciją. Po to visi trys užmigom prie televizoriaus, įsijungę mokamą viešbučio kanalą, kuris rodė puikų porno – beje, su dvigubu analiniu dulkinimu kumščiu, nemaniau, kad tai techniškai įmanoma, ir turiu prisipažint, kad nuo aktorės šūksnių išsiliejau tiesiai į kelnes.

Kitą dieną mums rengiantis skristi atgal į Paryžių (ir vėl verslo klase, 35 000 frankų už bilietą, valgiaraštyje – „grikiniai makaronai su raudonaisiais ikrais ir šviežių pomidorų sulčių užpilu“), Šarlis pasakė sutinkąs dirbti KD. Meldžiausi, kad lėktuvas sudužtų, bet kaip visada nieko jam neatsitiko. Taip aš per vieną dieną tapau agentūros vadu ir žmogžudystės bendrininku.

7.

Grįžę į Paryžių kompiuteriuose radom tokį visiems pasaulinės agentūros *Rosserys & Witchcraft* darbuotojams išsiųstą aplinkraštį (tikriausiai redaguotą automatine vertimo programa):

Brangūs *Rosserys & Witchcraft* grupės draugai,

viena iš mano pagrindinių pareigų mūsų klientams, akcininkams ir kiekvienam iš jūsų – nušviesti *Rosserys & Witchcraft* ateitį. Pastaraisiais metais visi galėjom džiaugtis išskirtine vadybininkų darbo kokybe. Grupė talentingų asmenybių, integruoto ir globalaus marketingo specialistų, padėjo mums pasiekti tikslų, pavertė mūsų grupę ryškia komunikacijos lydere. Šiandien pripažįstu jų nuopelnus mūsų visų sėkmei ir ruošiu dirvą *Rosserys & Witchcraft* gyvavimui kitame tūkstantmetyje.

Su dideliu džiaugsmu ir pasididžiavimu pranešu, kad Žanas Fransua Parko skiriamas generaliniu Paryžiaus *Rosserys* agentūros direktoriumi. Filipui Enževenui suteikiamos Europos agentūrų prezidento pareigos ir Garbės vadovo titulas. Šie paskyrimai įsigalioja nuo dabar. Būdamas Garbės vadovu, Filipas galės daugiau laiko skirti savo mėgstamai veiklai – aktyviai dirbti ir pasiūlyti rinkai dar kokybiškesnę integruotą komunikaciją globaliems rezultatams pasiekti.

Naujos Žano Fransua pareigos leis jam susitelkti prie to, ką jis geriausiai sugeba – dirbti su mumis siekiant kokybės ir mūsų diegiamų strateginių naujovių, kuriomis mes prisidedam prie tarptautinės ekonomikos plėtros. Nuo 1992-ųjų Žanui Fransua, sutelkusiam savo dinamiškumą ir darbo pajėgumą, pavyko atgaivinti *Madone* projektą.

Noriu asmeniškai padėkoti Filipui už milžinišką sėkmę vadovaujant mūsų prancūziškajam filialui. Be jokios abejonės, jis galės praturtinti europinį agentūrų tinklą savo praktinėmis žiniomis ir mūsų klientų portfeliu.

Žanas Fransua būtinai norėjo atnaujinti prancūzų kūrybinio skyriaus vadovybę, paskirdamas Oktavą Parango ir Šarlį Nagu vietoj Marko Maronjė, kurio tragiška žūtis sukrėtė visus draugus ir kolegas. Jis informuos jus ir apie artėjančius organizacijos pokyčius. Noriu pasakyti Marko šeimai, kad jo išskirtinė intuicija koncepcijoms ir kūrybiniams sumanymams praturtino agentūros ir kartu visuotinės komunikacijos istoriją.

Suprantama, aš padėsiu Žanui Fransua, Oktavui ir Šarliui visomis turimomis priemonėmis ir esu tikras, kad jūs taip pat.

Žvelgiu į *Rosserys & Witchcraft* ateitį su pasididžiavimu ir ypatingu pasitikėjimu. *R & W* XXI amžiuje ir toliau bus aukščiausio lygio verslo lyderė.

Su nuoširdžiausiais linkėjimais,
Edvardas S. Farindžeris Jaunesnysis

Tas šiknius Šarlis jau pasakė „taip" už mus abu dar savaitę prieš filmavimą. Man beliko tik pasirašyti keletą popierių. Sakiau sau, kad sutikęs su pasiūlymu galbūt turėsiu valdžią ką nors pakeisti. Klydau: valdžios niekada nesuteikia tiems, kurie ketina ją panaudoti. Beje, kokios valdžios? Valdžia – pasenęs išradimas. Dabar valdžių yra tiek daug ir tokių neapibrėžtų, kad nuo jų sistema tapo bejėgė. O mes vis dar kartojom Gramši kredo: „Kad nuvarytum lėktuvą, iš pradžių turi į jį įlipti". Kokia likimo ironija! Dabar, kai su granatom rankose vaikštom po piloto kabiną ir, grasindami automatiniais šautuvais, rengiamės duoti nurodymus pilotui, pamatom, kad jokio piloto nėra. Norėjom nuvaryt lėktuvą, kurio valdyti niekas nemokėjo.

KAS NORS JUK TURI SUMOKĖTI – SUSITIKSIME PO ŠIO PRANEŠIMO.

ŠI SCENA VYKSTA LUVRO KARUSELĖJE. RENGIAMASI MADOS ŠOU. PRIE ĮĖJIMO, KURĮ SAUGO GRAŽŪS ŽANSON DE SAJI LICĖJAUS VAIKINUKAI SU RAUDONAIS KAKLARYŠIAIS, GRŪDASI MINIA. ĮEINAM Į SALĘ, LŪŽTANČIĄ NUO VISOS PLANETOS VIP.*

UŽGĘSTA ŠVIESA. IŠ KVIESTINIŲ SVEČIŲ MINIOS PASIGIRSTA TYLUS SUSIŽAVĖJIMO „AAAK“. SKAMBANT TECHNO-DIRTY-METAL-HARD-ACID-HOUSE MUZIKAI PODIUMU EINA VISIŠKAI NUOGOS MERGINOS.

SVEČIAI ALPĖJA ŽIŪRĖDAMI Į NUOSTABIAS BERŪBES MANEKENES: DIDINGOS KRŪTYS, APVALŪS SĖDMENYS, NESIBAIGIANČIOS KOJOS, TRIKAMPIO FORMA NUSKUSTI ŠAKUMAI. STAIGA JOS SUSTOJA VIDURY PAKYLOS, PAKIŠA MANIKIŪRO NUDAILINTAS RANKAS PO PAŽASTIMIS IR UŽČIUOPIA TEN UŽTRAUKTUKUS! ATSEGA SAVO AKSOMINES ODAS, IŠSINERIA IŠ EPIDERMIŲ LYG IŠ NARDYMO KOSTIUMŲ. PUBLIKOJE NUALPSTA VIENA SENA KUNIGAIKŠTIENĖ. BARZDYLA SU AKINIAIS NUO SAULĖS EJAKULIUOJA TIESIAI ANT PRIEŠAIS SĖDINČIO KAIMYNO ŠVARKO. DVYLIKOS METŲ MERGAITĖ ČIULPIA FALO FORMOS LEDUS GLAMONĖDAMASI TARPUKOJĮ.

TOPMODELIAI PO DIRBTINĖM ODOM – METALINIAI. GRŪDINTO PLIENO KYBORGAI, VEIDRODINIAI ANDROIDAI. VIENA MERGINA PADENGTA ŠIMTO EURŲ KUPIŪROM. KITA IMA SPJAUDYTIS MONETOMIS. TREČIA KAIP KONFETI PAŽERIA KREDITINIŲ KORTELIŲ LIETŲ. TAI TIKROS TAUPYKLĖS-ROBOTAI (BEJE, VIENA MANEKENĖ TRAUKIA IŠ SAVO METALINĖS LYTIES BANKNOTUS TARSI IŠ BANKOMATO).

* Požeminis kavinių, parduotuvių, renginių salių kompleksas po Luvro muziejum. Drabužių dizaineriai dažnai čia pristato naujas kolekcijas (*vert. past.*).

STOVINČIOS MINIOS OVACIJOS. ŽMONĖS URZGIA IŠ MALONUMO. ATMOSFERA ĮSIELEKTRINUSI. MUZIKA GREITĖJA, KOL TAMPA NEPAKELIAMA. ŽIŪROVŲ EILĖSE SPROGINĖJA GALVOS. APGAILESTAUJAMA DĖL TUZINO INFARKTŲ IR KELIŲ GRUPINIŲ IŠPRIEVARTAVIMŲ ANTROJE ŽIŪROVŲ EILĖJE.

PRODUKTO KADRAS – MONETOS ANT NUOGO PAAUGLĖS TAILANDIETĖS KŪNO.

Ekrane ant vaizdo – antraštė:

„EIK TIESIAI PRIE TIKSLO – PATIRK ORGAZMĄ PROSTITUTĖS VIDUJE“.

Ir teisiškai būtinas prierašas: „TAI BUVO PFVA (PRANCŪZŲ FEDERACIJOS UŽ VIEŠNAMIŲ ATIDARYMĄ) PRANEŠIMAS.“

V

Jūs

„Uždaroje visuomenėje, kur visi yra kalti,
vienintelis nusikaltimas – leistis sučiumpamam.
Vagių pasaulyje vienintelė lemiama nuodėmė – kvailumas.“

HUNTER S. THOMPSON
Las Vegaso paranoja, 1971

1.

„Rose“ jautiesi labai keistai, kai grįžti kaip nugalėtojas. Visų pirma agentūra persikraustė: senoji gelda pradėjo pūti, palikot ją skęstančią, ir dabar Marselio-Semba aikštė Bulonėj-Bijankūre panaši į uždarytą laivų statyklos aikštelę su depresijos kankinamais reperiškai apsirengusiais dokininkais, įsišaknijusiais priešais *McDonald'ą*. Ruošdamiesi statyt naują būstinę, trim šimtais metrų toliau, sugriovėt ten buvusį fabriką, po to atstatėt lygiai tokį patį, nežinot kodėl (Asbesto liekanos? Architekto nemokšiškumas? Ir viena, ir kita po truputį?). Pastatą karūnuoja dvidešimties metrų aukščio kaminas lyg raudonų plytų falas. Jame niekas niekad nedega – arba dar nedega.

Į valias mėgaujatės profesiniu kilimu. Išsigandę trijų šimtų neodarbuotojų žvilgsniai. Nimfomaniškos eksabejingųjų lūpos. Pasikeitęs aukštesniųjų, virtusių žemesniaisiais, tonas. Nuoširdi ir tiek pat netikėta bičiulystė tų, kurie staiga pasijunta jūsų senais bendražygiais ir amžinais draugais. Pagarba yra nuopuolis. Bet judu su Šarliu triumfuojat kukliai. Sušaukiat visą agentūrą ir pasakot tokią kalbą:

„Brangūs draugai, sumanymas mus paskirti kūrybos direktoriais toks nepadorus, kad mums belieka sutikti su Žano Fransua pasiūlymu. Pasakyti jam „taip“ reikėjo daugiau drąsos, negu sakyti „ne“. Mes pasiruošę sudėtingam laikotar-

piui: visų pirma todėl, kad nelengva užimti tokio genijaus kaip Markas vietą (čia padarot keturių ir dešimties šimtųjų sekundės susijaudinimo pauzę), dar todėl, kad esam reklamininkai-reklamofobai ir, jūsų padedami, turėsim peržengti šį paradoksą. Reklama teršia aplinką, ir mūsų pareiga bus sukurti komunikacijos ekologiją. Mes – vadinasi, ir jūs – būsim priversti būti protingi ir gerbti vartotoją. Užteks beprasmiais vaizdais užterštų fotojuostų! Nusprendėm atverti agentūros duris naujiems kūrėjams – nežinomiems rašytojams, prakeiktiems poetams, atstumtiems serialų autoriams, undergroundo dailininkams, pornografinių filmų režisieriams. Reklamai laikas užmegzti ryšį su šiuolaikiniu avangardu. „Rosas“ vėl turi tapti eksperimentine laboratorija, kokia buvo iš pradžių, stengsimės pateisinti tuos kūrybinius siekius, kurie visada buvo su mūsų agentūros vardu.

Taigi pradėsime keletu simbolinių priemonių (kurios įsigalioja dabar): visų pirma per garsiakalbius nuolat bus transliuojama grupės *Ottawan* daina „Tu OK, Tu plauki, Tu čia esi“, ji skambės ir telefonu, kol skambinantieji lauks sujungimo. Administratorės ir sekretorės pastato hole bus iki pusės nuogos. Visi kampanijų pristatymai vyks pas klientus, tai atliks aktoriai komikai iš teatrų-kavinių, akompanuojant rusiškam orkestrui nuotaikai sukurti. Visi „Roso“ darbuotojai sveikindamiesi būtinai turės pasibučiuoti į lūpas. Visi kreatyvai gaus vaizdo kameras *Sony PC1*, kad galėtų filmuoti vaizdus, kokie tik šaus jiems į galvą.

Mums reikia grįžti į prigimtinį tyrumą, į meno vaikystę. Būkim visada NUSTEBĘ. Reikia sugriaut tą uždarą sistemą, stebinti keičiant žaidimo taisykles, kitaip nepasieksim žmonių, tik iššvaistysim savo prekių ženklų pinigus. Niekada nepamirškit – tai ir bus mūsų išvada – esat čia tam, kad PA-

TYS linksmintumėtės, ir tik PATYS linksmindamiesi galit pralinksminti mūsų pirkėjus. Naujas Prancūzijos „Roso“ šūkis – Terenso Konrano frazė: „Žmonės nežino, ko nori, tol, kol jiems to nepasiūlo“. Rytoj ryte ji bus iškalta virš įėjimo. Ačiū už dėmesį ir tegu šventė tęsiasi!“

Plojimai buvo gausūs, bet nelabai spontaniški. Tris šimtus naujųjų pavaldinių pakvietėt į kokteilį vidinio kiemo susirinkimų salėje. Darbuotojai jus matydami dėjo į kelnes ir buvo beveik įsitikinę, jog sakėt tiesą, kad viskas pasikeis. Dabar jums beliko pamažu juos nuvilti, o po to dingti kaip jūsų pirmtakui (palikęs kasoje dvidešimties milijonų eurų skylę).

Naujų, svarių, šiuolaikiškų vadovų darbo planavimo knygose pasižymit, ką turit daryti, kad taptumėt populiarūs:

„11.00: būti mandagiam su nesvarbiu darbuotoju.

13.30: nepamiršti pamąstyti.

15.15: kreiptis į mažai apmokamą darbuotoją, vardu (paklausti D.R.A.).

17.10: paklausti, kaip laikosi serganti pavaldinio dukrelė (dalyvaujant liudininkams).

19.00: šypsotis išeinant.“

Jūsų karūnavimo kokteilio pabaigai Šarlis buvo parengęs staigmeną visiems senbuviams kreatyvams – Čiubakos vakarienę. Taigi prieš vakarienę privačiame salone, pas Laperūzą, visi persirengiat milžiniškais orangutangais, dvylika užsakytų merginų stovi ant galvų, nuogos, kad galėtumėt ragauti šviežias austres tiesiai nuo jų tarpukojo. Jau tas Šarlis... turi nenuginčijamą vidinės motyvacijos pojūtį.

2.

Pirmas jūsų pristatymas klientui vis dėlto buvo katastrofiškas. *Madone* būstinėje Alfredas Diuleris ir jo pakalikai parodė „Lieknučio“ vaizdo klipą (nekaltąją versiją) produkto vartotojų grupei, ir tyrimo rezultatai buvo prasti – per audringą videokonferenciją turėjot kovoti prieš jaunesnių nei penkiasdešimties namų šeimininkių verdiktą. „Per daug subtilus“, „per daug žada“, „kelia nerimą“, „silpnas GRP“*, „nepakankamai paveikus“, „per daug arabiškumo“, „nepakankama *tone and manner*** kokybė“, „nepakankamai ryškūs produkto kadrai“... Kryžiaus keliai. Narsiai kovėtės per visą vaizdo konferenciją, pabrėždami, kad „garso takelį galima modifikuoti“, „produkto kadrus įmanoma padidinti montuojant“, „kadravimą atlikti ASAP***“, „šioje nišoje būtina atnaujinti išraiškos formą“, „vartotojų pojūčių ir įsimintinumo lygmenyje produktas žadina apetitą“, ir kai padėjot ragelį, klientas pasakė „OK su sąlyga, kad bus atsižvelgta į pastabas dėl perkadravimo pagal prekės ženklo naudojimo taisykles, kurias reikia nusiųsti faksu ASAP“.

Sužinot, kad būdamas vadovu, nesi apsaugotas nuo kelia-

* GRP (*gross rating point*) – leidinio, TV ar radijo programų reitingas bendroje auditorijoje (*vert. past.*).

** Tonas ir išraiška (*angl.*).

*** *As soon as possible* – kaip įmanoma greičiau (*angl.*).

klupsčiavimo. Kūrybos direktorius – tarsi juodmedžio baldų meistras, kuriam klientas užsako pagamint kreivą stalą ta dingstimi, kad už tai mokės. Reklamos užsakovai nė nepastebi, jog iš atsargumo išleidžia didžiąją dalį savo pinigų tam, kad priverstų jus padaryti jų reklamą nematomą. Taip bijo nepatikti klientams (tai vadina „pakeisti įvaizdžio esmę“), kad dėl to tampa visiškai nematomi. Paliudija apie savo egzistavimą ekranuose, bet bijo būti pastebėti. Jūs, kūrybos direktoriai, esat čia tik tam, kad patvirtintumėt jų šizofreniją.

Taip ir sukasi didžioji reklaminė paniekos grandinė: režisierius niekina agentūrą, agentūra niekina užsakovą, užsakovas niekina žiūrovus, žiūrovas niekina kaimyną.

Štai kas liko iš Majamyje nufilmuotų trisdešimties sekundžių apie „Lieknutį“ – jau nebe perkadravimas, o amputacijos amputacija (tvarstis ant nesančio medinio kojos protezo).

„Tamara amerikietiškam fone sėdi gražaus kaimo namo terasoje (**nedauginti įžanginių klišių prieš parodant produktą; atlikti aktorės kojų anamorfozę, kad išryškėtų vartotojo įžvalga; perkadruoti veidą, pašviesinti odos spalvą**). Ji pažiūri į kamerą ir sušunka: „Aš graži? Na, taip sako. Bet apie tai net negalvoju. Aš paprasčiausiai esu aš“. (**Iškirpti sakinį „Na, taip sako“, kuris kelia abejonę, taip pat nereikalingą „Bet apie tai net negalvoju“ – jei ji „net negalvoja“, kam apie tai kalbėti? Taigi lieka „Aš graži? Aš paprasčiausiai esu aš“.**) Ji ima „Lieknučio“ indelį, švelniai atidaro ir ragauja šaukšteliu. (**Padidinti visus produkto kadrus.**) Ragaudama produktą, iš malonumo užsimerkia. (**Ar įmanoma tęsti šį kadrą ilgiau? Atminkim, per tyrimą paaiškėjo, jog tai „esminis vizualinis momentas“. Gyvybiškai svarbu išryškinti**

produkto geidžiamumą, kad pabrėžtume gustacinio malonumo be kaltės jausmo naudos suvokimą.) Tada ji toliau sako tekstą, žiūrėdama žiūrovams tiesiai į akis: „Mano paslaptis – tai... „Lieknutis“. Skanus baltas sūrelis be jokių riebiųjų medžiagų. Su kalciu, vitaminais, baltymais. Kad gerai jaustųsi tavo kūnas ir siela – nėra nieko geresnio“. (**Nepamiršti įterpti trimatį stambų produkto vaizdą, kur jogurtas pilamas į riebaus pieno dubenėlį, ir šalia įrašyti žodžius „kalcis“, „vitaminai“, „baltymai“, „0 riebalų“ stambiu, mūsų vartotojas labiau skatinančiu-sudominančiu šriftu.**) Tamara pakyla ir baigia sąmoksliškai šypsodamasi: „Štai mano paslaptis. Bet dabar jau ne paslaptis, nes viską jums pasakiau, chi chi“. (**Iškirpti nereikalingą sąmojį, kuris atima tris sekundes iš produkto rodymo. Gali paprasčiausiai baigtis žodžiais „Štai mano paslaptis“, tai labiau tinka lyderiui ir labiau išsiskiria konkurenciniam kontekste.**) Produkto kadras ir antraštė: „*LIEKNUTIS*. KAD KŪNAS BŪTŲ LIEKNAS, O NE PROTAS“. (**Gal galima pagalvoti apie kitokią antraštę? Reikia atsižvelgti į galimas skirtingas tikslines grupes: vaikus, pagyvenusius žmones, suaugusiuosius, jaunimą, vyrus, moteris. Ir nepamiršti visiškai šiuolaikiškos atmosferos.**) Po antraštės skamba prekės ženklo „džinglas“: „mm *Madone*“.

Į antraštę jums nusispjaut, juk turit vieną atsarginę: „*LIEKNUTIS*. VISIEMS REIKIA DOZĖS LENGVUMO“. (Žr. 4 skyrių, 4 sceną.)

4.

Po to – Kanai, festivalis – o ne, ne kinematografijos, ne, kitas, tikrasis, kuris vyksta patyliukais, kaip PPO posėdžiai arba Davoso* simpoziumai, kasmet birželį, mėnesiui praėjus po rėmėjų finansuoto maskarado – Pasaulinės reklamos savaitės, angliškai *48th International Advertising Festival* arba „Kanų liūtai 2001“. Čia suvažiuoja santūrieji visagaliai, kurie finansuoja pilnametražius filmus „produktų pleisingais“ (kaip BMW filmuose su Džeimsu Bondu arba *Peugeot* „Taksi 1“ ir „Taksi 2“), kurie už kišenpinigius perkasi kino studijas (kaip *Seagram – Universal*, *Sony – Columbia-Tristar*, *AOL – Warner Bros* studijas), kurie gamina filmus tik kaip „kolekcinę medžiagą“, padedančią parduoti jų rinkodarą (kaip *Disney* ar *Lucas-film*), kurie valdo planetą (visom žodžio „valdo“ prasmėm). Reklaminis trisdešimties sekundžių filmukas pasiekia gerokai daugiau žmonių negu pusantros valandos filmas (pavyzdžiui, „Lieknučio“ vaizdo klipo platinimo plane numatyta, kad jis pasieks septyniasdešimt penkis procentus šalių, kuriose bus rodomas, gyventojų).

* Pasaulio prekybos organizacija; Davose, Šveicarijoje, vyksta pasauliniai ekonomikos forumai (*vert. past.*).

Pagrindinių reklamos užsakovų išlaidos reklamai Prancūzijoje (1998):

Vivendi .... 2 milijardai frankų
L'Oréal .... 1,8 milijardo frankų
Peugeot-Citroen .... 1,8 milijardo frankų
France Telecom .... 1,5 milijardo frankų
Nestlé .... 1,5 milijardo frankų
Madone .... 1,3 milijardo frankų

Visų šių prekių ženklų jokiu būdu neįmanoma pulti. Jie turi teisę į jus kreiptis, bet jūs neturit teisės atsakyt. Spaudoje galit rašyt baisybes apie žmones, o tik pabandykit užkabint reklamos užsakovą, jūsų laikraščiui iškart kils pavojus prarast milijonus įplaukų už reklamą. Televizijoj viskas dar klastingiau: įstatymas draudžia minėti prekių ženklus eteryje, kad būtų išvengta paslėptos reklamos, o iš tikrųjų neleidžia jų kritikuoti. Prekių ženklai gali reikštis kiek tik nori (ir labai brangiai moka už šią teisę), tačiau *niekada negalima jiems atsakyti*. Jei kalbėsim apie knygą... Visai gali būti, kad šį romaną puls cenzūra už „prekės ženklo šmeižtą“, „falsifikavimą“, „parazitavimą“, „juodinimą“, „melagystę“ arba „nelojalią konkurenciją“.

Angliškai „reklama“ – „advertising“ („įspėjimas“), taigi šios profesijos sumanytojai bandė mus įspėti.

Oro uoste stiuardesė jūsų klausia:
– Ar turit bagažo?
Atsakot:
– Taip, aš turiu aukštųjų rinkodaros studijų diplomą, o jis studijavo Dailės akademijoj.

Judu su Šarliu tikri Kanų sėkmės įsikūnijimai – jauni, įdegę, turtingi, bauginantys, vaikštot po Kruazetę apsivilkę firminius „Roso“ marškinėlius („Čia sužinosit, kas yra *Rosas*“ – priekyje, ant nugarų – „*Rose* žmonės dirba išsijuosę“, šūkį sugalvojo smulkus tarnautojas, dirbantis už minimalų atlyginimą), su tamsiais akiniais *Helmut Lang Opticals*, apsiavę naujais *New Balance*, tikri šaunūs nabobai. Logiškai pagalvojus, panos prasimušėlės, atvažiavusios čia kautis dėl darbo, dėl jūsų turėtų eiti iš proto *Jane's* klube, kurį išnuomojo *Premiere Heure* (stambi prodiuserių firma, atvažiavusi čia paslapčia pablizginti kreatyvams batų). O kol kas einat nemokamai pietauti į Karltono paplūdimį prie Aleno Bernaro ir Aramo Kevorkiano staliuko, jie – *Pac* vadovai (didžiausi *Premiere Heure* priešai, atvažiavę čia palaikyt gerų verslo santykių su vaikystės draugais). Kartais jus akimirksniu užplūsta džiaugsmas, patiriat trumpas nepaaiškinamos laimės akimirkas – pavadinat jas „Near Life Experience“*.

Bufete atpažįstat visus naujus profesijos liūtus, persirengusius valkatomis, gaują beveik nesiskutusių ilgaplaukių (arba skustagalvių), dėvinčių suplyšusius trumparankovius marškinėlius, išblukusius džinsus ir nudriskusius sportbačius, jie susišluoja didžiausius atlyginimus visoje šalyje. Jų vardai įrašyti ženkleliuose:

– Kristofas Lamberas, *CLM-BBDO* generalinis direktorius (411 milijonų frankų grynojo pelno, agentūra kūrė reklamines kampanijas *Total* – „Nebeužsuksite pas mus atsitiktinai“, Prancūzijos telekomui – „Išmokysime jus pamilti 2000-uosius“, *Pepsi Colai* – „Naujos kartos pasirinkimas“).

* Beveik gyvenimo potyriai (*angl.*).

– Paskalis Greguaras, *Leagas Delaney* prezidentas ir kūrybos direktorius (maža agentūra, sukūrusi garsiąją kampaniją 1998-ųjų Pasaulio futbolo čempionatui – *Adidas* – „Pergalė yra mumyse").

– Gabrielis Gotjė, Kūrybos direktorių klubo prezidentas, – asociacijos, vienijančios visus Prancūzijos kreatyvus, ir *Young & Rubicam* kūrybos direktorius (481 milijonas frankų grynojo pelno, tai *Oranginos* agentūra „*Oranginą* gerai suplak, kitaip vaisių ragaut neteks", *Stimorol* – „Kramtykit daniškai", *Ricard* – „Tausokim vandenį").

– Kristianas Blašas, *CB News* vadovas (kiekvieną sekmadienį matot jį per M6 kanalą, kartu su Tomu Ervė vedantį laidą „Reklamos kultūra").

– Erikas Tonkuongas – kaip byloja vardas, *Euro RSCG Babinet Erra Tong Cuong* prezidentas (pelnas neskelbiamas, tai *Eviano* agentūra – „Jūsų kūnas paskelbtas jaunystės šaltiniu", *Peugeot* – „Kad automobilis visada būtų malonumas", „*Canal +*" – „Kol žiūri *Canal +*, bent jau nesi priešais televizorių").

– Benua Devarjo, *Devarjo-Vilare* įkūrėjas (126 milijonai grynojo pelno, *Crédit Lyonnais* agentūra – „Bankas, kuris jums atsiskaito", *Volvic* – „*Volvic* vanduo – tai proga").

– Bernaras Biuro, *Ogilvy & Mather* viceprezidentas (472 milijonai frankų grynojo pelno, *Perrier* agentūra – „Vanduo, oras, gyvenimas", *Fordo Ka* – „Ką galvoji vien apie *Ka*").

– Žeraras Žanas, *Jean & Montmarino* bendrasavininkis (*Yop* agentūra – „*Yop* metai", *Teisseire* – „Nereikėjo iš jų atimti *Teisseire*", *Herta* – „Nepraeikime pro paprastus dalykus").

– Žanas Pjeras Barbu, vienas iš daugelio BDDP@TBWA kūrybos direktorių (834 milijonai frankų grynojo pelno *McDonald's* agentūra – „*McDo* artimiesiems", Prancūzijos

geležinkelių – „Kad pamėgtumėt važinėti traukiniais“, alaus 1664 – „Keturi skaičiai, stipresni už visus žodžius“).

– Kristianas Vinsas, Prancūzijos DDB grupės generalinio direktoriaus pavaduotojas (843,5 milijono frankų grynojo pelno, *Volkswagen* agentūra – „Juk paprasta neapsirikti“, FNAC – „Nerimsta nuo 1954-ųjų“, *Badoit* – „Ar įsivaizduojat pietus be *Badoit*?“).

– Bertranas Siušė, *Louis XIV* įkūrėjas ir prezidentas (*Audi* agentūra – „Išorė yra tam, kad ją pranoktum“, *Regina Rubens* – „Kvėpuokit, jūs – moteris“, *Givenchy* – „Truputį toliau nei begalybė“).

Dar yra Zzz, pramintas šia pravarde dėl to, kad išsireikalauja iš visų prodiuserių agentūrų keliones į Uodų salą (kur tik įžengia, jį pasitinka ūžimas, visi kolegos ima zyzti „zzzzzz“ – linksma, bet keisčiausia, kad jo niekad neprajuokina).

Dar yra visi tie pilvoti žmogeliai, kurie prieš trisdešimt metų sugalvojo dvi tris smagias idėjas, ir nuo tada iš jų gyvalioja. Vienas visus turtus susikrovė parduodamas įvairiems klientams tą patį šūkį: „Kojinės – tai *Kindy*“, „Sūris – tai *Kiri*“, „Kakava – tai *Banania*“, „Laikrodis – tai *Kelton*“, „Batai – tai *Bata*“... Visi labai stengiatės atrodyti, jog jums linksma. Linksmintis – tas pat kas žudytis, skirtumas tik tas, kad linksmintis galima kasdien. Kai tik Šarliui ar tau girdint ištariamas Maronjė vardas, nutaisot atitinkamą veido išraišką: „O-jojojojojoj, nepriminki man, mums jo taip trūksta, žinai, jam vis dar ateina laiškų, *ImageBank* katalogus atsiunčia jo vardu, po velnių, jie galėtų atnaujint savo duomenų bazes, šūdas, visi mūsų profesijos atstovai gedi, na, bet Kanai jau baigėsi... Susitinkam vakare *Martinezo* bare, kai paskelbs finalininkų sąrašą?“

Finalininkų sąrašas – tai šimtas žiuri atrinktų geriausių pasaulio reklaminių filmų (iš 5 000 kandidatų). Ir jūs ten dalyvaujat su savo: „*Lieknutis*. Gera, kai jis liejasi tau į burną". Žiuri, kurią sudaro bendražygiai japonai, anglai, vokiečiai, amerikiečiai, brazilai ir prancūzai, ta scena pasirodė tokia įžūli, kad įtraukė ir ją, nepaisydami publikos švilpimo. Įrašėt „Dogma in extremis" versiją, prieš tai ji buvo vienąkart parodyta trečią ryto per *Jimmy* kanalą. Taigi teisiškai laikoma tikra reklamine kampanija, nors klientas tokios niekad neužsakė, o publika – nematė (o versija „tvarstis ant amputuotos kojos", priešingai, ištisai sukasi TF1 kanalu kiekvieną vakarą su nauja antrašte: „*LIEKNUTIS*. VISIEMS REIKIA DOZĖS LENGVUMO", bet neverta nė sakyti, kad čia ji nepateko į antrą turą). Tamara turėtų atvažiuoti rytoj, juk būtų nuostabu, jei laimėtumėt prizą praėjus mėnesiui po jūsų paskyrimo Prancūzijos *Rosserys & Witchcraft* vadais. Kiltumėt į sceną, jūsų vardus linksniuotų televizija ir spauda: „Prancūzija, anksčiau nuolat atsilikdavusi nuo kitų Vakarų šalių reklamos kūrimo srityje, vis dėlto laimėjo keletą apdovanojimų – Aukso liūtą gavo *Madone* „Lieknutis", pornografinio filmo karikatūra, sukurta agentūros *Rosserys & Witchcraft*, kurios kūrybiniam skyriui neseniai ėmė vadovauti naujos dvigubos smegenys". *Stratégies* išspausdins jūsų nuotrauką su paantrašte: „Oktavas Parango ir Šarlis Nagu teigia: *Reikia tiesiog suvienyti mūsų visų entuziazmą prieš žengiant į ateities kryžkeles*".

Pokalbių nuotrupos, nugirstos prie *Majestic* vandens slidžių platformos – žmonės sveikinasi sumušdami rankom:

– *Dioras* man varo nuobodulį.

– Ar matei klipą su triušiu, kuris šoka žemyn pririštas guma?

– O matei *Mégane* klipą, kur stabdžiai deformuoja šukuoseną?

– Super. To-tal me-tal.

– Naujas Gondri *Air France* klipas – tobulas.

– Man nelabai tie nauji *Diesel* klipai – rašo šakėm ant vandens.

– *Tag Heuer* kampanija – tikra tragedija.

– O nauji *Pepsi* klipai mane išvertė iš koto.

– Ką manai apie *Kiss FM*, kur didžiulis juočkis dainuoja sėdėdamas savo „vabale"?

– Mirtis. Viršūnių viršūnė.

– Ir vėl norvegai viską susišluos.

– Tam pedikui, kurį bando pakabint mergina, plos stovėdami.

– Va čia tai tikra idėja.

– Matei tuos du bičus saunoj? Neša auksiniu prizu iš tolo.

– Man labai patinka tavo „Lieknutis", tik kvaila, kad ten nėra jokių gyvūnų. Šunys, katės – tai superkaniška.

– Mūsų tėvai vos netapo partneriais, ar žinojai?

– Rimtai? Pasibučiuokim. Koks tavo vardas?

– Natali Fošton.

– Taip, žinot, esu iš tų, kurie mėgsta būt įžūlūs...

Išspausta šypsena.

– Pasakysiu tau vieną dalyką: kas ne su manim, tas prieš mane.

– Ajajai! O aš laikiau tave rimtu!

– Man tai jau tikrai ga-na: žiemą praleidžiu Pietų pusrutulyje.

– Matei mūsų mažutį „Lieknutį"?

– Uberfashion.

– Man patinka idėja, bet atlikimas – ne.

– Ne, rimtai, tau patinka ar nepatinka?

– Iš „man patinka“ ir „nepatinka“ greičiau jau „man nepatinka“.

– Baik, aš imunodepresuotas.

– Ne, juokauju. Iš tikrųjų puiku, bet reikėjo palikt prancūzišką antraštę, nes „It comes in your mouth“ – per daug žodžių žaismo.

– Nemanau. Amerikonai tokie puritonai, kad visi balsuos „už“. Kai tik pasirodo užpakalis, jiems tai atrodo beprotiškai drąsu, nes patys savo šalyje niekaip negalėtų jo prakišt.

Nykštys aukštyn.

– Kažkurią dieną buvau susirinkime, ir vienas klientas man mestelėjo: „Gerai, bet reikėtų daugiau šiandieniškumo“, – žinai, ką jam atsakiau? „O rytdienybės nereikėtų?“

Vaginalinis juokas.

– O aš turiu vieną grupės vadovą, kuris visąlaik kalba apie „skoniškumą“! Nežino žodžio „skonis“!

– Skonio neišmokoma vadybos mokyklose.

– Kad ir kaip ten būtų, visada verčiau sakyt „aš tave dievinu“, o ne „negaliu į tave žiūrėti“.

– Geriausias iš geriausių – tas, su biču, dainuojantis „get up... ah“ laukdamas kasdien pravažiuojančios mašinos.

– Nemačiau, atsiųsi man vaizdajuostę?

– Ten šimtas procentų apie produktą ir visai švari idėja.

– Per daug subtilu.

– Taip, bet labai heteroseksualu.

– Negaliu patikėt, kad *Nike* pateko į finalą, o *Hulk* liudijimo reklama su ta moterim iškrito.

– Tikriausiai japonai visai neįsikirto.

– „Lieknučio“ porno – ir išdrįsk tu man.

– Kaip kvaila, kad tai veikia visu šimtu procentų.

– Bus tikros skerdynės.

– Girdėjai paskutinį Tonio Kajo triuką? Pareikalavo, kad

būtų pastatytas tunelis su 600 ant sienų prikaltų žuvų – doradų, bet taip juo ir nepasinaudojo.

– Aš įvedu naują informacijos priemonę, būtinai noriu tau papasakoti, ji vadinsis „žurnalogas“ – vidurys tarp žurnalo ir katalogo.

– Kodėl tau nepavadinus jo katalu?

Į dangų pakeltos akys.

– Kaip laikosi Sofi?

– Laukiasi vaiko.

– Tai bent! Keista, aš tai laukiu sofos.

– E-labas.

O štai Matjė Kokto, buvęs BDDP redaktorius, pradėjęs kurti interneto puslapius.

– E-laba diena. Na, tai kaip sukasi tavo e-verslas?

– E-taips. Pasidariau e-200 milijonų per šešis e-mėnesius.

– Bet ką tu e-čia e-veiki?

– Mums jūsų e-reikia. Reikia reklamos mano šūdiniems interneto puslapiams, reikia reklamos, kad pardavus plotą užtektų pinigų jiems išlaikyt. Naujoji ekonomika visai nenauja. Kaip ir sena, ji gyvuoja vien iš reklamos.

– Pasakysiu tau: mūsų gudrybė – iš pradžių privertėm publiką pasibjaurėti reklama devintajam dešimtmety, tada dešimtajam įtikinom, kad išėjom iš mados, o naujajam tūkstantmety – kad mus pralenkė internetas. Nors dar niekada nebuvom tokie powerful* !

– E-gerai. Nelabai turiu e-laiko su jumis e-pliurpti. Turiu nueit į interneto kavinę paplūdimy „prasičekint“** savo el. paštą. Na, e-čiao.

– Bai bai taškas kom!

* Galingi (*angl.*).

** Pasitikrint.

Naktį *Nibarlande* visi šokat nepakildami iš fotelių, kaip paralyžiuotieji. Mada atėjo iš Niujorko – ten meras taip sugriežtino reikalavimus naktiniams klubams, kad visi lėbautojai susigrūda baruose, kur draudžiama šokti. Taigi *Spy*, *Velvete*, *Jete*, *Chaose*, *Liquide*, *Life* visi klausosi house muzikos, net galvos plyšta, ir pasitenkina rankų kilnojimu, net nepakildami nuo kėdžių. Dabar ši mada perskrido Atlantą. Didžiausias vulgarumas – sklaidytis šokių aikštelėj stačiomis. Visame pasaulyje svarbu sėdėti vietoje supamam bendros kakofonijos, kad neatsiliktum nuo mados. Kanų diskotekoje greitai atpažįstat vietinius iš to, kad jie šoka su gražiom rajono merginom, žvengia kaip arkliai, o reklamininkai tuo metu tebesėdi įsitaisę ant minkštasuolių ir siurbčioja skysčius, kad kolegos pamatytų, jog jie ką tik grįžę iš Niujorksičio. O jūs, Šarlis ir tu, tyčia dešimt kartų kylat nuo stalo ir einat į tuliką, pabūnat ten penkias minutes ir grįžtat išsitaršiusiais plaukais, šniurkščiodami, puolat didelėm stiklinėm gert vandenį, kasotės nosis, kad *Dentsu* japonai manytų, jog jūs turit kokso, o jie – ne.

Šį kartą jums atrodo, kad atsidūrėt Deivido Linčo filme: po rafinuota ir besišypsančia išore slepiasi tamsioji pusė, slaptas žiaurumas, griaunanti beprotybė, verčianti jus šypsotis dar plačiau.

4.

O dabar įsivaizduokit, kad esat komisaras Sančesas Ferlozijus, penkiasdešimt trejų metų, sėdit ankštame kabinetėlyje Kanuose. Diena baigiasi, jaučiat, kaip ramiai artėja savaitgalis su čirpiančiom cikadom ir grafinėliu baltojo vyno ant baro stoties bufete, bet staiga paskelbiamas parengties aliarmas: elektroniniu paštu gaunat tarptautinį įgaliojimą suimti su priedu – įvykio vaizdo įrašu. Dukart spustelit ikonėlę, ir štai jau stebite, kaip trys prancūzai išeina iš vilos šaukdami: „Manai, įrašė į vaizdajuostę?“ – Ne, čia tik namų telefonas“. – „Bet kuriuo atveju, net jei liko pėdsakų, mūsų čia niekas nepažįsta“. Po to jie artėja prie objektyvo su dideliu akmeniu rankose.

Sunkiai iššifruojate anglišką įrašą „First Degree Murder Prosecution“* (vis dėlto), nors prastai suprantat angliškai, atrodo, kad kalbama apie Floridos policijos prašymą Majamio municipalitetui dėl leidimo filmuoti lauke vasario mėnesį. Tada jums prieš akis prabėga trijų įtariamų prancūzų vardai, ir skaitydamas, kokios jų profesijos, puikiai suprantat, kodėl jus sutrukdė, kodėl būtent jus, pačiame Kanų reklamos festivalio įkarštyje. Ilgitės laikų, kai jūsų amatas buvo lėtas ir sunkus, ir nukėlę telefono ragelį teiraujatės visų prašmatnių Kruazetės viešbučių svečių sąrašų.

* Persekiojami už pirmo laipsnio žmogžudystę (*angl.*).

Judu su Tamara atsibundat saulei leidžiantis – *Karltono* užuolaidos labai storos, ir pakanka ant durų rankenos užkabint „Do not disturb“*, kad aukšto kambarių tvarkytojos paliktų jus ramybėje. Gėrėt visą naktį, bet tu vis dar nepradėjai uostyt kokso – sugalvojot išbandyti iš Amsterdamo „smartshopo“ atvežtus grybus. Tų grybų padedamas, apie ketvirtą ryto sugalvojai reklamos idėją *Humex Fournier* (kapsulės nuo slogos) konkursui.

„Garbanota blondinė sėdi galinėje didelio mersedeso sėdynėje šalia turtingo arabo. Vairuotoją kamuoja baisi sloga. Jis tuoj tuoj čiaudės: „app... app...“, tuo metu automobilis įvažiuoja į Almos tunelį. Ekrane – tamsa. Girdim padangų spiegimą ir siaubingą stipraus smūgio garsą. Logotipas *Humex Fournier* pasirodo su antrašte *„Humex Fournier*. Stabdykite slogą, kol ji jūsų nesustabdė.“

Visai neblogai, sakai sau skaitydamas servetėlės skiautę, kur pakeverzojai koncepciją, už kurią bus išrašyta milijono eurų sąskaita. Bet galima sugalvot ir geriau.

„Džonas Džonas Kenedis pilotuoja mažą lėktuvėlį virš Long Ailendo. Jam smarki sloga, nuolat kosti ir čiaudo. Jo žmona, Karolina, ima šiek tiek nerimaut, o tai tinka prie jos mergautinės pavardės – Beset. Pasiūlo jam kapsulę *Humex Fournier*, bet Džonas atsisako, nes jie labai vėluoja į jo pusseserės vestuves. Staiga jis vėl pradeda smarkiai čiaudėti, dėl to lėktuvas pakrypsta į šoną. Logotipas *Humex Furnier* pasirodo su antrašte: *„Humex Fournier*. Nekriskite nosimi žemyn.“

* Netrukdyti (*angl.*).

Vakar vakare jūs pirmą kartą mylėjotės, tai buvo gaivus ir logiškas stebuklas. Oktavai, tu tikrai nusipelnei penetracijų kiekio žinovo reputacijos. Per MTV grupė *REM* dainavo „Pasaulio pabaiga, o man viskas gerai", Tamara priartėjo prie tavęs, ieškojai servetėlės nusišluostyt lipniems pirštams, nes ką tik surijai spurgą su abrikosais, ji pirmiausia ėmė laižyt tau ranką, o tada ir visa kita. Tu į tai įsipainiojai, arba jūs abu susipynėt, sunku atskirti. Jos lūpos buvo saldžios (spurga su abrikosais). Ji glamonėjo savo lėtais plaukais. Tamaros oda taip spindėjo, kad galėjai joje matyti save. Iškart po orgazmo tau vėl atsistojo. Jau seniai toks dalykas nebuvo atsitikęs. Kai su kuo nors gyveni, antros erekcijos nebepatiri. Antrąkart stalo niekas nedengia. O taip gera: ką tik ejakuliavai, jūs žiūrit vienas į kitą, gurkštelit vandens, surūkot cigaretę, pakrizenat, ir staiga, pakanka vieno žvilgsnio, ir geismas vėl čia, paukštytė vėl šlapia, o bybys vėl toks kietas, kad net maudžia. Paantraštė: suglebai – Tamara – atsigavai.

Kol miegojo, prakaito lašeliai tarsi rasa nusėjo jos pečius ir kaktą. Ji, kaip sakė Polis Žanas Tulė „Mano draugėje Nanoje", yra „miegantis kreolių grakštumas, jos tokios pavargusios, nes niekada nieko neveikė". Negali patikėt, kad taip ilgai užtrukai, kol nurengei jos baltus berankovius marškinėlius. Jei būtum žinojęs, kad taip švelnu... Ji nusidažė plaukus, bet jie ne šviesūs, ne, jie ilgūs. Vakar vakare Tamara valgė žuvų ikrų paštetą sėdėdama šalia *Mjestic* baseino ir pasakė tau:

– Nori, aš tave patvarkysiu?

– Ei! Tavo speneliai stati!

– Taip, paprastai iš pradžių jie būna stati, po to pastato.

Kai ji pasukdavo galvą, visiems bičams apsisukdavo galvos. Jos profilis buvo nugludintas (plaukai ne šviesūs, bet il-

gūs, profilis lyg nutekintas ir nugludintas, akys auksinės, bet varinės – į ją žiūrint, viskas pailgėja, net ir žodžiai jai apibūdinti). Ilgūs plaukai nespėjo kartu su ja, nespėjo sekti paskui ją, plaikstėsi už nugaros ir skleidė tau pažįstamus kvepalus – *Obsession*... Sofi kvepalus, iš pradžių, kai, patempusi pravertas lūpas, bandė savo galią tau – kaip *Carolinos Herreros* spaudos reklamoje. Tada prisimeni, kad dulkinotės be gumytės.

– Atsargiai, Tamara, aš ypač vaisingas.

– O mano kiaušidėm į tai nusispjaut: dešimt metų geriu kontraceptikus. Bet tu niekuo nesergi?

Abu apsimetat, kad miegat priešais kabelinę televiziją. Jus pažadina Šarlis – šaukia į ragelį:

– Mes gavom AIDS! Gavom AIDS!

– Ką?

– Tai va: Sveikatos ministerija ką tik skyrė mums prevencinės kampanijos prieš AIDS biudžetą, ar ne gražu? Dešimt milijonų eurų be konkurso!

Tamara pasisuka į tave:

– Kas nutiko?

– A, nieko... Čia Šarlis... Gavom AIDS.

Aną rytą surijot iš Amsterdamo atvežtus haliucinogeninius grybus, psilocibus (kiekvienas po keturias kepurėles ir tris kotelius), ir jūsų pokalbiai ėmė tekėti nauja vaga:

– Tu su dviem galvom.

– Spinta tuoj sprogs.

– Aš persekiojama žvaigždė.

– Noriu pažiūrėt filmą, bet kodėl – ar tai normalu?

– Kol suprantu, ko tu manęs klausi, jau būna per vėlu atsakyt.

– Aš galvoje visąlaik dirbu.

– Aš susimušiau su mini baru.

– Baltos balandėlės seilės senos rupūžės nepasiekia.

– Aš vėl tampu aš.

– Nenoriu žiūrėt filmo, kur dulkinasi. Na, bet dabar jau viskas, mes jį vis tiek matom.

– Jums, merginoms, reikia rasti priežasčių mus pasilikt.

– Koks siaubas sakiniai, kurie prasideda žodžiais „koks siaubas“.

– Tu malšini mano troškulį.

– Tu visąlaik mane apgaudinėji.

– Taip, bet galėjau pasielgt ir blogiau – ištekėt už tavęs.

Ar žinot, koks skirtumas tarp turtingųjų ir vargšų? Vargšai pardavinėja narkotikus, kad nusipirktų *Nike*, o turtingieji pardavinėja *Nike*, kad nusipirktų narkotikų.

Jūra šoko išilgai tamsios įlankos. Joje nebuvo ribuliuojančių atspindžių, toje jūroje. Ir tik kitą dieną Tamara pranešė, kad išvažiuoja visam laikui.

– Su kuo?

– Su Alfredu Diuleriu, tavo klientu iš *Madone*! Jis iš proto kraustosi dėl manęs. Balso pašte palieka po dvidešimt žinučių per dieną. Aną savaitę permiegojom, nusivežė mane į *Trianon-Palasą*, negalėjo atsipeikėt, tiesiog mirė iš baimės, buvo taip miela. Žinai, jis visai malonus ir man tūkstantį kartų prisipažino visokius dalykus, atrodo, kad tikrai ketina palikti žmoną, supranti, gyvenime nuobodžiauja.

– Tai visai ne naujiena – ir dar milijonui žmonių varo nuobodulį. Bet ką darysi su dukrele – paliksi Maroke?

– Na, ne, Alfredas sutinka ją parsivežti į Prancūziją, nori kartu įsikurti, prašys skyrybų, nori mane vesti, na, žodžiu, visko... Įsivaizduoji, kaip galima apverst penkiasdešimtme-

čio gyvenimą aukštyn kojom, kai turi liekną liemenį ir vikrų liežuvį...

– Ir esi dvidešimčia metų jaunesnė už jo žmoną.

– Klausyk, neimk čia pūstis, pats supranti, kad tokia proga pasitaiko nedažnai. Tai mano gyvenimo šansas! Galėsiu įgyt padėtį, tapsiu tikra miesčione. Pirmąkart gyvenime turėsiu didelį savo namą. Galėsiu jį puošt ir vadinsiuos ponia Diuler, mano dukrelė bus panelė Diuler, turėsim automobilį ir atostogausim Provanse. Būsiu saugi, pagaliau galėsiu sustoręti! Bet tavęs nepamiršiu, ateisi į iškilmes, ką? Aš net norėjau, kad būtum liudininkas, bet Alfredas nesutinka, labai pavydi mano praeities.

– Viską jam papasakojai? Atsargiai, jis vis dėlto didžiausias mano užsakovas.

– Emm... Ne, ne visas smulkmenas, tiesa, jis labai ir nesidomi, bet tikriausiai nutuokia, kad mes kartu siautėjom.

– Tai buvo netiesa iki vakar vakaro.

– Taip, dėl to tave ir išprievartavau, mane erzino, kad niekada to nedarėm. O tu man žiūrėk, esi puikios formos, buvo gera, ar esi patenkintas? Nenorėjau išsiskirt su tavim, nedavusi paragauti šio patiekalo. Viskas, kas su manim dabar vyksta, – tik tavo dėka... (tai sakydama, pirštu parodo *Elle* viršelį, kur ji šypsosi Žano Mari Perjė nuotraukoje, o šalia antraštė: „Tamara: „Lieknutis“ arabiškai“).

– O gal ateisi į Liūtų teikimo ceremoniją?

– Žinai, Alfredas nelabai nori, jis labai savininkiškas, verčiau jau neerzinsiu. Svarbiausia, jis visai teisus – jei noriu pradėt vaidinti kine, neturiu toliau žemintis reklamoje.

– Tai šitaip viskas baigiasi? O aš pradėjau tave mylėti!

– Liaukis – kai paskutinį kartą man tai sakei, buvo per anksti, o dabar per vėlu.

Na štai, ji paskutinį kartą tave pabučiuoja, o tu leidi jos grakščiam riešui išsprūsti. Leidi jai išeiti, nes visiems leidi išeiti. Leidi lėkti į superžvaigždės karjerą, kuri jums visiems tokia pažįstama. Jautiesi esąs vis didesnis džiovininkas. Tą sekundę, kai ji uždaro duris, prasideda visų jau praėjusių sekundžių nostalgija.

Dangus ištirpsta vandenyne – tai vadinama horizontu. „Trečiojo tūkstantmečio priešaušryje"... Mums jau tiek laiko apie jį kalba, kad net keista pagaliau pamatyti tą „trečiojo tūkstantmečio priešaušrį...". Ir nieko ypatinga. Per uostą plaukia tanklaiviai, palikdami už savęs vaivorykštės spalvų dryžę jūroje (tai yra teršalus). Žiūri į Sofi echografiją, kuri vis labiau ir labiau blunka, bet net nesumirksi, spoksai išplėtęs akis, kol sudrėksta skruostai.

Sutinkate žmones, kurie atsiranda tam, kad pakeistų jūsų gyvenimą patys to nežinodami, o tada patyliukais jus išduoda, matot, kaip susivienija su priešu, o tada žiūrit, kaip jie tolsta lyg kariuomenė po grobimo griuvėsių ir besileidžiančios saulės fone.

5.

Jūs esate epochos produktai. Ne. Per paprasta kaltinti epochą. Esat produktai, ir tiek. Globalizacija jau nebesidomi žmonėmis, todėl turėjote tapti produktais, kad visuomenė jumis domėtųsi. Kapitalizmas paverčia žmones gendančiais jogurtais, apkvaišintais Reginio, tai yra išdresuotais taip, kad traiškytų savo artimą. Kad atleistų iš darbo, pakaks jūsų vardą ekrane perkelti į „Šiukšlių dėžę“, tada spausti „Ištuštinti šiukšlių dėžę“ pasirinkus meniu „Special“ – tada kompiuteris paklaus „Ar norite galutinai ištrinti šį elementą? Taip. Ne“. Kad dingtumėt, pakaks spustelt „Taip“. Kažkada viena reklama sakė: „Verčiau spustelėjimas negu smūgis“, bet dabar spustelėjimas sukelia smūgį.

Kadangi jau esat produktas, norėtumėt turėti neįmanomą ištarti, sudėtingą, sunkiai įsimenamą vardą, stiprių, kakučio spalvos narkotikų pavadinimą, būti labai stipria rūgštim, galinčia per valandą ištirpdyti dantį, per saldžiu keisto skonio skysčiu ir, nepaisant šių akivaizdžių trūkumų, būti pačiu garsiausiu prekės ženklu visoje žemėje. Norėtumėt būti skardine užnuodytos kokakolos.

O kol kas, jei būtumėt Šarlis Nagu viešbučio kambaryje, naršytumėt po įvairius sekso puslapius internete ir labai apsidžiaugtumėt, pakrovę į kompiuterį „prablaškantį“ (kaip vi-

sada sakot) vaizdo klipą, kur jauna azijietė čiulpia arkliui, po to išvemia kokį litrą sėklos, ir kaip tik tada prisimintumėt, jog pats laikas praustis, kad gražiai atrodytumėt per pasaulinių Liūtų teikimo ceremoniją. Tik štai: Odilė – jau nebe stažuotoja, o neseniai paskirta vyresnioji meno direktorė – jau beveik tris ketvirčius valandos būtų užėmusi vonią.

O jei būtumėt Oktavas Parango, stovėtumėt priešais didžiąją Festivalių rūmų salę, žinot, tą didžiulį neonacistinio stiliaus įkvėptą blokinį pastatą Kruazetės gale, kur fotografams ištisai pleškinant žvaigždės kyla Kanų laiptais. Pamažu gertumėt stovėdamas vidury viso pasaulio reklamininkų minios, dėvinčios smokingus, pasiruošusios dalyvauti trofėjų dalijime ir sveikinančios save. Girdėtumėt šurmulį, uostumėt svaiginančius kvapus ir baimės prakaitą. Žiūrėtumėt į paplūdimį, į smulkų smėliuką, baltas jachtas. Kad ir kiek gręžiotumėtės atgal, vis tiek nepamatytumėt užnugaryje dviejų tūkstančių metų – tik kažkokį debilą olandą. Ir vėl žiūrėtumėt į penkiasdešimties tūkstančių metų senumo smėlį, kuriam į jus nusispjaut. Ką reiškia du tūkstantmečiai, palyginti su smėliu? Jeigu gimėt kelerius metus prieš kalendoriaus pasikeitimą, dar nereiškia, kad reikia iš to priskaldyt visą vežimą.

Žinot, kad visada pavyks išnešt sveiką kailį. Pakanka vienos idėjos. Visada rasit kokią nors kvailystę, kuri padės atsistot ant kojų: pardavinėti žmonėms pornofilmus, kuriuose jie mylėsis su savo tėvais, atkurtais kompiuteriniu būdu, virš badą kenčiančios šalies parašiutais mėtyti neriebų jogurtą „Lieknutis“, sukurti žvakučių formos narkotikus, arba godmišė formos žvakutes, pasiūlyti *Coca-Colai* dažyti gėrimą raudonai, kad sutaupytų etiketėms skirtas lėšas, pasakyti JAV

prezidentui, kad bombarduotų Iraką kaskart, kai šalyje iškils vidaus politikos problemų, pasiūlyti *Calvinui Kleinui* gaminti genetiškai modifikuotus produktus, o *Madone* – modeliuoti ekologiškai švarius drabužius, Bilui Geitsui – supirkti visas neturtingas šalis, *Nutellai* – gaminti muilą su riešutų šokoladu, *Lacoste* – pardavinėti vakuumiškai įpakuotą krokodilieną, *Pepsi-Colai* – sukurti mėlyną TV kanalą, *Total-Fina-Elf* grupei – atidaryti barus su prostitutėm visose degalinėse, *Gillette* – sukurti skustuvą su aštuoniais ašmenimis... Visada išsisuktumėt, ar ne?

Tad pirmyn rateliu – prisijunkit prie šokio.

6.

Salė perpildyta. Jūsų širdis plaka labai smarkiai. Ranka persibraukiat plaukus, į burną įsipurškiat *Deominto*. Išmušė jūsų šlovės valanda. Truputį pykstat ant Tamaros, kad nepalaiko draugijos, bet nieko baisaus, Odilė laižosi su Šarliu, salėj šeši tūkstančiai žmonių, jūs galbūt lipsit ant scenos, jei laimėsit apdovanojimą... Viskas gerai. Tik kodėl šypsena vis labiau ir labiau sukaustyta?

Užmezgat pokalbį su kaimyne iš kairės:

– Hi. My name is Charlie*, o jis – Oktavas.

– Žinau, jūs – nauji „Roso“ vadai.

– O, man pasisekė – prancūzė. O kur jūs dirbate?

– „Rose“. Adelina, dirbu gamybos skyriuje.

– A, tiesa, Adelina, dabar atpažįstu. Atleisk, paskutines tris paras labai mažai miegojom.

– Nieko baisaus. Manot, kad „Lieknučio“ filmukas turi galimybių?

– Sunku pasakyti. Gali būti. Toks kvailas, kad gali ir laimėti.

– A, tiesa, norėjau jums pasakyt – ledi Di ir Džonas Džonas bus testuojami.

– Žinau, žinau. Ir dar gavom AIDS.

* Labas, mano vardas Šarlis (*angl.*).

– Taip, aš esu aware*. Kaip tik esam going** etape.

Užgęsta šviesa. Gausūs plojimai. Sukryžiuojat kojas, žiūrit į laikrodį, laukiat savo kategorijos (*Milk & Dairy Products****) vėl šukuodamasis pirštais. Prieš akis mirga patys kūrybiškiausi planetos reklamų vaizdo klipai. Neįtikėtini paistalai apie kukurūzų dribsnius, liekninamąsias dietas, kvepalus, džinsus, šampūnus, degtinę, šokoladinius batonėlius, makaronus, picas, kompiuterius, nemokamus interneto puslapius, ėdalą šunims, automobilius keturiais varomaisiais ratais, stebuklais pro užsakovų akis prasprūdę vaizduotės ir saviironijos momentai, naujoviški šriftai, neryškūs žalių obuolių kadrai, stambi 16 mm faktūra, rytdienos dizainas, sakiniai-kreipiniai, trimačiai raudoni logotipai, indiški animaciniai filmai, parodijinė muzika, nuolatinis aštuntas laipsnis, pabraukti žodžiai, išleistos babkės, ranka išraižyta filmo juosta, sulėtintai rodomos minios, išlaisvintos emocijos, ir visur – gražios merginos, nes viskas laikosi ant gražių merginų, niekas daugiau žmonių nedomina. Stengiatės atrodyti atsipalaidavęs šalia kaimynės, kuri nenustygsta kėdėje ir niūniuoja, kad atrodytų nerūpestinga. Jei Alberas Koenas būtų matęs šią sceną prieš 1968-uosius (bet prieš 1968-uosius ji buvo neįmanoma, nes yra tų metų padarinys), būtų pasinaudojęs tuo įkvėpimu *Viešpaties gražuolės* beždžionystėms aprašyti.

– And the winner is...**** „Lieknutis“ – Prancūzijos *Rosserys & Witchcraft* sukurta „Nimfomanė“!

* Žinau (*angl.*).

** Judėjimo (*angl.*).

*** Pienas ir pieno produktai (*angl.*).

**** Nugalėtojas yra... (*angl.*).

Šlovė Tau, Aukso Liūte. Hosanna aukščiausiose dangaus aukštybėse. Nes tavo Valia, ir Galybė, ir Šlovė Per Amžių Amžius Amen.

Sprogstat iš džiaugsmo,

– Yyyyesss!

leidžiatės laipteliais,

kylat laiptais aukštyn,

rengiatės dėkoti režisieriui Enrikei, „be kurio mūsų čia nebūtų", ir gražiajai Tamarai, „kurios dėka visa tai tapo įmanoma", sakyti, kad jūsų idėja buvo „dainuoti himną gyvenimui, gerbiančiam žmogišką laiką",

ir visa kita,

kai staiga užgriūva jie.

Stebint viso pasaulio šios profesijos atstovams, jus apsupa trys policininkai, ir pats komisaras Sančesas Ferlozijus uždeda jums antrankius už ponios Vord nužudymą Koral Geiblse, Majamio apylinkėje, Floridos valstijoje.

Kažkuria prasme, galima sakyti, patys savo valia išėjot už konkurso ribų.

7.

„Gyvenimas vyksta taip: gimstat, mirštat, o tarp šių įvykių jums skauda pilvą. Gyventi reiškia visą laiką kęsti pilvo skausmą: penkiolikos metų jums skauda pilvą, nes esat įsimylėjusi, dvidešimt penkerių – nes nerimaujate dėl ateities, trisdešimt penkerių – nes geriat, keturiasdešimt penkerių – nes per daug dirbat, penkiasdešimt penkerių – nes jau nesat įsimylėjusi, šešiasdešimt penkerių – nes nerimaujat dėl praeities, septyniasdešimt penkerių – nes sergat išplitusiu vėžiu. O tarpuose tik paklusdavot tėvams, po to – dėstytojams, tada – vadovams, tada – vyrams, galų gale – gydytojams. Kartais jums kildavo įtarimas, kad iš jūsų tyčiojasi, bet jau per vėlu, ir vieną dieną kažkuris iš jų praneša, kad mirsit, o tada, lietui lyjant, deda jus į medinį karstą ir kiša po žeme Banjo kapinėse. Manot, kad to išvengsite? Tuo geriau jums. Kai skaitysit šiuos žodžius, aš būsiu jau mirusi. Jūs gyvensit, o aš – ne. Ar tai nesukrečia? Eisit pasivaikščiot, gersit, valgysit, dulkinsitės, jūs turėsit pasirinkimą, o aš viso to nedarysiu, būsiu kitur, vietoje, kurią pažįstu neką daugiau negu jūs, bet būsiu pažinusi, kai skaitysit šias eilutes. Mus skiria mirtis. Tai nėra liūdna, tiesiog mes esam – aš mirusi, o jūs skaitot šį laišką – skirtingose neperžengiamos sienos pusėse, tačiau galim kalbėtis. Gyventi ir girdėti su jumis kalbantį lavoną – tai praktiška, internetas.

Jūsų numylėtinis – vaiduoklis,

Sofi.“

Jūs, Sofi tėvai ir tu, žiūrit vieni į kitus kaip šuo į katę – tarsi pavyktų pasikalbėti pokalbių kambaryje – jei pokalbių kambariai būtų skirti pokalbiams, seniai žinotume – dabar, kai Sofi čia nebėra, nors nepavyko ir kol ji buvo gyva. Galų gale jie ėmė lankyti tave Taraskonės suimtųjų centre, tave, Okatavą, blogą tėvą, kurį ignoruodavo šeimos susibūrimuose. Jų paakiai tiek pat ištinę, kiek pajuodę. Keturi raudoni, viltį praradę rutuliai.

– Ji išsiuntė tą žinutę elektroniniu paštu iš kažkokio viešbučio Senegale. Negaudavot iš jos žinių nuo tada...

– Nuo tada, kai išsiskyrėm? Taip. Juk nieko bloga – pabandyti.

Užsiplieski gintis. Ji buvo Senegale, kai Maronjė nusižudė... Ar jie nusišovė kartu? Ką ji ten, po velnių, su juo veikė? Šūdas, ganėtinai sunku sužinoti, kad esi *cornuto**, o jei dar sužinai po kito mirties ir dar sėdėdamas kalėjime...

– Negali būti, netiesa, netiesa, negali būti (valandą pakaitomis kartojat šiuos žodžius, beprasmiška čia užrašinėti jūsų raudas).

Žiūri į juos, du senukus drebančiais smakrais. Vos tik išėjęs iš pokalbių kambario, apsipili ašarom prieš *Air Liberté* reklaminį skelbimą. Jau ne pirmą kartą žliumbi po įkalinimo dienos. Tiesą sakant, būdami tokie kietuoliai, judu su Šarliu gana dažnai verkiat. Taip, kad jis kitą dieną po atvykimo čia net bandė pasikarti. O tu dejuoji:

– Aš jos nebemylėjau, bet visada mylėsiu, nors ir nepakankamai ją mylėjau, o mylėjau visada, nemylėdamas taip, kaip reikėjo mylėti.

Dar ir dabar verki rašydamas šias eilutes.

* Raguotas (*it.*).

Bergsonas apibūdino juoką taip: „Mechaniškumas, užklijuotas ant to, kas gyva“. O ašaros – priešingai: tai, kas gyva, užklijuota ant to, kas mechaniška. Tai sugedęs robotas, natūralumo užplūstas dendis, tiesos įsiveržimas pačiame apgavystės įkarštyje. Staiga nepažįstamasis dviem pirštais duria jums tiesiai į pilvą. Staiga nepažįstamoji pasiunčia jums atsisveikinimą echografijos pavidalu. Kai nusižudo nėščia moteris, turim du negyvėlius už vieno kainą, kaip skalbiamųjų miltelių reklamose. O įžūlioji Milena Farmer per radiją dainuoja: „Jei krisiu iš aukštai/Tegu kritimas būna ilgas“.

PASKUTINIS REKLAMOS INTARPAS, IR IKI GREITO PASIMATYMO.

VYRAS VIENAS. SĖDI ANT GRINDŲ BUTE BE BALDŲ.

SULĖTINTAS ŠUOLIS ATGAL (NESPALVOTI KADRAI): MATOM, KAIP ANTSTOLIAI ATEINA IŠVEŽTI VISKO, KĄ JIS TURĖJO, MATOM JĮ BESIBARANTĮ SU ŽMONA, KURI TRENKIA DURIMIS IR IŠEINA, SUPRANTAM, KAD JAM NIEKO NEBELIKO.

STAIGA VĖL MATOM JĮ – BEVILTIŠKA IŠRAIŠKA PAŽVELGIA Į KAMERĄ.

BALSAS UŽ KADRO UŽSIPUOLA: „JUS PALIKO ŽMONA? NEBETURIT NĖ EURO? ESAT BJAURUS IR KVAILAS? VISA TAI GALIMA SUTVARKYTI TIESIOG AKIMIRKSNIU".

VYRAS SUSIDOMI BALSU, KURĮ KĄ TIK GIRDĖJO. NUSIMINĘS PALINGUOJA GALVĄ. STAIGA IŠ KIŠENĖS IŠSIIMA REVOLVERĮ IR NUKREIPIA VAMZDĮ SAU Į SMILKINĮ.

BALSAS UŽ KADRO TĘSIA: „MIRTI REIŠKIA BŪTI LAISVAM. KAIP IR PRIEŠ GIMIMĄ".

VYRAS IŠŠAUNA SAU Į GALVĄ. KAUKOLĖ SPROGSTA, SMEGENYS IŠTYKŠTA ANT SIENŲ. BET JIS DAR NEMIRĖ. TYSODAMAS ANT GRINDŲ, DREBA, VEIDAS PAPLŪDĘS KRAUJU. KAMERA PRIARTĖJA PRIE LŪPŲ. JIS ŠNABŽDA:

– AČIŪ, MIRTIE.

NUSTOJA JUDĖTI, ATMERKTOS AKYS ĮSMEIGTOS Į LUBAS.

BALSAS UŽ KADRO SĄMOKSLIŠKAI BAIGIA: „SAKYK MIRČIAI „TU" – ŽUDYKIS IR TU! SAVIŽUDYBĖ LEIDŽIA NUTRAUKTI GYVENIMĄ IR DAUGYBĘ RŪPESČIŲ!"

Antraštė ir PFTS logotipas:

„DAUGIAU JOKIO NERIMO – MIRTIS YRA REZULTATAS."

Ir būtinas prierašas:

„ŠIUO PRANEŠIMU Į JUS KREIPIASI PRANCŪZIJOS FEDERACIJA UŽ TAIKIĄ SAVIŽUDYBĘ (PFTS)."

KITOS GALIMOS ANTRAŠTĖS:
„MIRTIS MADINGA."
„NE GYVENIMAS, O MIRTIS PIRMA."
„GYVENIMAS? PALIK JĮ DRAUGAMS."

VI

Jie

*„Aš sakiau, kad nebebus tų nuostabių vietų, kur mes galėtume važiuoti, kai aš būsiu baigęs universitetą. Klausyk ausimis! Viskas bus kitaip. Mums reikės leistis liftu, apsikrovusiems lagaminais ir visokiais ryšuliais. Mes turėsim skambint giminėms ir pažįstamiems, su visais atsisveikint, o paskui iš viešbučių siuntinėti atvirukus. Aš dirbsiu kokioj įstaigoj, kalsiu pinigus, važinėsiu į darbą taksi arba Medisono aveniu autobusais, skaitysiu laikraščius, vakarais lošiu bridžą, vaikščiosiu į kiną, žiūrėsiu idiotiškiausius trumpametražius filmus, reklamas ir kino kronikas. Kino kronikas! Apsaugok Viešpatie! Amžinai kažkokios kvailos žirgų lenktynės, paskui kokia nors poniutė sudaužo į laivo pirmgalį butelį šampano, paskui kelnėta šimpanzė važiuoja dviračiu... Viskas, viskas bus nebe taip. Bet tu vis vien nesupranti, ką aš noriu pasakyt...“**

J. D. SALINGER,
Rugiuose prie bedugnės, 1951

* Vertė Povilas Gasiulis.

1.

Jie nemirė – jie gyvena saloje. Kvėpuoja ir laksto. Markas Maronjė ir Sofi – apgailėtinai juokingi, bet jiems į tai nusispjaut. Kaltinti reikia džiaugsmą, viskas čia per jį. Jie gyvena vandeny. Galų gale vienas kitą pamilsta, nes kai daug mylie-si, po kurio laiko įpainioji ir jausmus. Jie išvažiavo iš Senegalo ir apsigyveno mažoje trobelėje be televizoriaus, radijo, be diskotekų, oro kondicionierių, alaus skardinių, be nieko, išskyrus juos pačius. Kepa kaimo žvejų sugautas žuvis su kokoso drožlėm, sėdėdami po baltais debesim siurbčioja punšą. Senegale jie nieko nesutiko paplūdimyje, išskyrus vieną mielą amerikietį. Gyvena labai gerai, ačiū, jie pabėgo, jie laimėjo. Tyliai džiūgauja. Juos nužudė amerikietis.

Jaunuoliai, kurie degina automobilius, viską suprato apie visuomenę. Jie degina ne todėl, kad negali turėti, o tam, kad nenorėtų jų turėti.

Kokie jie žavūs. Markas ir Sofi nusipelnė serialo veikėjų vardų.

Vaiduoklių sala Kaimanų archipelage. Ir kaip jie ten nutūpė? Amerikiečio vardas buvo Maikas, bet vardas visai nesvarbus, beje, tikriausiai išgalvotas. Aštrių bruožų veidas da-

rė jį panašų į fotografą Piterį Berdą. Prisistatė esąs į pensiją išėjęs FTB agentas. Jie pajuto abipusę simpatiją tame *Saly* viešbuty Savanos paplūdimyje. Truputį išgėrę, papasakojo savo istoriją – apie Marko lėšų pereikvojimą, artėjantį atleidimą iš darbo, Sofi nėštumą, abiejų norą viską mesti. Maikas pasiūlė jiems sandorį: dingti visiems laikams. Apsimesti mirusiais, kad galėtų pabėgti. Jis gerai žinojo šią procedūrą, nes metų metus ją naudojo darbuodamasis FTB, mafijos „atgailaujančiųjų" asmenybės pakeitimo programoje. Visa jo profesinė patirtis – slėpti buvusius nusikaltėlius, padėti pakeisti jų veidus, asmens tapatybę ir išsiųsti į užslaptintą vietą. O dabar jis sumanė gudrybę, kaip mikliai sudurti galą su galu: leisti privatiems asmenims naudotis jo meistriškumu. Iškėlė tik vieną sąlygą: jie niekada neturi grįžti į namus. Kad nužudytų Marką su Sofi, jam prireikė tik vienos poliaroidinės nuotraukos, tikrų JAV pasų, krūvos oficialių antspaudų – tokiu būdu Markas ir Sofi tapo Patriku ir Karolina Burnhemais.

Kai per dažnai sakai žmonėms, kad jų gyvenimas neturi prasmės, ateina laikas, ir jie visi galutinai praranda protą, laksto į visas puses šūkaudami, niekaip negali susitaikyti su tuo, kad gyvenimas neturi tikslo, kai gerai pagalvoji, sunku sutikti su tuo, kad esi čia veltui – tik tam, kad mirtum, ir viskas, ir nieko stebėtino, kad visi žemėje tampa pamišėliais.

Iš ko susideda laimė? Iš balto smėlio, mėlyno dangaus, sūraus vandens. „Vanduo, Oras, Gyvenimas" – kaip sakė *Perrier*. Laimė – įžengti į *Perrier* plakatą, tapti *Pacific* reklama su garsiaisiais iš jūros išlipusių basų kojų pėdsakais, žaibiškai išgaruojančiais nuo įkaitusio pontono. Markas ir Sofi gamino reklamas, o dabar Patrikas ir Karolina tapo reklama. Nu-

sprendė baigti gyvenimą viename iš savo kūrinių, tapti panašūs į įdegusį stereotipą, į *Voici* viršelį, į „Lieknučio" kampaniją su teko medžio veranda egzotiškame fone, Viduržemio klubo reklaminiu skelbimu su gražiu šriftu ir viską įrėminančia balta juostele.

2.

Scenarijus:

PATRIKAS DAR JAUNAS IR GRAŽUS. JŪROJE VAIRUOJA KATERĮ. ŠĮ VAIDMENĮ GALĖS ATLIKTI MARKAS MARONJĖ. IŠŠOKA IŠ KATERIO IR PLAUKIA PAPLŪDIMIO LINK. Į JO PUSĘ ARTĖJA ŽAVINGA JAUNA MOTERIS, GLĖBYJE NEŠA GRAŽŲ BESIŠYPSANTĮ KŪDIKĮ. JIS BĖGA JOS LINK. JAUDINANTI GABRIELIO JAREDO MUZIKA. MERGINOS VAIDMENĮ GALĖS ATLIKTI SOFI, BUVUSI OKTAVO DRAUGĖ. JIE PRIGLUNDA VIENAS PRIE KITO KELDAMI KŪDIKĮ AUKŠTYN Į NEKALTĄ DANGŲ. TĄ AKIMIRKĄ VIRŠ JŲ PRASKRENDA HIDROPLANAS. KAMERA PARODO JŲ VEIDUS IŠ KITOS PUSĖS – NUSTEBĘ ŽVILGSNIAI, IŠPLĖSTOS AKYS. KŪDIKIS IMA JUOKTIS. VĖL RODOMAS HIDROPLANAS, PASIRODO, TAI *CANADAIR* LĖKTUVAS, PAAIŠKĖJA, KODĖL JŲ VEIDAI NUŠVITO: LĖKTUVAS PAKRYPSTA Į ŠONĄ IR PAŽERIA ANT JŲ PENKIASDEŠIMT TONŲ ĮVAIRIASPALVIŲ KONFETI. ERDVĘ UŽLIEJA MUZIKA (GARSĄ MONTUOTI NUFILMAVUS). KAMERA LĖTAI JUDA ATGAL PAPLŪDIMIU, TADA – VIENTISAS PLANAS FILMUOJAMAS NUOTOLINIU PULTELIU VALDOMA IŠKELTA KAMERA. ŽIŪROVAS TURI IŠLIETI VISAS KŪNE SUKAUPTAS AŠARAS MATYDAMAS ŠĮ GRYNOJO GROŽIO REGINĮ: VIENINGA PORA, TOBULA APLINKA, NEKALTAS KŪDIKIS, RAU-

DONŲ, MĖLYNŲ, GELTONŲ, ŽALIŲ IR BALTŲ KONFETI LIETUS. MATYTI, KAD JIE – NEGYVENAMOJE SALOJE, APLINK – KOKOSO PALMĖS IR BALTAS SMĖLIS.

ANTRAŠTĖ (PASIRINKTINAI):

LAIMĖ – TAI NELAIMĖS PRALAIMĖJIMAS.

LAIMĖ NEDARO NELAIMINGO.

LAIMĖ PRIKLAUSO NE TIK *NESTLÉ*.

BŪTI LAIMINGAM GERIAU UŽ VISKĄ, LAIMĖ – TAI GERIAU NEGU GERAI.

3.

Kokie jie tobuli. Myli vienas kitą lygioje privačioje saloje Kaimanų archipelage. Vaiduoklių sala nepažymėta jokiame geografijos žemėlapyje. Dienos čia bėga bežiūrint į dangų, jūrą ir vaiką, kuris šypsosi, žiūrėdamas į dangų ir į mamą. Medžiai čia be prekių ženklų – ant jų neužklijuoti logotipai „kokosmedis“. Karolina ir Patrikas rado išeitį – klausytis tylos, pageidautina, išsitiesus hamake.

– Ne aš rūpinuosi dukrele, – sako Karolina, – o ji rūpinasi manim.

Jie pasitiki šiuo pasauliu, nes mano, kad iš jo išsivadavo. Pasaulio daiktai ne tokie stiprūs kaip gyvenimas pasaulyje. Jie pagaliau žino, ką reiškia mylėti. Žiūri į savo dukrą, vienas į kitą, tada pradeda iš naujo, ir taip be galo. Kūdikis stebi pelikanus. Jie valandų valandas, ištisas dienas, savaičių savaites nieko kita neveikia. Yra dėl ko žiauriai išsinarinti kaklą, o visi, kurie to nepatyrė, verti nuoširdaus gailesčio.

– Išvažiavau, nes buvau viską padaręs.
– Ką sakai?
– Išvažiavau, nes buvau visai nusivaręs.

Kažkur Karibų vandenyse, tarp Kubos ir Hondūro, Dievas išbarstė Kaimanų salas. Čia nusileidi mažu lėktuvėliu. Mažojo Kaimano oro uosto nusileidimo takas kerta vienintelį salos kelią. Kaimelyje šimtas dešimt gyventojų, neskaičiuojant iguanų. Didžiajame Kaimane suskaičiuota šeši šimtai finansinių institucijų su numeruotomis sąskaitomis. Kaimanai – tai britų kolonija, turinti nepriklausomą vyriausybę ir 35 000 ofšorinių kompanijų, įrašytų verslo registre. Norint patekt į Vaiduoklių salą, reikia plaukti slaptu taksi-piroga (Maikas juos palydėjo).

Jie čia gerai jausis. Beje, jie jau gardžiai kvepia – kokoso riešutais, romu, vanile, medum, prieskoniais, sūriu oru, Calvino Kleino *Obsession*, gandža ir pavakariniu lietum. Gėlėmis ir prakaitu.

– Aš geriu tavo burną, laižau tavo dantis, čiulpiu tavo liežuvį. Įkvepiu tavo atodūsius ir praryju tavo šūksnius.

Už milijoną eurų grynaisiais Maikas suorganizavo viską: netikrų palaikų pelenų parsiuntimą į Prancūziją, Sofi atsisveikinimą elektroniniu paštu, Šveicarijoj išsaugotų sąskaitų pervedimą... Jis buvo įpratęs siųsti klientus į „Kastanedos pabėgėlių kompleksą“ – viešbutį, kur ištisus metus saulėta. Vasarnamiai iš palisandro, filao ir teko medžio, pasislėpę erškėtrožių ir marcipanmedžių giraitėje.

Jie įsikūrė mažoje iš vytelių pintoje trobelėje, lūšnelėje ant polių, iškilusioje virš dangaus žydrumo įlankėlės. Kas vakarą sutinka kitus netikrus salos mirusiuosius – dainininkai Klodas Fransua (62 metų) ir Elvis Preslis (66 metų) klausosi ma-

žojo Kurto Kobaino (34 metų), kuris kartu su Džimiu Hendriksu (59 metų) kuria kantri stiliaus dainas, buvęs premjeras Pjeras Beregovua (76 metų) šnekučiuojasi su Fransua de Grosuvru (81 metų), rašytojas Romenas Gari (87 metų) vaikštinėja susikibęs už rankų su žmona Džina Siberg (63 metų), reklamininkas Filipas Mišelis (61 metų) žaidžia tenisą su Mišeliu Beržė (54 metų), Arno de Ronė (55 metų) moko Aleną Kola (58 metų) buriuoti, Džonas Džonas Kenedis (41 metų) eina pasivaikščioti už parankės su tėvu Džonu Ficdžeraldu Kenedžiu (84 metų) ir aktore Merlin Monro (75 metų).

Kol lengvas brizas šiaušia palmes lyg milžiniškas vėduokles, Patrikas ir Karolina geria apelsinų limonadą su Seržu Geinsburu (73 metų) ir Antuanu Blondenu (79 metų), kurie gyvena kartu kitoje salos pusėje bambukinėj lūšnelėj su palmių šakų stogu, taip pat su Klausu Kinskiu (75 metų) ir Čarlzu Bukovskiu (81 metų). „Pabėgėlių komplekso" įkūrėjas, suteikęs jam vardą (kartu su dabar jau mirusiu Pablu Eskobaru), rašytojas psichodelikas Karlosas Kastaneda kemša pejotlį kartu su Žanu Eustašu (63 metų), vis užmesdamas akį į Vaiduoklių salos biržos kainų svyravimus. Slaptoji sala išsilaiko iš visų gyventojų kapitalo nešamų palūkanų (nustatyta bilieto norintiesiems čia patekti kaina – trys milijonai JAV dolerių). Genų inžinerijos ir bionikos specialistų komanda randa būdų pratęsti saliečių gyvenimus iki maždaug šimto dvidešimties metų. Visi Vaiduoklių salos gyventojai oficialiai pasaulio akyse* yra mirę, bet tai ne priežastis apsileisti: plastinės operacijos, persodinimai, odos tempimo operaci-

*Yra maždaug trys išimtys: Polas Makartnis (tikrasis) ir Gi Bedosas (juokingasis) gyvena Vaiduoklių saloje dešimt metų, o „tikrajame" pasaulyje juos pakeitė antrininkai, kaip ir britų rašytoją Salmaną Rašdį (*aut. past.*).

jos, silikono injekcijos ir implantai nemokami, kaip, beje, ir visa kita. Todėl Romi Šnaider visai neatrodo šešiasdešimt trejų, diskutuoja sau apie kiną su Morisu Ronė, savo bendražygiu iš „Baseino“*, kuriam jau septyniasdešimt ketveri, arba juokauja su Koliušu, kuriam penkiasdešimt septyneri.

Dar čia yra Diana Spencer ir Dodis Al-Fajedas, atitinkamai keturiasdešimties ir keturiasdešimt šešerių metų.

Jie leidžia ramias dienas pensione milijardieriams, kur televizija, telefonas, internetas ir visi kiti išorinės komunikacijos būdai griežtai uždrausti. Leidžiama turėti tik knygų ir skaitmeninių diskų – kas mėnesį į vasarnamiuose įrengtus plazminius ekranus automatiškai atsiunčiama 10 000 pagrindinių naujų pasaulio literatūros, muzikos, kinematografijos kūrinių. Abiejų lyčių prostitucija besiverčiantys vaikai (išnuomojami metams) siūlosi patenkinti menkiausią kiekvieno ir kiekvienos iš salos gyventojų erotines užgaidas.

Taip, jei nors kiek apie tai pagalvoji – tai, ką jie nori mums surydyti, turint omenyje, kad nėra nieko daugiau ir mes čia atsidūrėm atsitiktinai, yra beveik taip pat beprotiška, kaip ir įpiršinėti barzdotą angelų apsuptą dievą, tvaną, Nojaus arką, Adomą su Ieva – jie tokie absurdiški, neįtikėtini, kaip didysis sprogimas ir dinozaurai.

Patrikas su Karolina geria sėdėdami priešais turkio spalvos jūrą. Gurkšnoja ananasų sultis po nusvirusiomis lianomis, apsupti delno dydžio drugelių. Kas rytą ant kilimėlio

* Jasques'o Deray filmas (1968) (*vert. past.*).

prie jų durų padedamas dailus *Hermes* lagaminėlis su visais pasaulyje egzistuojančiais narkotikais. Tačiau jie ne visada vartoja, gali net keletą dienų iš eilės būti neapspangę, nekelti orgijų, nekankinti vergų. Karolina gimdė ultramodernioje Vaiduoklių salos klinikoje, pavadintoje „Hemingvėjaus ligonine“ (sąmojinga užuomina apie išgalvotą amerikiečių rašytojo mirtį Kenijoje 1954 metais).

Netrukus šalis pakeis įmonės. Būsim jau nebe šalių piliečiai – gyvensime prekių ženkluose: Mikrosoftijoje arba Makdonaldlende, būsim kalvinkleiniečiai ar pradiečiai.

Jie dėvi drabužius iš nebalinto lino. Atsikratę mirties, vadinasi – laiko. Jau niekas likusiame pasaulyje nestato už juos. Taigi jie eina laisvės mokslus, kaip Jėzus Kristus, kai kėlėsi iš kapo, trims dienoms praėjus po kančios, jam reikėjo išeiti į viešumą – net mirtis laikina, tik rojus trunka ilgai. Jie žiūri, kaip dukrelė čiauška su aukle. Ji akimis seka beždžiones, o povus ignoruoja. Karolina graži, taigi Patrikas laimingas. Patrikas laimingas, taigi Karolina – graži. Amžinybė juda bangomūšos ritmu. Jie valgo bišikus (tai gero skonio žuvų kepsneliai), aliejuje keptus menkių kukuliukus ir langustus su vanile tarp auksaspalvių ir raudonų kanų. Jų vieninteliai drabužiai? Atviri marškiniai ir buriuotojų šortai. Pagrindinis rūpestis? Ant balto smėlio per smarkiai nenukepti pėdų. Veikla artimiausią akimirką? Palįsti po dušu ir nusiprausti druską nuo odos. Vienintelis nerimas? Būti atsargiems maudantis, nes čia yra povandeninių srovių, galinčių nunešti į atvirą jūrą ir iš tikrųjų nužudyti.

4.

Kai jie įžengė į kaltinamųjų boksą, teismo pirmininkas liepė salei sėstis, o Šarliui su Oktavu – atsistoti, ir jie nunarino galvas. Sargybą einantys policininkai nuėmė jiems antrankius. Galima pasijusti lyg bažnyčioje – kodai, iškilmingi ritualai, mantijos, ne toks jau didelis skirtumas tarp Teisingumo rūmų ir mišių Notrdamo katedroje. Tik su viena išlyga: jiems nebus atleista. Nei Oktavas, nei Šarlis visai nesididžiavo, bet jautėsi laimingi, kad Tamarai pavyko išsisukti. Kadangi teismas buvo atviras, tarp liudytojų sėdėjo visi jų profesijos atstovai – tie patys, kaip ir per Maronjė laidotuves. Jie matė juos pro purviną bokso stiklą ir suprato, kad viskas toliau vyks be jų. Užsidirbo dešimt metų, bet neturi dėl ko skųstis (laimei, prancūzų teisingumas atsisakė juos išduoti JAV – jei teismas vyktų Amerikoj, jie iškeptų lyg dešrelės ant barbekiu grotelių Hertos filme).

...*MICROSOFT*. KIEK TOLI JŪS NUEISIT? Šypsausi matydamas tai televizoriuje, pakabintam mano vienutės palubėje. Dabar tai toli. O jie gyvena kaip ir anksčiau. Ir gyvens dar ilgai. Dainuoja, juokiasi, šoka iki nukritimo. Be manęs. Visą laiką kosčiu. Pasigavau džiovą. (Liga smarkiai plinta, ypač tarp kalinių.)

Viskas laikina ir viską galima nusipirkti, išskyrus Oktavą. Nes čia aš save atpirkau, šitam supuvusiam kalėjime. Jie leido man (už menkus pinigus) kameroje žiūrėti televizorių. Žmonės, kurie valgo. Žmonės, kurie naudoja įvairius daiktus. Žmonės, kurie vairuoja automobilius. Žmonės, kurie mylisi. Žmonės, kurie fotografuoja vieni kitus. Žmonės, kurie keliauja. Žmonės, kurie mano, kad viskas dar įmanoma. Žmonės, kurie yra laimingi, bet tuo nesidžiaugia. Žmonės, kurie nelaimingi, bet nedaro nieko, kad tai pakeistų. Kiek visokių dalykų žmonės prisigalvoja, kad nebūtų vieni. „Laimingi žmonės man nuobodūs", – sakė Reizerio Bjaurusis Storulis*. Laimingi žmonės (pavyzdžiui, bičas su akiniais, kurį matau pro cypės langą, lietui pliaupiant autobuso stotelėj patyliukais spaudžia ranką švelniai raudonplaukei), tie „happy few"**, sakau jums, nė kiek nenuobodūs, jie verčia mane verkti iš įsiūčio, iš pavydo, iš susižavėjimo, iš bejėgiškumo.

Įsivaizduoju Sofi mėnulio šviesoje rūko lašelių nusėtomis krūtimis, o Markas glosto jos rankos linkio vidinę pusę, tą vietą, kuri, nepaisant įdegio, tokia švelni, kad net perregima. Ant drėgnų pečių atsispindi žvaigždės. Kada nors, kai nusibaigsiu, važiuosiu pas juos toli, labai toli, į salą, ir nuleisiu savo sėklą ant liežuvio savo vaiko motinai. Ir kai už horizonto leisis saulė, aš ją matysiu. Jau matau Gogeno paveikslo reprodukcijoje, kameros gilumoje, kur dvokia myžalais. Nežinau, kodėl išsikirpau tą paveikslą – „Piroga" – iš žurnalo, kodėl priklijavau virš gulto. Jis mane apsėdo. Maniau, kad bijau mirties, o bijojau gyvenimo.

* Populiaraus komikso veikėjas (*vert. past.*).

** Keletas laimingųjų (*angl.*).

Jie nori atskirti mane nuo dukrelės. Viską padarė, kad nepamatyčiau tavo tokių didelių akių. Ilsėdamasis tarp dviejų kosulio kvintų turiu laiko įsivaizduoti tave. Du dideli juodi apskritimai pirmąkart pamato gyvenimą. Tie sadistai per televiziją rodo *Eviano* reklamą su kūdikiais, kurie manosi esą esteros viljams*. Jie sinchroniškai plaukia skambant „Bye-Bye Baby". Žudo mano subliuškusius plaučius. Dvi kibirkščiuojančios akys vidury rausvos galvos. Jie neleidžia man jomis džiaugtis. Burnytė tarp apvalių skruostų. Mažulytės rankutės, įsikibusios į mano drebantį smakrą. Uosti jos pienu kvepiantį kaklą. Kyštelt nosį į ausytę. Jie neleido man šluostyti tavo kakio. Neleido džiovinti tavo ašarų. Neleido pasakyti tau „sveika gimusi". Nusižudydama ji sunaikino tave.

Jie atėmė iš manęs dukrą, kuri miega susirietusi, draskosi skruostukus, greitai kvėpuoja, tada truputį pažiovauja ir ima kvėpuot lėčiau, mini alkūnės ir smulkutėliai keliukai sulenkti, mano kūdikis ilgom užriestom vampyriukės blakstienom, granatine burna ir blyškiu veideliu, lolita, kurios kraujagyslės švyti pro smilkinius ir akių vokus, neleido išgirst jos juoko, kai kuteni nosytę, perlamutrines kaip jūros kriauklė ausytes, uždraudė sužinoti, kad Chloja laukia manęs kitame juostos gale. O ką, jeigu jos ir ieškojau, lakstydamas paskui visas merginas? Tas pūkuotas pakaušis, persmelkiančios juodos akys, ryškūs antakiai, subtilūs bruožai – juos taip mylėjau kitose mergaitėse todėl, kad jie pranašavo ateinant manąją. Kašmyrą mėgau tik dėl to, kad jis panašus į tavo odą. Kas vakarą ėjau iš namų tam, kad priprasčiau prie tavo dienotvarkės.

* Esther Williams – amerikiečių aktorė (*vert. past.*).

Et! O jei iš tikrųjų kalėjime būčiau ne aš, o mano antrininkas valkata, mano gatvės bomžas, jeigu jis pūtų šitoj sušiktoj kameroj, o aš būčiau išėjęs, girdit, IŠĖJĘS. Susikeitęs su juo vietom, jis galėtų laikyti save laimingu – turėtų pastogę ir maisto, o aš būčiau laisvas kitam pasaulio pakrašty. Visi liktų patenkinti. Bet man jau važiuoja stogas. Plaučiai kiauri.

Baigiau savo knygą, kuri kainuoja 14,99 €. Kvaila, nes ką tik sugalvojau geriausią antraštę „Lieknučiui“: „NEBŪKIT GRAŽUS IR KVAILAS SYKIU“. Tereikėjo nusipirkt teises transliuot Žako Brelio dainą ir perrašyti tą vietą, kur jis rėkia „GRAŽUS IR KVAILAS SYKIUUUU“. Įrašius jį tuoj po balso už kadro, išeitų „*LIEKNUTIS*. NEBŪKIT... GRAŽUS IR KVAILAS SYKIUUUU“. Tikrai plačiai nuskambėtų. Koks praradimas.

Dėl grotų vienintelis mano kameros langas atrodo panašus į skaitmeninį kainos kodą.

Televizija transliuoja *Enfoirées* koncertą: Žanas Žakas Goldmanas, Francis Kabrelis, Zazi ir kiti choru dainuoja „Keliauk su manim į pasaulio kraštą/Keliauk kartu į stebuklų šalį/Man atrodo, kad vargas/Ne toks baisus ten, kur šviečia saulė“.

Visi tie žmogžudžiai, ištisas dienas rėkiantys antrame aukšte, dejuojantys, inkščiantys, galų gale man visai sugadina nuotaiką. Reikėjo tik porą kartų pakrutint smegenis prieš užtvatijant tuos žmones. O Šarlį vakar rado kraujo baloj, *Saupiquet* sardinių konservų dėžute persipjovė riešų venas. Tas beprotis sumąstė nufilmuoti šį veiksmą slapta kamera ir tiesiogiai tran-

sliuoti per internetą. Svarbiausia, kad jie nerado Tamaros, džiaugiuos, kad ji išsisuko – jie sudirbo viską, išskyrus tai.

O aš ant savo VIP kameros sienos (esu vienut vienas, turiu televizorių ir knygų, visai pakenčiama, nors ir dvokia myžalais, nors ir baigiu iškosėt plaučius) lipnia juosta priklijavau Gogeno „Pirogą", 1896 metais nutapytą paveikslą. Jis priklauso Sergejaus Ščiukino kolekcijai, eksponuojamai Sankt Peterburgo Ermitaže. Visą dieną kosčiu žiūrėdamas į tokį vaizdą: vyras, moteris, jų vaikas ilsisi ramiai išsitiesę šalia savo pirogos Polinezijos paplūdimyje.

Viename iš paskutinių savo laiškų Gogenas rašė: „Aš esu laukinis".

Man pakanka manyti, kad esu ne kalėjime, o išvaduotas nuo pasaulio. Juk vienuoliai irgi gyvena vienutėse.

Žiūriu į „Pirogą", idilišką reginį, tą porą su kūdikiu, antrame plane Gogenas nutapė ryškiai raudoną saulėlydį, tarsi atominį grybą, o aš plaukiu jų link, šoku į pirogą, plaukiu pas juos į salą, jie mane pamils, krauliu iriuosi į krantą, sutinku dygliapilves, delnus glamonėja rajos, aš su jais susitiksiu, visi mylėsimės, Tamara su Sofi, Diuleris su Maronjė, aš viską peržengsiu, jie paspruko nuo visuomenės, mes sukursim naują šeimą, dulkinsimės keturiese, kramsnosiu Chlojos pėdutes, ji tokia mažutė, kad telpa į delną, pamatysit, aš nuplauksiu pas juos į Vaiduoklių salą, ar jūs tikit, taip, nuplauksiu, aišku, kad man trūko juosta, plaukiu po jūra, geriu viską iki dugno, jaučiuosi taip gerai, o Gogeno saulėlydis tikrai panašus į atominį sprogimą.

5.

Vaiduoklių saloje praėjo keli mėnesiai. Jiems įgriso būti mirusiems. Jiems atrodo, kad vargas baisesnis ten, kur šviečia saulė. Jie kenčia nuo geros mitybos. Vegetuoja vidury vegetacijos. Kai gerai jaučiasi, eina prilipti prie žmonių kekių – Karolina čiulpia Riveriui Feniksui, kol Patrikas sodomizuoja Airtoną Seną, visas šis mažas pasaulėlis dulkinasi skersai išilgai, tratinasi, čiulpia pimpalus, laižo spermą, blizgina klitorius, stato gaidžius, ejakuliuoja ant veidų, užkemša tarpkojų skyles, vanojasi rimbu krūtis, myža vieni ant kitų, persimaišo ir masturbuojasi – džiugūs ir atsipalaidavę.

Bet po kurio laiko tie grupiniai planai ima įgristi. Tada tobulinami teniso įgūdžiai, plaukiama į povandeninę žūklę palei visą pakrantę, išilgai įlankos vairuojama *Riva*, po milžinišku skėčiu nuo saulės žaidžiamas stalo tenisas, rengiamos petankos* partijos, prisidengus vien kelnaitėmis laistomasi *Dom Perignonu***, ir netgi, prašom, šįvakar Karolina pati išlygino Patriko marškinėlius, jis labai susijaudino išgirdęs, kad ji, užuot kvietusi kambarinę, reikalauja lyginimo lentos – net pats nesitikėjo, kad vėl pažins tokį papras-

* Petanka – tradicinis Pietų Prancūzijos žaidimas – rutulių ridenimas (*vert. past.*).

** Prancūziškas šampanas (*vert. past.*).

tumą. Tarp dviejų aromaterapinių masažų ar šiatsu seansų jie dažnai ilsisi jutiminio izoliavimo kabinose arba ant verdančio vandens čiužinių.

Šiuolaikiniame pasaulyje nėra jokių alternatyvų.

Mėlis, mėlis, mėlis, mėlis, jie perdozavo mėlio, pradėjo nebevirškinti rojaus, išsitiesę šezlonguose arba pintuose foteliuose – kaip „Emanueloje" – nuo kurių niežti užpakalis, šalia baseino, kur pliuškenasi Mona, Tania ir Lola, apmokamos nimfetės, po kurių depiliuotas ertmes vangiai naršo trys lygiaodžiai efebai. Jie pilvoti. Per dažnai prisikimšdavo skrandžius, todėl dabar jų pilvai uždribę ant languotų šortų. Iš pūzro pažinsi savanaudį. Tik pažiūrėk į tuos laimingus silpnapročius, kuriuos bailumas pavertė alkoholikais – patenkintus jų bruožus dengia storas riebalų sluoksnis. Lyg niekur nieko šoka sau lambadą. Pabėgo nuo žmonių – žmonės jiems ne tokie svarbūs kaip gėlės ar į jūrą įtekantys upeliai. Klausosi kalifornietiško regio. Prisifarširavę triufelių ir ikrų. Stori kaip jų kūdikis. Karolina sūpuoja, Patrikas ravi, kūdikis veblena. Nuo laimės prasideda pagirios.

1998 metais kiekviena prancūzų šeima maždaug 640 frankų per savaitę išleido maistui. Coca-Cola *per valandą visam pasauly parduoda milijoną skardinių gėrimo. Europoje yra dvidešimt milijonų bedarbių.*

Jie norėtų laikraščių, televizorių, šurmulio – o teturi šiltą vienos į kitą panašių dienų snaudulį.

Barbės gamintojai visoje žemėje parduoda dvi lėles per sekundę. 2,8 milijardo planetos gyventojų gyvena turėdami ma-

žiau negu 2 dolerius per dieną. 70% planetos gyventojų neturi telefono ir 50% neturi elektros. Pasaulio išlaidos karo reikmėms viršija 4 000 milijardų dolerių, arba du kartus viršija besivystančių šalių skolas.

Karolinai jau atrodo siaubinga auginti dukrelę šioje išlepintųjų sektoje.

– Ar ji niekada negalės iš čia išvažiuoti? Jai reikalingi teršalai, triukšmas, išmetamųjų dujų vamzdžiai!

Patrikas bambukų giraitėje grimzta į depresiją. Net bangų pliuškenimas jau nieko neužliūliuoja. Valandos slenka per juos. Jie svaiginasi margaspalviais kokteiliais, o galvos plyšta nuo skausmo. Sūrus vėjas atpučia migreną. Spindinti jūra jau kartojasi. Vandenynas įvaro suvaikėjimą.

Bilo Geitso asmeninis turtas lygus Portugalijos BVP. Klaudijos Šifer nuosavybė vertinama daugiau negu 200 milijonų frankų. Pasaulyje 250 milijonų vaikų dirba už kelių centų per valandą atlygį.

Sugrįžti ten, sugrįžti! Jaučiu, kad paukščiai kenčia migreną... Patrikui kyla reklaminių plakatų idėjos, galvoj knibžda sumanymai, ir vis bėga, bėga, jis prisimena. BIČAMS KURIE MYLI BIČUS KURIE MYLI KEKŠES KURIOS MĖGSTA KOKSĄ KURIS MYLI BABKES.

Šiuolaikiniame pasaulyje nėra jokių alternatyvų.

Jie tuokiasi, skiriasi, vėl tuokiasi, daro vaikus, nesirūpina jais, augina kitų vaikus, o kiti augina jų. *Kiekvieną dieną 200 didžiausių pasaulio turtų pasipildo 500 dolerių per sekundę.*

Aušra yra saulėlydis paspaudus mygtuką „atgal". Prieblanda – atgal atsukta aušra. Abiem atvejais tai raudona ir trunka per ilgai. *Manoma, kad 25% visų gyvūnų rūšių gali išnykt nuo žemės paviršiaus iki 2025 metų.* Pasakų pabaigoje skaitai visada tą patį sakinį: „Jie ilgai ir laimingai gyveno ir turėjo daug vaikų". Taškas, pabaiga. Mums niekada nepasako, kas įvyko po to: žavingasis princas nėra vaikų tėvas, pradeda girtuokliaut, palieka princesę dėl jaunesnės moters, princesė penkiolika metų vaikšto pas psichoanalitiką, jos vaikai vartoja narkotikus, vyresnėlis nusižudo, jaunesnysis parsidavinėja Trokadero parke.

Patrikas ir Karolina leidžia dienas laukdami vakaro, o naktimis laukia ryto. Greitai mylėsis jau nebe dėl malonumo, o tam, kad savaitę būtų rami galva. Visi tie krištoliniai slėniai, tos koralų sienomis apjuostos įlankėlės tik įkalina juos mėlyje. Jų trobelę iš koralinių akmenų ir mangrovių supa beveik vien vanduo. Ši sala yra vaiduoklių pilis. Dienų dienas skabyti ramunių žiedlapius: „Myli, nemyli, nesmarkiai, nelabai, nepakankamai, mažiau negu vakar, labiau negu rytoj". *Pasaulio pabaiga įvyks po penkių milijardų metų, ir kai saulė sprogs, žemė sudegs kaip kankorėžis liepsnosvaidžio ugnyje.* Saulė skverbiasi pro išdžiūvusius palmių lapus. Saulė yra geltona laiko skaičiuoklė atgal. *„General Motors" apyvarta (168 milijardai dolerių) lygi Danijos BVP.* Mėnulis vidury dienos, pėdos vandeny, drungnos bangelės pliukši, šlykštus brizas, raganių kvapas, guaranų žiedų puokštės, vemt verčia nuo tų dvokiančių gėlių, kaip nuo *Airwicko* „Stick-up" gaiviklio.

6.

Bet ateina diena, dangus apsiniaukia, ir štai Patrikas leidžiasi nešamas jį įtraukusios srovės, žiūri, kaip tolsta krantas, tolumoje, paplūdimy, jį šaukia Karolina, bet jis negali atsiliept, nes burna pilna sūraus vandens, jis išsitiesia kaip lenta, nešamas vis tolyn į tamsėjančią jūrą, vis gilesnį mėlynumą; leistis nešamam, tapti pliauska, buteliu be jokio raštelio vidury jūros, virš jo – paukščiai, po juo – žuvys, jis sutinka ryklius, doradas, delfinus, rajos glamonėja jo delnus, o Patriko smegenyse sąmyšis, jis plaukia po jūra, geria iki dugno, jaučiasi gerai, „ir nuo tada maudžiaus Jūros Poemoje“ (Rembo), vis tiek jau esu miręs ir palaidotas, išsklaidykit mane tarp dvejų vandenų, staiga pasipila karštas dušas ir degina man veidą, saulė raudonuoja, nebereikia spraustis tarp stiklo šukių lašų, asmenuoti veiksmažodžių, aš tu jis mes jūs jie, tapti bendratim, kaip naudojimo instrukcijoje arba patiekalo recepte, klaidžioti, pereiti kiaurai veidrodį, galų gale pailsėt, priklausyti keturiems pradams, nuo purpurinės ochros iki purpurinių spindulių, prieš didįjį sprogimą nebuvo nieko ir nieko nebeliks po saulės sprogimo, dangus darosi kraujo raudonumo, gerti rasos ašaras, tavo akių druską, jų mėlį, kristi, būti jūros dalim, tapti amžinybe, minutę nekvėpuoti, tada dvi tris, nekvėpuoti valandą, tada dvi tris, įsilieti į ramybę, „tu gražesnis už naktį, atsiliepk, vandenyne, ar būsi mano brolis?“ (Lotreamonas), plūduriuoti paviršiuje

kaip lelija, čiuožti tuštuma, būti nejudriam, plaučiai pilni vandens, vandeninė siela, išeiti iš tikrųjų, prieš penkis milijardus metų: nieko, žmogus yra atsitiktinumas tarpžvaigždinėje tuštumoje, kad nustotum mirt, pakanka nustoti gyventi, prarasti sąlytį, tapti atominiu povandeniniu laivu, besislepiančiu vandenynuose, nieko daugiau negalvoti, plaukti tarp angelų ir undinių, plaukti dangum, skristi jūra, viskas suvartota, pradžioje buvo Žodis, sakoma, kad mirties akimirką matai prabėgantį gyvenimą, bet Patrikas mato ką kita: *CARTE NOIRE* KAVOS VARDAS AISTRA AŠ SVAJOJAU *SONY* IŠPILDĖ *GAP* VISI APSIRENGĘ ODA *SNCF* PAŽANGA VERTINGA JEI JA NAUDOJASI VISI *FRANCE TELECOM* SVEIKI ATVYKĘ Į GYVENIMĄ. *KOM EDF* MES SUTEIKSIME JUMS DAUGIAU NEI ŠVIESĄ *RENAULT SCENIC* TIK NESUPAINIOKIT SU AUTOMOBILIU *ROCHE BOBOIS* TIKRAS GYVENIMAS PRASIDEDA VIDUJE *NISSAN* MADE IN KOKYBĖ *SOCIETE GENERALE* ASMENUOKIME TALENTUS KARTU *SFR* PASAULIS BE LAIDO *CREDIT LYONNAIS* MES JUMS SKOLINGI NAUJĄ BANKĄ NET NEĮSIVAIZDUOJAT KĄ *CITROEN* GALI PADARYTI DĖL JŪSŲ *CARREFOUR* NES KIEKVIENĄ DIENĄ KURI SAVE *NESTLÉ* STIPRUS ŠOKOLADAS *BNP* PAKALBĖKIM APIE ATEITĮ *NOKIA CONNECTING PEOPLE NIVEA* GRAŽIAUSIAS BŪDAS BŪTI SAVIMI *ADECCO* NEPAKEIČIA PASAULIO PADEDA JĮ KEISTI *L'OREAL* NES AŠ TO VERTA TIEK PRIVALUMŲ TAI *DAEWOO CHARLES GERVAIS* JIS PIKTAS O TAI DIEVIŠKA *SELF TRADE* BIRŽA KURI BUS NAUDINGA VISIEMS PADOVANOK SAU *CLIO* TERAPIJĄ *MENNEN* VYRAMS *ERICSSON* PERDUOK JAUSMĄ *LA POSTE* VISIEMS YRA KĄ LAIMĖTI *MONOPRIX* MIESTE VERDA GYVENIMAS *TROIS SUISSES* LAIMĖ BŪTI MOTERIM *BERGER* BATONĖLIS KRIMSTELK KAS VALANDĖLĘ *WILLIAMS* KAI SAUGAI SAVE *MOBLAPA* TAM ČIA IR ESAME NAUJASIS *POLO* TIKRIAUSIAI SUNKU BUS JĮ AT-

PAŽINTI *SEGA* STIPRIAU UŽ TAVE JŪS ĮŽENGIAT Į *CAMPBELL* KLANO ŽEMES NESAIKINGAS ALKOHOLIO VARTOJIMAS KELIA PAVOJŲ SVEIKATAI VARTOKITE SAIKINGAI *GILLETTE* GERIAU VYRAI NESURAS DUOKIT *LEERDAMMERIO* ARBA KELSIU TRIUKŠMĄ *NINA RICCI BELLE DE MINUIT* NAKTIS NUSILEIDŽIA VAIKINAI TAIP PAT *MICHELIN* GRAŽIAUSIA SĖKMĖ TA KURI TĘSIASI *VISA PREMIER* GYVENIME YRA NE TIK PINIGAI KOL ŽIŪRI *CANAL* + BENT JAU NESI PRIEŠAIS TELEVIZORIŲ VISADA PALYGINK SAVO AUTOMOBILĮ SU 306 *LE PARISIEN* GERIAU JĮ PAŽINTI LAIKRAŠTYJE *GALERIES LAFAYETTE* TROŠKIMŲ PLANETA JŪSŲ GYVENIME *GAZ DE FRANCE* ČIA TEN JUMS ATEIČIAI *LIBERTY SURF* NAUDOKITĖS RYTDIENOS TURTAIS LAISVAI *CAROLL* KASDIEN GRAŽUS ORAS *ENJOY COCA-COLA* GAIVUS GYVENIMAS *HOLLYWOOD* KRAMTOMOJI GUMA *WORLD ON LINE* JUDĖJIMO LAISVĖ *UNITED COLORS OF BENETTON BARILLA* VISI MES ŠIEK TIEK ITALAI *RATP* KARTU KELYJE *TELE 2* KAM KALBĖTI BRANGIAU *OENOBIOL* MANO KŪNAS SVAJOJA APIE JAUNESNĘ ODĄ *IBM* SPRENDIMAI MAŽAI PLANETAI *CLUB MED* ČIA BŪTI VĖL *PEUGEOT 206* IR MŪSŲ LAIKAIS GALIMA BŪT SUJAUDINTAM *ADIDAS* DARO JUS GERESNIUS *TROPICANA* GYVENIMAS PABUNDA JUMYSE *HERMES 2000* PIRMIEJI ŽINGSNIAI Į NAUJĄ AMŽIŲ *YOPLAIT* DAUG SKANIAU KAI GARDU *AIR FRANCE* DANGŲ PAVERST GRAŽIAUSIA ŽEMĖS VIETA *GIVENCHY* TRUPUTĮ TOLIAU NEI BEGALYBĖ *RHONE POULENC* SVEIKI ATVYKĘ Į GERESNĮ PASAULĮ

SVEIKI ATVYKĘ Į GERESNĮ PASAULĮ

Paryžius, 1997–2000 m.

Dabar rengiama šio romano kompiuterinė versija.

Netrukus jis taps menamos tikrovės programa, įrašyta į CD romą, tinkančia ir personaliniams kompiuteriams, ir *iMac*'ams.

Tada jūs galėsite patys jį išgyventi.

Originalų „14,99 €“ garso takelį galite išgirsti interneto puslapyje www.aprilfish.fr

Tamarą rengė Stella McCartney, *Chloe* mados namai.

Dėkoju Manueliui Carsassonne'ui, Jeanui Pauliui Enthovenui, Gabrieliui Gaultier, Thierry Gounaud, Micheliui Houellebecqui, Pamelai Le Moult, Pascaliui Manry, Vincentui Ravalecui, Stephane'ui Richard'ui, Delphine'ai Vallette.

Ši knyga atsirado ir dėl jų kaltės.

Beigbeder, Frédéric
Be97 14,99 € : romanas / Frédéric Beigbeder ; iš prancūzų kalbos vertė Akvilė Melkūnaitė. – Vilnius : Tyto alba, 2003. – 244[4] p. – (Garsiausios XX a. pabaigos knygos)

ISBN 9986-16-293-9

„14,99 €" – populiariausia šiandieninės prancūzų literatūros žvaigždės F. Beigbederio knyga. Tai romanas apie reklamos pasaulio džiungles, už jį rašytojas buvo atleistas iš darbo garsioje reklamos agentūroje, kur buvo išdirbęs 10 metų. Atskleisdamas reklamos kūrimo mechanizmą, autorius tarsi ragina sugrįžti į tikrą, gyvą gyvenimą.

UDK 840-3

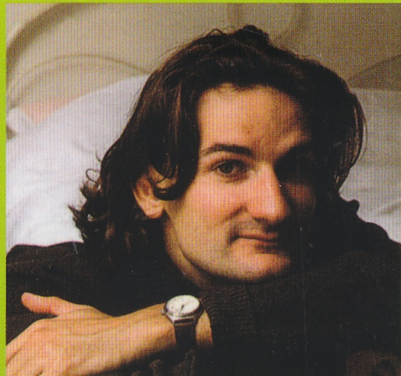
FRÉDÉRIC BEIGBEDER

14,99 €

Romanas

Iš prancūzų kalbos vertė *Akvilė Melkūnaitė*
Viršelio dailininkai *Ilona Kukenytė, Daumantas Každailis*

SL 1686. 2003 04 24. 7,33 apsk. l. l. Tiražas 3000 egz. Užsakymas 274
Išleido „Tyto alba", J. Jasinskio 10, 2600 Vilnius
Spausdino UAB „Spaudos kontūrai", Viršuliškių skg. 80, 2056 Vilnius

„Rašau šią knygą tam, kad mane atleistų iš darbo. Jei pats išeičiau, negaučiau kompensacijos. Turiu pats nupjauti šaką, ant kurios tupi mano gyvenimo gerovė. Mano laisvė vardu bedarbio pašalpa. Verčiau tegu mane atleidžia įmonė, o ne gyvenimas."

Frédéricas Beigbederis (g. 1965) – šiandieninės prancūzų literatūros žvaigždė, televizijos, spaudos, reklamos, naktinių klubų ekscentrikas, literatūros kritikas, TV laidų vedėjas. Lietuviams pažįstamas iš romano „Meilė trunka trejus metus" („Tyto alba", 2002).

„14,99 €" – populiariausia šio rašytojo knyga. 10 metų F. Beigbederis dirbo garsioje pasaulio reklamos agentūroje *Young and Rubicam*, kuri jį atleido, kai buvo išspausdintas šis romanas apie reklamos pasaulio džiungles. F. Beigbederio nuomone, „literatūra – viena iš paskutinių vietų, kur dar nėra reklamos. Knygą rašydamas esi daug laisvesnis, nes ji nėra finansuojama reklamos – kaip kad spauda ir televizija". Rašytojas pripažįsta, kad reklamos kūrėjo amatas išmokė jį pamėgti trumpas frazes, formuluotes, aforizmus – tuo pasižymi jo kūrinių stilius. Beje, daug rašytojų, ypač amerikiečių, savo kūrybą pradėjo būtent nuo reklamos kūrimo. Atskleisdamas reklamos kūrimo filosofiją, metodus, technologijas, romano autorius tarsi ragina išsivaduoti iš kasdienio „naujo naujumo" manijos ar apsėdimo ir sugrįžti į tikrą gyvenimą. „Man patinka veikėjai „lūzeriai" (pralaimintys) ar sergantys didybės manija, nes tai nėra nuobodūs žmonės", – teigia rašytojas viename interviu. F. Beigbederis, tas mūsų laikų dendis, visiškai nesutinka su XX a. ypač dažnai pradėta kartoti fraze, esą Dievo nebėra, yra tik pinigai. Vadinasi, turi gauti kuo didesnes pajamas, miegoti su manekenėmis, nusipirkti *Ferrari* – ir būsi laimingas. „Aš taip nemanau", – sako F. Beigbederis.

ISBN 9986-16-293-9

TYTO ALBA
www.tytoalba.lt